

ALLES IS UWE

De heerlijke voorrechten van de kinderen Gods

DOOR

THOMAS WATSON

IN ZIJN LEVEN DIENAAR VAN HET HEILIGE EVANGELIE
TE LONDEN

Uit het Engels vertaald door

ds. Joannes Fabricius

In de tegenwoordige spelling overgezet door

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG

2006

INHOUD

- I. De inleiding tot de tekstwoorden
- II. De bewijzen om deze leer te bevestigen
- III. De opening van het voorrecht; tegenwoordige dingen komen de gelovige toe
 - 1. Paulus en Apollos zijn uwe
 - 2. De wereld komt de gelovige toe
 - 3. Het leven komt de gelovige toe
- IV. De uitbreiding van het privilege
 - 1. De vergeving der zonden is een parel aan de kroon van een gelovige 32
 - 2. Vergeving van zonde gaat met de wedergeboorte gepaard 35
 - 3. De weldaad van de aanneming tot kinderen 37
 - 4. Gevolgen van deze aanneming tot kinderen 40
 - 5. De kenmerken van de aanneming tot kinderen 48
- V. Toekomende dingen zijn aan de gelovigen eigen (Het tweede deel van de tekst)
- VI. Het eerste toekomende privilege, namelijk dat de dood de zijne is
- VII. Het tweede koninklijke privilege is, dat een kind Gods door de engelen ten hemel gedragen zal worden
- VIII. Het derde koninklijke privilege: met Christus zijn
 - 1. Het eerste bijzondere privilege om met Christus te zijn
 - 2. Het tweede privilege om met Christus te zijn
 - 3. Het derde privilege om met Christus te zijn
 - 4. Het vierde privilege om met Christus te zijn
 - 5. Het vijfde privilege om met Christus te zijn
 - 6. Het zesde privilege om met Christus te zijn
- IX. Het vierde privilege: de zalige erfenis
- X. Het vijfde koninklijke privilege: hun kennis zal helder zijn
- XI. Het zesde koninklijke privilege: onze liefde zal volmaakt zijn
- XII. Het zevende koninklijke privilege: de opstanding van ons lichaam
- XIII. Het achtste koninklijke privilege: de lichamen der heiligen zullen met heerlijkheid grondig bewerkt zijn
- XIV. Het negende koninklijke privilege: Gods kinderen zullen zijn als de engelen Gods in de hemel
- XV. Het tiende koninklijke privilege: de goede naam van Gods kinderen
- XVI. Het elfde koninklijke privilege: het vonnis van vrijspraak
- XVII. Het laatste koninklijke privilege: God zal de goede werken als vruchten van hun geloof roemen en prijzen
- XVIII. Eerste conclusie uit het vorige: Welk een hoogachting dienen wij voor de Godzaligen te hebben
- XIX. De tweede conclusie: Het verschil tussen Godzaligen en goddelozen
- XX. Een ernstig onderzoek inzake het voorrecht van Gods kinderen
 - 1. Aanwijzing van de vóórgaande dingen des geloofs
 - 2. Aanwijzing van de begeleidende dingen van het geloof
 - 3. Aanwijzing van de eigenlijke geloofsdaad
 - 4. De vruchten en eigenschappen des geloofs
- XXI. Bezwaren van de gelovige ziel beantwoord
- XXII. Aanwijzing van de plichten van Gods kinderen, bij wijze van vergelding en dankbaarheid.

HET VOORRECHT DER CHRISTENEN, MET AANWIJZING VAN DE PRIVILEGIËN VAN DE KINDEREN GODS

‘Want alles is uwe. Hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Céfas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, zij zijn alle uwe. Doch gij zijt van Christus, en Christus is Gods.’ 1 Korinthe 3:21-23

I. DE INLEIDING TOT DE TEKSTWOORDEN

Geluk is het middelpunt en doel waar ieder mens naar ziet. Het eerste dat in wezen gezocht wordt, is om gelukkig te wezen. En voorwaar, hoe dichter de ziel bij God komt, Die de Fontein is van leven en vrede, des te meer nadert zij ook de gelukzaligheid. En wie is zo nabij God, als een gelovige, die op een geestelijke wijze één met Hem is? Dus moet hij dan noodzakelijk gelukzalig zijn. En wilt u zijn gelukzalige toestand eens beschouwen, sla dan slechts uw ogen op deze tekst. Want die kan ze u, als de wijzer aan een uurwerk, nauwkeurig vertonen. ‘Want alles is uwe’, enz.

Deze tekst kan goed vergeleken worden bij de boom des levens, Openb. 22:2, welke twaalf vruchten voortbracht en van maand tot maand zijn vruchten gaf. Veel kostelijke druiventrossen van leer en zeden groeien op deze tekst. Als wij ze dus goed ontleden en behandelen, zal ze ons heerlijke vruchten verschaffen.

In deze woorden hebben wij de inventaris van een christen. ‘Alles is uwe’ is een zeldzame wonderspreuk. Want terwijl een gelovige niets het zijne noemen kan, kan hij toch zeggen, dat alles het zijne is. ‘Van dien aard zijn de schatten van Gods kinderen, dat ze zelfs met koning Croesus zouden durven strijden, hoewel zij overigens door de hoogst mogelijke beledigingen en armoede gedrukt worden’, zegt Weinrichius.

Ik heb dikwijls bij mijzelf gedacht, dat een arm christen, die in een gevangenis of in een soortgelijk verblijf leeft, op de woekeraar gelijkt, die, hoewel hij armoedig leeft en nauwelijks aan brood schijnt te kunnen komen, toch duizenden op interest heeft staan. Zo staat het nu ook met een kind van God, als niets hebbende en nochtans alles bezittende, volgens Paulus’ woorden in 2 Kor. 6:10. Hetgeen eens de wijsgeer opmerkte van een wijs man, dat namelijk alleen een wijs man een rijk man is... dat kan ik zeggen van een gelovig christen: *Alleen de gelovige is rijk*. Hier, in onze tekst, staan zijn goederen volkomen opgesomd: *Alles is uwe*, enz.

1ste tegenwerping.

Alvorens ik nu de woorden ga bespreken, moet ik op een tegenwerping ingaan. *Want indien ons alles toebehoort, dan schijnt er een gemeenschap van goederen te zijn, zodat hetgeen van de één is, ook de ander toebehoort.*

Antwoord: De apostel spreekt hier niet over burgerlijke bezittingen. Paulus bekommerde zich niet om wereldse eigendommen. Hij was er niet op uit, om iemand uit zijn eigendom te stoten. Want hoewel hij zegt ‘Alle dingen zijn uwe’, daarom zegt hij nog niet, dat hetgeen een ander bezit, ook u toekomt. Alle dingen zijn uwe, welke in de Heilige Schriften niet uitgezonderd zijn’ (Petrus Martyr).

Ja maar, werpt men nu tegen, staat er dan niet in Hand. 4:32, dat zij alle dingen gemeen hadden?

Tot onderricht diene: *Weliswaar hadden zij alle dingen gemeen, maar dat geschiedde vrijwillig. 'Het was geen voorschrift, maar men deed het spontaan' (Piscator). Nergens hadden ze daar een bevel voor.*

Indien nu tegengeworpen wordt, dat het voorgesteld en verteld wordt als een voorbeeld ter navolging, dan antwoord ik daarop op twee manieren:

1. De voorbeelden uit de Heilige Schrift kunnen niet altijd als bewijzen aangehaald worden. Zo wenste Elia vuur uit de hemel, om de hoofdman met zijn vijftigen te verteren, 2 Kon. 1:10. Maar daaruit volgt niet, dat wanneer de ene christen op de andere boos is, hij vuur uit de hemel mag wensen. De gelovige heiligen in de oud-christelijke kerk hadden alles gemeenschappelijk krachtens een bijzondere voorzichtigheid en liefde. Maar daaruit volgt nog niet, dat zulks daarom in alle eeuwen en te allen tijde in Gods kerk kan en moet plaats hebben.

2. Hoewel de discipelen alle dingen gemeen hadden, toch behielden zij steeds hun eigen bezit, zoals duidelijk wordt uit hetgeen Petrus tot Ananias sprak, Hand. 5:4: 'Zo het gebleven ware, bleef het niet uwe, en verkocht zijnde, was het niet in uwe macht?' Het is enigszins waar, dat hetgeen de eerste Kerk had, niet van haarzelf was. Want zoveel er overgespaard worden kon, diende tot vervulling van de nooddrift der heiligen. Dus waren alle dingen gemeen; en toch behielden ze een deel van hun goederen in hun eigen handen. Er bestaat - zoals de schoolgeleerde Thomas (Aquinas) opmerkt - een tweevoudig recht op een bepaald bezit. Namelijk een recht van eigendom en een recht van liefde (of: liefdadigheid).

Het recht van liefde komt de behoeftigen toe, maar het eigendomsrecht komt de bezitter toe. Als voorbeeld diene ons hetgeen wij lezen in Deut. 23:24v. Daar geeft de Heere de volgende wet: 'Wanneer gij gaan zult in uws naasten wijngaard, zo zult gij druiven eten naar uwen lust tot uwe verzadiging; maar in uw vat zult gij niets doen. Wanneer gij zult gaan in uws naasten staande koren, zo zult gij de aren met uw hand afplukken, maar de sikkel zult gij aan uws naasten staande koren niet bewegen'. Zij mochten dus druiven eten tot lust en verzadiging. Zij mochten de aren met de hand afplukken, zoals de discipelen deden, toen zij hongerig door het staande koren op de Sabbat liepen. Ziedaar liefde en gemeenschap. Maar zij mochten hun vat niet vullen, noch de sikkel aan het staande koren van hun naaste bewegen. Ziehier recht en eigendom.

Dit zeg ik te meer, omdat er zijn die, terwijl God aan een ieder zijn eigendom toewijst en een betuiging erom gemaakt heeft, alles wel zouden willen gemeenschappelijk maken. Het was de satan die Jobs betuiging omverrukte. De Heere heeft het achtste gebod als een betuiging om 's mensen goederen geplaatst, en hij die deze omtuining aan stukken breekt, zal door een slang gebeten worden.

Nu ik het bezwaar aldus opgelost heb, kom ik nu tot de tekst, en die laat zich vanzelf in drieën verdelen:

1. De inventaris of het register van goederen: Alles'.
2. De eigenaars: Alles is uwe'.
3. Het eigendomsrecht: 'Gij zijt van Christus', enz.

LEER: Genoemde drie punten vormen samen deze ene gedachte, namelijk '***Dat alle dingen in hemel en op aarde het deel en voorrecht zijn van een gelovig kind Gods***'. Die overwint zal alles beërven, Openb. 2:7. Alles: '***Hetzij Paulus, hetzij Apollus, hetzij Céfas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, ze zijn alle uwe.***' Welk een grote inventaris! De apostel verdubbelt zijn woorden, om alle aarzeling en twijfel aan het geloof te ontnemen.

2. DE BEWIJZEN OM DEZE LEER TE BEVESTIGEN

Twee redenen zijn er, die tot verklaring en bevestiging van de voorgestelde waarheid dienen kunnen. Alle dingen zijn aan de gelovige eigen. *Alles is van hem.*

1ste reden. Omdat het verbond der genade van hem is. Het genadeverbond is ons grote privilege. Krachtens het genadeverbond besteedt God aan ons alles wat in hemel en op aarde te vinden is. Door de zonde hadden wij alles verloren. Als wij dus alles hebben en alles het onze is, dan is dat een recht en aanspraak, dat door Gods genadeverbond verkregen is, aangezien wij zelf niets hadden om op te steunen. Gods genadeverbond is de stroom en vrucht van Gods liefde, het testament van de vrije genade. Het is heerlijk verrijkt met barmhartigheid en sierlijk geborduurd met beloften. U kunt het privilege vinden in Jer. 31:34: 'Ik zal hun tot een God zijn', en in Ps. 50:7 - de weerga van de vorige -: 'Ik, God, ben uw God'. Dit is een genoegzaam Gød. Als God de Onze is, dan zijn alle dingen van ons.

1. Allereerst is Hij goed op een uitnemende manier. Een diamant vervat in prijs en waarde tal van paarden van minder waardij. De uitnemendheden in de schepselen zijn eenvoudig en onvolkomen; ze hebben hun toevoegselen nodig. Geleerdheid gaat niet altijd samen met 'maagschap'. Eer gaat niet altijd gepaard met deugd. Geen enkel speciaal schepsel kan een onderwerp en zetel zijn van alle volmaaktheden. Maar deze uitnemendheden die in de schepselen verstrooid liggen, zijn alle in God vergaderd en opgesloten, zoals de stralen in de zon en de druppels in de zee.
2. Ook is Hij goed in de hoogste trap. Al wat in de schepselen is, dat wordt in God op een volmaakte wijze gevonden. Een mens kan wijs heten, maar God is dat op een oneindige wijze; machtig, maar God is dat eeuwig; getrouw, maar God is dat onveranderlijk. Welnu, in het verbond der genade geeft God Zichzelf aan ons, om onze God te zijn: 'Ik, God, ben uw God'. Deze uitdrukking 'Ik ben uw God' geeft drie zaken te kennen.
 - a. Verzoening.: Gij zult genade vinden in Mijn ogen. Ik zal u gunstig aanzien, Ik zal Mijn wapenrusting afleggen en Mijn standaard neerhalen, Ik zal niet langer uw vijand zijn.
 - b. Begiftiging: God draagt Zichzelf aan ons over door een acte van begiftiging, en geeft Zichzelf aan ons weg door een vrije schenking. Hij zegt tot de gelovige, als de Koning van Israël zei tot de koning van Syrië, 1 Kon. 20:4: 'Ik ben uwe, en al wat ik heb'. Dit is een bijenkorf vol Goddelijke vertroosting. Alles wat in God is, is onze: Zijn wijsheid is onze om ons te onderwijzen, Zijn liefde is onze om medelijden met ons te hebben, Zijn Geest is onze om ons te vertroosten, Zijn genade is onze om ons zalig te maken. Als God tot de ziel spreekt 'Ik ben Uwe', dan is dat genoeg, méér ken Hij niet zeggen.
 - c. Duurzaamheid: Ik God, zal uw God zijn, d.w.z. Ik zal uw God zijn, zolang Ik God zijn zal.

2e reden. Deze is, dat alles van hem is, omdat Christus de Zijne is. Jezus Christus is de Pilaar van het genadeverbond, de Nagel waar alles aan hangt, de Spil waar het gehele genadeverbond om draait. Zonder Christus hadden wij geen verbond te verwachten. Het genadeverbond is op Christus gegrond en in Zijn bloed verzegeld. In Ex. 25:17 lezen wij van het verzoendeksel, dat een Goddelijke voorafschaduwing van Christus Jezus was: 'Aldaar zal Ik bij u komen en Ik zal met u spreken van boven het

verzoendeksel af', vers 22, zulks om te bewijzen, dat God in Christus genadig en te verzoenen is. Van boven het verzoendeksel af spreekt Hij en richt Hij Zijn verbond met ons op. Het is daarom, in dit verband, zeer opmerkelijk, dat de apostel na de woorden 'Alles is uwe', er terstond aan toe voegt: 'Gij zijt van Christus'. Dat wij erfgenamen en eigenaars van alles zijn, komt omdat wij Christus' eigendom zijn. Deze gouden keten, 'tegenwoordige en toekomstige dingen', wordt aan ons geschakeld, omdat wij aan Christus geschakeld zijn. Door het geloof hebben wij deel aan Christus. En daar wij deelgenoten van Christus zijn, zijn wij ook erfgenamen Gods, en als wij deelgenoten Gods zijn, dan hebben wij ook recht en eigendom aan alles.

III. DE OPENING VAN HET VOORRECHT; TEGENWOORDIGE DINGEN KOMEN DE GELOVIGE TOE

Nu kom ik tot de belangrijke vraag, namelijk welke dingen er in het voorrecht begrepen zijn?

Antwoord: Twee woorden zijn er in de tekst, waaronder alles begrepen is. '*Tegenwoordige en toekomstige dingen*'. Ik begin met het eerste.

Tegenwoordige dingen zijn de gelovige eigen.

Onder deze tegenwoordige dingen worden er in het bijzonder drie in de tekst genoemd, namelijk Paulus en Apollos, de wereld én het leven. Hier hebben we mijns inziens een kas vol schitterende paarden. Ik zal elk ervan in het bijzonder bekijken en er u de waardij van tonen, dan zult ge wel merken, hoe rijk een gelovig kind van God is, die zo'n keten van kostbare paarden draagt.

1. Paulus en Apollos zijn uwe

Onder de woorden 'Paulus en Apollos' zijn door een bepaalde manier van spreken alle dienaars van Jezus Christus begrepen, zowel de hoogste als de laagste Parels.

- 'Paulus en Apollos zijn uwe', hun arbeid en dienst strekt tot opbouw der Kerk, zegt Aretius. Ze zijn hulpmiddelen voor uw geloof, zegt Beza. Een dienaar van Christus heeft zijn gaven niet voor zichzelf, maar voor de Kerk ontvangen. Als het volk met een valse leer vergiftigd wordt, dan moeten Christus' dienaars hen met gezonde woorden voeden. Daarom heten zij het zout der aarde, Matth. 5:13. Als er een ziel onder de last der zonde vermoeid geworden, bezwijkt ... dan is het het ambt en de plicht van een dienaar zo iemand borsten van vertroosting aan te reiken. Daarom wordt hij vergeleken bij een voedster die haar kinderen koestert, 1 Thess. 2:7 (Oecumenius). Zo zijn Paulus en Apollos uwe.
- Alle gaven van een dienaar, die God hem uit genade rijkelijk verleend heeft, zijn niet voor hem alleen; o nee, maar vooral ten dienste van de Kerk, Ef. 4:8. Een dienaar van Jezus Christus mag zijn gaven niet voor zichzelf houden, want dat betekent zijn talent verbergen. Wie zoiets doet, sluit weg hetgeen God algemeen gemaakt wil hebben.
- Paulus en Apollos zijn uwe. De dienaars van Jezus Christus moeten als muskus tussen het lijnwaad zijn, die een aangename reuk afgeeft, of zoals die onvervalste en zeer kostelijke nardus van Maria, die het gehele huis met zijn reuk vervulde, Joh. 12:3. Zo moeten ze zijn met de aangename reuk van hun zalf. Een dienaar van Christus, die in leer en leven een zoete reuk geeft, maakt Gods Kerk tot een hof van kostelijke specerijen.
- Paulus en Apollos zijn uwe. Zij gelijken op lampen en toortsen om de zielen naar

de hemel voor te lichten, Openb. 1:20. De hoorders van Chrysostomus waren van oordeel, dat ze liever zonder zon aan het firmament wilden leven dan zonder Chrysostomus op de kansel.

- Paulus en Apollos zijn fonteinen die het water des levens bezitten. Zoals deze fonteinen niet vergiftigd mogen worden, evenmin mogen ze toegesloten of verzegeld worden.
- Een dienaar van Christus is zowel een korenschuur om het koren te bewaren, als een schatmeester om het uit te delen. Het is weinig minder dan diefstal, als men het brood des levens inhoudt. Apollos' lippen moeten, als honigraat, tijdig en ontijdig druipen. De genadegaven van Gods Geest zijn heilige bloemen, die hoewel ze niet kunnen sterven, toch wel kunnen verwelken. Daarom moet Apollos erbij komen met zijn watervat om ze nat te maken, 1 Kor. 3:6. Het is niet voldoende, dat er gaven in het hart zijn, ze moeten van tussen de lippen uitgestort worden.
- Voorzover Paulus een gelovige is, is alles van hem. Maar voorzover Paulus een dienaar van Jezus Christus is, behoort hij zichzelf niet toe, maar is hij aan de Kerk toegeëigend.

Drie gevolgtrekkingen zal ik uit het voorafgaande maken:

1ste Conclusie.

‘Is Deze niet de Zoon des timmermans?’ Of dat ze hen kennen in hun zwakheden, maar niet naar de opvatting van de apostel, namelijk om huns werks wil, dat ze hen daarom moesten liefhebben en dubbele eer waardig achten. Werkelijk, als het niet door de heilige dienst teweeggebracht was, u zou geen wijngaard, maar een wildernis zijn. Was het niet door de heilige dienst geschied, dan zoudt ge ontbloot zijn van de twee verbondszegelen, namelijk de Doop en het Avondmaal des Heeren. Ge zoudt dan nog ongelovig zijn, want het geloof is uit het gehoor, en hoe zullen zij horen zonder die hun predikt? Rom. 10:14-17. O, eert dan Paulus en Apollos; al is hun persoon slechts gering van staat, toch is hun bediening Goddelijk en eer waardig!

2. Verdedigt hun zaak, wanneer zij ten onrechte beschuldigd of kwalijk behandeld worden. Sommigen rekenen het voor een onderdeel van hun godsdienst (zoals Justinus Martyr vertelt), wanneer zij hun leraars behendig en aardig weten te onteren. Anderen die wat ingetogener en beleefder zijn willen, kunnen - al spreken ze dan zelf van hun leraars geen kwaad! - toch de lasteringen van anderen als een aangenaam geschenk waarden. Dit is in strijd met de regel van de apostel in 1 Tim. 5:19: ‘Neem tegen een ouderling (of leraar) geen beschuldiging aan, anders dan onder twee of drie getuigen.’ Constantijn had veel eerbied voor de heilige dienst. Men vertelt van hem, dat hij de nijldige beschuldigingen, tegen Gods dienaars ingebracht, niet eens wilde lezen, maar ze in het vuur liet verbranden. Och! als ge Paulus en Apollos liefhebt, sta dan op tot hun verdediging en word hun voorspraak. Er was een wet onder de Egyptenaars dat, wanneer iemand een ander in de handen van de moordenaars vond en hem, als het hem mogelijk was, niet redde, hij des doods schuldig was. Wanneer uw leraars in de handen van moordenaars vallen, die hen van hun goede naam trachten te beroven, doe dan toch uw best om ze te redden. Er zijn er veel te veel, die het krediet van Gods dienaars trachten te kort te doen, om ze lichter te doen wegen in de waagschaal van het oordeel der mensen. Och! geef ze enige blijken van christelijke voorspraak, opdat

ze de laster der wereld kunnen overwinnen. Zullen zij dan hun mond voor u tot God openen, en zult gij uw mond niet opendoen om hunnentwil? Werkelijk! als zij hun best doen om uw ziel te behouden, dan moet gij er ook uw best voor doen om hun geloofwaardigheid staande te houden.

3. Bemoedigt uw leraars en zijt ze een steun en stut, om alle beledigingen van hen af te keren. Zij trachten uw ziel te bevestigen, probeert gij dan hun hart te bemoedigen. Zij trachten u te behouden, zoekt gij hen dan te beschermen. De naam ambassadeur (= gezant) brengt al bescherming tegen allerlei onrecht mee. Welk een onnatuurlijke daad is het, om hen van het leven te willen beroven, die geroepen zijn om andere mensen tot het leven te brengen! Gods dienaar is een geestelijke vader, 1 Kor. 4:16. Het was een schandelijk brand-merk voor degenen van wie wij lezen, Hos. 4:4: 'Want uw volk is als die met den priester twisten'. Was er dan geen ander om mee te twisten dan met de priester, die de offers voor hen offerde? En welk een zonde is het dan - kunnen we wel denken - wanneer de mensen met hun geestelijke vaders twisten! Nog wel met hem, voor wie zij tevoren zulk een gevoel van eerbied hadden en die zij voor werktuigen van hun bekering hielden! Of ge moet uw geestelijke vaders liefhebben óf u hebt reden om aan de oprechtheid van uw wedergeboorte te twijfelen.

De derde conclusie is: Zijn Paulus en Apollos uwe? Strekt hun dienst daartoe om u in het geloof op te bouwen? Poog dan enig goed te verkrijgen uit de dienst van Paulus en Apollos; ik bedoel: van hen, die in het Woord en de leer arbeiden. Laat ze op geen steenrotsen ploegen! Beantwoordt aan Gods bedoeling met het uitzenden van Zijn dienaars onder u. Ziet, dat u voordeel van hun dienst verkrijgt. Want u kunt wel enige uiterlijke en speculatieve (= bespiegelende) kennis van het Woord verkrijgen, en toch geen winst doen mét het Woord.

Vraag: *Wanneer doen wij winst met het Woord?*

Antwoord: Daarop wijst ons de apostel in Hebr. 4:2: 'Het woord der prediking deed hun geen nut, dewijl het met het geloof niet gemengd was in degenen die het gehoord hebben'. Dan doet dus het Woord nut, wanneer wij het met geloof vermengen, dat wil zeggen wanneer wij het zó horen, dat wij geloven, en wanneer wij zó geloven, dat wij naar de gedaante van het Woord worden veranderd. 'Gij zijt van harte gehoorzaam geworden aan het voorbeeld der leer, tot hetwelk gij overgegeven zijt', Rom. 6:17. Het is niet hetzelfde, of de waarheid aan ons overgegeven is, of dat wij tot de waarheid overgegeven zijn. De woorden bevatten een beeldspraak, ontleend aan lood of zilver, dat in een bepaalde vorm gegoten wordt en zo een vorm krijgt. Dan doet het Woord ons nut, wanneer onze harten in de vorm van het gepredikte Woord gedaan en in zijn gedaante veranderd worden. Zoals het zaad geestelijk is, zo is ook het hart geestelijk. Wij moeten de bij nadoen, die de zoetigheid uit de bloem zuigt, ze daarna in de korf brengt om ze in honing te veranderen. Zo moeten ook wij, na een bepaalde voortreffelijke waarheid uit Gods Woord gezogen te hebben, die door heilige meditatie en overdenking in de korf van ons hart brengen en in zielshoning veranderen. Dan zullen wij winst doen met het Woord. Och! laat toch de arbeid van Paulus en Apollos enige invloed en kracht op uw hart hebben! Een goed toehoorder moet de bediening des Woords trachten te verlaten, zoals Naäman uit de Jordaan opkwam. Toen was hij gereinigd van zijn melaatsheid en zijn vlees werd als tevoren. Als wij trots gekomen zijn, dan moeten wij nederig teruggaan. Als we in aardsghezindheid zijn heengegaan, dan moeten wij met hemelsgezindheid weer thuiskomen. Onze melaatsheid moet achtergelaten worden.

Ambrosius maakt inzake de Samaritaanse vrouw deze opmerking: Zij kwam aan de

Jakobspuit als een zondares (peccatrix), en zij ging weg als een profetes (praedicatrix). Zulk een metamorfose of verandering behoort het Woord Gods in ons hart te bewerken.

Geeft Gods dienaars geen aanleiding, om op hun sterfbed te klagen, dat namelijk de blaasbalgen verbrand en het lood verteerd is, dat zij long en lever verteerd en al hun krachten uitgeput hebben, maar dat ze niet weten iets meer bereikt te hebben dan dat zij de mensen naar de hel geprekeet hebben. Bij de woorden van de apostel, Hebr. 13:17: Opdat zij hun rekenschap met vreugde geven mogen... maakt Augustinus deze opmerking: 'Dan kan een dienaar Gods met vreugde rekenschap afleggen, wanneer hij ziet dat zijn toehoorders vorderen in het Woord des Heeren. Dan arbeidt een arbeider Gods met vreugde in Zijn wijngaard, wanneer hij de vruchten van zijn werk ziet', enz. Broeders, dit zal zowel zijn als uw vreugde zijn in de Dag des Heeren. Och, tracht dan toe te nemen in de kennis der waarheid en in de beoefening der ware Godzaligheid. Sommigen vorderen totaal niet, anderen worden nog erger door het gehoor. 'De boze mensen zullen tot erger voortgaan', 2 Tim. 3:13. Ze gelijken op de vissen, waarvan Plinius spreekt... die achteruit zwemmen: ze worden doods in hun godsdienst, gierig en afvallig. Het zou in deze eeuw gemakkelijker zijn een boek over afvalligen (Apostaten) dan over martelaars te schrijven. De mensen worden dagelijks rijper voor de hel. Och, zoekt toch toe te nemen onder de geestelijke dauw, die u dagelijks bevochtigt. Laat Christus' dienaars niet zijn, als die de lucht slaan. Is 't niet droevig, dat de geestelijke wolken hun regen op een onvruchtbare heide moeten uitstorten? Wanneer des leraars tong als de pen van een vaardige schrijver is, en het hart des volks als besmeerd papier, het zal geen indruk maken.

Och, bid ik u, wordt toch vruchtbaar in genade! Als ge een onvruchtbaar stuk land hebt, dan doet ge alles wat ge kunt, om het vruchtbaar te maken, en zult ge dan een onvruchtbaar hart niet in genade zoeken vruchtbaar te maken? Het betekent een grote lof en eer voor de heilige dienst, dat het volk daaronder vordert en in kennis en Godzaligheid toeneemt. 'Behoeven wij ook, gelijk sommigen, brieven van voorschrijving?' vraagt Paulus in 2 Kor. 3:1. Paulus hield de Korinthiërs voor zijn heerlijkheid en kroon. Daarom zegt hij, dat al hebben anderen brieven van voorschrijving nodig, hij die toch niet nodig had. Want wanneer de mensen zouden horen van het geloof der Korinthiërs, door Paulus' prediking in hen gewerkt... dan zou dat voor hem voldoende bewijs zijn, dat God zijn arbeid gezegend had. Dan zou hij geen andere brief behoeven. Zij zelf waren levende getuigenissen. Zij zelf waren zijn brieven van voorschrijving, vers 2: 'Gijlieden zijt onze brief, geschreven in onze harten, bekend en gelezen van alle mensen'. Dat was een hoge recommandatie (= aanbeveling). Welk een eer is het voor een dienaar van Christus, dat van hem gezegd wordt hetgeen eertijds gezegd werd van Octavius, dat hij bij zijn eerste komst in Rome, muren van tichelsteen vond, maar het met muren van marmerstenen achterliet. Zo ook hier: dat de leraar bij zijn eerste komst onder het volk, stenen harten vond, maar vlesens harten nagelaten heeft! Anderzijds is het weer een grote oneer voor een leraar, dat zijn volk gelijkt op Labans lammeren en op Farao's koeien. Sommige gebreken noemt men de *schandvlekken der medici*. Zo kunnen sommige mensen *schandvlekken der leraars* genoemd worden. Bestaat er groter oneer voor een dienaar van Jezus Christus, dan wanneer van hem gezegd wordt: 'Zoveel jaren heeft hij in deze of gene parochie geleefd en gediend; hij vond een onwetend volk en dat zijn ze nog! Hij vond een plomp, traag en slap volk, mensen die naar de kerk gingen, zoals sommigen naar een apotheek gaan om een slaapmiddel in te nemen, en zo zijn ze nog. Hij vond een los en bandeloos volk, en dat zijn ze nog. Werkelijk, zo'n volk is niet des leraars kroon, maar zijn kruis.'

Geliefden, als Gods sterren aan het firmament der Kerk schijnen, wilt gij dan nog in het donker wandelen? Wanneer Gods dienaars om Christus' wil nabij de dood zijn, zult gij dan nog even dicht bij de hel blijven? Wanneer deze gouden schelletjes van Aäron klingelen, zullen ze dan in uw ziel geen weerklank tot Christus geven? Ik smeed u: Laat uw toenemen in alles openbaar zijn, 1 Tim. 4:15. God zendt Paulus en Apollos als een zegen onder een volk, als hulpmiddelen voor uw geloof. Als ze de ganse nacht vissen en niets vangen, Luk. 5:5, is het te vrezen, dat satan de vissen onderschept, voordat ze in hun netten komen.

2. De wereld komt de gelovige toe

Het volgende is: *De wereld is uwe*. De wereld komt de gelovige toe, zowel ten opzichte:

(1) van haar wettig, en

(2) van haar bijzonder gebruik.

(1) *Het wettig en geoorloofd gebruik der wereld is onze*. Het Evangelie heeft ons privilege en vrijheid in dit opzicht heel wat vermeerderd. Wij zijn in alles niet zo kort gehouden als de Joden. Tal van soorten spijzen waren hun verboden en ongeoorloofd. Het was hun alleen geoorloofd te eten 'al wat onder de beesten de klauw verdeelt en de kloof der klauwen in tweeën klieft en herkauwt', Lev. 11:3. Zij mochten niet van een varken eten, omdat het, ook al verdeelt het de klauw en al klieft het de kloof der klauwen in tweeën, toch het gekauwde niet herkauwt. Ook niet van de haas. Want al herkauwt deze wel, toch was ze onrein, omdat ze de klauw niet verdeelt. Maar onder de christenen die onder het Evangelie leven, geldt deze uitzondering niet. De wereld is uwe, haar wettig en geoorloofd gebruik is uwe. Alle schepsel Gods is goed en er is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde', 1 Tim. 4:4. En wij mogen eten zonder kwetsing van ons geweten. De wereld is een hof. God stond ons toe om van zijn bloemen te plukken, die het ons maar lust. De wereld is een paradijs of aardse luthof. De vrucht van alle bomen in deze luthof mogen wij vrijelijk eten, behalve alleen die verboden vrucht, namelijk de zonde. Niettemin moet men zelfs ook in geoorloofde dingen maat houden, want wij zullen ons soms in de geoorloofde dingen 't meest te buiten gaan. De wereld is uwe, om daarin handel te drijven. Alleen, laten zij die kopen, zijn als niet bezittende, 1 Kor. 7:30. 'Er zijn aardse hulpmiddelen nodig, die wij mogen gebruiken, maar niet genieten' (Augustinus). Ziet dan voor u toe, dat ge in de wereld niet zulk een handel drijft, die aan uw handel op de hemel afbreuk zou kunnen doen!

(2) *Het bijzonder gebruik der wereld is ook uwe*.

a. Want de wereld zelf is om uwentwil gemaakt.

b. Alles wat in de wereld gebeurt, strekt u ten goede.

a. *De wereld is voor u en om uwentwil gemaakt*. God heeft dit grote gebouw vooral voor de gelovigen opgericht. De heiligen zijn Gods eigendom, Zijn schat en dierbare kleinodiën, Mal. 3:17. De wereld is de koffer of het kabinet waarin God deze kostelijke juwelen tijdelijk opsluit. De wereld is uwe, dat wil zeggen *ze is ten goede van u gemaakt*, zegt Oecumenius). De wereld is niet anders dan een toneel, om het grote werk der verlossing daarop te vertonen en ten uitvoer te brengen. De wereld is de akker, de heiligen zijn het koren, Gods heilige instellingen zijn de regen, Gods genadegaven zijn de zonneschijn die het koren doet rijpen, de dood is de sikkel om het af te maaien, de engelen zijn de oogsters die het in de schuur verzamelen. De wereld is uwe. God zou de wereld nooit gemaakt hebben, als het niet tot dat doel geschied was, dat de gelovigen daarin, als op een akker Gods, zouden opwassen tot een zalige oogst.

Welk nut is er dan van de goddelozen te verwachten, waartoe dienen zij en zijn ze in de wereld? Ze zijn als een omtuining om het koren voor buitenlandse invallen veilig te stellen, ook al vormen ze soms een doornehag.

Vraag. *Maar helaas! een kind Gods heeft veelal de minste portie in de wereld. Hoe is dan de wereld zijne?*

Antwoord. Als u een gelovig kind van God bent, dan is het weinigje dat ge hebt, al is het slechts een handvol van de wereld, u geheiligd en gezegend. Want indien er enige heilige grond in de wereld is, dan is het de grond van een gelovige. De wereld is uwe. Ezau had het wildbraad, maar Jakob kreeg de zegen. Een kleintje, dat gezegend wordt, is zoet. Een weinigje van de wereld, met een grote vrede, is beter dan de overvloed der goddelozen, Ps. 37:16. Elke genade die een kind Gods heeft, komt tot hem zwemmen in Christus' bloed, en deze saus doet ze des te zoeter smaken. Alles wat hij proeft is met Gods liefde gemengd. Het is hem een bewijs van Gods gunst. Hij bezit het in de genade van God, de bozen bezitten het in Gods toom. Hij heeft niet slechts koren, maar ook geld in zijn zakken, d.w.z. niet alleen genade, maar ook zegen, zodat de wereld aan de gelovigen toebehoort. De wereld komt hun toe, dank zij het recht in Christus Jezus. De bozen bezitten de wereld als een roofgoed, ze zijn heidenen in het erfdeel. Al heeft een ongelovige de gehele wereld tot zijn beschikking, toch is de wereld niet van hem, en hij proeft de kwintessens (= het fijnste, edelste) van de wereld niet. Doornen en distelen brengt hem de aarde voort. Hij eet van de vrucht des vloeks. 'Ik zal uwe zegeningen vervloeken', zegt de Heere in Mal. 2:2. Hij eet zijn spijs met bittere kruiden. Zelfs zijn zegen wordt hem tot een vloek: vervloekt is zijn huis, zijn tafel, Ps. 69:23, zijn spijs, Job 20:23; vervloekt is zijn korf en baktrog, zijn bed, zijn geld, tot de vrucht van zijn kinderen, ja tot zijn ziel toe, Deut. 28:17. Dus komt de wereld in eigenlijke zin aan de gelovige toe. Hij alleen heeft volgens de rechten van de Heilige Schrift er eigendom aan, en het weinigje dat hij heeft, wordt hem in room veranderd. Elke genade wordt hem als een aangenaam geschenk van de hemel gezonden, en hoe zoet moet dat smaken, hetgeen uit Gods Vaderlijke hand, ja Zijn hart komt.

b. *Alle dingen die in de wereld gebeuren, zijn ten goede van Gods kinderen.* In het bijzonder:

1. het ontbereren der wereld, en
 2. de haat der wereld.
1. *Het ontbereren van de wereld dient u ten goede.* Want als u de eer en overvloed der wereld niet hebt, dan bent u ook van de verzoeking en verleidingen der wereld bevrijd, waaraan anderen onderworpen zijn. Doktoren wijzen erop, dat er meer mensen aan overvloed dan bij gebrek aan bloed sterven. Het valt moeilijk te zeggen, waardoor de meeste mensen omkomen, door het zwaard of door gebras. Een brasser graaft zijn eigen graf met zijn tanden. De schoonheid der wereld is verleidelijk, ze is als de 'Rhododapne': fraai voor het oog, maar vergiftig van smaak. De wereld ontbereren betekent genade genieten.
 2. *Ook de haat der wereld is goed voor Gods kinderen.* De goddelozen zijn werktuigen in Gods hand, die Hij ten goede van Zijn kinderen hanteert, ook al bedoelen zij dat niet zo. De bozen zijn dorswagens om ons kaf van het koren te scheiden, vijlen om onze genadegaven blinkende te maken, spinnenkoppen (bloedzuigers) om ons schadelijke bloed uit te zuigen. *Ze geven kostelijke balsems,* Hieronymus. Hun haat kan in een kostelijke balsem veranderd worden. Uit de allergiftigste droesem distilleert God Zijn eer en onze zaligheid. De ploegers

hebben op mijn rug geploegd, Ps. 129:3. Als ze ons niet ploegden en egden, zouden wij een slechte oogst voortbrengen. Wie een boom geplant heeft, snoeit ze opdat ze des te beter moge groeien. De vervolgers zijn Gods snoeimes, om de uitwassen onzer zonden af te snijden. De bloedende wijnstok is altijd het vruchtbaarst. De verwoedheid en boosheid der goddelozen zal altijd tot ons welzijn dienen. God wekt de Egyptenaars op, om de kinderen Israëls te haten, en dat was een middel om hun verlossing te bevorderen. Het fronsen van der bozen gezicht doet ons met des te meer begeerte Gods liefelijke en beminnelijke aangezicht zoeken. Zoals hun verwoede razernij Gods raadsbesluit voortzet en volbrengt (want terwijl zij met de rug naar Gods bevel gekeerd zitten, zullen ze naar Zijn raadsbesluit vooruit roeien!), zo zal ze ook tot ons welzijn dienen. Elke tegenwind van Gods voorzienigheid zal de gelovige dichter bij de haven der heerlijkheid brengen. In welk een gezegende toestand verkeert dus een kind van God! Of gij hem doodt of in leven laat, het doet er niet toe (Pindarus). Want heel de tegenstand der wereld is in zijn voordeel. En zo is de wereld uwe.

3. Het leven komt de gelovige toe

Het derde is: *Het leven is uwe*. Hieronymus vat dat op van het leven van Christus. Zeker, Christus' leven is het onze, zowel het leven dat Hij op aarde geleefd heeft, als het leven dat Hij nu in de hemel leeft. Zijn genoegdoening en voorbeding zijn beide de onze, en zijn voor ons van onuitsprekelijke troost. Maar mijns inziens wordt hier onder leven het natuurlijke leven verstaan, dat tegenover de dood gesteld wordt. Zo legt Ambrosius het uit. Maar hoe is het leven een gelovig kind van God eigen? Op twee manieren.

1. Het privilege of voorrecht des levens komt hem toe.
2. De troost des levens is zijne.

1. Allereerst dus, het privilege des levens is zijne. Dat wil zeggen: *het leven is er voor Gods kind, om winst mee te doen voor de hemel*. Dit leven is hem gegeven om voorraad op te leggen voor een beter leven. Dit leven is een voorhof van de eeuwigheid. Hier bereidt de gelovige zich erop voor, om met de Bruidegom eenmaal in te kunnen gaan. Wij kunnen van een ongelovige niet zeggen (tenzij dan, voorzover hij de naam heeft, dat hij leeft), dat het leven zijne is. Want ook al leeft hij, toch is het leven niet van hem: Hij is dood, terwijl hij leeft. Hij gebruikt het leven der natuur niet, om het leven der genade te verkrijgen. Hij gelijkt op iemand die een hoeve huurt, zonder er gebruik van te maken. *Hij is wel lang in de wereld geweest*, zegt Seneca, maar hij heeft niet geleefd. Hij was geboren onder de regering van zo'n koning; zijn vader heeft hem zulk een staat nagelaten; hij was van zo'n ouderdom, en toen stierf hij. Zijn leven was geen gebed, noch zijn dood een traan waard. Maar het leven is uwe. Het is een privilege voor een kind Gods, want terwijl hij het natuurlijke leven heeft, *grijpt hij naar het eeuwige leven*, 1 Tim. 6:12. Wat werkt en zwoegt hij voor zijn zaligheid! Welk een moeite wil hij zich getroosten om zijn getuigenissen verzegeld te krijgen! Wat weent hij! Wat worstelt hij! Wat zoekt hij de hemel met geweld in te nemen! Zodat het leven uwe is. Het is voor een kind Gods een tijd van genade, de zaaitijd der eeuwigheid. Hoe langer hij leeft, des te rijper hij wordt voor de hemel. Het leven van een kind Gods verteert als een lamp: het is nuttig voor hemzelf en voor anderen. Het leven van een ongelovige zondaar loopt ten einde, zonder enig profijt voor hemzelf of voor anderen. Het leven van de één is een gedaante, die in marmer gehouwen is, en dat van de ander als letters, die in het stof geschreven zijn.

2. De troost des levens is aan een kind van God eigen, 2 Kor. 6:10: 'Als droevig

zijnde, doch altijd blijde'. Neem een kind Gods in de grootste wederwaardigheid, laat zijn leven met wolken bedekt zijn ... is er dan nog enige troost, dan is die voor hem. Ons leven is dikwijls zwak en teder, maar het geestelijke leven geeft aan het natuurlijke leven een uitnemende sterkte en troost. De mens, zegt Augustinus, is samengesteld uit een sterfelijk en redelijk deel. Zo ook, kan ik zeggen, bestaat een christen uit een natuurlijk en geestelijk leven: het geestelijke maakt het natuurlijke weer levend. Let er eens op, hoe het geestelijke leven aan het natuurlijke, in drie gevallen, zoetheid verleent.

- (1) In geval van armoede. Armoede verduistert de troost van dit leven niet weinig. Maar wat zou het, al heeft de armoede onze vleugels gekort? Arm in de wereld, doch rijk in het geloof, Jak. 2:5. Het één vernedert, het andere maakt weer levend.
- (2) In geval van smaad. Smaadheid breekt het hart, Ps. 69:21: 'De versmaadheid heeft mijn hart gebroken'. Toch heeft een christen zijn hartversterking bij de hand, 2 Kor. 1:12: 'Want onze roem is deze, namelijk de getuigenis onzer consciëntie'. Wie zou een beter gericht begeren om ontslagen te worden dan God en zijn eigen geweten?
- (3) In geval van verlies. Het is op zichzelf bezien, droevig om onze dierbare vertroosting te moeten verliezen. Dat is, alsof er een lid van ons lichaam afgescheurd wordt. Ook veroorzaakt het niet weinig smart, wanneer onze staat versmelt en teniet wordt. Maar een kind Gods heeft nog steeds enige nalezing van troost over, een nalezing die beter is dan de wijnoogst der wereld. 'Gij hebt de beroving uwer goederen met blijdschap aangenomen, wetende dat gij hebt in uzelf een beter en blijvend goed in de hemelen', Hebr. 10:34. Zij hadden wel hun goederen, maar niet hun God verloren. Hier bloeit, zoals ge merkt, een dorre staf. Het geestelijk leven geeft troost aan het natuurlijke. Ook in het allerbitterste deel van een christenleven is nog zoete troost. Als ge hem bitter hoort zuchten, is het om zijn zonde; en hoewel zo'n klacht het hart breekt, maakt ze toch levend, Jes. 57:15. De tranen der Godzaligen zijn zoeter dan de zege en triomf van de goddelozen. De troost die een goddeloze heeft, is niets anders dan inbeelding, niets anders dan een vermakelijke inbeelding: als blijde zijnde, doch altijd droevig. Binnen in zich heeft hij iets dat zijn muziek bederft. Maar... het leven is uwe. Ook wanneer de eb van het leven der kinderen Gods het laagst is, dan nog hebben zij een springvloed van vertroosting.

IV. DE UITBREIDING VAN HET PRIVILEGE

Onder deze 'tegenwoordige dingen' vallen nog drie andere, die mede in het privilege van Gods kinderen begrepen zijn. Namelijk:

1. Vergeving der zonden.
2. De wedergeboorte van onze natuur.
3. De aanneming tot kinderen.

1. De vergeving der zonden is een parel aan de kroon van een gelovige

Zonden vergeven is één van de koninklijke Rechten en komt alleen aan God toe. De aflaatbrieven van de paus gelijken op loterijbriefjes, die nergens anders goed voor zijn dan om ze aan stukken te scheuren. Wie kan de zonden vergeven dan God alleen? Mark. 2:7. Welnu, deze vergeving en kwijtschelding der zonde is:

- (1) een dierbare en
- (2) een uitnemende genade.

- (1) De vergeving van zonde is een dierbare genade. Ze is de grote vrucht van Christus' bloed, door welks prijs ze verkregen is. Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving, Hebr. 9:22. Christus heeft ons 'pardon' uitgebloed. Hij was niet alleen een Lam zonder smet, maar ook een Lam Dat geslacht is. Het 'pardon' dat een gelovig zondaar bezit, is in Christus' bloed geschreven.
- (2) Vergeving van zonde is ook een uitnemende en uitgelezen genade. Deze kostelijke parel schenkt God aan niemand dan aan Zijn uitverkorenen. God stelt ze onder de voorrechten van Zijn genadeverbond, Jer. 31:34: 'Ik zal hun ongerechtigheid vergeven en hunner zonden niet meer gedenken'. Ze is een genade, die ons rijk maakt, die ons recht en aanspraak geeft op de gelukzaligheid: 'Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent', Ps. 32:1v. Onze zonden zijn de zwaarste schulden die we hebben. Maar het feit, dat onze schuld in Gods rekenboek uitgeschrapt en God verzoend is, dat God ons door Zijn Geest toeroept: Zoon, heb goede moed, uw zonden zijn u vergeven, Matth. 9:2, Ik zal uw naam niet uit Mijn boek delgen, maar Ik zal uw zonden uit Mijn boek uitwissen... dat is een genade van de eerste grootte. Welgelukzalig is die mens! In de grondtekst staat het woord 'Welgelukzalig' in het meervoud. Dat betekent zoveel als 'dubbel gelukzalig'! Hebt gij maar één zegen, mijn vader? vroeg Ezaü, Gen. 27:38. Zie, hier is een veelheid, een hele keten van zegeningen. De vergeving van zonde sleept de zilveren keten van genade en de gouden keten der heerlijkheid met zich mee. In de vergeving van zonde hebt ge niet maar een pardonbrief, maar daar hebt ge een heel boek vol genade, een menigte genade is daarin samengebonden. U mag ze terecht 'Gad' noemen, want zie: *daar komt een hoop*, Gen. 30:2. Wanneer God een zondaar pardon schenkt, dan doet Hij (als het mij geoorloofd is zo te spreken) Zijn allerkostelijkste kleet aan. Daarom sprak Hij, toen Hij Zichzelf aan Mozes in heerlijkheid vertonen wilde: 'Ik zal al Mijn goedigheid voorbij uw aangezicht laten gaan', Ex. 33:19. Zijn genade is Zijn heerlijkheid. En als ge nog iets verder leest, zult ge merken dat het geen andere dan vergevende genade was, Ex. 34:7: 'Die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft', enz. Dit is een voortreffelijke aflaatbrief, want God verzegelt des zondaars pardon met een kus. Dit bracht er David toe, om zichzelf te zalven en zijn kleding te veranderen, 2

Sam. 12:20. 't Was vreemd, zijn kind was nauwelijks gestorven en God had hem laten aanzeggen dat het zwaard van zijn huis niet wijken zou, en toch begint hij nu zichzelf te zalven. De reden was deze, dat David een goede tijding gehoord had. God had hem Zijn pardon door middel van de profeet Nathan toegezonden, 2 Sam. 12:13: 'De HEERE heeft ook uwe zonde weggenomen'. Deze vreugdeolie die God in zijn hart uitgestort had, baande een weg voor zijn zalving.

Vraag. *Hoe zal ik weten, dat dit voorrecht ook het mijne is?*

Antwoord. Wie vergeving van zonden heeft, heeft ook enkele kenmerken, waaraan ze gekend wordt. Er zijn drie Schriftuurlijke kenmerken:

1. Een zondaar die pardon en vergeving van zonden heeft, is een wenende zondaar. Nooit las iemand zijn pardon met droge ogen. Kijk maar naar de boetvaardige zondares in Luk. 7:38: 'Staande achter de voeten van Christus, wenende, begon zij Zijne voeten nat te maken met tranen'. Haar hart was een geestelijke distilleerkolf, waaruit deze tranen neerdropen. Och, hoe kostelijk waren Maria's tranen! Naar waarheid nog kostelijker volgens Christus' oordeel dan haar kostelijke zalf. Ze zijn van haar, als even zovele paarlen, afgedropen. Haar beminnelijke ogen die als vuursprankelen geweest waren om het hart van haar dwaze minnaars te ontsteken, zijn fontein van tranen geworden om zich er zo over te wreken. Haar haarlokken die met haar krullen even zovele netten en strikken geweest waren om anderen te verstrikken en te vangen, zijn een handdoek geworden om Christus' voeten af te drogen. Hier was een zondares, die vergeving van haar zonden had. Vergeving van zonden doet het hardste hart smelten, en kan een steen in een waterfontein veranderen. O, zondaar, stel uzelf eens deze vraag, of uw hart al vanwege de zonde in tranen gesmolten is! God verzegelt de vergeving der zonde alleen aan gesmolten harten.

Vraag. Maar waartoe dient al deze moeite? *Waarom is het nodig om nog na de vergeving van zonde te wenen?*

Antwoord. Omdat de zonde en genade dan in zulke levendige kleuren vertoond worden als nooit tevoren. Gods Geest spreekt een zondaar als volgt aan: *U hebt tegen God gezondigd, Die u nooit enig kwaad gedaan heeft; u hebt de zaligmakende genade misbruikt. Dit alles deed u. En toch, zie daar is uw pardon! Ik wil Mijn genade, de zonde ten spijt, nog boven die zonde grootmaken.* De zondaar die gevoelig is op dit punt, begint te wenen, ja wenste zelfs wel in tranen veranderd te zijn. Hij schouwt een bloedende Christus met een bloedend hart aan, Zach. 12:10. Niets is er dat een zondaarshart zo kan versmelten, als de liefde van God en het bloed van Jezus Christus.

2. Wie vergeving van zijn zonde heeft, die heeft een hart, dat in vlammen der liefde brandt. Dat lezen wij van Maria Magdalena, dat zoals haar ogen overvloedig van tranen, ook haar hart van liefde tot Christus brandde. 'Hare zonden zijn haar vergeven die vele waren; want zij heeft veel liefgehad', Luk 7:47. Gods liefde bezit bij de vergeving der zonden een trekkend karakter. De Wet heeft een drijvende kracht, maar de liefde heeft een trekkende kracht.

3. Wie vergeving van zijn zonden heeft, is bereid om ook anderen hun misdaden te vergeven. Hij is jegens anderen goedertieren, barmhartig, *vergevende, gelijkerwijs ook God in Christus hem vergeven heeft*, Ef. 4:32. Sommige mensen willen wel bidden, ter kerk gaan, aalmoezen geven, ja alles doen, maar niet vergeven. En dat is het brandmerk van de heidenen, Rom. 1:31, dat ze onverzoenlijk zijn. Zij die zonder liefde leven, kunnen het Gebed des Heeren niet bidden, of als zij het doen, moeten ze noodzakelijk tegen zichzelf bidden. Want zij bidden wel, dat God hun wil vergeven,

‘gelijk ook zij anderen vergeven’, maar dat wil inderdaad niets anders zeggen, dan dat God hun niet vergeven wil. Het staat vast, dat wie vergeving van zijn zonden gesmaakt heeft, het niet anders dan billijk moet achten, dat hij ook zijn broeder zijn misdaad vergeeft.

2. Vergeving van zonde gaat met de wedergeboorte gepaard.

De wedergeboorte van zijn natuur is niet anders dan een verandering en hervorming van het hart, dat daardoor een nieuwe gedaante krijgt. Hiervoor hebben we een sterksprekende tekst in Rom. 12:12: ‘Wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds’. Bij de menswording heeft Christus onze menselijke natuur aangenomen, in de wedergeboorte worden wij Zijn Goddelijke natuur deelachtig.

Dit gezegende werk der wedergeboorte wordt in de Heilige Schrift soms een nieuwe geboorte genoemd, Joh. 3:3, omdat de nieuwe mens geteeld en geboren wordt uit een nieuw zaad, het Woord van God, Jak. 1:18, 1 Petrus 1:23. Soms een nieuwe schepping, Ps. 51:12. En wie wedergeboren is heet een nieuw schepsel, Gal. 6:15. Nieuw, niet in zelfstandigheid, maar in hoedanigheid. Dit is de grote belofte van Gods genadeverbond: ‘Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u’, Ezech. 36:26. Vergeving van zonden en wedergeboorte zijn tweelingen, die onafscheidelijk samengaan. Wanneer God namelijk de zonde vergeeft, dan neemt Hij ook het wederspannige hart weg. Waar dit werk der wedergeboorte gewrocht wordt, daar krijgt het hart een nieuwe vorm en het leven een nieuwe luister. Welk een groot privilege dit is, zal op twee manieren duidelijk worden. Vóór dit gezegende werk der wedergeboorte zijn wij in een geestelijke zin:

1. doodgeboren, en 2. onecht geboren.

1. *Doodgeboren*: dood in zonden en misdaden, Ef. 2:1. Een mens alleen als natuurlijk aangemerkt, is dood. Zowel ten opzichte van zijn werking, als van zijn eer.

? Ten opzichte van zijn werking. Een dode kan niet werken. De werken der zondaars worden in de Heilige Schrift ‘dode werken’ genoemd, Hebr. 9:14. Als u een natuurlijk mens gebiedt om iets geestelijks te verrichten, dan zult ge een dood mens aan het werk zetten. Brengt ge hem onder de prediking, dan zult u alleen maar een dode romp in de kerk brengen. Brengt ge hem aan de Tafel des Heeren, dan zal hij de sacramentele beker vergiftigen. Wel kan hij de elementen of de uiterlijke tekenen ontvangen, maar niet de betekende zaak (Christus moet door het geloof genoten worden, aldus Tertullianus). ‘t Betekent precies evenveel, alsof ge brood en wijn in de mond van een dode zou doen. Bestraf ze scherp vanwege hun zonde, Titus 1:13. Maar met welk doel slaat ge een dode?

? Ook is hij dood ten opzichte van eer. Hij is niet in staat om genade te ontvangen. Wie zet een kroon op het hoofd van een dode? De apostel noemt ze een ‘kroon des levens’, Openb. 2:10. Het is alleen de levende christen, die de kroon des levens dragen zal.

2. *Onecht geboren*. De duivel is zijn vader: ‘Gij zijt uit den vader, den duivel’, Joh. 8:44. Zodanig is hij, totdat Christus in zijn hart een gestalte krijgt. Dan wordt zijn smaadheid weggenomen. De wedergeboorte maakt een persoon edel, want dezulken heten uit God geboren te zijn, 1 Joh. 3:9. O, hoe heerlijk is die ziel! Ik kan wel met Bernardus zeggen: ‘O Goddelijke ziel, met Gods evenbeeld versierd, met Christus door het geloof ondertrouwd en met de Heilige Geest en Diens gaven verrijkt!’ Een wedergeboren mens is met al Gods genadegaven heerlijk geborduurd. Zijn ziel is versierd met zilveren platen van heiligheid, met de luister van der engelen heerlijkheid

en met de weerschijn van Christus' schoonheid. Een nieuw schepsel is een nieuw paradijs, vol van hemelse plantages. Een hart met heerlijke genadegaven uitgerust is (met eerbied gesproken) Gods tweede hemel.

3. De weldaad van de aanneming tot kinderen.

Het derde bijzondere voorrecht is: *de aanneming tot kinderen*. 'Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus in Zichzelf, naar het welbehagen van Zijnen wil', Ef. 1:5. Dit is een grote onderscheiding. David schatte het zeer hoog, 's konings schoonzoon te zijn. 'Wie ben ik en wat is mijn leven en mijns vaders huisgezin in Israël, dat ik des konings schoonzoon zou worden?' 1 Sam. 18:18. Een gelovige is van koninklijken bloede van de hemel.

Deze aanneming tot kinderen bestaat uit drie dingen.

- (1) Een overzetting van de ene familie in een andere. Zoals een plant uit de ene grond genomen en weer in de andere geplant wordt, omdat ze anders niet verplant kan heten. Zij die de aanneming tot kinderen hebben, zijn uit de familie van satan genomen, Ef. 2:2, wiens erfgenamen zij schenen te zijn, en zijn tot het huisgezin van de hemel overgebracht, vers 19, van huisgenoten des duivels tot medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods gemaakt. God is hun Vader, Christus hun oudste Broeder, de heiligen hun mede-erfgenamen en de engelen hun mededienstknechten in die familie.
- (2) De aanneming tot kinderen brengt ook mee, dat de aangenomenen vrij zijn van en niet gebonden zijn aan de wetten van de vorige familie, Ps. 45:2: 'Vergeet uws vaders huis'. Wie tot een kind van God aangenomen is, heeft nu niets meer met de zonde van doen. Efraïm zal zeggen: Wat heb ik meer met de afgoden te doen? Hos. 14:9. Een kind van God heeft werkelijk nog met de zonde te maken als met een vijand, tegen wie hij oorlog voert maar niet meer als een gebieder, die hij gehoorzaam zou moeten zijn. Hij is vrijgemaakt van de zonde, Rom. 6:18. Ik beweer niet, dat hij ook vrijgemaakt is van zijn schuldige plicht. Wie heeft er ooit van gehoord, dat een kind ontslagen is van de schuldige plicht jegens zijn ouders? Dat is een vrijheid, zoals de rebellen die nemen.
- (3) De aanneming tot kinderen bestaat in een wettig bezit van alle voorrechten en privilegiën des huizes, waarvan de aangenomen persoon nu een huisgenoot geworden is.

Er zijn vier voorrechten en privileges.

- a. Allereerst: *Wie tot een kind van God aangenomen is, is van zijn erfschuld, de hel en verdoemenis ontslagen*. Tevoren stonden alle vloeken in Gods boek op zijn rekening. De aanneming tot kinderen ontlast hem daarvan, Rom. 8:1: 'Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn'. Een gelovig kind van God verkeert buiten het geweld van de verdoemenis. Zal een vader over zijn eigen zoon vonnis vellen? Wel heeft hij het recht om dat te doen (zoals sommige rechters in bijzondere gevallen deden), maar God wil dat niet doen. God heeft Zijn oudste Zoon zo lief, dat Hij al Zijn aangenomen kinderen om Zijntwil ontziet. Werkelijk, elke gelovige is aan Christus, de oudste Zoon, enigmate gelijk. Want hij heeft dezelfde Geest, hetzelfde gevoelen en dezelfde wil. En wanneer er dan zoveel van Christus, de oudste Zoon, in een ieder van Gods kinderen aanwezig is, waarom zou God hem dan kunnen verstoten? Want dat doende, zou Hij veel van Christus in de hel stoten.
- b. Het tweede voorrecht is: *een nieuwe naam*. In twee gevallen wordt de naam veranderd. Bij een huwelijk verliest de vrouw haar eigen naam en neemt de naam van haar man aan. En hetzelfde gebeurt bij een adoptie of aanneming:

ook dan ontvangt de aangenomen persoon een nieuwe naam. Tevoren was hij een slaaf, nu een zoon; tevoren een zondaar, nu een heilige: ‘Die overwint, Ik zal hem geven een witten keursteen en op den keursteen een nieuwen naam geschreven’, Openb. 2:17. Die witte keursteen betekent de vergeving der zonden, en de nieuwe naam betekent de aanneming tot kinderen. En de nieuwe naam staat op de keursteen, om te bewijzen dat onze aanneming tot kinderen op onze rechtvaardigmaking gegrond is, en deze nieuwe naam is geschreven, om aan te wijzen, dat God alle namen van Zijn kinderen in het boek des levens opgeschreven heeft.

- c. Het derde voorrecht van de aanneming tot kinderen, is een nieuw wapen. De Heilige Schriften stellen ons diverse wapenen op de schilden der heiligen voor, om de adel van hun natuur en geslacht te tonen. Soms een leeuw, ten aanzien van hun dapperheid, Spr. 28:1; ook uit het oogpunt van de nauwe gemeenschap met Christus, de Leeuw uit de stam van Juda. Soms met een arend ten opzichte van hun hoge vlucht, daar de arenden gestaag ten hemel vliegen met die beide vleugels van geloof en liefde, les. 40:31: ‘Zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden’. Soms ook wel met een duif, ten aanzien van hun onnoztheid en zachtmoedigheid, Hoogl. 2:14: ‘Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen’.
- d. Tenslotte, wie God tot Zijn kind aangenomen heeft, is erfgenaam van al Gods beloften. Er staat niet één belofte in de ganse Bijbel, of een kind Gods kan zeggen: Ze is voor mij. Daarom heten ze dan ook ‘de erfgenamen der belofte’, Hebr. 6:17. De beloften worden groot en dierbaar genoemd, 2 Petrus 1:4. Groot, wat betreft hun wijde uitbreiding; en dierbaar, wat betreft hun uitnemendheid. Gods beloften zijn een kabinet vol kostbare juwelen, borsten vol wijn van vertroosting. Gods beloften zijn rijk en overvloedig in verscheidenheid en voor de huidige toestand van een kind Gods gepast. Heeft hij rechtvaardigmakende genade nodig tot vergeving van zijn zonden? Ziedaar Gods belofte in Jes. 43:25: ‘Ik, Ik ben het Die uwe overtredingen uitdelg’. Ontbreekt hem heiligmakende genade? Ziedaar een belofte van genezing in Hos. 14:5: ‘Ik zal hunlieder afkering genezen’. Of zucht hij over het gebrek aan versterkende genade? Ziedaar een belofte van versterking in les. 41:10: ‘Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid’. Wie tot een kind Gods aangenomen is, kan op zichzelf al deze beloften toepassen, als een erfgenaam der belofte. Een ongelovige heeft met deze voorrechten niets van doen, hij heeft er geen deel aan. Gods beloften zijn als het ware een besloten bloementuin. Geen vreemden, maar alleen de kinderen uit de familie mogen de bloemen plukken. Ismaël was de zoon van de dienstmaagd, hij had geen recht op de familie: *Drijf deze dienstmaagd en haar zoon uit*, zei Sara eens tot Abraham, Gen. 21:10. De ongelovige is door God niet tot kind aangenomen, en hij is dus geen huisgenoot van God. En God zal in de dag des oordeels zeggen: *Drijft deze zoon der dienstmaagd uit in de buitenste duisternis, waar wening zijn zal en knersing der tanden*.

A. Gevolgen van deze aanneming tot kinderen.

Deze gelukzalige staat van de aanneming tot kinderen brengt twee zaken met zich, namelijk:

- I. Gods liefde
- II. Gods voorzorg.

I. Uit de aanneming tot kinderen blijkt Gods welbehagen en liefde tot de heiligen (= kinderen Gods). De aanneming tot kinderen is verrijkt met liefde. Het feit dat een koning een slaaf van de galeien neemt en hem tot zijn zoon adopteert, wat is dat anders dan liefde? Toen wij galeislaven des duivels waren, heeft God ons met het voorrecht van het zoonschap vereerd, 1 Joh. 3:1: ‘Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden!’ ‘t Is liefde, dat God een zondaar onderhoudt, maar het is gróte liefde, dat Hij hem tot een kind aanneemt. Als de heiligen kinderen van God zijn, dan zijn al Zijn handelingen met hen niet anders dan liefde. Hij mag met hen doen wat Hij wil, en toch heeft Hij ze lief, omdat ze Zijn kinderen zijn.

1ste tegenwerping. *Maar God is wel eens toornig op Zijn kinderen.*

Antwoord. Gods liefde en toom jegens Zijn kinderen zijn geen tegenstellingen, maar verscheidenheden, die wel samen kunnen gaan. Want Hij is toornig in liefde: ‘Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik’, Openb. 3:19. Een bittere pil kan even dienstig zijn tot gezondheid als een cordiaal (= versterkend middel). God kastijdt met dezelfde liefde als waarmee Hij tot kinderen aanneemt. God is het meest toornig, als Hij niet toornig is, zegt Bernardus. De kastijding is een bewijs van het geestelijke kindschap. ‘Indien gij de kastijding verdraagt, zo gedraagt Zich God jegens u als zonen’, Hebr. 12:7. God heeft één Zoon zonder zonden, maar niet één zoon zonder striemen. De verdrukkingen louteren. Ze zijn als de smeltkroes voor het zilver en de oven voor het goud, Spr. 17:3. Vurige beproevingen maken gouden christenen. De verdrukkingen bezitten een uitzuiverende kracht, Dan. 12:10: ‘Velen zullen er gereinigd en wit gemaakt en gelouterd worden’. Wij denken, dat God ons verderf bedoelt, maar Hij heeft ons behoud op het oog. God zal zó met ons handelen, dat wij Hem ten laatste nog voor Zijn bezoeken zullen dankzeggen. ‘De ogen die de zonde toesluit, opent de straf’, zegt Gregorius. Toen Manasse in de boeien was, ‘kende hij, dat de HEERS God was’. Elke christen moet op het kruis naar de hemel gaan. De stenen in Salomo’s tempel werden eerst gehouwen en klaargemaakt, eer ze in het gebouw werden ingezet. De heiligen (die levende stenen heten, 1 Petrus 2:5) moeten eerst door lijden gehouwen, gepolijst en zo voor het hemelse gebouw bekwaam gemaakt worden, Kol. 1:12, ‘om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht’.

2^e tegenwerping. *Maar soms zijn zij, die tot kinderen aangenomen zijn, onder de zwarte wolken van geestelijke verlating. Is dat niet verre van liefde?*

Antwoord. Wat de geestelijke verlating betreft, moet ik toegeven dat het de allerdroevigste toestand is die een kind van God in dit leven kan overkomen. Dan regent God de hel van de hemel, om Salvianus’ woorden te gebruiken. Dan heet het, zoals Job zegt: ‘De pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt’, Job 6:4. Dit is de vergiftige pijl die tot in het hart verwondt. De geestelijke verlating is een proeve van de tormenten (= kwellingen) der verdoemden. God zegt: ‘In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen’, Jes. 54:8. Ik kan hier met Bernardus zeggen: Heere, noemt Ge dat een kleine toorn, als Gij Uw aangezicht verbergt? Is dat maar een weinig? Wat kan er voor mij bitterder zijn dan de verduistering van Uw aangezicht! God wordt in de Heilige Schrift een ‘Licht’ en een ‘Vuur’ genoemd; de verlaten ziel voelt het vuur, maar ziet geen licht. Hij echter die door God tot Zijn kind is aangenomen, kan nog liefde smaken te midden van al deze beroerten. Van Hercules’ knots wordt verteld, dat ze van olijfbomhout gemaakt was. De olijfbom nu was een zinnebeeld van de vrede. Ook Gods knots waarmee Hij de ziel in verlating neerslaat, heeft iets van de olijfbom: ‘De vrede Gods, die alle

verstand te boven gaat', bewaart te midden van de allerfelste verlaten van de gelovigen harten en zinnen in Christus Jezus, Filipp. 4:7.

Ik zal u een geestelijke regenboog tonen, waarin Gods kinderen te midden van de wolken der verlaten Gods liefde mogen zien.

1. In de tijd van geestelijke verlaten laat God toch nog een zaad van vertroosting in de ziel overblijven, 1 Joh. 3:9: 'Zijn zaad blijft in hem'.

Dat zaad van God is een zaad van vertroosting. Want ofschoon Gods kinderen in hun geestelijke verlaten het *zegel* van Gods Geest missen, toch hebben zij de *zalving* van de Geest. Al missen zij de zon om hun dag te verlichten, toch hebben zij in hun duistere nacht het sterrenlicht in hun hart. Ook al heeft een boom in de winter geen loof of vruchten, toch heeft hij nog sap in de wortel. In de winter van geestelijke verlaten bewaart God in Zijn kinderen het sap der genade in de wortel van hun hart. De zon achter een wolk onthoudt wel de aarde haar licht, maar in geen geval haar invloed. Zo ook: terwijl Gods dierbare kinderen voor een tijd het licht van Gods aangezicht missen, genieten ze toch de invloed van Zijn genade.

Vraag. *Welke genade vertoont zich in de tijd van verlaten?*

Antwoord.

- Een hoogachting van Gods liefde. Als God tot de ziel in haar verlaten zeggen zou: *Wat begeert gij? en het zal u geworden, zelfs tot de helft van een koninkrijk!* O, dan zou hij nederig antwoorden: *Heere, dat ik Uw aangezicht weer zien mocht, zoals ik dat placht te doen in het heiligdom; dat ik een gouden straal van Uw liefde in mijn hart mocht ontvangen!* De verlaten ziel schat alle andere dingen gering, vergeleken met Gods liefde. Het zijn geen lusthoven, wijngaarden of wat dan ook, tot zelfs de meest aantrekkelijke voorwerpen toe! die hem vergenoegen kunnen; ze zijn niet anders dan muziek voor een treurig hart. Evenals bij Absalom, gaat zijn begeerte er alleen naar uit, 'om het aangezicht des konings te zien', 2 Sam. 24:32.
- Voorts: een geschrei naar de Heere. 't Is voor hem de droevigste dag, als de 'Zon der gerechtigheid' verduistert. Hij kan beter verdragen dat de wereld vergaat dan dat God afwezig is. Hij smelt in tranen. De wolken van zijn geestelijke verlaten in zijn hart veroorzaken een geestelijke regen, en storten een vloed van tranen uit zijn ogen. En vanwaar komt dit geschrei anders dan uit de liefde?
- Tenslotte is er de bereidheid om alles te doorstaan, mits hij maar Gods aangezicht zien mag. Hij is tevreden om met Simon van Cyréne het kruis te dragen, als hij daarop dan Christus maar hebben mag. Hij kan gewillig sterven, als hij dan maar, als Simeon, met Christus in de armen sterven mag. Ziehier het zaad van God in een gelovige; de invloed van de zon, bij het ontbreken van haar licht; en het werk van heiligmaking, terwijl hem de wijn van vertroosting ontbreekt.

2. God heeft voorts een voornemen van genade, wanneer Hij Zijn aangezicht voor Zijn kinderen verbergt.

Hij doet het om de genadegaven van Zijn kinderen te beproeven. Daarvan zijn er vooral twee, die de Heere speciaal op de proef stelt.

- Namelijk het geloof om te geloven, wanneer het tegen verstand en gevoel indruist. Om op Gods belofte te steunen, terwijl de bevinding iets anders leert; om de woorden van Zijn mond aan te kleven, wanneer Hij ons de kussen van Zijn lippen weigert ..., dat is werkelijk geloof, dat is de glinstering van een diamant. Om God lief te hebben, wanneer Hij ons toelacht, is een gemakkelijke zaak. Maar om Hem dán aan te kleven, wanneer Hij Zijn aangezicht voor ons verbergt en ons in toorn

schijnt af te keren, Ps. 27:9, dat is werkelijk liefde. Zo'n liefde is naar waarheid 'sterk als de dood', die door de wateren van verlating niet uitgeblust kan worden, Hoogt. 8:6.

- Ook doet Hij het om de genadegaven van Zijn kinderen te oefenen. 'Is ons allen om troost te doen. Als het aan ons lag, dan zouden wij gedurig op de berg Tabor willen verkeren om Kanaän binnen te kijken. Wij zijn niet gaarne in verzoeking, noden en verlatingen, alsof God ons niet zou kunnen beminnen, of Hij moest ons in Zijn armen hebben. Het is moeilijk om lang in de schoot van geestelijke vreugde te liggen en dan niet in slaap te vallen. Te veel zonneschijn veroorzaakt droogte in onze genadegaven. Vaak gebeurt het dat, wanneer God Zijn troost in onze harten uitstort, wij zorgeloos beginnen te worden. Het gaat ons hierin als muzikanten die, wanneer ze nog geen geld (ontvangen) hebben, menig zoet en aangenaam stukje spelen, maar die zodra zij het geld binnen hebben, verder gaan. O, welk een lieflijke muziek is er in ons hart, van gebeden, van berouw en leedwezen, van zonden belijden, van zonden beschreien, voordat de Heere ons vreugde en blijdschap doet horen, Ps. 51:10. Maar zodra de Heere de troost van Zijn Geest in ons hart uitgestort heeft, beginnen wij óf onze plicht te verzuimen, óf althans de snaren van onze viool los te draaien of zachter te spelen (lettert.: strijken). Genade is beter dan troost. Rachel is schoner, maar Lea is vruchtbaarder. Troost is schoon van aanzien, maar genade heeft een vruchtbare baarmoeder. Welnu, de enige manier om de genade te oefenen, en ze meer en meer op te wekken en levend te maken, is om somtijds in duisternis te wandelen en geen licht te hebben, Jes. 50:10. 't Geloof is een ster, die het allerklaarst schijnt in de donkere nacht van geestelijke verlating. 'Ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uwe ogen; nochtans zal ik den Tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen', Jona 2:4. De genade brengt veelal in zo'n tijd haar voortreffelijkste daden voort.

3. God kan Zijn kinderen verlaten wat betreft het gezicht, maar niet wat betreft de vereniging.

Zo was het met Jezus Christus, toen Hij riep: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Matth. 27:46. Dat was geen verbreking van de eenheid tussen Hem en Zijn Vader, maar slechts een opschorting van het gezicht. Wanneer de maan tussen ons en de zon komt, dan volgt er een zonsverduistering. Gods liefde kan door het tussenkomen van onze zonden ietwat verduisterd worden, maar God Zelf blijft gedurig onze Vader. De zon kan achter een wolk verborgen zijn, maar ze wordt niet uit het firmament weggenomen. Gods beloften kunnen in tijden van verlating schijnen verdwenen te zijn, zodat wij hun troost niet meer zo genieten als in vroeger dagen, en toch behoudt een gelovige er een rechtvaardige aanspraak op volgens Gods recht.

Terwijl God Zijn aangezicht voor Zijn kinderen verbergt, kan Zijn hart niettemin met hen zijn. Terwijl Jozef zijn broeders hard toesprak, om hen te laten geloven dat hij ze voor verspieters hield, ging nochtans zijn hart gedurig naar hen uit en was het zo vol liefde, dat hij zijn tranen niet bedwingen kon, Gen. 42:7, 24. Zo is God ook vol liefde tot Zijn kinderen, zelfs wanneer Hij stuurs schijnt te kijken. Al legt Mozes' moeder haar kind in een biezen kistje en al scheidt zij zich een weinig, wat plaats betreft, van haar kindje af... haar hart en haar oog blijven er evenwel gedurig bij. Als het kind weent, dan weent de moeder eveneens. God moge wat terzijde gaan, alsof Hij Zijn kinderen verlaten had, toch blijft Zijn hart vol liefde en medelijden jegens hen. God moge Zijn aangezicht veranderen, maar niet Zijn hart. 't Is niet hetzelfde, wanneer God Zijn kinderen verlaat, of dat Hij ze ontferft, Hos. 11:8: 'Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm?' Dit is een leenspreuk (= zinnebeeld), ontleend aan een vader, die zijn zoon

wil onterven; en terwijl hij op weg is om de acte te ondertekenen, gaat zijn ingewand smelten en wordt hij met ontferming over hem bewogen: Al is hij een ongehoorzaam kind, toch is hij mijn kind, en hoe zou ik hem dan van mijn erfenis uitsluiten? Zo zegt God: *Hoe zou Ik u overgeven? Al is Efraïm een weerspannige zoon geweest, toch is hij Mijn zoon, Ik zal de hittigheid Mijns toorns niet uitvoeren, Ik zal Efraïm niet bederven.* Gods hart kan vol liefde zijn, terwijl Zijn aangezicht bedekt is. De Heere kan wel Zijn handelingen (letterl.: dispensatie) met Zijn kinderen wijzigen, maar niet Zijn dispositie (= gesteldheid). Dus kan een gelovig kind Gods zeggen: *Ik ben tot een kind van God aangenomen, laat God maar met mij doen wat Hij wil; ook al pakt Hij de roede of de staf, het is alles eender, want Hij heeft mij toch lief.*

II. De aanneming tot kinderen betekent tevens Gods tedere voorzorg.

Zal een vader geen zorg dragen voor zijn kind? Deze voorzorg van God bestaat in twee zaken:

1. bescherming en
2. onderhouding.

1. God beschermt. God houdt gedurig wacht om alle kwaad van ons te weren.

? Dat betreft allereerst tijdelijk kwaad. Wij zijn aan vele gevaren onderworpen. God schudt ze af, Hij houdt gedurig de wacht voor Zijn volk, Ps. 121:4: 'De Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen'. Het oog van Gods voorzienigheid is gedurig over ons open, en God beveelt Zijn engelen van ons, dat zij ons bewaren in al onze wegen, Ps. 91:11. Een gelovige heeft een engelenwacht tot zijn lijfgarde. Wij bezitten daarvan een lieflijke spreuk in Ex. 19:4: 'Hoe Ik u op vleugelen der arenden gedragen heb'. Dat is een aardig beeld voor Gods voorzienigheid en zorg over Zijn kinderen. De arend vreest geen enkele vogel van boven, om z'n jongen kwaad te doen, maar alleen maar de pijl van beneden. Daarom draagt hij ze op z'n vleugels, opdat de pijl hem eerst zou treffen, voordat ze z'n jongen kwaad kan doen. Zo nu draagt God Zijn kinderen op de vleugelen van Zijn Goddelijke voorzienigheid. En er is niemand die deze vleugelen inkorten, noch enige pijl is er die ze beschadigen kan.

? God beschermt ook voor geestelijk kwaad, Ps. 91:12: 'U zal geen kwaad wedervaren'. God zegt niet: U zal geen verdrukking wedervaren, maar: geen kwaad.

Vraag. *Maar soms wedervaart de Godzalige het kwaad, namelijk de zonde: die besmet vaak zijn kleren.*

Antwoord. Maar dat kwaad zal niet dodelijk zijn voor Gods kinderen. Kwikzilver is op zichzelf schadelijk, maar wanneer men het met andere zalven op bekwame wijze vermengt, dan wordt zijn schadelijke eigenschap weggenomen en verandert het zelfs in medicijn. De zonde is in haarzelf dodelijk, maar vermengd met tranen van berouw, en vermengd met de heilige zalf van Christus' bloed, dan wordt haar venijnige en schadelijke aard weggenomen. Hoewel de zonde zelf kwaad is, zal echter God voor een gelovig kind van God uit dat kwade nog het goede voortbrengen. Hij zal hem vernederen en voorzichtig in Zijn wegen leren wandelen. Vergift is kwaad in zichzelf, maar een voorzichtige arts weet het in een voortreffelijk geneesmiddel te veranderen.

2. Wat betreft de onderhouding.

Zal God ons tot Zijn kinderen aannemen en ons dan niet verzorgen? 'Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren;

en uw hemelse Vader voedt nochtans dezelve; gaat gij dezelve niet zeer veel te boven?', Matth. 6:26. Zal Hij Die Zijn vogels voedt, Zijn kinderen niet verzorgen? 'Aanmerkt de leliën des velds, hoe zij wassen; zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat ook Salomo in al zijne heerlijkheid niet is bekleed geweest gelijk één van deze', vers 28. Bekleedt God wel de leliën, en zal Hij Zijn lammeren dan niet kleden? De Heere zorgt voor ons, 1 Petrus 5:7. Zolang Zijn hart vol liefde is, zolang zal ook Zijn hoofd vol zorg zijn.

B. De kenmerken van de aanneming tot kinderen

Vraag. *Maar hoe zal ik weten, dat ik tot een kind van God aangenomen ben?*

Antwoord. Als u een kinderlijk hart hebt, dat wil zeggen:

1. Een teer en week hart, 2 Kron. 34:27: 'Omdat uw hart week geworden is'. Het hart dat tevoren een stenen hart was, dat is nu een vlesens hart geworden. Zo'n hart is bang voor de zonde. Het geringste haartje brengt het oog aan het huilen, zo ook doet de kleinste zonde het hart slaan. Davids hart sloeg hem, toen hij de slip van Sauls mantel afsneed. Wat zou er niet gebeurd zijn, als hij zijn hoofd afgehouden had! Een teder hart is als gesmolten was ten opzichte van God: Hij kan daar indrukken, welk zegel Hij maar wil. Een teder hart is als een magneet ten opzichte van de bedreigingen der mensen: hoe teerder, hoe harder in dit opzicht.
2. Een kinderlijk hart is een biddend hart. De Geest der aanneming tot kinderen is een Geest des gebeds: 'Gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader!' Rom 8:15. Terwijl het kind nog in de buik van de moeder is, kan het niet roepen. Terwijl de mensen nog liggen in de baarmoeder van hun natuurstaat, kunnen ze niet bidden, zoals het behoort. Maar wanneer ze wedergeboren zijn van de Heilige Geest door het zaad des Woords, dan roepen ze: *Abba, Vader!* Het gebed is niets anders dan een ademhaling in de schoot van hun Vader. Het gebed is een zoete en familiere samenspraak met God. Hij komt tot ons neer op de vleugelen van Zijn Geest, en wij varen tot Hem omhoog op de vleugelen des gebeds. Uit Luthers leven wordt verteld, dat wanneer hij bad, het geschiedde 'met zo grote eerbied en ontzag, alsof hij tot God, en met zoveel vertrouwen, alsof hij tot zijn vriend gesproken had'. Dit gebed moet standvastig en ernstig zijn, Rom. 12:12: 'Volhardt in het gebed'. Het hart moet overkoken. Het gebed wordt vergeleken met 'onuitsprekelijke zuchtigen', Rom. 8:26. Dat slaat op een vrouw, die in barensnood is: wij moeten als het ware in barensnood zijn, wanneer wij om genade worstelen. Zo'n gebed eist God Zelf.
3. Een kinderlijk hart is een gehoorzaam hart, dat op Gods stem antwoordt, zoals een echo op het geluid. Zo'n hart gelijkt op een bloem, die met de zon geopend en gesloten wordt: 't wordt voor God geopend en voor de zonde gesloten. Dit is de taal van een kinderlijke geest, dat staat in het boek van mijn hart geschreven: 'Ik heb lust, o God, om Uw welbehagen te doen.'
4. Een kinderlijk hart is een ijverig hart, ijverig namelijk voor de eer van zijn Vader. De oneer die God aangedaan wordt smart hem aan de ziel. Mozes was koel in zijn eigen zaken, maar vurig in die van God. Toen het volk Israël zich ernstig tegen de Heere vergrepen had bij het maken van het gouden kalf, ontstak Mozes' toorn dermate, dat hij de wetstafelen aan stukken brak. Zoals wij rekenschap moeten geven van ijdele woorden, zo ook van zondig stilzwijgen. Het is gevaarlijk om in dit geval door een stomme duivel bezeten te zijn. David zegt in Ps. 69:9: 'De ijver van Uw huis heeft mij verteerd'. Veel christenen werden vroeger door de ijver voor Gods huis verteerd, en nu verteert hun ijver Gods huis zelf. Werkelijk, zo iemand heeft geen kinderhart, die het goedkeurend kan aanzien, dat Gods eer te

kort gedaan wordt. Kan een goedgeaard kind zonder ontroering aanhoren, dat zijn vader belasterd wordt? De tong van Croesus' zoon, die anders stom was, werd los, toen hij merkte dat zijn vader overvallen werd. Wij moeten stilzwijgen, wanneer God misnoegd is, Ps. 39:3. Maar wij moeten spreken, wanneer Hij onteerd wordt. Als er een ijvervuur in het hart ontstoken is, dan zullen z'n vlammen uit de mond breken. Ijver met heiligheid vermengd: dit blank en rood is de beste gestalte der ziel. Laten Gods dienaars, meer dan alle anderen, zeer ontroerd worden, wanneer de eer van hun God bezwalkt en verduisterd wordt. Oprechte ijver zal hun het ongelijk, dat God aangedaan wordt, doen opnemen, alsof het henzelf aangedaan was. Men vertelt van Chrysostomus, dat hij de zonde tegen God zo bestrafte, alsof hem in zijn eigen persoon onrecht aangedaan was. Gods dienaars moeten zich door geen vrees laten bewegen noch door pluimstrijkende woorden laten verleiden. Ze zijn Gods vaandeldragers, Zijn krijgsknechten, 2 Tim. 2:3. En daarom dienen zij zich tégen de zonde te kwijten. Nooit maakte God Zijn dienaars tot bedriegelijke spiegels om lelijke gezichten mooi te laten schijnen. Bij gebrek aan dit ijvervuur zijn ze in gevaar van een ander vuur, namelijk de poel die daar brandt van vuur en sulfer, waar de vreesachtigen in geworpen zullen worden, Openb. 21:8.

V. TOEKOMENDE DINGEN ZIJN AAN DE GELOVIGEN EIGEN

(Het tweede deel van de tekst)

En zo glijd ik in het tweede deel van de tekst: 'Toekomstige dingen zijn uwe'. Hier is eigendom genoeg! Het is een grote troost, wanneer de tegenwoordige dingen weggenomen worden, dat dan de nog toekomstige dingen de onze zijn. Mij dunk, dat alleen al het noemen van dit woord 'toekomstige dingen' de levensgeesten van een christen behoort te verlevendigen. Het is zo'n lieflijk woord. Onze gelukzaligheid is nog toekomstig, het beste wacht nog. Al het beloofde is nog niet gekomen. Werkelijk, als wij niet meer hadden dan wij hier hebben, wij waren ellendig eraan toe: 'Indien wij alleenlijk *in dit leven* op Christus zijn hopende, zo zijn wij de ellendigsten van alle mensen', 1 Kor. 15:19. Hier zijn rampen, kruisen en martelaarschappen. Hier moeten wij kennis maken met die gal en edik, die Jezus Christus op het kruis dronk. Houd desondanks, o christen, goede moed! Er is nog iets, dat 'toekomstig' is, het beste van uw deel is nog niet uitbetaald. Alle toekomstige dingen zijn uwe'. God handelt met ons als een koopman, die het slechtste stuk laken het eerst laat zien. Hier in de wereld komt ons het slechtste soort voor ogen, het stuk met de fijnste draad wordt voor ons in de hemel bewaard. Zeker, God weeft Zijn werk in dit leven met wit en zwart dooreen. Soms geeft Hij ons, teneinde onze ballingschap hier te veraangenamen, de voorsmaak en proeve van Zijn liefde, als een onderpand en 'eerstelingen'. Maar wat zou dat alles vergeleken bij hetgeen nog toekomstig is? 'Nu zijn wij kinderen Gods', 1 Joh. 1:2, 'maar het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen'. God bewaart Zijn beste wijn voor het laatst. Alle toekomstige dingen zijn uwe.

VI. HET EERSTE TOEKOMENDE PRIVILEGE, NL. DAT DE DOOD DE ZIJNE IS

Vraag. *Maar wat zijn dat voor dingen, die nog in de toekomst liggen?*

Antwoord. Twaalf dingen liggen er nog in de toekomst. Ik noem ze twaalf koninklijke privileges, waarmee de gelovigen op Gods tijd zullen bedeeld worden. Het eerste, waarmee ik beginnen zal, is begrepen in de tekst.

De dood is uwe.

De dood wordt in de Heilige Schrift *een vijand* genoemd, 1 Kor. 15:26. En toch staat ze hier tevens op de inventaris van een christen opgetekend: 'De dood is uwe'. De dood is een vijand voor het sterfelijke, maar een vriend voor het geestelijke deel. Naast Christus is ze één van onze beste vrienden. Toen Mozes' staf in een slang veranderd werd, schrok hij en vluchtte weg. Maar toen God hem gelastte om die slang vast te grijpen, bemerkte hij dat ze door haar wonderlijke uitwerkingen hem en het volk Israël veel goeds deed. Zo is ook de dood op het eerste gezicht verschrikkelijk, zoals de staf, toen ze in een slang veranderd was. Maar wanneer we ze door het geloof vastgrijpen, dan vinden wij veel troost en voordeel erin. Zoals Mozes' staf de wateren van één scheidde en zo een open doorgang aan Israël bereidde naar het beloofde Kanaän, Ex. 19:16, evenzo scheidt de dood de wateren van verdrukking, en maakt ons een doorgang naar het land der belofte. De dood heet de 'koning der verschrikking',

Job 18:14, maar ze kan een kind Gods geen schade aandoen. Deze slang moge om het lichaam kruipen en kronkelen, maar ze heeft haar prikkel verloren, 1 Kor. 15:55. Wanneer de bij steekt, verliest hij zijn angel. Toen de dood Christus aan het kruis de doodsteek gaf, verloor ze haar prikkel ten opzichte van de gelovigen. Ze kan de ziel niet meer schade toebrengen, dan David koning Saul deed, toen hij hem de slip van zijn mantel afsneed. De dood is voor een kind van God niets anders dan een arrest voor een reeds voldane schuld. De dood moge ons als een sergeant van God arresteren en voor Gods gericht brengen, maar Christus zal onze kwijtschelding tonen. Want het schuldenboek is in Zijn bloed doorgehaald.

Vraag: *Hoe is de dood ons ten goede?*

Antwoord. Op twee manieren, namelijk als:

1. een aflaten van de zonde, en
2. een inlating tot de gelukzaligheid.

1. *De dood betekent voor Gods kind een verlaten van de zonde.*

Want in dit leven verkeren wij onder een zondige noodzaak - en dat geldt zelfs de allerheiligste! -: 'Er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt'. Verkeerde gedachten komen voortdurend uit ons hart tevoorschijn als vonken uit een gloeiende oven. De zonde houdt bij ons huis, of wij het nu willen of niet. Het leven van Gods beste kinderen wordt door deze gast verontrust. Al verlaten zij de zonde, toch wil de zonde hen maar niet verlaten. De zonde maakt een mens onbekwaam tot het goede. 'Het goede te doen, dat vind ik niet', Rom. 7:18. Als wij willen bidden, is ons hart als een ontstemde viool; en als we wenen willen, zijn we als wolken zonder regen. Ook hitst de zonde de mens op ten kwade: 'Het vlees begeert tegen den geest', Gal. 5:17. Wij hebben geen wind van verzoeking nodig, want er is in ons hart een getij, dat sterk genoeg is om ons naar de hel te voeren.

Overdenkt de zonde eens onder deze drievoudige benaming.

- (1) De zonde is een 'lichaam des doods', Rom. 7:24. En zulks niet zonder reden. Want
- vooreerst, ze is een lichaam wat betreft haar zwaarte. Een lichaam is een zware zelfstandigheid. Zo nu is de zonde een lichaam, waarvan de zwaarte ons neerdrukt. Als wij bidden willen, belet ons het gewicht der zonden, dat aan onze voeten gebonden is, dat wij opwaarts kunnen klimmen. Toen Anselmus eens een jongetje met een vogel zag spelen, die hij nu eens omhoog liet vliegen en dan weer aan een draad naar beneden trok... toen zei hij: Het is met mij precies als met deze vogel; wanneer ik op de vleugelen van heilige meditaties omhoog naar de hemel probeer te vliegen, dan vind ik een koord aan mijn been gebonden. Want ik ben overstelpt met verdorvenheid, maar de dood neemt dit gewicht der zonde weg en laat de ziel los.
 - Ten tweede is de zonde een 'lichaam des doods' wat betreft haar beschadiging. Het was een wrede daad van een zekere Mezentius, toen hij een dood en een levend mens aan elkaar bond, opdat de dode de levende zou besmetten en beschadigen. Zo staat het nu ook met een kind van God: hij heeft twee mensen in zich, vlees en geest, genade en verdorvenheid. Hier is de dode aan de levende vastgemaakt, want een trots hart is voor een kind van God erger dan de reuk van een dood lichaam. De zonde valt een natuurlijk mens niet lastig. Want als hij dood is in de zonden, gevoelt hij de zonde niet eens. Maar waar een levendmakend beginsel is, daar is geen groter last dan het lichaam des doods. Daarom roept de Godzalige mét David daarover dikwijls uit: 'O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone', Ps. 120:5. Zo zegt hij: *o wee mij,*

dat ik bij de zonde wonen moet! Hoe lang zal die mijn ziel beroeren! Hoe lang nog zal ik die God vertoornen, Die ik liefheb! Wanneer zal ik eens deze tenten Kedars verlaten?

(2) De zonde is een tiran, die haar geweld tegen Gods kinderen tot een wet maakt. De apostel noemt ze 'een wet in zijn leden', Rom. 7:23. Er is een wet van hovaardij, een wet van ongeloof. Ze voert heerschappij, zoals Caesar over de senaat. 'Hetgeen ik haat, dat doe ik', vers 15. De apostel was vroeger als iemand, die met de stroom meedreef en er niet tegen op kon. Vanwaar komt onze vleselijke vreesachtigheid? Vanwaar onze zondige hartstochten? Vanwaar komt het, dat een kind van God doet hetgeen hij niet goedkeurt? Ja, soms, tegen beter weten in? De reden is, omdat hij gevangen ligt onder de zonde. Maar wees goedsmoeds, de ware genade zal tegen de zonde strijden, en de dood zal de zege en overwinning behalen.

(3) De zonde is een melaatse smet. Alles wat wij aanraken, maakt de zonde onrein. Wij lezen ervan, dat wanneer de melaatsheid aan de wanden van een huis was uitgespreid, de priester gebood de stenen in welke de plage was, uit te breken, en andere stenen te nemen en in de plaats van die stenen te brengen, en het huis met ander leem te bestrijken, Lev. 14:39-42. Maar wanneer de plage terugkeerde en zich opnieuw aan de wanden verspreidde, dan moest men dat huis met zijn stenen en hout afbreken, vers 45. Evenzo staat het met de natuurlijke mens, die besmet is met de melaatsheid der zonde, met hovaardij, ongeloof, onboetvaardigheid, enz. Die zonden zijn als even zovele smetten van geestelijke melaatsheid. Welnu, in de bekering breekt God de oude stenen en het hout eruit, en brengt er nieuwe voor in de plaats. Hij brengt een verandering in het hart van een zondaar, Ezech. 36:26. Maar omdat de melaatsheid der zonde zich telkens weer opnieuw uitspreidt, komt ten laatste de dood, om dat huis, zijn stenen en zijn hout geheel en al af te breken, en zo wordt de ziel dan van de melaatsheid geheel bevrijd. De zonde is een besmettelijke zaak: ze maakt ons rood van schuld en zwart van onreinheid (Tullius). Ze wordt vergeleken bij een maanstondig kleed, Jes. 30:22. Hoger mogen we ze niet schatten. 'Door ze aan te raken, worden de bomen onvruchtbaar, en door haar smaak worden de honden tot razernij gebracht', zegt Plinius. En naar een uitspraak van Hieronymus, was er volgens de wet niets onreiner dan een maanstondig kleed. Dat is zonde. De zonde brengt het beeld van de duivel in de mens. Boosheid is des duivels oog, verdrukking zijn hand, geveinsdheid zijn gekloofde voet. Maar zie, de dood zal onze volkomen verlossing brengen. De dood is de laatste en beste medicijnmeester, die ons van alle gebreken geneest, namelijk van het pijnlijke hoofd en het ongelovige hart. De zonde was de vroedvrouw, die de dood in de wereld bracht, en nu zal de dood het graf zijn om de zonde te begraven. O, heerlijk privilege van een kind van God! Hij wordt niet weggenomen in zijn zonden, maar hij wordt weggenomen van zijn zonden. De Perzen hebben één dag in het jaar, die zij 'de ondergang der ondeugden' noemen en waarop zij allerlei vergiftige ongedierten, slangen enz. plegen te doden (Brisson). Een soortgelijke dag zal voor een mens in Christus de sterfdag zijn. Dan zal de oude slang in een gelovige sterven, die hem zo dikwijls met zijn verzoeken gestoken heeft. Dan zullen de zonden der Godzaligen als vergiftige ongedierten vernietigd worden, zodat die zich nooit meer verheffen en nooit Gods Geest meer bedroeven. De dood van het lichaam zal het lichaam des doods geheel en al tenietdoen.

2. De dood is voor een gelovige een ingang tot de gelukzaligheid.

Want door de dood wordt onze ziel ontbonden van het sterfelijke lichaam, om met

Christus te zijn, Filipp. 1:21. Simson vond een honigraat in het dode lichaam van een leeuw. Zo kan een kind Gods zoetheid ontvangen uit de dood zelf. De dood is de deur des levens. De dood neemt ons onze oude vodden af en geeft ons wisselklederen. Al die schade die de dood ons berokkent, is slechts deze, dat ze ons in een betere toestand brengt. De dood wordt in de Heilige Schrift een 'slaap' genoemd, 1 Thess. 4:14: 'Die ontslapen zijn in Jezus.' Zoals na de slaap de levensgeesten verfrist en verwakkerd zijn, zo komen na de dood 'de tijden der verkoeling voor het aangezicht des Heeren'. De dood is uwe. De dood is de veerman voor Gods kinderen, teneinde hun zielen in het land der levenden over te brengen. *De dood opent het portaal in de hemel*, zoals Tertullianus opmerkt, De dag van eens christens dood is de geboortedag van zijn hemelleven, zijn hemelvaartsdag in eeuwige heerlijkheid, en zijn bruiloftsdag met Jezus Christus. Na zijn dood volgt zijn bruiloft. Terecht kon Salomo dus zeggen: 'Beter is de dag des doods, dan de dag dat iemand geboren wordt', Pred. 7:1. De dood betekent voor de Godzalige de grootst mogelijke bevordering. Waarom zou hij die dan vrezen? Ik geef toe, dat de dood een grimmig gezicht heeft voor een onboetvaardig zondaar, en dat zij verschrikkelijk is om aan te zien. Want ze is Gods dienaar om de onboetvaardigen naar de hel te slepen. Maar heel iets anders is de dood voor degenen, die in Christus zijn, tot wie gezegd wordt: 'De dood is uwe.'

De dood vertoont overeenkomst met de wolkkolom, Ex. 14:19. Want zij heeft een donkere kant voor een zondaar, maar een lichtgevende zijde voor een gelovige. Het bleke gezicht van de dood wordt roodachtig, wanneer het bloed der besprenging erop is. Kortom, het geloof geeft ons recht op de hemel, maar de dood brengt ons in het volle bezit ervan. Vrees dus uw privilege niet, want de gedachte aan de dood behoort vermakelijk te zijn. Toen Jakob de wagenen zag die Jozef gestuurd had om hem te halen, werd zijn geest levendig, Gen. 45:27. De dood nu is een wagen of koets om ons naar het huis van onze Vader te vervoeren. Wat waren de vlammen der bloedgetuigen en heilige martelaars anders dan vurige wagenen om hen naar de hemel omhoog te voeren? Wat behoren wij dan naar de dood te verlangen! Deze wereld is niet anders dan een woestijn waarin wij leven. Zullen we dan niet bereid zijn om een woestijn voor een paradijs te ruilen? 't Is hier zo goed, zeggen we, wij zoeken de hemel op aarde en beelden ons hier een aardse eeuwigheid in. Maar de genade moet de natuur bedwingen.

Denkt eens aan de voorrechten van de dood. De planeten bezitten een eigen, geweldige beweging. Door hun eigen beweging worden ze van het westen naar het oosten bewogen, maar door een geweldige beweging van de eerste Beweger (letterl.: 'primum mobilé') overmeesterd, worden ze van het oosten naar het westen gevoerd. Zo is het hier ook! Want al zijn wij van nature gezind om hier te leven, als zijnde mensen van vlees en bloed... Toch moet de genade het 'primum mobilé' of hoofdwiel zijn, om onze wil door een geweldige beweging om te draaien en ons naar de dood te doen verlangen. De heilige Paulus had begeerte om ontbonden te worden, Filipp. 1:23 en 2 Kor. 5:2. In de laatste tekst zegt hij: 'Want ook in dezen zuchten wij, verlangende met onze woonstede die uit den hemel is, overkleed te worden'. "Wij hebben begeerte om de aardse kleren van ons lichaam af te leggen en het blinkende kleed der onsterfelijkheid aan te doen", zegt Augustinus. Wij zuchten, ... dat is een uitdrukking, ontleend aan een moeder, die, zwanger zijnde, zucht en kermt om verlossing. Augustinus verlangde naar de dood om het hoofd te mogen zien, dat eenmaal met doornen gekroond was. Wij bidden: 'Uw Koninkrijk kome'; en zullen wij dan als God komt om ons in Zijn Koninkrijk te leiden, verschrikt worden? De tijden die wij thans beleven behoren ons, mijns inziens, naar de dood te doen verlangen. Wij leven in dodelijke tijden. Wij horen Gods doodsklok dagelijks over deze natie luiden.

‘Gelukkig is Nepotianus, die de dingen die ons overkomen niet ziet’, sprak Hieronymus in zijn dagen. Wél zijn zij eraan toe, die het boze weer te boven zijn en reeds in de hemel werden opgenomen.

Vraag. *Maar voor wie is dit privilege?*

Antwoord. De dood is zeker. Maar slechts tweërlei personen zijn er, tot wie wij kunnen zeggen: ‘*De dood is uwe*’, zij is uw voorrecht, daar ze tot uw voordeel strekt.

1. Het geldt de mensen die dagelijks sterven. Wij zijn niet als engelen geboren, maar als mensen die sterven moeten. Daarom moeten wij altijd een doodshoofd voor ogen hebben. Volgens de natuurkundigen is het zo, dat wanneer de basilisk (= soort slang) een mens het eerst ziet, hij die mens doodt; maar als hij het eerst door de mens gezien wordt, dan doet hij geen schade. De basilikus, de dood, is gevaarlijk, als ze ons eerder ziet, dan wij haar zien; maar als wij ze het eerst zien door een heilige overdenking van en voorbereiding op de dood, dan doet ze ons geen kwaad. Studeer dan op de dood, en wandel dikwijls tussen de tomben en grafstenen. De gedachten die ons goed zullen doen, moeten aan de dood besteed worden. In een donkere nacht is een toorts die voor ons uit gedragen wordt, evengoed als vele andere die achter ons aan gedragen worden. Eén ernstige overdenking van de dood vooraf, en één traan over de zonde gestort vóór de dood, is beter dan duizend erna, wanneer het te laat is. ‘t Is goed dat wij ons met de dood vertrouwd maken, en in deze zin dikwijls in doodsgevaar verkeren, 2 Kor. 11:23, opdat, indien God metterdaad onze ontbinding zou verzegelen of deze nacht ons zou dagvaarden om voor Hem te verschijnen, wij niet anders te doen zouden hebben dan te sterven. Och, wat wordt de overdenking des doods toch door ons uitgesteld! Het betekent bijna de dood, om daaraan te denken. Er zijn er zelfs, die al aan de drempel van het graf verkeren, die één voet op de aarde en de andere in de hel hebben en dan toch nog de boze dag verre stellen, Amos 6:3.

Ik las eens van een zekere Lysicrates, die in zijn ouderdom zijn grijze haren zwart verfde om weer jong te mogen lijken. Als wij onze grafsteden bouwen, dan bouwen wij ons tabernakelen. Sterft dagelijks, opdat ge niet eeuwig sterft. De heilige aartsvaders die zoveel werk maakten van hun begrafenissen, laten ons zien, welke gedachten zij over de dood gehad hebben. Jozef van Arimathéa had zijn graf in zijn hof gemaakt. Velen zijn er die zegetekenen van hun overwinningen oprichten, anderen pronken met hun gesneden en beschilderde wapenen om hun eer in de wereld uit te bazuinen... maar hoe weinigen zijn er, die hun graven bereiden! en die in hun hart door een ernstige overdenking des doods, de monumenten en gedenktekenen van hun sterfelijkheid oprichten! Och, bedenk toch, wanneer u in uw tuin op lieflijke en aangename plekjes zit, dat ge een plaats voor uw grafstede reserveert. Sterft dagelijks! Er is geen beter middel om de zonde ten onder te brengen, dan dat wij dikwijls kijken naar het vale paard en die daarop zit, Openb. 6:8. Door het aanschouwen van de dood gaan wij ons van een verkeerd leven bekeren, en zo ontwapenen wij de dood, voordat ze komt, en snijden wij de lokken af waarin haar kracht ligt.

2. ‘De dood is uwe’, geldt voor mensen die al in de hemel zijn, nog eer ze sterven. Indien wij dan zo nodig hoogmoedig willen zijn, laten wij dan ons hart en gemoed met de hemelse dingen bezighouden. De hemel moet in ons afdalen, voordat wij maar de hemel kunnen opklimmen. Een kind van God heeft zijn geloof als een anker der ziel gevestigd in de hemel; daar zijn z’n gedachten: ‘Word ik wakker, zo ben ik bij U’, Ps. 139:18. David ontwaakt in de hemel, want daar is zijn wandel, Filipp. 3:20: ‘Maar onze wandel is in de hemelen’. De gelovige beklimt vaak de Tabor-berg om de heerlijkheid in ogeschouw te nemen. Och, dat wij toch deze hemelse gestalte in het

hart hadden! Toen Zacheüs zich in het gedrang van de massa bevond, kon hij Christus niet zien. Daarom klom hij in de vijgenboom, Luk. 19:4. Zolang wij in het gedrang van wereldse bezigheden zijn, kunnen ook wij Christus niet zien. Klimt dus op door heilige en Goddelijke overdenkingen. Wilt ge Christus in uw hart ontvangen, laat dan de hemel in uw oog zijn: 'Zoekt de dingen die boven zijn', Kol. 3:2. Er is geen sterke aan-drang toe nodig om de dingen die beneden zijn, te zoeken. Hoe ellendig ligt de vloek van de slang op het merendeel der mensen: 'Op uw buik zult gij gaan en stof zult gij eten al de dagen uws levens', Gen. 1:14. Zij die zo stof eten en hun hart op het stof, dat gouden stof vastzetten, zullen ongaarne tot stof wederkeren. De dood zal hun een verschrikking zijn.

De kinderen van Ruben en de kinderen van Gad verzochten van Mozes, dat ze toch aan gene zijde van de Jordaan mochten blijven, om daar hun bezit te hebben, daar het een plaats was, die voor hun vee goed schikte, Num. 32:41. Naar het schijnt hielden ze meer van hun vee dan van hun reis naar het beloofde Kanaan. Als maar hun beestachtige harten hier in de wereld wat te grazen mogen vinden in nun winkels of op hun hofsteden, dan zijn vele christenen er tevreden mee, om aan gene zijde van de Jordaan te blijven, en hebben ze geen zin in de reis naar het hemelse Kanaan. Maar u die al in de hemel zijt, nog eer u sterft: 'de dood is uwe'.

Een *aardse* heilige te zijn, is een zaak die met zichzelf in strijd is. Het Griekse woord heilige (hagios) betekent een mens, die van de aarde geraffineerd en gezuiverd is. Wanneer een sterrenkundige, in plaats dat hij op de planeten en op de loop des hemels letten zou, een meetroe ter hand nam om de aarde op te meten, zou dat voor geen dwaasheid gehouden worden? En is het dan nog niet grotere dwaasheid in de dienst van God, wanneer de mensen, die beweren dat ze Christus en de hemel in hun oog, ja in hun hart hebben, toch 'aardse dingen bedenken' (Filipp. 3:19)? Mijns inziens behoren onze zielen op een schip te gelijken, dat beneden smal is en met een spitse kiel vaart, maar zich van boven wijder en breder vertoont. Want zo behoren onze genegenheden eng en nauw te zijn naar beneden, naar de aarde, maar breed en uitgebreid naar boven, naar de hemelse dingen. Zo zien wij dus, dat de dood een voorrecht van Gods kinderen is: 'de dood is uwe'. Wanneer de erfgenaam nog onmondig is, heeft hij wel recht op de erfenis, maar hij heeft er nog geen beschikking over, voordat hij meerderjarig is. U mag zo oud zijn als u wilt, maar toch bent u niet mondig, voordat u sterft. De dood maakt ons meerderjarig, en dan komt de erfenis of het bezit in onze handen.

VII. HET TWEEDE KONINKLIJKE PRIVILEGE IS,

DAT EEN KIND GODS DOOR DE ENGELENTEN HEMEL GEDRAGEN ZAL WORDEN

Nu kom ik tot het tweede koninklijke privilege, dat nog toekomstig is; namelijk hetgeen de heilige David zegt van Sion: 'Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods', Ps. 87:3, kan ik toepassen op de heerlijke dingen die nog toekomstige zijn.

Het tweede koninklijke privilege van een christen is: dat hij door de engelen gedragen zal worden naar de hemel. In dit leven wordt een gelovig kind Gods door de heiligen gedragen. Want zij voeren hem mee naar boven op de vleugelen van hun gebeden; en wanneer zij niet verder kunnen, dan komen de engelen na zijn dood om hem naar

boven te dragen. De goddelozen waren bij hun leven des satans lijfgarde, en daarom zullen zij in hun dood door de duivelen vergezeld en gedragen worden. U die een bejaard zondaar bent (want u hebt een grijs hoofd, maar nog een hart dat jong en springlevend is in de zonde; als ooit tevoren!), tot u kan ik zeggen, wat Christus in een ander verband tot Petrus zei: 'Wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uwe handen uitstrekken, en een ander zal u gorden en brengen waar gij niet wilt', Joh. 21:18. Zo zeg ik: *Gij, oude zondaar! de tijd zal spoedig aanbreken, dat ge uw handen op uw sterfbed zult uitstrekken, en een ander zal u binden en brengen waar gij niet wilt, ge zult door de duivelen gedragen worden, waar ge niet graag heen zult willen.* Maar een gelovig kind Gods zal door de engelen gedragen worden in de hemel: 'En het geschiedde dat de bedelaar stierf, en van de engelen gedragen werd in den schoot Abrahams', Luk. 16:22. Onder 'Abrahams schoot' verstaan wij, door een figuurlijke spreekwijze, de plaats der gelukzaligen, waar de verheerlijkte zielen als het ware in een Vaderschoot rusten. Daarheen is hij gedragen door de dienst der engelen. De arme Lazarus had bij zijn leven geen enkele vriend, maar honden zijn hem tot troost en gezelschap. Na zijn dood had hij een konvooi van heilige engelen.

Na onze zondeval zijn zowel de engelen als God onze vijanden geworden. Daarom lezen wij, dat de engelen (zoals blijkt uit de naam 'cherubim' daar stonden met een vlammen lemmer eens zwaards, teneinde onze stamhouders uit het paradijs te weren, Gen. 3:24. Maar nu wij met God bevredigd zijn, zijn we het ook met de engelen. Daarom komt de engel met een olijftak van vrede in zijn mond, om triomfantelijk de nieuwe tijding van Christus' menswording te verkondigen, Luk. 2:11: 'Heden is u geboren de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids'. De engelen prijzen God vanwege dat heerlijke werk van 's mensen verlossing, vers 13: 'En van stonden aan was er met den engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende: Ere zij God in de hoogste hemelen!' De engelen hebben grote liefde tot de mensen (vooral tot degenen die de nieuwe mens aangedaan hebben) en zijn bereid en vaardig om ons alle mogelijke vriendschap en diensten te bewijzen. Zoals ze bij ons leven onze helpers zijn, die ons bijstaan en bewaren, Ps. 91:11: 'Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat ze u bewaren in alle uw wegen', zo zijn ze na onze dood onze dragers. Lazarus werd van de engelen gedragen.

De engelen heten 'gedienstige geesten', Hebr. 1:14. Zij zijn gewillig ten dienste van de heiligen. Daarom staat er - zoals sommigen opmerken -, dat Lazarus gedragen werd door de engelen, in het meervoud dus, en niet maar door één engel; precies alsof de engelen eerezuchtig geweest waren om Lazarus te mogen dragen, en alsof zij om strijd er hun best voor gedaan hadden om aan dat werk deel te mogen nemen. Werkelijk de goddelozen doen lang niet zoveel moeite om part en deel te mogen hebben aan de dood der Godzaligen, als de engelen doen om Gods kinderen bij hun Hemelvaart te dienen. O, in welk een triomf en statie werd Lazarus de hemel binnengeleid! Nooit was de rijke man bij zijn leven zo hoog geëerd, als Lazarus bij zijn dood. Het is een grote eer, wanneer een koning het lijk van één van zijn onderdanen helpt dragen. Maar een kind Gods zal een lijfgarde van heilige engelen hebben om hem te geleiden. Amasis, de koning der Egyptenaars, liet - teneinde zijn grootsheid te vertonen - zijn koets door vier prinses trekken, die hij in de oorlog veroverd had. Maar wat had dat alles te betekenen, vergeleken bij de koets waarmee Lazarus en waarmee de ziel van elk kind van God in het uur van hun dood opwaarts getrokken zal worden. Want zij zullen door de engelen Gods worden gedragen.

VIII. HET DERDE KONINKLIJKE PRIVILEGE: MET CHRISTUS ZIJN

Het volgende en derde voorrecht is, dat een gelovig kind van God met Christus zal zijn in de heerlijkheid, Filipp. 1:23: *Ik begeer ontbonden te worden, of: het anker te lichten, en mét Christus te zijn.* Dit is een voorrecht van de eerste rang. Stellig is ons 'met Christus zijn' ons grootste gewin. Een ent gaat niet verloren, wanneer ze van de ene boom afgesneden, en in een betere stam ingeënt wordt. Zo vergaat het een christen. Zolang hij hier is - zelfs na zijn bekering - heeft hij nog veel van de wilde olijfboom in zich, maar door de dood afgesneden zijnde, gaat hij niet verloren, maar wordt hij een ent in een betere en edeler stam, want hij is met Christus, en dat is verreweg het beste, Filipp. 1:23. En terecht kon de apostel zeggen: 'Het is zeer verre het beste'. Want is niet een staat van volmaaktheid beter dan een staat van onvolmaaktheid? Onze genadegaven zijn onze beste juwelen, maar ze zijn onvolmaakt; ze geven hun volkomen luister niet. De genade is hier in haar kindsheid en minderjarigheid, en tot haar volkomen wasdom zal ze niet komen, voordat wij met Christus zijn. De beste christen is niet anders dan een kind, dat bij een min uitbested is. Hier is slechts een beginnende genade; een 'gratig initians', zoals Bernardus zegt. Hier hebben we slechts enkele onvolkomen knoppen en bloesems van genade. Maar wanneer wij met Christus zijn, dan zullen onze genadegaven volkomen rijp zijn. In dit leven ontvangen wij slechts de 'eerstelingen des Geestes', Rom. 8:23. Wij moeten geen volkomen oogst verwachten, alvorens wij met Christus zijn. Want de genade is, zolang wij hier zijn, met verdorvenheid vermengd; zoals het goud met schuim, of zoals de wolkkolom, die zowel zijn donkere zijde als zijn lichtkant had. Ons geloof is nog vermengd met ongeloof; onze nederigheid met hoogmoed. De genadevlam is nog niet zo zuiver, of ze heeft nog enkele rokerige dampen bij zich. Van ons genadeleven wordt gezegd, *dat het verborgen is*, Kol. 3:3. En werkelijk, het is verborgen onder veel verdorvenheid, zoals de zon achter een wolk schuilgaat, en zoals het koren onder het kaf, of een parel in de modder verborgen is. Hoewel de genade niet verloren kan gaan, kan ze toch wel verborgen worden. David bedekte zijn genadegaven met zijn zonden, zodat anderen het gouden kleed onder de vuile kleren moeilijk zien konden. Want de vuile kleren der zonde bedekten het gouden laken der genade (vgl. Zach. 3:3). Met Christus te zijn, is dat niet zeer verre het beste? Want dan zullen onze genadegaven in haar volmaakte luister schitteren en uitkomen. Met Christus te zijn, is een heerlijk privilege van Gods kinderen.

Het is een gezegende zaak om met Christus te zijn, terwijl wij hier zijn. 'Ik zal geduriglijk bij U zijn', Ps. 73:23. Wat begeert een Godzalige eigenlijk in dit leven? Is dat niet het genot van Christus' zoete tegenwoordigheid? Want niets anders kan hem tevreden stellen, als er niet iets van Christus in is. ('aliquid Christi', Bucer) Hij bemint de heilige plichten nergens anders om dan omdat ze tot Christus brengen. Waarom is het gebed zo zoet? Toch zeker, omdat de ziel daarin een heilige gemeenschap met Christus heeft! Waarom is het Woord zo dierbaar? Toch zeker, omdat het een middel is om Christus naar ons toe te brengen! Hij komt tot ons neer op de vleugelen des Geestes, en wij varen opwaarts naar Hem toe, op de vleugelen des geloofs. Een instelling zonder Christus is niets anders dan een schotel zonder spijs. Waarom houdt de vrouw zoveel van de brief van haar man? Toch zeker, omdat die haar tijding van hem brengt! Hier op aarde nu hebben wij met Christus gemeenschap door middel van brieven, en dat is zoet en aangenaam. Maar hoe zoet en aangenaam zal dan het genot van Zijn tegenwoordigheid in de eeuwige heerlijkheid zijn! Hier is hetgeen ons

verrukken kan: wij zullen ‘met Christus zijn’. Christus is alles wat wij begeren, ja meer dan wij begeren kunnen.

Iemand die dorst heeft, begeert slechts een weinig water om zijn dorst te lessen. Maar als u hem naar de zee brengt, dan vindt hij meer dan hij begeert. In Christus is niet alleen een volheid van genoegzaamheid, maar ook een volheid van overvloed, die oever en dijken overstroomt. Hoe hoog een christen door het geloof verlicht is, heeft hij noch hersenen om te bedenken, noch een hart om te begeren al hetgeen in Christus is. Alleen wanneer wij in de hemel komen, dan zal God het vat van onze begeerten wijd openen en ons vervullen, zoals Christus de watervaten met wijn vervulde, ‘tot boven toe’, Joh. 2:7.

Welnu, uit dit privilege van het met Christus zijn, vloeien nog zes andere privileges voort.

1. Het eerste bijzondere privilege om met Christus te zijn is *Hem te aanschouwen*, Job 19:26: ‘Ik zal uit mijn vlees God aanschouwen’.

Het aanschouwen van Jezus Christus zal voor de verheerlijkte heiligen de allerhoogste en wonderlijkste zaak zijn. Toen Christus nog op aarde was, was Zijn heerlijkheid verborgen. ‘Hij had geen gedaante noch heerlijkheid’, Jes. 53:2. Het licht der Goddelijke natuur was in de duistere lantaarn van de menselijke natuur verborgen. Onder smaad en lijden was Zijn heerlijkheid verdonkerd. En toch was er juist op diezelfde tijd nog voldoende schoonheid in Christus om Gods hart te behagen: ‘Mijn Uitverkorene, in Denwelke Mijn ziel een welbehagen heeft’, les. 42:1. Toen was Zijn aangezicht met een voorhangsel bedekt, maar wat zal het zijn, wanneer het voorhangsel zal weggenomen zijn en wanneer Hij tevoorschijn komen zal in het gouden borduursel van Zijn volmaakte heerlijkheid! ‘In Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk’, Kol. 2:9. Dat is een uitdrukking, die wij beter verstaan zullen, wanneer wij in de hemel zijn. In die Dag zal de glans van Christus’ heerlijkheid met zo’n schittering en stralen gezien worden, dat de ogen der aanschouwers verrukt en verwonderd zullen staan. Bedenk eens, welk een zalig gezicht het zijn zal, wanneer wij Christus met onze menselijke natuur bekleed en die natuur van ons nog boven de engelen verhoogd zullen zien. God Zelf volstaat ter beloning, zegt Bernardus. Het is hemels genoeg, om Christus te aanschouwen. ‘Wien heb ik nevens U in den hemel?’ Ps. 73:25. Daar zijn engelen en aartsengelen, zegt Musculus. Maar die maken de hemel niet uit. Christus is de allerkostelijkste Diamant in de ring der heerlijkheid. Daarom zegt de apostel niet: Ik heb begeerte om ontbonden te worden en in de hemel te zijn, maar om ‘met Christus te zijn’. Want Zijn tegenwoordigheid is in de hemel der hemelen. Waar Christus is, daar is de hemel!

Aangezien Christus al zo schoon is in Zijn instellingen, in Zijn Woord, in het gebed, in de sacramenten, in de versierselen der heiligheid...; indien er al zulke voortreffelijkheden in Christus zijn, wanneer wij Hem aanschouwen met het oog des geloofs, door de verrekijker der beloften... o, wat zal het dan zijn, als wij Hem zien zullen ‘van aangezicht tot aangezicht’? Toen Christus op de berg Tabor veranderd werd, was Hij vol heerlijkheid, Matth. 17:2: ‘Hij werd veranderd van gedaante; en Zijn aangezicht blonk gelijk de zon en Zijne klederen werden wit gelijk het licht’. Was dus Zijn verandering al zo heerlijk op Tabor, hoe glorieus zal dan Zijn inhuldiging in de hemel niet zijn? Hoe heerlijk zal die tijd zijn, wanneer wij, zoals van Mordechai gezegd wordt, Esther 8:5, Hem zullen zien voor het aangezicht Zijns Vaders, in het hemelsblauw der heerlijkheid en in een wit Koninklijk kleed, en met een grote, gouden kroon op Zijn hoofd! O, ziet Hem dikwijls aan met een gelovig oog,

Die u binnenkort met een verheerlijkt oog aanschouwen zult!

Hetgeen het aanschouwen der heiligen nog vermeerderen en echt gelukzalig maken zal, is dit, dat namelijk de schrik en vreselijkheid van het Goddelijke Wezen zal weggenomen zijn. God zal wel verschijnen in Majesteit, doch de Majesteit zal met schoonheid bekleed en met zoetheid vermengd zijn. Zijn Goddelijk ontzag zal in de hemel van dien aard zijn, dat daardoor niet anders dan liefde en vreugde zal opgewekt worden bij de heiligen. De heerlijkheid van Gods Majesteit, Zijn wijsheid, heiligheid en genade zal zeer lieflijk in het aangezicht van Jezus Christus, als in een heldere spiegel van kristal uitstralen. Wij zullen God zien als een Vriend, en dus niet als de zondige en voortvluchtige Adam, die vreesde en zich verborg, Gen. 3:10, maar zoals de koningin Esther koning Ahasveros aanzag, die haar de gouden scepter toereikte, Esther 5:2. Wij zullen het lachen van Zijn aangezicht en de kussen van Zijn lippen genieten. O, welk een zalig aanzien van God zal dat zijn! Zijn aangezicht zal niet verschrikkelijk, maar werkelijk troostvol zijn.

En hetgeen dit gezicht nog meer vergroot: De heiligen zullen 's Konings aangezicht *gedurig* aanschouwen. Toen ze nog hier in de wereld leefden, was Gods oog nimmer van hen afgewend; en in de hemel zal hun oog gedurig naar God gekeerd zijn en zal nooit van dat zalig Voorwerp afgewend worden. En hoe meer zij de luister en glans van Zijn heerlijkheid aanzien, hoe meer ze met begeerte en blijdschap vervuld worden. God moet er ons bekwaam voor maken om Zijn heerlijke Majesteit te kunnen aanschouwen. Want wij zijn even onbekwaam om het gezicht der heerlijkheid te verdragen, als het gezicht des toorns; doch wij zullen bekwaam gemaakt worden om deze doorluchtige stralen te ontvangen.

2. Het tweede privilege om met Christus te zijn

Het volgende voorrecht is *vereniging met Christus*.

Ons zijn met Christus is niet alleen een plaatselijke, maar ook een huwelijksvereniging. Wij zullen Hem zó aanschouwen, dat wij één met Hem zullen worden. Hoe nauwer vereniging, des te zoeter! De vereniging is de springader van vreugde, de grond van hemelse voorrechten. Uit kracht van deze zalige gemeenschap en vereniging met Christus zullen alle heerlijke sieraden waarmee de menselijke natuur van de Heere Jezus versierd is, de onze zijn. Vergelijken we maar eens de twee volgende teksten: Joh. 17:24: 'Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen', dat wil zeggen de heerlijkheid van Zijn menselijke natuur. Maar dat is nog niet alles, vers 22: 'Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt'. Christus heeft Zijn heerlijkheid niet alleen voor Zichzelf, maar ook voor ons. Wij zullen met Zijn stralen schitteren. 'Niet alleen zal er heerlijkheid bij hen, maar ook *in* hen zijn', zegt Bernardus.

Hier bekleedt Christus Zijn bruid met Zijn genade, in de hemel zal Hij haar bekleden met Zijn heerlijkheid. Geen wonder dus, dat 'des Konings dochter geheel verheerlijkt is inwendig; hare kleding is van gouden borduursel', Ps. 45:14. Hoe heerlijk zal dus de bruid zijn, wanneer zij met Christus' sieraad bekleed is! Oordeel niet over de heiligen naar hetgeen ze zijn, maar naar hetgeen ze eens zijn zullen. 'Het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen', 1 Joh. 3:2. Maar wat zullen we dan zijn? 'Als Hij zal geopenbaard zijn, zullen wij Hem gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is'.

De bruid van Jezus Christus zal niet alleen één met Christus zijn, maar zal ook aan Christus gelijk zijn. Bij andere huwelijken verandert de bruid haar staat, maar hier verandert ze haar natuur. Niet, dat de heiligen in heerlijkheid het wezen van Christus

ontvangen zullen. Maar zij zullen zoveel heerlijkheid ontvangen, als de menselijke natuur kan bevatten. Maar ook al deelt Christus Zijn evenbeeld mee, toch niet Zijn Wezen. Wanneer de zon op een glas schijnt, dan vertoont ze daar een beeld van haar glans en schoonheid. En het valt moeilijk om het glas van de zonnestraal te onderscheiden. Desniettemin is het glas de zonnestraal niet. De zon geeft aan het glas wel haar beeld, maar niet haar wezen.

3. Het derde privilege om met Christus te zijn

Het derde voorrecht is *adeldom*, en deze bestaat uit drie dingen.

- (1) Elke heilige zal een koning zijn. Er zijn mensen die naar aardse hoogheid streven, en hier van een tijdelijk koninkrijk spreken. Maar dan zou Gods Kerk op aarde niet een strijdende, maar een triomferende kerk zijn. Maar zie nu de eer der heiligen, want zij zullen allen koningen zijn! Let wel, ik zeg niet: in dit leven. Alle onderdanen van Christus zijn koningen. Daarom leest u van:
- a. hun koninklijk kleed, Openb. 3:4, 5. ‘Die overwint, die zal bekleed worden met witte klederen, overmits zij het waardig zijn.’
 - b. van hun koninklijke troon. Toen Caesar terugkeerde, na zijn vijanden overwonnen te hebben, werd hij ten teken van eer met grote triomf ingehaald. Hem wachtte een ivoren zetel in de Senaat, en een troon was op een tribune gezet. Wanneer de heiligen zullen terugkeren na de verovering van hun vijanden, de zonde enz. dan zullen ze een statiezetel krijgen, nog kostbaarder dan van ivoor of paarden, en een troon der heerlijkheid, Openb. 3:21: ‘Die overwint, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijnen troon, gelijk als Ik overwonnen heb (zegt onze Zaligmaker) en ben gezeten met Mijnen Vader in Zijnen troon’. Wellicht had hij hier slechts een rieten hutje, maar daar krijgt hij een troon.
 - c. Hun kroon. In deze wereld dragen de heiligen een doornenkroon, maar daar een kroon der heerlijkheid. En deze kroon heeft twee eigenschappen.
 - Allereerst is het een onverwelkelijke kroon, 1 Petrus 5:4, die niet vergaat noch verwelkt, maar na miljoenen jaren nog even blinkend en schoon zal zijn, als ze was op de eerste dag, toen ze hun opgezet werd. Eeuwigheid is een parel aan de kroon der heiligen.
 - En ten tweede is het ook een zuivere kroon, niet vermengd met zorg en kommer. De koningskronen van deze wereld zijn ten aanzien van de angsten en zorgen, die daaraan verbonden zijn, zo zwaar, dat ze vaak de koningen het hoofd pijn doen. Het hoofd wordt niet zo door de kroon omgeven, als de ziel door zorg. Cyrus, de koning der Perzen, placht te zeggen: ‘Als de mensen eens wisten, hoe zwaar een koninklijke kroon is en hoeveel moeilijkheden en zorgen eraan vastzitten, dan zouden zij zich niet verwaardigen om ze van de grond op te nemen.’ De koningskroon van zuiver goud gemaakt, is echter van gemengd metaal. Maar de kroon der heiligen in de eeuwige heerlijkheid is zonder vermenging; ze is niet vermengd met zorg om ze te houden, of met vrees om ze weer te verliezen. O, laat ons dan gewillig zijn om voor de Naam van Jezus Christus te lijden. Want als wij hier het kruis opnemen, dan zullen we hiernamaals de kroon dragen.
- (2) Het tweede deel van de eer der heiligen bestaat hierin, dat ze bij Christus zullen zitten, wanneer Hij de wereld oordeelt: ‘Weet gij niet dat de heiligen de wereld oordelen zullen?’ 1 Kor. 6:2. De heiligen zullen met Christus in het gericht zitten als Zijn bijzitters en getuigen, die Zijn rechtvaardige vonnis zullen goedkeuren en

roemen. O, welk een heerlijk en aanzienlijk gericht zal dat zijn! Hier oordeelt en véoordeelt de wereld de heiligen, maar daar zullen de heiligen de wereld oordelen.

- (3) Zij zullen nog dichter bij de troon zitten dan de engelen. Engelen zijn edele en voorname geesten, maar uit kracht van onze huwelijksgemeenschap met Christus, Die ons vlees aangenomen en de band tussen de Goddelijke en menselijke natuur in het lichaam van Maria geknoopt heeft, zullen wij tot grotere eer verhoogd zijn dan de engelen. De engelen zijn Christus' vrienden, maar de heiligen zijn Zijn bruid. In deze eer delen al Zijn heiligen, Ef. 5: 32. Zoals der heiligen klederen in heerlijkheid kostbaarder zullen zijn dan die der engelen (daar de hunne alleen de gerechtigheid der schepselen is, maar dezen bedeed zijn met de gerechtigheid Gods, Jer. 23:6), zo zal ook hun heerlijkheid groter zijn. O zalige eeuwigheid! Hier zijn wij als het ware gevangen en gebonden voor de vierschaar, maar daar gunstelingen aan het Hof! De heiligen zullen in heerlijkheid nog boven de engelen verheven zijn.

4 Het vierde privilege om met Christus te zijn

Het vierde voorrecht is *blijdschap*.

Deze blijdschap der heiligen vloeit voort uit de vereniging en gemeenschap met Jezus Christus. Wanneer onze gemeenschap en vereniging met Christus volmaakt is, dan zal ook onze blijdschap volkomen zijn, Openb. 21:4: 'God zal alle tranen van hunne ogen afwissen; en de dood zal niet meer zijn; noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn'.

1. Daar zal geen geweene zijn. Jezus Christus heeft een neusdoek beschikt om er de tranen der heiligen mee af te wassen. Hier is de bruid in de rouw en in het zwart gekleed, want nu is het de tijd, dat de Bruidegom van haar weggenomen is, Matth. 9:15. Maar in de hemel zal Christus de rouw en droefnissen van Zijn bruid wegnemen. Hij zal haar zwarte en bloedige kleren uittrekken, en haar bekleden 'met lange witte klederen', Openb. 7:13. Zoals wit het zinnebeeld is van der heiligen zuiverheid, zo is het ook een voorbeeld van hun vreugde en blijdschap. De hemel zou geen hemel zijn, als er geweene gehoord werd. De hel is naar waarheid een plaats van wening. Zij die geen tranen willen storten over hun zonden, nu zij nog leven, zij zullen - doch tevergeefs - volop tranen vergieten 'in de plaats, waar wening zijn zal en knersing der tanden', Matth. 8:12. Maar wij lezen nergens van enig geweene in de hemel. Christus zal onze harpen van de wilgen afnemen. Hij zal Zijn hemelse gezanten, de heilige engelen, bijeenroepen. Die zullen als hemelse koorzangers, Goddelijke en hemelse lofzangen zingen, terwijl de heiligen er met een aangename en zalige melodie mee instemmen. Ware het mogelijk om, in bijzijn van Christus, ooit een traan te vergieten, dan zouden het tranen van blijdschap zijn, zoals iemand - gelijk bekend! - van bijzonder grote blijdschap huilen kan. Christus zal in de hemel al ons water in wijn veranderen.

2. Daar zal rouw noch droefheid zijn. Een vriendelijke blik van het gezicht van Jezus Christus zal ons al onze kruisen doen vergeten. Droefheid is een wolk, die in het hart vergaderd wordt uit de waarneming van een bepaald kwaad. Wanneer nu het oog weent, dan druipt de wolk van droefenis neder in het hart en stort een vloed van tranen uit de ogen. Maar in de hemel zal de Zon der gerechtigheid zo helder schijnen, dat er niet de minste tussenkomst van enige wolk gevonden wordt. Daar zal geen droefheid noch enige reden tot droefheid zijn. Geen zonde zal er zijn om ons te vernederen. De hemel is zulk een zuivere grond, dat de slang der zonde er niets telen kan. Geen enkele

vijand zal ons daar lastig vallen. Toen Israël Kanaän al had ingenomen, moest het toch nog veel overlast van de Kanaänieten ondervinden. Moeilijk kon het daarvan geheel ontslagen worden, want 'de Kanaänieten wilden wonen in hetzelfde land', Richt. 1:27. Maar wanneer wij met Christus zijn, zullen wij nooit meer met Kanaänieten te maken hebben of door hen verontrust worden. 'Er zal geen Kanaäniet meer zijn (om de woorden van de profeet hierop toe te passen, uit Zach. 14:21) in het Huis des HEEREN der heirscharen te dien dage'. 'Daar is geen vrees voor vijanden', zegt Bernardus. God zal het hemelse paradijs met een vlammend zwaard bewaren, zodat niemand daar inkomen zal om te beschadigen: 'Over alles wat heerlijk is, zal een beschutting wezen', Jes. 4:5. Er zal niets in de hemel zijn, dat ook maar enige droefenis kan veroorzaken.

Onder andere zijn er twee zaken, die de wolken van droefenis vaak in onze harten doen oprijzen en die beide zullen weggenomen worden, wanneer wij met Christus zijn.

- (1) Allereerst het stuurse en gefronste aangezicht der wereldgroten. Hoeveel werk doet de mens soms niet om de gunst van vorsten te winnen? Maar helaas! hoe spoedig verandert die zonnenschijn in een donkere wolk, die veelal niet anders dan in een droevig onweer losbarst! Maar wanneer wij met Christus zijn, zullen wij voortdurend Gods lieflijke aangezicht aanschouwen. De heiligen zullen nooit meer uit Gods gunst vallen, daar zij Jezus Christus als hun grote Gunstgenoot aan het Hof hebben. Zolang God Christus toelacht, zolang zal Hij ook Zijn heiligen geen stuurs gezicht tonen, maar ze gunstig aanzien als mensen, die deelgenoten van Christus en met Zijn sieraden bekleed zijn.
- (2) En dan ook: het verlies van dierbare vrienden. Een vriend deelt zijn geheimen mee. Ware vriendschap is een huwelijk tussen harten en tussen genegenheden. Twee worden dan door oprechte vriendschap tot één hart en ziel. David en Jonathan overlegden samen in aangenaamheid, hun zielen waren door de vriendschapsband aanééngeliepen: 'De ziel van Jónathan werd verbonden aan de ziel van David; en Jónathan beminde hem als zijn ziel', 1 Sam. 18:1. Het kan niet anders dan smartelijk zijn, wanneer deze dierbare vriendschapsband aan stukken gesneden wordt. Maar heb goede moed! Want als uw vriend tot de verkiezing behoort, dan zult u, nadat ge van uw zonden gescheiden zijt, met hem verenigd worden om nooit meer te hoeven scheiden. Als uw vriend goddeloos is, dan zult u, ook al was hij op aarde uw vriend, toch ophouden zijn vriend te zijn in de hemel. De Godzalige vrouw zal niet klagen over het verlies van haar man, noch de godsdienstige vader over het verlies van zijn zoon. Alle relaties zijn dan op een oneindige wijze in Christus te vinden, zoals heel het gesternte in de zon, die grote lamp aan de hemel. Wanneer iemand aan zee komt, dan klaagt hij niet over het gemis van zijn waterbak. Ook al hebt u veel troost van uw betrekkingen genoten... toch zult u, wanneer u eenmaal met Christus leeft en tot die grote Oceaan bent gekomen, nooit klagen over het ontberen van uw geringe waterbak. In de hemel zal niets gevonden worden, dat zorg en droefheid baart. Blijdschap zal er zijn, en niets anders dan blijdschap. De hemel wordt ons voorgesteld door de uitdrukking: 'Ga in, in de vreugde uws Heeren', Matth. 25:21. Hier gaat de vreugde tot ons in, en daar gaan wij in, in de vreugde. De blijdschap die wij hier genieten, is aards, maar die we daar genieten is hemels. De eerste komt ván de hemel, de tweede is de hemel zelf. De blijdschap en het vermaak die wij met Christus genieten zullen, zijn zonder maat en zonder vermenging.
'Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht', Ps. 16:11. Dit houdt in:

- a. Het hart zal vervuld en verzadigd worden. Alleen Christus kan het hart met blijdschap vervullen. Verstand, wil en hartstochten vormen zulk een driehoek, dat zij niet vervullen kunnen zoals de Heilige Drie-eenheid. Zoals Christus' schoonheid het oog, zo zal Zijn liefde het hart van de verheerlijkte heiligen verrukken. Buiten alle twijfel is het een grote vreugde om met Christus te zijn. Welk een vreugde, wanneer een christen de diepe kloof tussen hemel en hel bevestigd zal zien! Welk een vreugde, wanneer Christus de gelovige zal brengen in de wijnkelder en hem kussen zal met de kus Zijnsmonds! Welk een vreugde, wanneer de vereniging en gemeenschap tussen Christus en de ziel zo toegankelijk gemaakt en plechtig gesloten zal worden! Dat is de grootste en uitnemendste vreugde.
- b. Alle zintuigen zullen met vreugde vervuld worden, en wel tegelijk.
- Het oog zal verzadigd worden. Welk een vreugde om de heerlijke glans van Christus' aangezicht te mogen aanschouwen! Daar zal men de lelie en de roos onderling vermengd kunnen zien, blank en rood, Hoogl. 5:10.
 - Het oor zal vervuld worden. Wat kan er voor de bruid gemakkelijker zijn, dan Christus' stem te horen? Gods stem was verschrikkelijk voor Adam, nadat hij naar de stem van de slang geluisterd had: 'Ik hoorde Uw stem in den hof, zegt Adam, en ik vreesde', Gen. 3:10. Maar hoe zoet en aangenaam zal de stem van de Bruidegom zijn! Welk een vreugde zal het zijn, wanneer de bruid door Hem met de naam 'Mijn vriendin', 'Mijn duive' of 'Mijn volmaakte' aangesproken zal worden! Hoe aangenaam zal de Goddelijke muziek zijn, die de heilige engelen - die hemelse legerscharen! - Gode tot lof toezingen! Indien de welsprekendheid van Origenes en de gulden mond van Chrysostomus de oren van hun toehoorders al konden treffen en ontroeren, o, wat zal het dan zijn, om de hemelse tongen van heiligen en engelen te mogen horen, die als even zovele Goddelijke trompetten de heerlijkheden van onze God en het Halleluja van het Lam zullen uitbazuinen! Daar zingen de engelen als hemelse koorzangers, zegt Augustinus.
 - Ook de reuk zal verzadigd worden. Hoe aangenaam en gemakkelijk zal de zoete reuk zijn, die van Christus komt: Al Zijne klederen zijn mirre, aloë en kassie. De zoete adem van Zijn Geest zal, wanneer Hij op de ziel blaast, een reuk afgeven als de wijn van Libanon.
 - De smaak zal verzadigd worden: 'Zij zullen met de vetzigheid van Gods Huis verzadigd worden'. Christus zal Zijn bruid in het bankethuis brengen en haar met Zijn liefde bedwelmen. O, hoe smakelijk zal deze hemelse nectar en ambrosijn wezen! Daar is het rechte 'water des levens', een wijn die van zijn droesem gezuiverd is.
 - Het gevoel zal verzadigd worden. De heiligen zullen voortdurend door Christus omhelsd worden. 'De bruid zal zich over de kussen en omhelzingen van de Bruidegom verblijden' (Augustinus). 'Ziet Mijne handen en Mijne voeten; tast Mij aan en ziet', Luk. 24:39. Dat zal ons werk zijn in de hemel: wij zullen gedurig met de Heere des levens omgaan en met Hem een zoet onderhoud hebben. Zo zullen alle zintuigen hun volkomen bevrediging krijgen. Hoewel er een volheid en verzadiging van vreugde zijn zal, zal er toch geen walging gevonden worden. 'Daar is honger noch walging', zegt Bernardus. De ziel zal nooit zo verzadigd zijn of er zal nog een heilige lust en begeerte overblijven; en nooit zal de ziel zo begerig zijn, of ze zal ook verzadigd worden. Hetgeen alle walging uit de hemel verbant, is het feit, dat er elk moment nieuwe en verse stof tot vreugde voor God aan de verheerlijkte ziel zal geschonken worden. Terecht kon de apostel zeggen:

Met Christus te zijn, is zeer ver het beste!

- c. Groot is de vreugde die het geloof in onze harten baart: 'In Denwelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde', 1 Petrus 1:8. Baart het geloof al zo'n vreugde, welk een vreugde zal dan de genieting van de toekomstige heerlijkheid zelf in de harten van Gods kinderen teweegbrengen! Zelfs uit de bittere verdrukkingen vloeit nog een zoete vreugde: 'Acht het voor grote vreugde, zegt Jakobus, wanneer gij in velerlei verzoeking valt', Jak. 1:2. Als Christus' lijden al zo vol vreugde is, wat zullen dan Zijn omhelzingen niet inhouden! Als de dauw van de berg Hermon al zo zoet is, de eerstelingen van Christus' liefde... wat zal dan de volkomen oogst niet zijn! Kortom, er is niets in de hemel, of het zal de vreugde der heiligen op een oneindige wijze vergroten. Zelfs de smarten en pijnen der verdoemden zullen reden tot vreugde en triomf zijn voor de verheerlijkte en zalige zielen. Ik mag hierop wel toepassen hetgeen de psalmist zegt in Ps. 58:11: 'De rechtvaardige zal zich verblijden, als hij de wraak aanschouwt'. De rechtvaardige zal zich om twee redenen verheugen, namelijk omdat hij Gods gerechtigheid heerlijk verhoogd en zijn eigen verlossing wonderlijk bevorderd ziet. Er zal geen onprettig voorwerp gezien worden. Want in de hemel zal louter vreugde zijn.
- d. Wanneer wij met Christus zijn, zullen wij zulk een vreugde genieten, die - gelijk ze onuitsprekelijk is - ook een mens niet geoorloofd is te spreken, 2 Kor. 12:4. Wij lezen ervan, dat Jozef zijn broeders geld en voorraad op reis meegaf, maar de volle zakken werden bewaard, totdat ze thuisgekomen zouden zijn. Terwijl wij hier onderweg zijn, geeft God ons wel iets, enig verborgen manna als voorsmaak van Zijn hemelse vreugde, al in dit leven... maar de volle korenzakken worden bewaard voor de hemel. O, welk een vreugde is het, om met Christus te zijn! Zeker, als er al zo'n vreugde en triomf was bij Salomo's kroning, zodat de aarde van deszelfs geluid spleet, 1 Kon. 1:40... welk een vreugde zal er dan niet zijn op de kroondag der heiligen. Wanneer zij voor eeuwig met Christus zullen verenigd worden! Dit zal de vreugde des hemels vermeerderen, dat ze eeuwig duren zal. Het woord 'eeuwig' is een zoet woord, het vloeit als honing op de tong. 'En alzo zullen wij altijd met den Heere wezen', 1 Thess. 4:17. Zoals het vuur in de hel onuitblusselijk is, zo zal ook de vreugde des hemels, de lamp der heerlijkheid voortdurend branden en in der eeuwigheid niet uitgeblust worden. Als deze vreugde na enige tijd een einde zou nemen, zou dat de troost sterk verminderen. Maar duizend jaren staan slechts in de eeuwigheid (= aióon) als een o in het cijfer, en beduiden niet met al. Als wij met behulp van onze rekenkunde meer miljoenen eeuwen konden optellen dan er sedert de schepping minuten geweest zijn, dan zal na al deze tijd (welke slechts een korte eeuwigheid zou zijn!) de vreugde der heiligen nog even ver van het einde zijn, als ze was toen ze pas begon.

5. Het vijfde privilege om met Christus te zijn

Ik ga nu over tot het vijfde voorrecht, hetwelk is *rust*.

'Hij maakt een goede reis, die van de arbeid tot de rust, en uit de ballingschap in zijn vaderland komt', zegt een oude leraar (Bernardus) heel aardig. Een christen is in dit leven als kwikzilver, dat een beginsel van beweging, maar niet van rust bezit. Wij zijn nooit stil, zo min als de bal op het racket of een schip op de golven. Zolang wij zonde hebben, die als kwikzilver in de ziel is, zolang zijn wij vol onrust en beroerte: 'Er is geen vrede in mijn beenderen vanwege mijne zonde', Ps. 38:4. Verwacht geen rust, zolang er boze mensen in de wereld zijn. Is iemand arm, hij wordt door de rijken verstoten. Is iemand rijk, hij wordt door de armen gehaat. Nu eens verontrust hem zijn

verlies, dan weer kwelt hem zijn proces. Alleen de gevangene leeft in zo'n staat, dat niemand hem daaruit verstoten kan. De heiligen verkeren in dit leven in een staat van vreemdelingschap. De apostelen hadden geen vaste woonplaats, 1 Kor. 4:11. Wij zijn hier in een gestadige ongestadigheid. En de reden daarvan is, dat wij ons middelpunt kwijt zijn. Elk ding is in beweging, totdat het zijn middelpunt vindt.

Christus is het Middelpunt van de ziel. De kompasnaald trilt en beeft voortdurend, totdat ze naar de Noordpool gericht staat. Noachs duif vond geen rust voor haar voeten, totdat ze in de ark kwam. De ark was een type van Christus. Wanneer wij in de hemel komen, in dat 'onbeweeglijk Koninkrijk', Hebr. 12:28, dan zullen wij rust hebben, Hebr. 4:9: 'Er blijft dan ene rust over voor het volk Gods'.

De hemel wordt in de Heilige Schrift vergeleken bij een korenschuur, Matth. 3:12. Dat is een beeld van rust. Zolang de tarwe nog op het land staat, wordt ze door de wind op en neer bewogen. Maar wanneer ze in de schuur verzameld is, dan is ze in rust. De uitverkorenen zijn geestelijke tarwe. Zolang deze tarwe nog op de akker van deze wereld is, wordt ze door de wind der vervolging voortdurend bewogen. Een ieder die voorbijgaat zal deze heilige korenaren plukken. Maar wanneer de tarwe in de hemelse schuur is, dan is ze in rust. 'Er blijft dan een rust over voor het volk van God.' Niet, dat er geen enkele beweging in de hemel zijn zal (want de geesten kunnen niet ledig zijn), maar het zal zonder last en vermoeidheid zijn. 't Zal een arbeid vol gemakelijkheid, en een beweging vol rust zijn. Als een kind Gods in de hemel is, dan heeft hij daar zijn volmaakt rust. 'Hij is rustig' (letterlijk: 'Quietus est'). De onderste en laagste wijk van de hemel is winderig en stormachtig, maar wanneer wij eenmaal in de opperste wijk der heerlijkheid opgenomen zijn, daar zullen dan geen winden of schadelijke orkanen zijn, maar een aangename stilte. Dit betekent 'met Christus zijn'.

6. Het zesde privilege om met Christus te zijn

Het laatste is veilige *zekerheid*.

Het kan wel eens voorkomen, dat een mens enige tijd rust heeft. Maar hij is niet zeker van zijn staat, hij weet niet, hoe spoedig zijn licht verduisteren en zijn toestand veranderen kan. Hij is gedurig in vrees, en de vrees maakt een mens tot een slaaf (zegt een wijsgeer), ook al weet hij dat niet. 'De vrees heeft pijn', 1 Joh. 4:18. Wie een groot aanzien en vermogen heeft, denkt als volgt: Hoe spoedig kan ik van deze ereberg afgestoten worden! Hoe spoedig van mijn staat en vermogen beroofd worden! Ja, zelfs een kind Gods, wiens goederen en schatten overigens bestendig zijn, is voortdurend in vrees en kommer over zijn staat.

1. Soms trekt hij in twijfel, of hij al dan niet in de staat der genade verkeert. Hij denkt als volgt bij zichzelf: Misschien geloof ik... misschien geloof ik wel niet... Er schittert wel iets, maar misschien is het maar een geschilderd snoer paarden, misschien is mijn geloof maar inbeelding en mijn liefde tot Christus louter eigenliefde. En wanneer Gods Geest dan wel enige zekerheid in het hart van een kind Gods bewerkt, hoe spoedig raakt die soms weer in de war. Hij gelijkt op een schip dat voor anker ligt: Ook al ligt het veilig en vast, toch wordt het nog gedurig door de golven bewogen en gesmeten. En zulk een vrees laat doorgaans een droevige indruk na in het hart.
2. Maar ten tweede: Hij vreest - ook al is hij in de staat van genade! -, dat hij toch nog in de een of andere aanstotelijke zonde kan vallen en dus de Geest van God zal bedroeven, de harten der oprechten smart zal aandoen, zijn geweten verwonden, de zondaars verharderen, de pasbeginnenden de moed benemen, de ongeregelde de mond openen en tenslotte Gods aangezicht in een wolk zal doen verbergen. Hoewel ik niet ontken, dat een kind Gods, dat vanwege zijn zonde een

zwarte vlek op het gelaat van de godsdienst veroorzaakt heeft, ook na zijn afwijking nog recht op Gods beloften heeft... toch kan hij in zo'n toestand raken, dat hij op het moment niet één belofte van God op zichzelf kan toepassen, zodat hij al wenende naar zijn graf gaat.

Deze droevige bekommelingen rijzen gedurig als zwarte dampen uit een begenadigd hart op. Maar wanneer een gelovig kind van God eenmaal met Christus is, dan is hij vol geestelijke verzekerdheid des harten. Dan is hij niet alleen buiten gevaar, maar ook buiten vrees. Stel het u zo voor: Iemand die in het topje van de mast zit, kan wel voor een ogenblik veilig zijn, maar is niet zeker van het volgende moment. Want óf rovers kunnen het schip enteren en meenemen, óf een storm kan haastig opsteken, en het schip kan door storm en onweer verloren gaan. Maar wie op een steenrots is, staat onoverwinnelijk. Zijn hart is zeker. Een kind van God bevindt zich in dit leven als het ware in het topje van de mast. Soms komen hem de zeerovers aan boord, namelijk wrede vervolgers die zijn schip doorboren en vaak, al ontkomt de passagier (de dierbare ziel), laten zinken. Soms steken er stormwinden van verzoeken op, die barre Noordenwinden; en dan trekt Gods kind het in twijfel, of God hem wel liefheeft en of zijn naam wel in het boek des levens geschreven staat. En hoewel hij, daar hij in Christus is, geen gevaar te duchten heeft, toch vreest en beeft zijn hart. Maar wanneer hij met Christus is, en dus niet langer in het topje van de mast, maar op een steenrots geplaatst is, dan is zijn hart volkomen zeker. En u zult hem als volgt horen spreken: Nu is mijn hart gerust en zeker, nu ben ik overgebracht van de dood tot het leven, en niemand zal mij uit de armen van mijn Zaligmaker rukken.

IX. HET VIERDE KONINKLIJKE PRIVILEGE: DE ZALIGE ERFENIS

Laten de vrijgeesten en Epicureeën hun geluk in dit leven stellen, de gelukzaligheid van een kind Gods is hier niet. De gouden wereld moet nog komen.

Ik ga nu over tot het volgende voorrecht, en dat is: *De zalige erfenis*, Kol. 1:12: *'Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht'*. De wereld is slechts een pachthoeve, waaruit wij, eer wij er erg in hebben, verdreven kunnen worden.

A. De hemel is een erfenis, ja een heerlijke erfenis. De hemel heeft niets overtolligs noch iets dat gebrekking is. Indien de voorsteden en de buitenkant van het hemelse paradijs, namelijk de sterren en planeten, al zo heerlijk zijn, dat onze ogen hun glans en luister niet kunnen aanschouwen... welk een zielverrukkende heerlijkheid moet er dan in de binnenkamer zelf zijn! Wat is het 'Heilige der heiligen'? Van deze plaats der eeuwige gelukzaligheid bezitten wij een figuurlijke beschrijving in Openb. 21. Johannes, weggevoerd in de Geest, zag de hemel in een gezicht, vers 2: 'Ik zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel'. Vergelijk hiermee vers 22: 'En ik zag geen tempel in dezelve'. Terwijl wij op aarde wonen hebben wij een tempel nodig. Wij zullen niet zonder instellingen zijn, totdat wij zonder zonde zijn. Maar in de hemel zal God zijn in plaats van een tempel, Hij zal Alles in allen zijn, 1 Kor. 15:28. En Openb. 21:25 luidt: 'Aldaar zal geen nacht zijn'. Er is geen stad onder de hemel, waar het altijd dag is. Want hoewel er sommige landen zijn, die vlak onder de Pool liggen en enige maanden achteréén licht hebben, toch is het zó, dat wanneer de zon van de horizon vertrekt, zij even lang nacht hebben als ze tevoren dag hadden. Maar de tekst zegt: 'Aldaar zal geen nacht zijn'. In de hel is het altijd nacht, maar in de hemel zal het steeds dag zijn.

Welnu, deze zalige erfenis of Koninkrijk, dat de heiligen bezitten zullen, heeft zeven eigenschappen of liever bijzondere voorrechten, die onze ernstige overdenking waard zijn.

1. *Hoogheid*. De hemel wordt vergeleken bij een grote en hoge berg, Openb. 21:10. 'Ze is als het ware geplaatst boven de lucht en het firmament', zegt Musculus. Ze heet 'coelum empyreum', welke de heilige Paulus in 2 Kor. 12:2 'de derde hemel' noemt. Zo heet ze om haar ligging, daar ze ver boven alle hemelen is, waar Christus Zelf is, Ef. 4:10. Ook heet ze 'sedes beatorum', het koninklijke paleis, waar de heiligen wonen zullen. De mensen van deze wereld zijn hoog in macht en hovaardij. Maar al zouden ze hun nesten tussen de sterren plaatsen, dan zal toch de Heere eens Zijn uitverkorenen boven hen plaatsen: zij zullen een even hoge vlucht nemen als Christus. Hier is dus een voorrecht, dat onze aandacht waardig is.
2. *Heerlijkheid*. De hemel wordt vergeleken bij paarlen en kostbare gesteenten, bij de duurste juwelen, Openb. 21:19: 'De fundamenten van den muur der stad waren met allerlei kostelijk gesteente versierd', enz. 'En de stad was zuiver goud, zijnde zuiver glas gelijk' (vers 18). Indien dan de straten al van goud en de fundamenten van de muur der stad met allerlei kostelijk gesteente versierd zijn, hoe zijn dan wel de gebouwen en hun sieradiën? Hoe is dan het woonverblijf (letterl.: 'Cabinet') zelf? Ik verwonder er mij niet over, dat de geweldhebbers het met geweld innemen, Matth. 11:12. Maar het verwondert mij nog meer, dat anderen niet nog meer geweld oefenen. Want wat zijn alle kostbaarheden der wereld, hierbij

vergeleken: de parelkusten, de eilanden met hun specerijen, de steenrotsen met diamanten? Welk een heerlijke plaats moet het zijn, waar God al Zijn rijkdom uitdelen wil! en waar de wijsheid vergadert en de goedheid uitdeelt! Toen Fulgentius de praal en luister van het Senaatsgebouw te Rome zag, riep hij uit: 'O, hoe heerlijk moet het hemelse Jeruzalem zijn, als een aards gemeentehuis al zo kostelijk is!' In dit zalige Koninkrijk is niets dan heerlijkheid. Daar is de Koning der heerlijkheid, Ps. 24:7. Daar zijn de vaten der heerlijkheid, Rom. 9:23. Daar zijn tronen der heerlijkheid, Matth. 19:28. Daar is het eeuwig gewicht der heerlijkheid, 2 Kor. 4:17. Daar zijn de kronen der heerlijkheid, Openb. 4:4. Daar is het Koninkrijk der heerlijkheid, 1 Thess. 2:12. Ja, daar is het afschijnsel der heerlijkheid, Hebr. 1:3.

Dit is een rijk, dat waardig is om te verkrijgen. Wat doen de mensen wel niet om een aards rijk (te bemachtigen)? Zowel het leven als het geweten worden er soms voor in de waagschaal gesteld. Voor de hemel kunt ge uw bloed verliezen (letterlijk: 'spillen'), maar uw geweten behoeft ge niet te wonden.

3. *Zuiverheid.* De hemel wordt voorgesteld onder het beeld van zuiver goud en zuiver glas, Openb. 21:21. De apostel noemt de hemel een onbevlekkelijke erfenis, 1 Petrus 1:4. De hemel is een zuivere plaats, Openb. 21:27. In Openb. 21:19 wordt ze vergeleken bij saffier. De saffier is een kostbare steen met een schitterende hemelsblauwe kleur (Plinius). En als we hem geloven mogen, dan zou die steen een wonderlijke kracht bezitten tot bevordering en bewaring van kuisheid en reinheid. Zo wordt dus de hemel vergeleken bij een saffier, als een plaats waar uitsluitend de geheiligde en gezalfde zielen inkomen. In vers 19 wordt de hemel ook vergeleken bij een smaragd, die (zoals de geleerden beweren) een bijzondere kracht heeft om vergift af te drijven. De hemel is zo'n zuiver land, dat er noch koorts der begeerlijkheid noch vergift der boosheid gevonden wordt. De hemelse smaragd zal alle vergift verdrijven. 'Er zal niet inkomen iets dat ontreinigt', Openb. 21:27. In deze lagere delen der wereld is weinig gerechtigheid: Zij verdichten 'moeite bij inzetting', Ps. 94:20. En de goddeloze eet (letten.: 'vreet') zijn naaste op, 'die rechtvaardiger is dan hij', Hebr. 1:13. Homo homini lupus est, dat wil zeggen de ene mens is voor de ander een wolf. De rechtvaardige wordt verdrukt, juist omdat hij rechtvaardig is. 'Er is meer gerechtigheid in de hel te vinden dan hier onder de goddelozen', zegt iemand niet zonder waarheid. 'Want in de hel wordt niemand onschuldig verdrukt. Maar hier wordt de gerechtigheid zelf verdrukt', Matth. 5:10. Men kan amper twee stappen doen, of men stapt in de zonde of in het lijden. De zondaar heeft in deze wereld geen straf van het gericht te vrezen; maar wie de zonde bestraft kan de straf tegemoet zien. Heiligheid is het doel, waarop de duivel schiet. Maar de hemel is een Koninkrijk, waar gerechtigheid woont. Daar is de Rechter der wereld, Die 'de gerechtigheid aantrekt als een pantsier', Jes. 59:17, Die 'gerechtigheid liefheeft' Ps. 11:7.
4. *Vreedzaamheid.* Het woord 'sjaloom', vrede, omvat allerlei zegeningen. Vrede maakt de heerlijkheid van een koninkrijk uit. Deze witte lelie is de beste bloem op de kroon van een vorst of prins. Hoe gelukkig was het rijk van Numa Pompilius, toen de bijen van de helmen der soldaten hun korven maakten! Maar waar op aarde zullen wij een onverbreekelijke vrede vinden? Nu eens hoort men van verdeeldheid binnenslands, dan weer van oorlog buitenslands, het slaan van trommelen, het donderen der kanonnen en het geklank der bazuinen. Salomo's rijk was een tijdlang in vrede, maar hoe spoedig werd er weer alarm geblazen! 1 Kon. 11:14: 'De HEERE verwekte Salomo een tegenpartijder'. Hoe spoedig kunnen hele wolken van bloed na een weinig zonnenschijn van vrede neer-druipen! Maar

- het Rijk dat nog komen moet, is vreedzaam. Daar is de Vredevorst, Jes. 9:6. Daar zullen de heiligen ingaan in vrede, Jes. 57:2. Een harp of citer was in oude tijden een beeld van vrede. In de hemel zal een 'stem van citerspelers, spelende op hun citers' gehoord worden, Openb. 14:2. De heiligen dragen in dit leven 'klederen in het bloed gewenteld', Jes. 9:4. Maar in de staat der heerlijkheid worden ze gezegd 'met witte klederen bekleed te zijn', Openb. 7:9, die nooit meer met bloed van de oorlog bezoedeld zullen worden. In de hemel zullen gerechtigheid en vrede elkander kussen, Ps. 85:10. Eén vrede is beter dan tal van triomfen.
5. Oneindige ruimte. De hemelse erfenis is ruim en breed genoeg voor alle heiligen. De hemelse korenzolder is voldoende ruim om alle tarwe des Heeren daarin op te leggen. 'En hij die met mij sprak, had een gouden rietstok, opdat hij de stad zou meten, enz. En de stad lag vierkant en haar lengte was zo groot als haar breedte. En hij mat de stad met den rietstok op twaalfduizend stadiën', Openb. 21:15v., of zoals in sommige Griekse handschriften staat: 'twaalfmaal twaalfduizend stadiën'. Hier wordt een eindig getal voor een oneindig gesteld. Want het is voor een rekenkunstenaar onmogelijk om deze stadiën te tellen. Deze manier van spreken bedoelt slechts, om de ruimte en breedte van deze hemelstad zwak voor te stellen. Hoewel er een ontelbare menigte heiligen en engelen in de hemel zijn, is er toch voldoende ruimte om ze allen te ontvangen: 'In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen', Joh 14:2. Sommigen zijn van mening, dat elk gelovig kind van God een speciale woning zal hebben in de eeuwige heerlijkheid. 'Ieder heilige zal zijn koninkrijk hebben', zegt Jansenius. Het is duidelijk, dat onze Zaligmaker tot Zijn discipelen zei, *dat ze op twaalf tronen zouden zitten*, Matth. 19:28. Stellig zullen de heiligen niet een krappe plaats hebben. De plaats der eeuwige heerlijkheid is ruim genoeg voor alle hemelse geesten, om daarin te kunnen wandelen.
 6. *Licht*. De hemel heet 'de erve der heiligen in het licht', Kol. 1:12. Al was elke ster een zon, dan zou dat nog niet volstaan om de luister en glans van het hemelse paradijs uit te beelden. Licht is een heerlijk schepsel. Wat zou de wereld zonder licht anders zijn dan een donkere gevangenis? Welke schoonheid heeft de zon, wanneer ze met een wolk bedekt is? Het licht geeft aan de kleuren hun aanzien en doet elke bloem in zijn levendige verven pronken. De hemel is een 'diaphanum' of luchtig lichaam, dat overal met licht geborduurd is; dus niet als de sterrenhemel, met zo hier en daar een ster bekleed, en op andere plaatsen vermengd en doorweven met duisternis. Christus zal daar als een gedurige Zon de gehele hemel verlichten. 'Die stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zouden schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en het Lam is haar Kaars', Openb. 21:23. Werkelijk, alle andere licht is, vergeleken bij dit licht, slechts schemerlicht, of liever: middernacht. Alleen hier zijn de schitterende stralen der heerlijkheid, welke elk verheerlijkt oog zal kunnen aanschouwen én bezitten. En dit licht zal door geen nacht verduisterd of uitgeblust worden. De Zon der gerechtigheid zal, wanneer Zij eenmaal over de ziel verrees, nooit meer ondergaan. Dit is een grootse naam voor de heerlijkheid des hemels, dat ze genoemd wordt de erve der heiligen 'in het licht'. Wanneer de Heilige Schrift de heerlijkheid van God Zelf wil aanwijzen, dan zegt ze, dat ze hierin bestaat, dat Hij 'een ontoegankelijk licht bewoon', 1 Tim. 6:16.
 7. *Eeuwigheid*. De hemel wordt een 'onverderfelijke en onverwelkelijke erfenis' genoemd, 1 Petrus 1:4. Dat betekent zoveel als *een eeuwige erfenis*. De eeuwigheid is een cirkel, die geen begin of einde heeft; een zee waar bodem noch oever in te vinden is. Dat is de heerlijkheid van het hemelse paradijs, dat het eeuwig duurt: 'Het kent einde noch grens', zegt Chrysostomus. 'De wereld gaat

voorbij', 1 Joh. 2:17. Alle dingen gaan voorbij. Het is goed om de wereld te bekijken zoals de heidenen het de wellust deden: zij zagen alleen maar de achterkant van de wellust, zoals die van hen vertrok. De wereld gaat voorbij, maar de hemel gaat nimmer voorbij, en gaat daarom de wereld te boven. Kwade dingen, zoals pijn en ellende, worden met verloop van tijd al maar erger, maar goede dingen, zoals vreugde en blijdschap, worden op de lange duur steeds beter. Eeuwigheid is de glorie des hemels.

Alle dingen worden geschat en gewaardeerd naar de tijd, dat wij er recht op hebben. Leengoederen van landen of huizen, die iemand steeds voor zichzelf en zijn erfgenamen behoudt, worden veel beter geacht te zijn, dan pachthoeven, waarvan de huurjaren spoedig ten einde lopen. De heiligen hebben de hemel niet in huur, en ze is niet het huis van hun landheer, maar het huis van hun Vader, Joh. 14:2. En dit huis zal nooit in verval raken, 't is een eeuwige woning, 'een huis zonder handen gemaakt, eeuwig in de hemelen', 2 Kor. 5:1. Het zijn 'eeuwige tabernakelen', Luk. 16:9. 'Er is niets uitnemends, zegt Gregorius van Nazianze, dat niet eeuwig is'. De troost der wereld is onzeker en vergankelijk, precies als een verwelkende krans van rozen. Daarom wordt ze uitgebeeld door de tabernakel, die beweegbaar was. Maar de hemel wordt vergeleken bij de tempel, die vast en onbeweeglijk stond. Ze is vervaardigd van sterk materiaal, gebouwd van steen, bedekt met ceders en overtrokken met goud. Eeuwigheid is de beste schakel aan de keten der zaligheid. De gelovige ziel zal zich voortdurend baden in de zuivere en gemakkelijke fontein der heerlijkheid. Zoals de blijdschap des hemels zonder onderbreking is, zo ook zonder einde. Wanneer God zijn planten eenmaal in Zijn hemelse lusthof geplant heeft, dan zal Hij ze er nooit uittrekken noch verplanten. Nooit zal Christus ook maar één lid van Zijn lichaam verliezen. Eerder zult ge het licht kunnen scheiden van de zon, dan een verheerlijkte heilige scheiden van Jezus Christus.

O, eeuwigheid, eeuwigheid! welk een aangename lente zal dat zijn, die door geen herfst of winter gevolgd wordt! Welk een dag, die geen nacht hebben zal! *Mij dunkt, ik zie de Morgenster al opgaan en de dageraad aanlichten.*

B. Deze erfenis der heerlijkheid is ook *een onverwelkelijke erfenis*, 1 Petrus 1:4. Het was de apostel niet voldoende om ze een 'onverderfelijke erfenis' te noemen, maar hij voegt er nog bij een 'onverwelkelijke erfenis'. Hij bedoelt, dat de hemel nimmermeer zijn glans en luister verliezen zal. Een roos kan haar wezen houden en toch verliest ze haar luister en schoonheid. De substantie van de roos kan iemand bewaren, maar haar glans en kleur kan men voor geen verwelken bewaren. Maar de heerlijkheid van deze erfenis is van zodanige aard, dat ze niet verwelken kan, maar - zoals de bloem die wij altijd-levend (*semper vivens*) noemen - ze blijft in eeuwigheid fris.

Om de heerlijkheid van deze zalige erfenis nog wat nader te beschouwen, zal ik er nog vier dingen aan toevoegen.

1. *De heerlijkheid van de hemel is 'zwaar en gewichtvol'*. Daarom heet ze 'een eeuwig gewicht der heerlijkheid', 2 Kor. 4:17. 'De heerlijkheid bezit een onmetelijk spoor.' (*Immensum gloria calcar habet*). God moet ons bekwaam maken om het te kunnen dragen. Dit gewicht der heerlijkheid behoort ons kruis licht te maken. Dit gewicht behoort ons het gewicht der zonde - al was het ook een gewicht van goud - uit handen te doen werpen. Want wie wil om het inwilligen van zijn lusten, zo'n heerlijke erfenis riskeren? Leg maar eens de gehele wereld

- tegenover dit gewicht der heerlijkheid in de weegschaal, en ze zal nog lichter bevonden worden dan de ijdelheid.
2. *Het is een algoeuzame heerlijkheid.* Daar is geen gebrek of nood, zegt God tot de zalige ziel, zoals Farao tot Mozes, wat ontbreekt u bij Mij? Niets, kan de ziel antwoorden. Dit kan nergens van gezegd worden dan van de hemel. Gij die de wereld dient om eer en verhoging, en die uw genot in de wereld zoekt... bedenk dat het schepsel zegt: 'Zij is bij mij niet'. Alleen de hemel kan de begeerte der ziel vervullen. Als zij daar is, roept de verheerlijkte ziel in verwondering uit: *Ik heb genoeg, mijn Zaligmaker, ik heb genoeg! Gij zijt mijn Herder, mij zal niets ontbreken!* Ps. 23:1. De stam Dan moge dan klagen over het feit, dat ze geen genoegzaam erfdeel heeft, maar dat doet een zalige erfgenaam van God nooit. Origenes deelt van het manna mee dat het een ieder verzadigen kon. Zij die het Goddelijke manna in de hemel eten zullen, zullen verzadigd worden. 'Gij zult ze drenken uit de beek Uwer wellusten', niet met druppels, maar met gehele rivieren, Zij alleen kunnen de dorst van hun ziel lessen. Dagelijks zal het feest zijn in de hemel, een feest waarop dat niet ontbreken zal. Er zal een uitnemendheid stralen in de volmaaktheid. 'Dat is volmaakt, waar niets bijgedaan kan worden' (Lactantius). De wereld is niet anders dan een gevangenis, het lichaam is de ijzeren boei, waarmee de ziel gebonden is. Is er dan nog iets dat ons in de gevangenis vermaken kan, wat is dan niet het paleis en de troon, wat is dan niet de hemel! Als wij nog enige troost ondervinden op de berg Horeb, wat zal het dan niet zijn op de berg Sion! Heel de wereld is gelijk aan een landschap met boomgaarden en sierlijke lusthoven, die u wel ziet, maar waar u niet in mag komen. Het hemelse paradijs mag u binnengaan, 2 Petrus 1:11: 'Want alzo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig Koninkrijk van onzen Heere en Zaligmaker, Jezus Christus', waar zielsvergenoeging gevonden zal worden.
 3. Hoewel een ontelbare menigte van heiligen en engelen aan deze hemelse erfenis deel heeft, toch is er voor een ieder niets minder om. *Daar is een eigendom in gemeenschap.* Ook al ziet een ander met mij de zon, toch heb ik daar niet minder licht om. Zo zal het nu ook zijn in de eeuwige heerlijkheid. Hier krijgt meestal de oudste de erfenis en de jongen worden met een kleine portie afgescheept. In de hemel zullen alle heiligen erfgenaam zijn, de jongste zo goed als de oudste, en Gods erfenis is voldoende voor al Zijn erfgenamen. Alle engelen en aartsengelen hebben hun aandeel, en toch zal een gelovige er niet minder om hebben. Is Christus niet 'de Erfgenaam van alles'? Hebr. 1:2, en zijn niet de heiligen mede-erfgenamen van Jezus Christus? Rom. 8:17. Zij delen mét Christus in één en dezelfde heerlijkheid. Weliswaar zal het ene vat meer ontvangen dan het andere, maar toch zal elk vat vol zijn.
 4. De zielen van de uitverkorenen zullen terstond na de dood in het volle bezit van deze hemelse erfenissen komen, 2 Kor. 5:8: 'Wij hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen en bij den Heere in te wonen'. Er zijn er die zeggen, dat de zielen der uitverkorenen in hun lichaam slapen. Maar dat weerlegt de apostel. Want als de ziel uit het lichaam uitwoont, hoe kan ze dan in het lichaam slapen? Na de dood gaat de ziel de heerlijkheid binnen. 'De geest keert weder tot God, Die hem gegeven heeft', Pred. 12:7. Christus' opstanding ging aan Zijn Hemelvaart vooraf, maar de Hemelvaart der heiligen gaat aan hun opstanding vooraf. Het lichaam kan bij een luchtbel vergeleken worden, en de ziel bij de wind die de bel vervult. U ziet de bel hoe langer hoe hoger komen, en tenslotte breekt de wind ze stuk. Zo is ook het lichaam niet anders dan een bobbel, Jak. 4:14, die van de jeugd tot de puberteit, en van de puberteit tot de mannelijke leeftijd en van de

mannelijke leeftijd soms tot de grijze ouderdom opklimt, maar ten laatste breekt deze bel en keert weder tot stof. Maar de geest klimt omhoog naar de hemel en keert weder tot God, Die hem gegeven heeft. Hebt goede moed, wij zullen niet lang op onze erfenis hoeven te wachten. In één ogenblik zullen wij God zien. O, hoedanig is de heerlijkheid van dit paradijs! Wanneer wij uit al het onze verstoten worden, laat ons dan aan deze toekomstige erfenis denken! Zelfs het geloof kan deze heerlijkheid niet bereiken. 't Is een prijs die het geloof zelfs niet bereikt (Praemium quod fide non attingitur). Daar is meer dan wij hopen kunnen. Ik mag van dit hemelse paradijs hetzelfde zeggen, als eenmaal de stam Dan van Laïs zei: 'Wij hebben dat land gezien en zie, het is zeer goed; een plaats, alwaar geen gebrek is van enig ding', Richt. 18:9v. Wanneer het geloof als verspieder uitgezonden is om het land der belofte te bezien, brengt ze dit rapport uit: 'Daar is geen gebrek van enig ding'. Er kan geen gebrek zijn, waar Christus is, Die alles en in allen is, Kol. 3:11.

In de hemel is gezondheid zonder ziekte, volheid zonder honger, rijkdom zonder armoede, leven zonder dood. Daar is onbevleete kuisheid, kreukeloze heerlijkheid, weergaloze schoonheid! Daar is de Boom des levens in het midden van het paradijs. Daar is de fontein, die de hof bevochtigt. Daar bloeit de wijnstok en botten de granaatbomen uit, Hoogl. 6:11. Daar is het bankethuis, waar alle delicatessen worden opgediend, waarin God zelfs een vermaak schept. Terwijl wij daar aan tafel zitten, geeft Christus' nardus zijn reuk, Hoogl. 1:12. Daar is het liefdesbed, daar zijn de gordijnen van Salomo, daar zijn de bergen van specerijen en de stromen van Libanon. Daar zijn de cherubijnen, niet om ons erbuiten te houden, maar om ons in het hemelse paradijs te verwelkomen. Daar zullen de heiligen, als een bruid, met paarden van heerlijkheid versierd worden. Daar zal God ons overvloedig geven 'boven alles wat wij bidden of denken', Eféze 3:20. Is dát niet voldoende?

Wat kan een begerige ziel al niet wensen en bidden? Hamans eergierige hart kon niet alleen het koninklijk kleet en de ring aan 's konings hand begeren, maar zelfs de kroon van zijn hoofd. Iemand kan wel honderd koninkrijken en tienmaal honderdduizend werelden willen hebben. Maar in de hemel zal God ons meer geven dan wij bidden kunnen, ja meer nog dan wij denken kunnen. Wat een heerlijke uitdrukking! Wat kunnen wij niet denken? Wij kunnen denken, als ware het stof der aarde in zilver veranderd, alsof elke steen een klomp goud was, elke bloem een robijn, elk grassprietje een parel, elk zandje aan de oever van de zee een diamant... En toch, wat zou dat alles dan nog betekenen, vergeleken bij het nieuwe Jeruzalem, dat Boven is? Het is voor een mens even onmogelijk om met zijn gedachten de hemelse heerlijkheid te omvatten, als het onmogelijk is om de hemelen met een span te meten, Jes. 40:12. O, onvergelykbare plaats! Wat behoren onze zielen toch naar deze zalige erfenis te verlangen!

Alles wat ik over de hemel gezegd heb, kan ons wel met Monica, de moeder van Augustinus, doen vragen: 'Wat doe ik hier nog?' (Quid hic facio?). Waarom wordt mijn ziel nog langer door de aardse boeien van dit leven vastgehouden? Toen Cleombrotus het boek van Plato over de onsterfelijkheid der ziel gelezen had en met vurige begeerte naar de gouden vermaken der andere wereld vervuld was, benam hij zichzelf het leven. Hoewel wij de gevangenis niet mogen losbreken, alvorens God ze opendoet, niettemin, wat behoren wij naar de verlossing uit onze gevangenis te verlangen! Wat behoorden onze harten van begeerte te branden, om de zoete, vermakelijke delicatessen te smaken, die Boven, in Gods rechterhand zijn! O, hoe

groot is de dwaasheid van die mensen, die hun tijd slijten met hun krachten aan te wenden voor de dingen van deze wereld! Dat is hetzelfde, als Dionysius navolgen, die zichzelf met het vangen van vliegen bezighield. Waren wij vervoerd in de geest, ik bedoel: waren wij opgetrokken door de kracht des geloofs, om dit statige en koninklijke paleis der heerlijkheid te aanschouwen, dan zou ik vast niet weten waarover wij ons het meest zouden verwonderen: over de heerlijkheid van de hemel óf over de dwaasheid der mensen, ‘die aardse dingen bedenken’, Filipp. 3:19. Wat wordt de wereld toch aanbeden, die echter niet anders is dan een schouwtoneel, ja een ijdele vertoning!

Men vertelt van Caesar, dat toen hij eens door een zekere stad reisde en daar de vrouwen voor het merendeel met meerkatten¹ en papegaaien spelen zag, toen gezegd zou hebben: ‘Wat? hebben ze dan geen kinderen om mee te spelen?’ Zo mag ik wel vragen, wanneer ik de mensen zo met deze aardse en onbeduidende vermaken bezig zie: ‘Wat? Zijn er dan geen hoger en heerlijker dingen, om zich mee bezig te houden?’ Dat sprak ook onze Zaligmaker eenmaal tot de Samaritaanse vrouw: ‘Indien gij de gave Gods kendet en Wie Hij is, Die tot u zegt: Geef Mij te drinken, zo zoudt gij van Hem hebben begeerd en Hij zoude u levend water gegeven hebben’, Joh. 4:10. Datzelfde mag ik ook wel zeggen: Indien de mensen deze eeuwige woning kenden, en wat het is, om in deze rijke mijnen der heerlijkheid te graven... Als God hun maar eens tijdelijk een gezicht op de hemel gaf, zoals Hij het Petrus deed, die ‘den hemel geopend zag’, Hand. 10:11... o, hoe verwonderd zouden ze staan (als het ware met vreugde vervuld en opgetrokken), en als ze iets bekomen waren, o, hoe zouden ze dan God lastig vallen, om in deze statige erfenis op- en aangenomen te mogen worden!

Maar waar lopen mijn woorden op uit? Want deze dingen zijn onuitsprekelijk en vol heerlijkheid. Al bezat ik evenveel tongen als haren op mijn hoofd, dan zou ik toch nog niet de luister en heerlijkheid van deze hemelse erfenis naar waarde kunnen aanwijzen. ‘Indien gij het toppunt van ware eer najaagt, haast u dan om in dat hoogste hof der engelen ingeschreven te worden’ (Gregorius’ 15e Hom. op Lukas 8). Zo merkwaardig en kunstzinnig zijn de schilderijen van Apelles, dat ingeval iemand anders het penseel opgenomen had om te schilderen, hij Apelles’ werk zou bedorven hebben. Zodanig is de heerlijkheid van dit hemelse paradijs, dat ingeval de engelen hun penseel zouden opnemen, om die heerlijkheid met levendige kleuren uit te beelden, zij die heerlijkheid alleen maar zouden bezoedelen en verdonkeren. Ik heb u hiervan dan ook maar een donkere schaduw als op een schilderij aangewezen, en dat nog ruw en onvolkomen. Zodanig is de glans en heerlijkheid van deze erfenis, dat (zoals Chrysostomus zegt) - indien het mogelijk zou zijn, dat al het lijden der mensen op één mens gelegd kon worden - dat nog niet waard zou zijn om met een enkel uur in de hemel beloond te worden.

Sommige godgeleerden zijn van mening, dat wij onze vrienden ook in de hemel zullen kennen.² Dat lijkt mij ook niet ongerijmd, omdat onze kennis daar niet verduisterd of verminderd, maar vermeerderd zal worden. En de uitspraak van Anselmus, dat wij daar de aartsvaders, profeten en apostelen zullen éren kennen, ja, allen die voor ons geleefd hebben en nog na ons zullen komen ..., lijkt mij wel gegrond. Hij zegt: ‘Daar zullen allen door een ieder, en een ieder door allen gekend worden’. Immers is gemeenschap zonder kennis niet vertroostend. En mij dunkt, dat ook de Heilige Schrift zulks te kennen geeft. Want als Petrus, Jakobus en Johannes, die slechts een korte tijd Gods heerlijkheid te zien kregen, toen onze Heere op de berg Tabor van

¹ een soort vlugge, aardige apen

² o.a. Augustinus en Luther

gedaante veranderd werd, Mozes en Elia kenden, die ze nog nooit eerder gezien hadden, hoeveel te meer zullen dan wij, die op een oneindige wijze met de Zon der Gerechtigheid bestraald en verlicht zijn, al de heiligen kennen, ook al hadden wij tevoren nooit kennis met ze gemaakt? En dit zal zeer vertroostend zijn. Stellig zal er niets ontbreken aan hetgeen tot de gelukzaligheid der heiligen dienen kan.

Het feit dat deze heerlijke erfenis een privilege is van Gods kinderen, zal ik met twee bewijzen bevestigen.

1. Het eerste bewijs is ontleend *aan de veelvuldige verbintenissen, waardoor God Zichzelf tot de volbrenging daarvan verplicht heeft*. God is daaraan gebonden:

- (1) Ten opzichte van Zijn belofte, Titus 1:2: 'In de hope des eeuwigen levens, welke God, Die niet liegen kan, beloofd heeft vóór de tijden der eeuwen'. Gods belofte is beter dan de verbintenis van enig mens.
- (2) Ten opzichte van de prijs, die daarvoor betaald is, namelijk Christus' bloed. De hemel is niet alleen een belóofde verlossing, maar ook een verkregen verlossing, Ef. 1:14.
- (3) Ten opzichte van Zijn eed. Want Hij Die de Waarheid is, heeft gezworen in Hebr. 6:17: 'God willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid Zijns raads, is met een eed daartussen gekomen'.
- (4) Ten opzichte van Christus' voorbedding, Joh. 17:24: 'Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt'. Welnu, God kan Christus niets weigeren, daar Hij Zijn beste en grootste Gunstgenoot is. Ik weet, 'dat Gij Mij altijd hoort', Joh. 11:42.
- (5) Ten opzichte van Christus' Hemelvaart. Hij is heengegaan om de hemel voor ons in bezit te nemen. Hij maakt nu voorbereidingen tot Zijn wederkomst, Joh. 14:2: 'Ik ga henen om u plaats te bereiden'. Wij lezen, dat onze Heere twee van Zijn discipelen uitzond om een grote opperzaal voor het Pascha gereed te maken, Mark. 14:15. Zo is de Heere Jezus Christus heengegaan om een grote opperzaal in de hemel voor de heiligen toe te rusten.
- (6) Ten opzichte van de werking des Geestes in de harten van Gods kinderen, Die hen van de zaligheid verzekert en in hun hart een ernstige begeerte naar deze hemelse erfenis ontsteekt. Daarom lezen wij van 'het onderpand des Geestes', 2 Kor. 1:22, van 'de eerstelingen des Geestes', Rom. 8:23, en van de verzegeling des Geestes, Ef. 1:13. God brengt Zijn kinderen niet met ratels tot stilte. De hemel heeft reeds in Gods kinderen een aanvang genomen, zodat de erfenis zeker is. U ziet dus wel, door hoeveel verbintenissen God verplicht is, en - het zij met ontzag en eerbied gezegd - het betaamt met alleen Zijn genade, maar ook Zijn trouw, om dit alles aan ons te vervullen.

2. Het tweede bewijs is ontleend *aan de gemeenschap, die de heiligen met Jezus Christus hebben*. Ze zijn lidmaten van Christus. Daarom moeten zij deel hebben aan Zijn zalige erfenis. Immers moeten de leden daar zijn, waar het Hoofd is. De Arminianen beweren, dat een gerechtvaardigd mens geheel en al van de genade en de gemeenschap met Jezus Christus kan vervallen en dus de hemelse erfenis verliezen kan. Maar wat ongerijmd is die leer! Is Christus dan gedeeld? Kan Hij een lid van Zijn lichaam verliezen? Dan is Zijn lichaam immers niet volmaakt. Want hoe kan dat lichaam volmaakt zijn, als één lid ontbreekt? En indien dan Christus één lid van Zijn lichaam verliezen kan, waarom dan niet even goed heel de rest, om dezelfde reden? En zo zal Hij een Hoofd zonder lichaam zijn. Maar wees er verzekerd van, dat de

gemeenschap met Christus niet verbroken wordt, Joh. 17:12. En daarom kan ook de erfenis niet teloorgaan. Hetgeen gezegd is van Christus' natuurlijke lichaam, geldt evenzeer van Zijn geestelijke lichaam: 'Geen been van Hem zal verbroken worden'. Ziet nu, hoe elk been en lid van Christus' natuurlijke lichaam uit het graf opgewekt en in de hemel opgevaren is. Zo zal nu elk lid van Zijn geestelijke lichaam, dat met Hem door de eeuwige Geest verenigd is, in heerlijkheid opgenomen worden. Vreest niet, gij heiligen, zonde noch satan kan uw gemeenschap met Christus verbreken, en bijgevolg is er niets ter wereld, dat u van de zalige plaats waar uw Hoofd is, kan buitensluiten.

Nu zal iemand mogelijk vragen: *Wie zal de berg des HEEREN beklimmen?* Ps. 24:3. *Wie zal een burger zijn van dat nieuwe Jeruzalem, dat boven is?*

Antwoord:

Een nieuw schepsel. Daarvan lezen wij in 2 Kor. 5:17: 'Indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel'. Dat nieuwe schepsel bereidt ons toe voor de hemel. Het is het Goddelijke en kunstige werk van de Heilige Geest in ons hart, waardoor Christus een gestalte in ons krijgt. Dezelfde Heilige Geest, Die Maria overschaduwde en Christus' menselijke natuur in haar lichaam formeerde, brengt ook dit nieuwe schepsel voort in onze harten.

Gelukzalig zijt gij, in wiens hart dit nieuwe schepsel ontvangen is! Ik kan tot u zeggen wat de engel tot Maria sprak: 'Hetgeen in u ontvangen is, Dat is uit den Heiligen Geest', Matth. 1:20. Het nieuwe schepsel is het beste van al Gods schepselen.

Nu vraag ik u: Bent u een nieuw schepsel? Bent u, als een ent, van de wilde olijfbom der natuur afgesneden, en in een nieuwe stam, de Boom des levens, ingeënt? Heeft God de 'oude mens' in u vernietigd en ten onder gebracht? Neemt de kracht van die oude mens dagelijks af? Hebt u een 'nieuw hart' (Ezech. 36:26)? Want eerder bent u niet bekwaam tot de nieuwe hemel. Bent u helemaal nieuw? Hebt u een nieuw oog, om te onderscheiden de dingen die verschillen? Hebt u een nieuwe lust en begeerte? Zucht uw hart alleen naar Christus? Want alleen het nieuwe schepsel zal het nieuwe Jeruzalem beërven. Toen gij uw steven naar de hel (want wij hebben zowel de wind als de stroom mee, om daarheen te zeilen) gestuurd had, is toen de Noordenwind en Zuidenwind opgestoken? Heeft de Wind van Gods Geest uw hart aangeblazen en uw koers gewijzigd? Zeilt ge nu naar de Nieuwe Haven? Heeft de stempel van Gods Woord een nieuw en hemels beeld in uw ziel gedrukt? Zo ja, dan durf ik u te zeggen dat u deel hebt aan deze hemelse erfenis.

Maar als u een oude zondaar bent, dan hebt u te verwachten, dat de hemel zowel als het paradijs met een vlammend zwaard bewaakt zal worden, zodat u er niet in kunt komen. Wees er zeker van: God zal de nieuwe wijn der heerlijkheid in geen oude lederen zakken doen. De hemel is niet als Noachs ark, waar zowel reine als onreine dieren ingingen, Gen. 7:8; of als Farao's hof, waar de sprinkhanen binnendrongen, Ex. 10:6. Deze erfenis is niet voor allen zonder onderscheid. Alleen de tarwe wordt in Christus' schuur verzameld. Wat heeft het kaf daar te doen? Dit erfdeel is uitsluitend voor de geheiligden, Hand. 20:32. Is uw hart 'heilig land'? Wij lezen dat er ten tijde van Ezra, na de terugkeer van het Joodse volk uit de Babylonische ballingschap, sommigen die het priesterschap begeerden, 'hun geslachtsregisters zochten', maar zij werden niet gevonden onder het geslacht en getal der priesters. 'Daarom werden zij als onreinen van het priesterschap geweerd', Ezra 2:62. Wie het ook mogen zijn, die menen deel te hebben aan deze gelukzalige staat: indien hun namen niet gevonden worden, dat wil zeggen als ze niet onder de nieuwe schepselen ingeschreven zijn, dan zullen ze als onreinen uit deze hemelse erfenis geweerd worden.

X. HET VIJFDE KONINKLIJKE PRIVILEGE: HUN KENNIS ZAL UITNEMEND ZIJN

Ik ga nu over tot het vijfde, dat nog toekomstige is: *Onze kennis zal uitnemend zijn*. Kennis is een heerlijke zaak. Adams begeerte naar meerdere kennis was van dien aard, dat hij door het eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads, de boom des levens op het spel zette. In de hemel zal onze kennis volkomen zijn. De religie is een gedurig raadsel. Veel dingen zijn er, die wij nu maar ten dele verstaan, maar die wij dán volkomen zullen zien. *Nu kennen wij maar ten dele*, 1 Kor. 13:9. De beste christenen hebben een deksel op hun ogen, zoals de Joden op hun hart. Hiernamaals zal de bedekking weggenomen worden. Hier zien wij ‘door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht’, vers 12, dat wil zeggen op heldere, klare wijze.

Vijf verborgenheden zijn er, die God ons in de hemel klaar en volkomen te verstaan geven zal.

1. *De grote verborgenheid van de Goddelijke Drie-eenheid. Die verstaan wij slechts ten dele*. Eenheid in drieheid, en drieheid in eenheid; dat Eén Drie en Drie Eén maakt... dat is een vreemde rekenkunst, maar een goede Godgeleerdheid. Hoe de veelheid in de eenheid en de eenheid in de veelheid is, dat is een verborgenheid die men aanbidden en niet onderzoeken moet. ‘Zulks te onderzoeken ware roekeloosheid, zulks te geloven is Godsvrucht en zulks te kennen is eeuwige zaligheid’ zegt Bernardus. Het zijn maar enige duistere beseffen, die wij ervan hebben. De verborgenheid der Goddelijke Drie-eenheid is een hoogte, waarvan de top noch met ogen noch met handen te bereiken is, en ze is een diepte, waarvan noch bodem noch grond te vinden is; waarin wij wel zwemmen kunnen, als wij ons boven houden met Gods Woord, maar waarin wij verstikken, als wij erin baden willen met de rede. Toen Augustinus zijn boek over de Goddelijke Drie-eenheid schreef, kreeg hij aardig onderricht van een kind, dat de zee in een klein lepeltje trachtte te scheppen. Toen de kerkvader tegen het kind zei, dat het vergeefs werk was om de grote zee in zijn kleine lepeltje te omvatten, gaf het kind hem ten antwoord: *Mijn kleine lepel is even geschikt om de grote zee te omvatten, als uw geringe verstand de diepte van de heilige Drie-eenheid kan doorgronden*. Hoe weinig is het, dat wij van God weten! Als Job vraagt: ‘Wie zou den donder verstaan?’ Job 26:14, dan kunnen wij nog veel beter vragen: *Wie kan de heilige Drie-eenheid begrijpen?* In de hemel zullen wij God zien, gelijk Hij is, 1 Joh. 3:2, dat wil zeggen op een volkomen wijze.

Vraag. *Maar zal dan elke heilige zo’n volkomen gemeenschap met God kennen, dat hij dezelfde kennis hebben zal als God?*

Antwoord.

Gods oneindige Wezen zal aan de heiligen vertoond worden, geheel, maar niet totaal. Wij zullen wel een volkomen kennis van God bezitten, maar wij zullen Hem niet volkomen verstaan. En toch zullen wij van God zoveel verstaan, als onze menselijke natuur kan bevatten. Onze kennis zal heerlijk en uitzonderlijk zijn. Hier kennen wij Hem slechts uit de gevolgen, dank zij Zijn macht, wijsheid en barmhartigheid. Nu zien wij slechts Zijn achterste delen. Maar daar zullen wij Hem zien aangezicht tot aangezicht.

2. *De verborgenheid van de menswording van Jezus Christus, Joh. 1:14, Die onze menselijke natuur aangenomen en met de Goddelijke natuur Personeel verenigd heeft.* Daarom heet Hij God-mens, IMMANUEL, ‘God met ons’; een verborgenheid, waarin de engelen begerig zijn in te zien, 1 Petrus 1:12. God zeide: *De mens is geworden als Onzer één*, Gen. 3:22. Maar nu kunnen wij zeggen: God Zelf is geworden als onzer Eén! En dat is niet slechts wonderlijk (mirandum), maar ook een wonderwerk (miraculum). En het lag niet in de macht van natuurlijke oorzaken om zoiets voort te brengen. De menswording van Jezus Christus is een gouden keten, uit verschillende schakels van wonderen vervaardigd.

Want zie, de Schepper des hemels is een schepsel geworden; de Schepper des hemels is geschapen onder de hemel; de eeuwigheid is geboren; Hij Die de hemel der hemelen niet bevatten kan, lag in Zijn moederschoot besloten. Hij Die dondert in de wolken, schreit in de krib; Die de sterren regeert, zoog de borsten; Die ‘alles draagt door het Woord Zijner kracht’, Hebr. 1:7, werd Zelf gedragen. Een maagd is zwanger geworden. Christus is geworden uit een vrouw, die Hij Zelf geschapen heeft. Het schepsel gaf een bestaan aan de Schepper. De Zon ontving licht van een ster. De rank droeg de Wijnstok. De moeder was nog jonger dan het Kind, Dat zij droeg, en het Kind groter dan de moeder. Hij Die Geest is, werd vlees. Christus was zonder vader en zonder moeder, en toch had Hij beide. Hij was zonder vader naar Zijn mensheid, en zonder moeder naar Zijn Godheid. Wanneer Christus Mens wordt, heeft Hij twee naturen (namelijk de Goddelijke en menselijke), en toch is Hij maar één Persoon. De Goddelijke natuur is niet uitgestort in de menselijke, noch de menselijke natuur vermengd met de Goddelijke, en is toch door de Persoon van Gods Zoon aangenomen. De menselijke natuur is God niet, en toch is ze één met God. Ziehier dus een keten van wonderen.

Ik belijd dat de menswording van Jezus Christus een grote genade en weldaad is voor ons, die nu zowel maagschap aan, als bloedverwantschap met Christus Jezus hebben. Christus’ menswording betekent de inhuldiging der heiligen.

Groot is Christus’ liefde in Zijn menswording. Daarin vertoont Hij een weergaloos voorbeeld, daar Hij Zichzelf met ons vlees bekleedt, dat niets anders is dan wandelende aarde en as... Hij nam een zakkenkleed aan bij een kleed van goud, namelijk de mensheid bij de Godheid. Hoewel de menswording zulk een gezegende zaak is, valt het toch moeilijk te zeggen, welke van de twee het grootste is: de genade of de verborgenheid, 1 Tim. 3:16. De menswording is een heilige diepte, welke het verstand te boven gaat en zelfs het geloof werk genoeg geeft! Wij kennen maar ten dele, en zien ze door een duistere spiegel, maar in de hemel zullen wij in ons verstand verlicht worden, zodat wij dan dit Goddelijke orakel volkomen verstaan zullen.

3. *De verborgenheid van de Heilige Schrift.* De harde knopen der Heilige Schriften zullen opgelost en de duistere profetieën vervuld worden. In de Heilige Schriften is een Goddelijke diepte die wij aanbidden moeten. Sommige teksten hebben een zware zin, andere bevatten een duistere spreekwijze en kunnen vanwege hun dubbelzinnigheid niet goed vertaald worden. Sommige Hebreeuwse woorden hebben zulke verschillende, ja soms tegenstrijdige betekenissen, dat men moeilijk weten kan, welke de rechte betekenis is. Zoals het een reiziger vergaat, die de weg niet goed kent en wanneer hij aan een kruispunt komt, niet weet hóe verder te gaan: zulke moeilijkheden en doolhoven vindt men ook in de Heilige Schriften. Weliswaar is alles wat tot de zaligheid volstrekt nodig is, klaar in Gods Woord geopenbaard. Maar er zijn sommige diepten, sommige heilige diepten en afgronden, die wij niet peilen kunnen;

en dit kan ons naar de hemel doen verlangen, waar dat ons licht zal duidelijk worden. Veel profetieën in de Heilige Schriften zijn duister en diep. De Godgeleerden kunnen hun pijlen schieten, maar het is moeilijk te zeggen, hoe nabij zij het doelwit treffen. Want het is aan twijfel onderhevig, of deze of gene profetieën juist in zo'n bijzonder tijdperk van de Kerk vervuld worden. De Joden hebben een spreekwoord, wanneer ze een bepaalde duistere plaats in de Heilige Schriften tegenkomen, die ze niet begrijpen: 'Elia zal komen en ons dit wel uitleggen'. Wij verwachten geen Elia, maar in de hemel zal God onze duisternis verlichten en de verborgen profetieën openbaren en volkomen bekendmaken.

4. *De grote verborgenheid der Goddelijke voorzienigheid.* De Voorzienigheid is de 'koningin der wereld', de hand die alle wielen van het ganse heelal draait. Chrysostomus noemt de Voorzienigheid de stuurman die het bewind over het schip der schepping heeft. Gods beleid en bestuur is soms duister. Soms schrijft God met een vreemde hand. De letters van de Goddelijke voorzienigheid zijn zo vreemd en verschillend, en onze ogen zijn zo verduisterd, dat wij niet weten wat wij van Gods voorzienigheid maken moeten. Vaak zullen wij berispen wat we niet eens verstaan, en als het ware voor buitensporig en ongepast houden hetgeen God in Zijn wijsheid heeft beschikt. Het beleid van Gods voorzienigheid is vaak droevig. Het oordeel begint menigmaal bij Gods huis, 1 Petrus 4:17, en de rechtvaardige komt om in zijn gerechtigheid, Pred. 7:15, dat wil zeggen, terwijl hij een rechtvaardige zaak voorstaat en uitvoert. Ook al is zijn weg Godvruchtig, toch is ze niet voorspoedig. Anderzijds 'die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den HEERE en ontkomen', Mal. 3:15. Hier op aarde steekt onze kaars in een donkere lantaarn, want wij kunnen niet zeggen wat God doet; maar wanneer wij in de hemel zullen zijn, dan zullen wij de reden van deze handelingen zien. Thans is van toepassing, wat Christus in een andere omstandigheid sprak, Joh. 13:7, 'Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan'. Dan zullen wij verstaan en zien, dat het gehele beleid van Gods voorzienigheid tot vervulling van Gods belofte dient, dat namelijk 'alle dingen medewerken ten goede dengenen, die God liefhebben', Rom. 8:28.

In een wekker schijnen de raderen tegen elkaar in te lopen, en toch dienen ze alle tot één en hetzelfde doel, namelijk om de wekker op gang te blijven houden en alarm te maken. De raderen van Gods voorzienigheid schijnen tegen elkaar in te lopen, evenwel zullen ze alle dienen ten goede van Gods kinderen. Alle lijnen en strepen zullen ten laatste in het middelpunt van Gods belofte samenkomen. Gelijk genade en gerechtigheid, zo zullen wij ook Gods voorzienigheid en beloften elkaar in de hemel zien kussen; want ons licht zal opklaren in de hemel. Iemand die beneden, aan de voet van een berg staat, kan niet zo erg ver kijken; maar wie op de top staat, kan vele kilometers ver zien. Hier zijn Gods kinderen in het tranendal, daar zij beneden, aan de voet van de berg verkeren en zij niet kunnen zeggen, wat God doet. Maar wanneer zij in de hemel komen, als staande op de top van de berg, dan zullen zij de heerlijke handelingen van Gods voorzienigheid zien en nooit zullen zij één handeling der Goddelijke voorzienigheid beschouwen, of zij zullen er óf een wonderwerk óf een genade in opgesloten vinden. Een schilder maakt eerst slechts een ruwe schets op het schilderij: hier een oog, daar een hand. Maar wanneer het schilderij klaar is en in de details en trekken met levendige kleuren uitgewerkt is, dan is het aangenaam om naar te kijken. Wij die in deze eeuw van de Kerk leven, zien slechts een ruw ontwerp, enige duistere stukken van Gods voorzienig bestel, en het is onmogelijk dat wij het werk Gods, slechts bij stukken vertoond, recht zouden kunnen schatten. Maar wanneer wij in de hemel komen en daar de gedaante en het beeld van Gods voorzienigheid in

zijn levendige kleuren uitgewerkt zien, dan zal het zeer heerlijk zijn om aan te zien. Zo zal in de hemel de verborgenheid der Goddelijke voorzienigheid geopend worden.

5. *De verborgenheid des harten.* Wij zullen een hartontleding zien, Pred. 12:14: 'Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is'. Wij zullen de aanslagen en kabinet-geheimen van 's mensen hart voor ogen zien. Dan zal het masker van de huichelaar afvallen. O, welk een duistere kamer is het hart van een mens! Het hart is diep, Ps. 64:6. Het hart van een mens kan vergeleken worden bij een rivier, die van boven een heldere waterstroom heeft, maar die wanneer ze uitgedroogd is, op de bodem van wormen en ongedierte krioelt. Zo staat het nu ook met het hart van de mens: naar buiten vertoont zich een klare stroom van een burgerlijk leven en van een godsdienstige belijdenis, maar wanneer God in de oordeelsdag deze rivier zal opdrogen en de verborgenheden des harten zal openbaren, dan zal het ongedierte van eergierigheid, geldgierigheid, onkuisheid enz. aan het licht komen en naakt vertoond worden. Dan zullen wij zien, of Jehu's ijver inderdaad God of zijn eigen rijk gold. Dan zal duidelijk getoond worden, of Izébel's bedoeling werkelijk was om Gode te vasten of Naboth diens wijngaard te ontvreemden. Dan zullen wij zien wat Herodes bedoelde: Christus dienen of Christus vermoorden. Alle geheimen van 's mensen hart zullen geopenbaard worden. Mij dunkt: dit gezicht te mogen zien zou het sterven waard zijn. Dan zullen wij zien wie Achab en wie Judas was. Het blanketsel verdwijnt van het gezicht, als men ermee bij het vuur komt. Voor het verterende vuur van Gods gerechtigheid en gericht zal het blanketsel der huichelaars verdwijnen, en het verraad dat in het hart verborgen is, zichtbaar gemaakt worden. Deze verborgenheden zal God ons openbaren. Onze kennis zal uitnemend zijn.

XI. HET ZESDE KONINKLIJKE PRIVILEGE: ONZE LIEFDE ZAL VOLMAAKT ZIJN

Het volgende voorrecht is, *dat onze liefde volmaakt zal zijn*. ‘Er is geen deugd zonder liefde’ (Aquinaï). De liefde is het sieraad van Christus’ bruid. In zeker opzicht is ze nog uitnemender dan het geloof. Want de liefde ‘vergaat nimmermeer’, 1 Kor. 13:8. Wanneer de bruid naar de hemel gaat, dan zal zij haar sieraad des geloofs afleggen, maar niet haar sieraad der liefde (Chrysostomus). De liefde zal volmaakt zijn.

1. Onze liefde tot God zal volmaakt zijn. De liefde der heiligen zal met eerbied gepaard gaan. Want in de hemel zal wel een kinderlijk ontzag, maar geen knechtelijke vrees gevonden worden. Vrees en schrik is aan de verdoemden in de hel eigen. De vrees van Gods kinderen in de hemel zal in hen zowel ontzag als blijdschap baren. Wij zullen God zien, hetgeen zo’n vergenoeging in ons zal veroorzaken, dat wij niet anders zullen kunnen doen dan Hem liefhebben. En deze liefde tot God zal zijn:

- (1) Een vurige liefde. Hier op aarde hebben wij God lief - zoals de scholastieken dat uitdrukken - volgens *begeerte*, maar daar in de *dadelijkheid*. Onze liefde tot God is in dit leven veeleer een genegenheid dan een daad, maar in de hemel zal de rook van ons verlangen en onze genegenheid in liefdesvlammen uitbreken. Dan zullen wij God met een innerlijke en volmaakte liefde beminnen. En zo zullen de heiligen aan de serafijnen gelijk zijn, die zo genoemd worden om hun gloed. Hier is onze liefde lauw, ja soms koud. Een kind van God weent er vaak om, dat hij God niet nog meer liefhebben kan. Maar de tijd zal spoedig komen, dat onze liefde tot God vurig zijn zal, namelijk wanneer ze in liefde uitbreken zal. De verdoemden zullen in vlammen des vuurs, maar de uitverkorenen in de vlammen der liefde verkeren.
- (2) *Ook zal het een vaste liefde zijn*. Helaas! hoe spoedig wordt onze liefde ván God afgekeerd! Hoe licht laten wij ons hart door het een of andere voorwerp verrukken en ontstelen wij het aan God! ‘Uwe weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die henengaat’, Hos. 6:4. In de vroege morgen zult ge het gras met dauwdruppelen als met even zovele paarlen bedekt zien. Maar eer het middag is, zijn ze alle verdwenen. Zo is het met onze liefde tot God: In de prediking waaronder onze aandoeningen getroffen worden, kan ons hart soms van liefde smelten. En bij het sacrament des Avondmaals, waar wij Christus’ bloed als het ware van het kruis zien druipen, zullen soms de liefdedruppels van ons hart vallen. Maar hoe spoedig verlaten wij soms onze ‘eerste liefde’! Dit is een reden tot vernedering, zolang wij in leven zijn. Maar o, gij heiligen van God, vertroost uzelf! In de hemel zal uw liefde even standvastig als vurig zijn. Nooit zal ze meer van God afgetrokken worden. In God zal zulk een luister en heerlijkheid schitteren, dat ze als een Goddelijke magneet uw ogen en harten steeds tot Hem trekken zal.

2. Onze liefde tot de heiligen zal volmaakt zijn. De liefde is een zoete harmonie of overeenstemming van hartstochten en genegenheden. ‘In de hemel zal geen afgunst bestaan vanwege ongelijke klaarheid, omdat daar bij allen een eenheid van liefde zijn zal’, zegt Augustinus. ‘t Is onze plicht om de heiligen lief te hebben, ook al zijn ze overigens niet erg innemend. Soms is hun karakter zo ruw en onbeschaafd, dat genade niet zo van hen uitstraalt als anders het geval zou zijn. De genade is in hen als een gouden ring in een melaatse hand, of als een diamant in ijzer gevat. En toch is het

onze plicht als er iets van Christus bij hen is, om dat lief te hebben. Ook al verschillen ze in bepaalde dingen van ons, toch moeten wij - indien wij Christus' evenbeeld en gelijkenis in hun hart vinden - het goede van het verkeerde, en het kostelijke van het snode onderscheiden.

Maar helaas! wat is de liefde verkild. Hoe weinig liefde wordt er onder Gods volk gevonden! Herodes en Pilatus kunnen het eens worden, de goddelozen kunnen samenspannen, terwijl de heiligen in verdeeldheid leven. De verdeeldheden in Engeland doen ons hart grotelijks bevreesd zijn. Nooit was de twist vuriger, maar ook nog nooit de liefde kouder. Velen zijn er, wier muziek in wanklanken bestaat, en wier harpen kruisen zijn; die beweren dat ze de waarheid liefhebben en intussen de vrede haten, Ps. 120:7. Verdeeldheid is satans buskruit om de godsdienst in brand te steken. De annalen vertellen ons, dat ten tijde van keizer Commodus de vrede-stempel te Rome tot de grond toe afbrandde. Deze tempel was een statig gebouw, met allerlei goud- en zilverwerk kostbaar versierd. Het verbranden van deze tempel was een voorteken van de oorlog der Romeinen.

Ik kan dit met reden toepassen. Want de zonde ontsteekt het vuur der onenigheid, en dit vuur heeft de vrede-stempel in Engeland afgebrand; en nu zijn wij in kleine stukjes verdeeld, alsof de Kerke Gods in allerlei delen te verdelen was. Voor deze dingen zijn er velen in Engeland bevreesd. Want een scheur in Gods Kerk maken, is erger dan de afgoden offeren.

Het was niet vreemd, dat de hoer zei: *Laat het kind gedeeld worden!* Maar om zoiets van de kant van de moeder te moeten horen, is treurig. Dat de paus, kardinaal en jezuiet tegen Gods Kerk samenspannen, verwondert niet. Maar dat de ene heilige de andere vervolgt, is wel te beklagen. Dat de wolf het lam verslindt, is gewoon. Maar dat het ene lam het andere ombrengt, is even onnatuurlijk als beklagenswaardig. Dat Christus' lelie onder de doornen is, dat komt veel voor. Maar dat deze lelie zelf een doorn wordt om zichzelf te prikken en te verwonden, dat is vreemd!

Hoe zal Christus dat van ons opnemen? Als Hij niet wil hebben dat Zijn kleed gescheurd wordt, hoe zal Hij dan het scheuren van Zijn lichaam verdragen? O, als ik hierover toch eens met tranen in de ogen spreken kon! Maar evenwel, deze overdenking zal de hemel des te meer doen uitblinken. Eerlang zal er een tijd komen, dat onze liefde volmaakt zijn zal. In de hemel zal geen verschil van opvatting en oordeel zijn. Alle heiligen zullen daar één hart en één ziel zijn, wijl samengevoegd in één zelfde zin en gevoelen. Wij mogen onderweg verschillen hebben, aan het eind van onze reis zullen wij echter allemaal overeenkomen. De cherubijnen worden ons voorgesteld met hun gezicht naar elkaar toegewend. In dit leven keren de christenen elkaar de rug toe, maar in de hemel zullen zij, zoals de cherubijnen, met hun gezicht elkaar aanzien. Het is van de olijf- en mirteboom opgemerkt dat ze een wonderlijke, wederzijdse genegenheid hebben, zodat ze, naast elkaar staande, hun wortels en takken door elkaar vlechten en zo elkaar omhelzen. In dit leven zijn de christenen als stekende doornen, maar in de hemel zullen ze elkaar, zoals de olijf- en mirteboom, zoet en liefelijk omhelzen. Wanneer de harp van Christus' stem in de oren der heiligen eenmaal geklonken heeft, dan zal de verkeerde geest terstond verdwijnen. Wanneer onze snaren opgeschroefd zullen zijn tot de hoogste toon der heerlijkheid, dan zal nooit enige disharmonie in der heiligen maatzang gehoord worden. Er zal een volmaakte harmonie in de hemel zijn.

XII. HET ZEVENDE KONINKLIJKE PRIVILEGE:

DE OPSTANDING VAN ONS LICHAAM

Nu volgt het zevende heerlijke voorrecht van Gods kinderen, namelijk *de opstanding en verrijzenis van onze lichamen*. De as van Trajanus werd na zijn dood naar Rome gevoerd en vereerd, want ze werd op een erezuil geplaatst. Zo zal de as en het stof der heiligen in de algemene opstanding als zilver schitteren en vereerd worden. Dit is een onderdeel en artikel van ons geloof.

Drie dingen zijn er tot nader begrip van dit hoofdstuk te bedenken:

1. Dat er een opstanding is.
2. Dat de opstanding nog niet heeft plaatsgevonden.
3. Dat hetzelfde lichaam dat gestorven is, weer verrijzen zal.

1. Ik zal de stelling, dat er een opstanding des lichaams is, bevestigen (= bewijzen).

‘Neemt gij het geloof aan de opstanding weg, dan valt het ganse gebouw van de godsdienst in elkaar’. Sommigen zijn met de Sadduceeën van gedachte, dat er in het geheel geen opstanding is. Dus, laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij! 1 Kor. 15:32. Waartoe zullen dan onze tranen en gebeden dienen? Werkelijk, het zou voor hen die bij hun leven als onredelijke beesten leven, goed zijn, als ze ook na hun dood als de onredelijke beesten zijn mochten. Maar er is een opstanding van het lichaam, Joh. 11:24, zo goed als er een Hemelvaart van de ziel is, 1 Kor. 15: 12 en 52. Dit zal ik met twee bewijzen bevestigen.

- (1) Ook wij moeten opstaan, omdat Christus opgestaan is. Wanneer het Hoofd verrezen is, dan kunnen de andere leden van het lichaam niet in het graf achterblijven. Want dan zou het Hoofd zonder lichaam zijn. Zijn opstanding is een zeker pand van onze zalige opstanding, 1 Thess. 4:14.
- (2) Hetzelfde geldt met betrekking tot gerechtigheid en billijkheid. De lichamen der goddelozen zijn ‘wapenen der ongerechtigheid’ geweest en hebben met hun zielen in zonde samengespannen. Hun ogen zijn open vensters geweest om de ijdelheid binnen te laten. Hun handen waren vol bloed en geschenken. Hun voeten waren snel om bloed te vergieten. Daarom eist de gerechtigheid en billijkheid, dat ze weer opstaan, opdat hun lichamen met hun zielen gestraft kunnen worden. En zo ook: de lichamen der heiligen zijn instrumenten der heiligheid geweest. Hun ogen hebben overvloedige tranen van berouw over hun zonden gestort. Hun handen hebben de nooddriftige in de nood geholpen. Hun tongen waren bazuinen tot Gods lof. Daarom eist de gerechtigheid en billijkheid, dat ook zij weer verrijzen, opdat hun lichaam zowel als hun ziel zal gekroond worden. Een opstanding moet er zijn! Hoe zou er anders een vergelding plaatshebben? Wij zijn er meer verzekerd van, dat wij uit onze graven zullen verrijzen, dan dat wij van ons bed zullen opstaan. De lichamen der goddelozen zijn in het graf als in een gevangenis opgesloten, opdat ze de Kerke Gods niet zouden verontrusten. En in de dag des oordeels zullen ze uit de gevangenis gebracht worden voor het onderzoek. De lichamen der heiligen liggen in het graf als in een bed van kostelijk reukwerk, waar zij murw en rijp worden voor de opstanding. Noachs olijfboom die na de zondvloed uitsproot, Aärons dorre staf die bloesems en amandelen droeg, Ezechiëls doodsbeenderen, die met vlees en zenuwen overtrokken werden... wat waren dat anders dan levende zinnebeelden van de opstanding?

2. De opstanding der doden is nog niet geschied. Sommigen zijn van gedachte, dat de opstanding al voorbij is; zij verstaan onder de opstanding niets anders dan de wedergeboorte, welke Paulus noemt 'een opstaan uit den dood der zonde', EL 5:14, en 'een opgewekt zijn met Christus', Kol. 3:1. Zij beweren, dat er geen andere opstanding is dan deze, en dat alleen de ziel, en niet het lichaam bij God is in eeuwige heerlijkheid. Zo dachten ook Hymeneus en Filétus er over, 2 Tim. 2:18. Maar het opstaan uit de dood der zonde heet 'de eerste opstanding', Openb. 20:6, waaruit volgt dat er ook een tweede opstanding is. En deze tweede opstanding, die nog komen moet, zal ik bewijzen uit Dan. 12:2: 'Velen van die, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken'. Hij zegt niet, dat ze al ontwaakt zijn, maar dat ze ontwaken zullen. En in Joh. 5:28v. lezen wij: 'De ure komt, in welke allen die in de graven zijn, Zijne stem zullen horen; en zullen uitgaan: die het goede gedaan hebben tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis'. Let erop: Christus zegt niet, dat ze uitgegaan zijn, maar dat ze uitgaan zullen.

Hier moeten wij een vraag beantwoorden, nl.: Of de lichamen van sommige heiligen niet alreeds in de hemel zijn, en hoe dan hun opstanding nog in de toekomst kan plaatshebben? zoals wij ervan lezen, dat Elia met een vurige wagen ten hemel opgenomen werd, en dat Henoch weggenomen is geweest, opdat hij de dood niet zien zou, Hebr. 11:5.

Antwoord.

Ik weet zeer wel, dat deze vraag onder de Godgeleerden aan de orde bleef. En gesteld dat men toegaf, dat zij lichamelijk door een buitengewone beschikking van God in de hemel zijn, dan neemt dit niet weg, dat de algemene opstanding nog komen moet. Er zijn echter bepaalde redenen die mij de indruk geven, dat Henoch en Elia nog niet op lichamelijke wijze in de hemel zijn, en daar ook niet zijn zullen vóór de algemene opstanding van alle vlees, wanneer het getal van alle uitverkorenen als een kostbare oogst volkomen rijp zijnde, in heerlijkheid zal overgebracht worden.

* Mijn eerste bewijs is Hebr. 11:13, waar gezegd wordt: 'Deze allen zijn in het geloof gestorven', waar Henoch mee wordt ingesloten. En waarom wij dit woord 'deze' alleen op Abel, Noach en Abraham, en niet op Henoch betrekken zouden, daar zie ik geen geldige reden voor.

Vraag. *Maar wordt er dan niet gezegd, dat hij weggenomen is geweest, 'opdat hij den dood niet zien zou'? Hoe kunnen die twee mensen dan samen bestaan: Henoch is gestorven, én: Henoch heeft de dood niet gezien?*

Antwoord. De woorden 'opdat hij den dood niet zien zou' moeten (mijns inziens), naar het oordeel van sommige godgeleerden zo uitgelegd worden: dat hij de dood niet zien zou, namelijk op de pijnlijke en vreselijke manier als anderen. Zijn ziel had een gemakkelijk en vermakelijk afscheid van zijn lichaam. Hij stierf niet naar de gewone manier der mensen. 'Zien' en 'gevoelen' worden in de Heilige Schrift wel eens door elkaar gebruikt (Petrus Martyr).

* Mijn tweede bewijs is 1 Joh. 3:2: 'Wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen'. Wij lezen in de Heilige Schriften van slechts twee verschijningen van Jezus Christus, namelijk van Zijn verschijning in het vlees, waarover Paulus spreekt in 1 Tim. 3:16: 'God geopenbaard in het vlees', en van Zijn verschijning ten oordeel. Welnu, Zijn verschijning of openbaring in deze tekst dient noodzakelijk verstaan te worden van Zijn laatste verschijning. En wat dan? 'Dan',

zegt de apostel, 'zullen wij Hem gelijk wezen,' dat wil zeggen in onze lichamen, aangezien Hij 'ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat hetzelfde gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam', Filipp. 3:21. En in Hebr. 12:13 is sprake van 'de geesten der rechtvaardigen', die reeds 'volmaakt' zijn. En daaruit trek ik deze conclusie, dat Henoeh nog niet naar het lichaam in de hemel is opgenomen, omdat niemand van de heiligen naar het lichaam aan Christus gelijk zijn zal, vóór Zijn tweede verschijning.

Bovendien kunnen we nog het oordeel van verschillende oudvaders noemen, die zowel godvruchtig als geleerd waren. Het laat zich niet bewijzen, zegt Petrus Martyr, dat Henoeh en Elia lichamelijk in de hemel opgenomen werden. En daartoe citeert hij de uitspraak van onze Zaligmaker, Joh. 3:13: 'Niemand is opgevaren in den hemel (dat wil zeggen, zegt hij: lichamelijk), dan Die uit den hemel nedergekomen is'. Dat is ook de opvatting van Oecolampadius, Martinus Borrhaeus en de geleerde Dr. Fulcke, die aan de kant bij Hebr. 11 deze verklaring geeft: 'Het blijkt niet', zegt hij, 'dat Henoeh nu nog in het lichaam leven zou, zo min als Mozes... maar wel dat hij door God uit de wereld weggenomen en niet naar de algemene manier der mensen gestorven is'. En wat Elia betreft, zegt dezelfde schrijver: 'Het is duidelijk, dat hij levend opgenomen is, maar niet dat hij levend gebleven is', en nogmaals: 'Ook al lezen wij in 2 Kon. 2:11, dat Elia ten hemel opgenomen is, toch is het zeker (zegt hij), dat zijn lichaam niet in de hemel gekomen is'. Christus is de Eerste geweest Die naar Zijn mensheid volkomen ten hemel gevaren is. Christus is –'de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn', 1 Kor. 15:20. Hij wordt de Eersteling genoemd, niet alleen omdat Hij de Voornaamste was, Die de rest heiligde, maar vooral omdat Hij de eerste tros druiven was, die ingezameld is geweest, de Eerste dus, Die op een lichamelijke wijze de gelukzalige plaats der onsterfelijkheid ingegaan is. Wat mij betreft: Ik kan niet inzien, hoe Christus eigenlijk 'de Eersteling' kan heten, indien Henoeh en Elia vóór Hem al in de hemel waren. Dus is het zeker dat de opstanding nog komen moet.

3. In de opstanding zal iedere ziel haar eigen lichaam hebben. Hetzelfde lichaam dat stierf, zal opstaan. Sommigen denken, dat de ziel met een nieuw lichaam bekleed zal worden. Maar dat zou meer een schepping dan een opstanding des lichaams zijn. Het was vroeger bij de kerken in Afrika de gewoonte, te zeggen: 'Ik geloof een opstanding van dit vlees'.

Ik geef toe: de leer van de opstanding is te diep voor de rede om daarin te baden, zelfs het geloof moet erin zwemmen (Cyprianus). Om dit punt te vervolgen: Gesteld, dat een mens sterft en in zee geworpen wordt; tal van vissen komen en eten hem op, zodat de substantie van zijn lichaam door de vissen verteerd en in vis verandert...; de vissen worden daarna gevangen en opgegeten, zodat de substantie van de vissen overgaat in het vlees en bloed van verschillende mensen. Hoe kan nu zo'n lichaam, ja precies hetzelfde lichaam, dat zo opgegeten en in duizend stukjes verdeeld en hier en daar verspreid is weer opstaan? Dat gaat het verstand te boven, om het te begrijpen. We hebben nauwelijks geloof genoeg om dat toe te stemmen.

Vraag. *Hoe kan dat bestaan?*

Antwoord.

Tot dezulken zeg ik mét onze gezegende Zaligmaker, Matth. 22:29: 'Gij dwaalt, niet wetende de Schriften noch de kracht Gods'. 'Niet wetende de Schriften'. De Heilige Schriften geven ons duidelijk te kennen, dat hetzelfde lichaam dat gestorven is, weer opstaan zal, Job 19:26: 'Uit mijn vlees zal ik God aanschouwen', en niet uit het vlees

van iemand anders; en vers 27 luidt: 'Mijn ogen zullen Hem zien', en niet de ogen van een ander in plaats van de mijne. Zo ook 1 Kor. 15:53: 'Dit verderfelijke moet onverderfelijke aandoen en dit sterfelijke moet onsterfelijke aandoen'. Dit verderfelijke en dit sterfelijke. En in 2 Kor. 5:10 lezen we: 'Opdat een iegelijk wegdrage hetgeen door zijn lichaam geschied is', enz. Dus niet door een anders lichaam. De dood wordt in de Heilige Schrift *een slaap* genoemd. Het is God veel gemakkelijker om het lichaam uit het graf op te wekken, dan voor ons om iemand uit de slaap te doen ontwaken.

'Gij dwaalt, niet wetende de kracht Gods'. Zou God, Die 'alle dingen uit niet geschapen heeft', niet vele dingen tot één kunnen maken? Ook al is het lichaam in honderdduizend stukken verdeeld en in tal van substanties verspreid, kan Hij dan geen afzondering maken en dat weer bijeenbrengen? Schiep Hij het lichaam toen het er nog niet was, en zou Hij het dan niet bijeen kunnen vergaderen, nu het verdeeld is? Zien wij dan niet, dat de alchimisten uit diverse metalen, die door elkaar gemengd zijn, zoals goud, zilver en koper, weer het één van het ander, het zilver van het goud, en het koper van het zilver weten af te zonderen, om elke grondstof weer tot zijn eigen soort terug te brengen? Zullen wij dan niet veel meer geloven, dat wanneer onze lichamen met andere substanties vermengd zijn, de wijze God machtig zijn zal, om een Goddelijke afzondering te maken en elke ziel weer met zijn eigen lichaam te bekleden?

1ste nuttigheid

1. Dit is vol troost voor een kind van God. Zoals Christus tot Maria sprak, Joh. 11:23: 'Uw broeder zal weder opstaan', zo zeg ik tot u: Uw lichaam zal weer opstaan. Het lichaam is evengoed als de ziel voor vreugde vatbaar. En werkelijk, wij zullen nooit in heerlijkheid volmaakt zijn, alvorens onze zielen weer met ons lichaam verenigd zijn. Daarom wordt de leer der opstanding in de Heilige Schrift ook als een stof van vreugde en triomf voorgesteld, Jes. 26:19: 'Uwe doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan; waakt op en juicht, gij die in het stof woont, want uwe dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden, en het land zal de overledenen uitwerpen'. De dood is als het afvallen der bladeren in de herfst. Maar in de lente van onze opstanding zullen onze beenderen weer uitspruiten als een kruid. Het lichaam dat tot stof verging, zal weer levend worden. Soms bezaaien de heiligen de aarde met hun lichaam en 'verstrooien hun beenderen aan den mond des graf's', Ps. 141:7, en maken ze vochtig met hun bloed, Ps. 79:3. Maar hetzij ze in de gevangenis geworpen, of onthoofd of in stukken gezaagd zijn, zullen deze lichamen toch weer verrijzen en met Christus op de troon zitten. O, bedenkt eens, welk een vreugde er zijn zal, wanneer in de dag der opstanding ziel en lichaam weer verenigd zullen worden. Hoe droevig zullen de lichamen en zielen van de goddelozen elkaar ontmoeten, die als doornen en distelen verbonden zullen worden om elkaar te prikkelen en te kwellen. Maar met welk een onuitsprekelijke blijdschap zullen de zielen en lichamen der heiligen elkaar ontmoeten en aanzien! Wat zullen die elkaar begroeten, als zijnde onder elkaar de beste en grootst mogelijke vrienden! Hoe vriendelijk zal de ziel het lichaam verwelkomen:

"O, mijn zalig lichaam, je hebt jezelf laten martelen, geselen, kruisigen en doden om mijnen wil; je bent gedurig bij mij geweest in mijn vasten, waken en bidden; als ik bad, heb je mijn gebed aandachtig opgemerkt en bent mij behulpzaam geweest bij het opheffen van je handen en bij het buigen van je knieën. Je bent gewillig geweest om met mij te lijden, en nu zul je met mij heersen. Verblijd je, mijn dierbare vriend. Je was in het stof der aarde als zaad, gezaaid met schande, maar nu ben je opgestaan in

heerlijkheid. Je was als een natuurlijk lichaam gezaaid, maar nu ben je als een geestelijk lichaam opgewekt, 1 Kor. 15:43. O, mijn dierbaar lichaam, ik zal als een hemelse vonk tot je inkomen, en je zult mij als een heerlijk kleed weer bekleden.”

2° nuttigheid.

Dit bewijst de grote liefde en hoogachting, welke God zelfs de geringste van Zijn kinderen toedraagt en toont. God wil de lichamen van Zijn waardigste en uitnemendste heiligen, patriarchen of profeten, ja zelfs de lichamen van Mozes en Elia niet verheerlijken, voordat u ook uit uw graf verreezen bent. God gelijkt op een gastheer, die zolang wacht totdat al zijn gasten gekomen zijn. Abraham, de vader van alle gelovigen, mag zelfs niet lichamelijk in de hemel komen, alvorens al zijn kinderen geboren en alle lichamen der heiligen volkomen voor de opstanding zullen rijp geworden zijn.

3° nuttigheid.

Indien de lichamen der heiligen verrijzen zullen, heiligt dan uw lichamen tot de dienst van God. Zulk een gebruik maakt de apostel van de leer der opstanding in 1 Kor. 6:14: ‘En God heeft ook den Heere opgewekt en zal ons opwekken door Zijne kracht’. Dat is de leer. ‘Weet gij niet dat uw lichamen Christus’ leden zijn? Zal ik dan de leden van Christus nemen en maken ze leden ener hoer?’ vers 15. Daar hebt u de toepassing.

Het is voldoende, dat de goddelozen hun lichaam bezoedelen en ten dienste van de satan overgeven. De dronkaard maakt zijn lichaam tot een trechter om er wijn en sterke drank door te gieten. De vraatzuchtige maakt zijn lichaam tot een levend graf om de goede schepselen Gods daarin te begraven. De hoereerder en overspeler maakt zijn lichaam tot een bordeel. Het lichaam heet in de Heilige Schrift een ‘vat’, 1 Thess. 4:4. Deze vaten zullen in de dag der opstanding vuil bevonden worden, slechts geschikt voor die wijn waarvan wij lezen in Ps. 75:9: ‘Want in des HEEREN hand is een beker, en de wijn is beroerd, vol van mengeling, en Hij schenkt daaruit; doch alle goddelozen der aarde zullen zijne droesemen uitzuigende drinken’. Dat is de wijn van Gods toorn. Laat de lichamen die de satan toegevoegd zullen worden, in onreinheid liggen.

Maar u, die kinderen van God bent, u die verwacht dat uw lichamen Christus toegevoegd zullen worden, o, reinigt dan deze vaten. Wacht u, dat ge uw lichamen tot enige onreine dienst zoudt overgeven. ‘Stelt uw lichamen tot een levende, heilige en Gode welbehaglijke offerande’, Rom. 12:1. Houdt goede wacht bij al uw poorten, speciaal bij de vijf zeehavens van uw lichaam!

Want soms komt de duivel binnen door het oog. Daarom maakte Job een verbond met zijn ogen. En satan gaat er weer uit langs de tong. Daarom zette David een wacht voor zijn lippen. Stellig, zij die ‘hun harten gereinigd hebben van de kwade consciëntie’, dat wil zeggen de schuld van bekende zonde, ‘die zullen er zorg voor dragen, dat hun lichamen ‘gewassen mogen zijn met rein water’, Hebr. 10:22.

XIII HET ACHTSTE KONINKLIJKE PRIVILEGE:

DE LICHAMEN DER HEILIGEN ZULLEN MET HEERLIJKHEID GRONDIG BEWERKT ZIJN

Nu kom ik tot het achtste voorrecht, dat nog komen moet. Namelijk dit, dat de lichamen der heiligen met heerlijkheid doortrokken zijn. In dit leven is het lichaam zwak en aan veel gebreken onderhevig. De doktoren hebben er soms genoeg mee te stellen om het te genezen. Het lijkt op een oud schilderij of op een bouwvallig huis. Bij elke storm van ziekte regent het door. ‘O ziel, welk een wanstaltig verblijf heb je gekregen!’ (O anima, quam deforme hospitium nocturna es!). Hoe vaak woont de voortreffelijke ziel in een mismaakt en elijk lichaam! Het lichaam is gelijk aan een verrot stuk hout, waarin de gebreken als wormen groeien, koorts, pleuris, enz. Maar in de opstanding zal het lichaam verheerlijkt zijn, geheel zonder zwakheden en gebreken. Lea zal niet meer klagen over haar tedere ogen, noch Barzillai over zijn lamheid.

Vijf eigenschappen kenmerken de verheerlijkte lichamen.

1. *De lichamen der heiligen zullen ras en vaardig zijn.*

De lichamen der heiligen op aarde zijn zwaar en loom in hun bewegingen, maar in de hemel zal ze geen elementaire zwaarte in de weg staan. Als onze lichamen geraffineerd zijn, zullen ze snel en vaardig zijn zoals het lichaam van Elia. Dat is de bedoeling van de apostel, wanneer hij het ‘een geestelijk lichaam’ noemt in 1 Kor. 15:44. Dat is niet maar een lichaam dat in staat is om God onvermoeid te dienen, maar ook een lichaam dat zich vlug en snel van de ene plaats naar de andere kan bewegen. In dit leven vormt het lichaam een groot beletsel voor de ziel bij haar werk: ‘De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak’. De loomheid van het vlees belemmert hier vaak de gewilligheid en vaardigheid van de geest. Wanneer de ziel opwaarts wil vliegen naar Christus, dan wordt ze door het lichaam, als door een stuk lood, tegengehouden. ‘t Is een levend graf. Maar er breekt een tijd aan, dat het anders zal zijn. Hier is het lichaam nog als een blok, maar in de hemel zal het vaardig en snel zijn als een vleugel. De lichamen der heiligen zullen vlug en levendig zijn, ze zullen de ziel volkomen onderdanig zijn en ze in hun vaart geenszins ophouden of belemmeren.

2. *De lichamen der heiligen zullen doorluchtig zijn, vol glans en klaarheid; zoals Christus’ lichaam blonk, toen Hij op Tabor veranderd werd, Matth. 17:2.*

Onze lichamen zullen met een hemelse glans bekleed zijn. Hier op aarde zijn ze als verroest ijzer, maar daar zullen ze als ijzer zijn, dat gevijld en gladgemaakt is. Ze zullen blinken ‘als de zon in haar volle glans’, zegt Augustinus; ja, zevenmaal heerlijker (Chrysostomus). Hier zijn onze lichamen als het goud, dat nog niet van z’n schuim gezuiverd is, maar in de hemel zullen ze als blinkende goudplaten zijn: zo klaar, dat de ziel overal doorheen schijnen zal, zoals de wijn door het glas.

3. *De lichamen der heiligen zullen schoon zijn.*

Schoonheid bestaat uit twee elementen, namelijk:

- Uit een goede gestalte en proportie, dat namelijk alle delen en leden goed geschikt en geproportioneerd zijn.
- Uit een geschikte getemperdheid, zodat er een aangename vermenging en

verscheidenheid van kleuren is, ‘blank en rood’.

Zo zullen de lichamen der heiligen in schoonheid uitblinken. Hier is ons lichaam een ‘vernederd lichaam’, Filipp. 3:21; eenvoudig en nederig van afkomst, omdat het uit het stof der aarde afkomstig en gesproten is. Aarde is het meest verachte en eenvoudige bestanddeel. Het lichaam is een ‘aardhoop’, Job 30:24, slecht en veracht(elijk) van dienst, waartoe het gebruikt wordt. Vaak dient het lichaam tot een ‘wapen der ongerechtigheid’ om tegen God te strijden, Rom. 6:13. Maar dit snode en verachte lichaam zal met heerlijkheid bekleed en versierd, en aan het heerlijke lichaam van Christus gelijkvormig zijn, Filipp. 3:21.

Hoe schoon en sierlijk was Christus’ lichaam op aarde! De schoonheid was bij Hem als een spiegel te aanschouwen: ‘purperrood en leliewit, dooréén vermengd’ (Rivet, Genebrard). Alle lelijkheid en mismaaktheid van het lichaam vindt z’n oorsprong in de zonde. Maar daar Christus uit de Heilige Geest en dus zonder zonde ontvangen is, moet Hij noodzakelijk een schoon lichaam hebben, en in dat opzicht heet Hij ‘veel schoner te zijn dan de mensenkinderen’, Ps. 45:3. In Zijn gezicht was er een statige en bevallige Majesteit en heerlijkheid. Volgens bepaalde schrijvers was Christus’ lichaam zo schoon, dat geen enkele schilder het nauwkeurig zou kunnen schilderen. En als dan Zijn lichaam op aarde al zo heerlijk was, hoe groot moet nu in de hemel wel niet Zijn luister zijn! Het licht dat Paulus op de weg naar Damascus omscheen, ging de glans der zon te boven (Hand. 26:13). Dat was niet anders dan de glans van Christus’ lichaam in de hemel. O, met welk een glans en schoonheid zullen dan de lichamen der heiligen in de hemel bekleed zijn, wanneer zij aan ‘Christus’ verheerlijkte lichaam gelijkvormig zullen zijn’!

4. De lichamen der heiligen zullen zonder hartstocht zijn.

Niet, dat de verheerlijkte lichamen elke aandoening zouden missen, die vermaak schenkt (want het lichaam zal zowel als de ziel, deelgenoot van de vreugde worden!), maar zonder een schadelijke hartstocht. Het lichaam zal daar bevrijd zijn van alles wat lastig of pijnlijk is.

Vooral zullen de lichamen der heiligen vrij zijn van de natuurlijke behoeften, zoals honger en dorst. Hier zijn wij aan honger en dorst onderhevig. David werd moe, 2 Sam. 21:15. Hier hebben wij de natuur en het geschapene tot onderhoud nodig. Christus werd innerlijk met ontferming bewogen over de scharen en Hij spijzigde ze door de wonderlijke vermenigvuldiging van zeven broden en weinige vissen, opdat zij op de weg niet zouden bezwijken, Matth. 15:32. De natuur moet z’n versterking hebben, want die is even nodig tot het levensonderhoud, als de olie nodig is om de lamp brandende te houden. Maar in de hemel ‘zullen wij niet meer hongeren noch dorsten’, Openb. 7:16. Waar honger is, heerst gebrek. Maar in die hemel zal ‘verzadiging zijn voor Gods aangezicht’, Ps. 16:11. Daar zullen wij niet hoeven te bidden: ‘Geef ons heden ons dagelijks brood’.

Vraag. Maar zegt Christus dan niet in Matth. 26:29: ‘Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks tot op dien dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken in het Koninkrijk Mijns Vaders’? Wil dat dan niet zeggen, dat er eten en drinken zal zijn in de hemel, en bijgevolg ook honger en dorst?

Antwoord.

De woorden van onze Zaligmaker moeten niet letterlijk opgevat worden. Onze Zaligmaker heeft daar de gelijkenis van de wijnstok op het oog. ‘t Is precies eender, alsof Christus gezegd had: “Zoals Ik nu met u van de vrucht des wijnstoks drink, daar dit een aangename en familiere bezigheid is, zo zult gij, wanneer gij met Mij in het Koninkrijk der hemelen zijn zult, met zo’n vreugde en blijdschap vervuld worden,

alsof er al die tijd een gedurig feest of gastmaal gehouden werd.”

De verheerlijkte lichamen zullen vrij zijn van de ongunstige gesteldheden der natuur, zoals koude en hitte. De hemel is een getemperd klimaat. Daar is geen nijpende koude noch brandende hitte. Niets is daar in de hoogste graad dan vreugde en blijdschap.

De lichamen der heiligen zijn vrij van ongemakken en lasten der natuur, zoals inspanning en arbeid. Daar zal niet geploegd of gezaaid worden. Waarom zou dat nodig zijn, wanneer de heiligen de volkomen oogst van vreugde ontvangen zullen? Zolang een landman op zijn akker werken moet, dan heeft hij zijn handbijn, spa en houweel nodig. Maar als hij tot de troon verhoogd is, dan geeft hij de spa enz. eraan (letten.: ‘de sak geven’), en heeft hij met al die inspanning en arbeid niets meer van doen. Hoewel wij thans nog ‘in het zweet onzes aanschijns ons brood moeten eten’, toch zullen wij, wanneer wij in de hemel op de troon verhoogd zijn, geen lastig werktuig meer nodig hebben. Want onze arbeid zal dan in rust veranderd zijn, als die rusten zullen van onze arbeid’, Openb. 14:13. Ons zweet zowel als onze tranen zullen opgedroogd zijn. De lichamen der heiligen zullen vrij zijn van de verongelijking der natuur, zoals verdrukkingen. Wij lopen in de loopbaan van ons leven in een kring van ellende, van het ene kruis naar het andere. Onze ellende wordt niet beëindigd, maar veranderd: ‘de mens is tot moeite geboren’, Job 5:7. Hij is er de natuurlijke erfgenaam van. Waar het lichaam is, daar zullen de verdrukkingen als arenden vergaderd worden, Luk. 17:37. Job was geslagen met boze zweren, Job. 2:7. En Paulus droeg in zijn lichaam de littekenen van de Heere Jezus Christus. De verdrukkingen nijpen de tedere knoppen van onze vertroosting, als een felle vorst. Maar eerlang zullen de heiligen daarvan bevrijd zijn, want ‘over alles wat heerlijk is, zal een beschutting wezen’.

5. De lichamen der heiligen zullen onsterfelijk zijn.

Hier sterven onze lichamen gedurig. ‘Dagelijks wordt een zeker deel van ons leven weggenomen, en terwijl namelijk het leven toeneemt, neemt het af’ (Seneca). Wij hoeven niet te vragen, wanneer wij sterven zullen. Beter kunnen we vragen, wanneer wij een eind zullen maken aan ons sterven. Eerst sterft de kindsheid, dan de jeugd, daarna de ouderdom, en dan maken we een eind aan ons sterven. Het feit dat dan de zandloper leeg is, is niet alleen aan het laatste zandkorreltje toe te schrijven, maar evenzeer aan al het zand dat er al eerder doorgelopen is. De dood is een worm die voortdurend aan de wortel van onze wonderboom knaagt. Maar in de hemel zal dit sterfelijke de onsterfelijkheid aandoen, 1 Kor. 15:33.

Zoals Adam was in de staat der rechtheid, als hij niet gezondigd had, van dien aard was ook de uitnemende gesteldheid en overeenstemming van de eigenschappen van zijn lichaam, dat hij naar alle waarschijnlijkheid niet gestorven was, maar van het ene paradijs in het andere overgebracht zou zijn geweest, namelijk van het aardse in het hemelse. Weliswaar beweert Bellarminus dat Adam toch gestorven zou zijn, al had hij niet gezondigd. Maar ik zie geen gegronde reden voor die opvatting aanwezig. Want de zonde is de formele oorzaak van de dood, Rom. 5:12. Hoe dat ook zij, in de hemel bestaat hierover geen enkel verschil van mening. Want daar zijn de lichamen onsterfelijk, Luk. 20:36: ‘Zij kunnen niet meer sterven’. In de hemel heerst een gezonde lucht, daar is ziekte noch dood. Daar zullen we nooit meer naar het akelige geluid van de doodsklok luisteren. Zoals onze zielen eeuwig zijn, zo zullen onze lichamen onsterfelijk zijn. Als God het manna (dat in zichzelf verderfelijk is) enkele honderden jaren in de gouden kruik bewaard heeft, hoeveel te meer zal Hij dan door Zijn Goddelijke kracht de lichamen der heiligen kunnen bevestigen, dat ze de eeuwigheid doorstaan zullen, Openb. 21:4: ‘En de dood zal niet meer zijn’. Onze lichamen zullen even lang duren als de eeuwigheid.

XIV. HET NEGENDE KONINKLIJKE PRIVILEGE:

GODS KINDEREN ZULLEN ZIJN ALS DE ENGELEN GODS IN DE HEMEL

Het hierop volgende voorrecht is: Wij zullen zijn 'als de engelen Gods in den hemel', Matth. 22:30. Christus zegt niet, dat wij engelen zullen zijn, maar 'als' de engelen. Hoe kan dat? Op twee manieren.

I. *Wij zullen als de engelen zijn met betrekking tot onze godsdienst.* De engelen volbrengen Gods wil zowel vaardig als volkomen.

- *Vaardig.* Wanneer de engelen een bevel van God ontvangen hebben, nemen zij geen uitstel of beraad om de zaak met God te bepleiten, maar dan zijn ze van stonden aan gehoorzaam en bereid om Gods bevel uit te voeren. De cherubijnen met hun uitgestrekte vlerken zijn een voorbeeld van de engelen. Het feit dat ze met vleugels voorgesteld worden, is niet om hun persoon uit te beelden (want geesten hebben geen vleugels), maar hun dienst; om namelijk te tonen, hoe vaardig ze zijn in hun dienst, is het alsof ze vleugelen hebben, Dan. 9:21: 'De man Gabriël kwam snellijk gevlogen'; Gabriël was een engel. Als God maar één woord spreekt, dan wedijveren de engelen om te gehoorzamen. Welnu, in de hemel zullen we zijn als de engelen.

Dit is een bijzondere troost voor een zwak christen. Helaas! wij zijn niet als de engelen in dit leven. Wanneer God ons opdraagt om enige dienst te verrichten, om onze zonden te bewenen of het kruis op te nemen, o, wat hebben we dan een uitvluchten! Hoe lang duurt het dan soms, eer wij toestemming van ons hart verkrijgen kunnen om tot het gebed te gaan! Jezus Christus ging gewilliger tot Zijn lijden dan wij tot onze gebeden. Hoe traag zijn wij toch, om tot de heilige plichten te komen! En toch (als het ons van harte leed doet), laat ons dan goede moed houden en getroost zijn. Want in de hemel zullen wij God vaardig dienen. Dan zullen wij in onze gehoorzaamheid gevelegeld zijn als de engelen.

- *De engelen dienen God ook volkomen.* Zij volbrengen Gods ganse wil. Niets laten zij ongedaan. Als God hun een plicht opdraagt, dan weten ze die op een haar... te vervullen. Helaas, hoe lam en zwak zijn onze diensten! Wij doen onze plicht maar half. In plaats dat wij de wereld zouden gebruiken, als niet gebruikende, bidden wij als niet biddende en wenen wij als niet wenende over onze zonden. Hoeveel vlekken kleven er aan onze heilige plichten! zoals zelfs de maan, wanneer ze op het helderst schijnt, nog vlekken vertoont. Hoeveel zouden we niet te licht blijken, als Christus niet Zijn verdiensten bij ons in de schaal legde! Onze plichten zijn aan goede wijn gelijk, die naar het vat smaakt! De engel die 'het reukwerk met de gebeden aller heiligen legde op het gouden altaar, dat voor den troon is', waarvan wij lezen in Openb. 8:3, bewijst dat zij van zichzelf geen aangename reuk geven, tenzij ze geparfumeerd zijn met Christus' reukwerk. Maar in de hemel zullen wij zijn als de engelen, dan zullen wij God volkomen gehoorzamen. Wat behoren we dus naar die tijd te verlangen!

II. *Wij zullen zijn als de engelen wat betreft waardigheid.*

Het is buiten alle twijfel, dat wij ten aanzien van onze huwelijksgemeenschap met Christus boven de engelen zullen staan, maar wat onze natuur op zichzelf en

eenvoudig aangemerkt betreft, zullen wij aan de engelen gelijk zijn, Luk. 22:36: 'Zij zullen de engelen gelijk zijn'. Ik zal de waardigheid van de natuur der engelen en de overeenkomst tussen de verheerlijkte heiligen én de engelen bewijzen. De waardigheid der engelen blijkt:

1. Uit hun scherpzinnigheid. De engelen (Gods hovelingen) zijn wijze en verstandige schepselen. Tyrus wordt wat zijn wijsheid betreft, een cherub of engel genoemd, Ezech. 28:3, 4 en 16. De engelen hebben een scherpzinnig verstand en oordeel, ze zijn verstandige geesten. En zo zullen de heiligen zijn als de engelen, ten aanzien van hun wijsheid en verstand. Christus, de Wijsheid Gods, zal hun orakel zijn, 1 Kor. 1:24.

2. De waardigheid der engelen blijkt ook uit hun majesteit en heerlijkheid. Een engel is een heerlijk en voortreffelijk schepsel. Van Stefanus lezen wij, dat 'ze zijn aangezicht zagen als het aangezicht eens engels', Hand. 6:15. De engelen worden vergeleken bij de bliksem, wat betreft hun stralende glans, Matth. 28:3. De glans van de heerlijkheid der engelen is van dien aard, dat wij hun stralen niet kunnen aanzien of verdragen. De heilige Johannes was door het gezicht van een engel dermate verrukt en verbaasd, dat hij voor zijn voeten nederviel om hem te aanbidden, Openb. 19:10. En also zullen wij in glans en heerlijkheid aan de engelen gelijk zijn. 'Dan zullen de rechtvaardigen blinken gelijk de zon, in het Koninkrijk huns Vaders', Matth. 13:43. Niet, dat de heiligen de zon in glans niet zouden overtreffen, zegt Chrysostomus, maar omdat de zon het voortreffelijkste en heerlijkste schepsel is, daarom ontleent onze Zaligmaker daar een beeld aan, teneinde de heerlijkheid der heiligen uit te beelden. Zij zullen niet alleen met een zonneglans, maar met de glans der engelen bekleed zijn. De stralen van Christus' heerlijkheid zullen van hen uitstralen.

3. De voortreffelijkheid der engelen blijkt mede uit hun kracht en sterkte. De engelen zijn 'krachtige helden', Ps. 103:20. Wij lezen van een engel, die in het leger van Assyrië er honderd en vijfentachtigduizend sloeg, Jes. 37:36. Eén engel zou in staat zijn om ons met één blik te doden. Zo zullen wij zijn als de engelen. Hier kennen we onze zwakheden waarmee wij gedurig te worstelen hebben. Maar in de hemel zal het gekrookte riet in een ceder veranderd zijn. Dan zullen wij met sterkte bekleed zijn en zijn als de engelen Gods.

4. De voortreffelijkheid en heerlijkheid der engelen bestaat ook in hun zuiverheid. Ontneem de engel de heiligheid, en hij zal geen engel, maar een duivel zijn. Deze gezegende en zalige geesten zijn geen onheilige, maar heilige en onbevleete geesten zonder smet of zonde. Daarom worden de engelen gezegd 'bekleed te zijn met rein en blinkend lijnwaad', Openb. 15:6. De Cherubim die de het verzoendeksel (Engels: de genadestoel) bedekten, waren een voorbeeld van de heilige engelen: Hun stof was van fijn goud, om de heiligheid en zuiverheid van hun wezen uit te beelden. En in die zin zullen ook wij zijn als de engelen, namelijk van een gezuiverde en verhemelde natuur. Daarom staat er van de heiligen, dat zij 'hun lange klederen gewassen en wit gemaakt hebben in het bloed des Lams', Openb. 7:14. Christus' bloed wast wit. En in Hebr. 12:23 lezen wij van 'de geesten der volmaakte rechtvaardigen'.

5. De voortreffelijkheid der engelen blijkt uit hun vrijstelling. De engelen zijn bevoorrechte personen, en zo zullen wij zijn 'als de engelen'.

Tweeërlei voorrecht of vrijdom is er.

- Allereerst zullen wij ontslagen zijn van de moeilijkheden in de dienst van God.

Hoe gemakkelijk de heilige plichten ook zijn voor de geest, ze zijn lastig voor het vlees. Maar in de hemel zullen wij zijn als de engelen. Daar zal geen bidden of vasten, geen zonde beschreien of zonde doden, geen berouw of mortificatie meer plaatshebben. Wanneer wij de zonde te boven zijn, dan zullen we ook de instelling te boven zijn. Verstaat mij wél: ik wil niet beweren, dat wij vrij zullen zijn van het Gode dienen, maar dat wij vrij zullen zijn van alles wat in de dienst van God lastig en verdrietig is. De engelen dienen God, maar het geschiedt met blijmoedigheid. 't Is hun hemel om God te mogen dienen. Wanneer zij hun Hallelujah's en Lofzangen zingen, dan zijn ze in heilige blijdschap als het ware vervoerd. Hoewel zij als geesten geen voedsel nodig hebben, is het toch hun spijs en drank om te doen de wil huns Gods. 'Het welbehagen des Heeren is hun sterkte'. Zo zullen wij zijn als de engelen. 'Zij zullen rusten van hun arbeid', Openb. 14:13. Zij zullen niet rusten van hun Gode dienen, maar van hun arbeid in de dienst Gods. Hun dienst zal met zoveel vermaak en blijdschap verzoet zijn, dat ze geen taak, maar vermaak zijn zal. Hoe gemakkelijk zal in het hemelse koor het Goddelijke Halleluja te horen zijn! wanneer de engelen de maatzang zullen beginnen en alle verheerlijkte heiligen met een hemelse melodie zullen instemmen.

- Ook zullen wij bevrijd zijn van de aanval der verzoeking. De engelen hebben geen verzoeking tot zonde te vrezen. Hierin zullen wij aan de engelen gelijk zijn. Het is droevig om door goddeloze en godslasterlijke gedachten besprongen te worden. Het is in alle opzichten droevig om onder des satans watergoten te liggen en door zijn verzoeking bedropen te worden. En ook al geven we ons aan de vijand niet over, toch betekent het telkens door zijn veldleger besprongen worden een grote droefheid voor een kind van God. Maar dit is een troostvol voorrecht voor een gelovige, dat hij binnenkort, als de engelen, aan geen verzoeking zal onderhevig zijn. De duivel is uit het hemelse paradijs geworpen. De oude slang zal nooit in het nieuwe Jeruzalem inkomen. 'Geen hinderlagen van boze geesten zullen daar plaatshebben' (Nullae ibi insidiae daemonum, Bernardus). De hemel wordt vergeleken bij een 'grote en hoge berg', Openb. 21:10. Deze hemelse berg is zo hoog, dat satans vurige pijlen daar niet op kunnen schieten, daar die berg ver buiten het bereik van zijn pijl is.

6. De voortreffelijkheid der engelen ligt in de vastheid van hun staat, waarin zij zo bevestigd zijn dat ze 'niet kunnen zondigen'. De zalige engelen zijn niet slechts zonder zonde (zoals de afvallige engelen eenmaal waren), maar het is voor hen onmogelijk om te zondigen. De engelen hebben een klaar gezicht op God en zijn door de zoete invloeiing van dat zalige gezicht zo vervuld met de heerlijkheid en liefde Gods, dat ze zelfs niet de minste werking of wil tot zonde kennen. 'Ze zijn door Gods kracht bevestigd', zegt Augustinus, zodat ze niet kunnen zondigen. De engelen zijn onveranderlijk in heiligheid. Weliswaar is Origenes van gedachte, dat zelfs ook de engelen kunnen zondigen. Maar deze opvatting is in strijd met:

- ? Het algemene gevoelen der oude kerkvaders (zoals Gregorius de Grote, Beda en Damascenus). De engelen hebben α 'n onwrikbare heiligheid, dat ze door geen enkele dwang tot zonde getrokken kunnen worden, zoals Damascenus zegt.
- ? De gedachte, dat de engelen ook maar met de minste zonde bezoedeld zouden kunnen worden, is in strijd met de heilige Schriften. Want als de engelen zondigen kunnen, dan kunnen ze ook vallen. 'Waar een smet is in de hemel, daar is een val uit de hemel'. Maar zij kunnen niet vallen. Het is duidelijk: de uitverkoren engelen kunnen niet vallen, maar de engelen zijn uitverkoren. De verkiezing der engelen wordt door de apostel in 1 Tim. 5:21 bewezen: 'Ik betuig voor God en den Heere

Jezus Christus en de uitverkoren engelen'. De engelen heten 'morgensterren' in Job 38:7. Deze morgensterren zijn in hun cirkel van heiligheid zo bevestigd, dat ze niet aan de geringste dwaling of afwijking onderhevig zijn.

En bewijst dit niet het privilege en de troost van een gelovig kind Gods? Gods kinderen zullen ook in dezen zijn 'als de engelen'. Zij zullen niet kunnen zondigen. Hier is het onmogelijk, dat wij niet zondigen zouden, maar in de hemel zal het onmogelijk zijn te zondigen. Daar zullen wij niet alleen bevrijd zijn van de daad, maar ook van het vermogen om te zondigen. Want wij zullen zijn als de engelen Gods. Welk een zalig privilege is dat! Wij, die nu 'als uitvaagsels der wereld en aller afschrapsel' geacht worden, 1 Kor. 4:13, zullen dan zijn 'als de engelen'.

Besluit. Och, wat behoort dit zelfs de allergoddelooste mensen tot de beoefening der ware Godzaligheid op te wekken! 'Vliedt de zonde'. Want die zal u tot geen engelen, maar tot duivelen maken. 'Jaagt de heiligmaking na' Hebr. 12:14. 'Volgt na' dat is een beeld, ontleend aan de jagers, die ijverig en ernstig een heerlijk wildbraad najagen. Hiervoor is reden genoeg. Ge zult niet alleen zijn mét de engelen, maar ook zijn áls de engelen; als ge als heiligen leeft terwijl ge leeft, dan zult ge ook zijn als de engelen, wanneer ge sterft.

XV. HET TIENDE KONINKLIJKE PRIVILEGE:

DE GOEDE NAAM VAN GODS KINDEREN

Het tiende voorrecht is *de verdediging en volkomen bekendmaking van de goede naam van Gods kinderen*. Fulgentius noemt de goede naam een 'erfgenaam van een Godzalig mens', omdat de goede naam nog voortleeft, wanneer de mens al gestorven is. Onder de tijdelijke zegeningen is de goede naam de beste. Maar niet iedereen draagt deze kroon. Zij die een goed geweten hebben, hebben nog niet altijd een goede naam. De oude slang spuwt zijn vergif op de Godzaligen door middel van de mond der boze mensen. Kan de satan zijn 'vurige pijl' niet in ons geweten werpen, dan zal hij een 'dode vlieg' in de zalf van onze goede naam doen.

Gods kinderen worden door de wereld in een droevige en verachte gedaante afgeschilderd. Wat vreemd en monsterachtig moet het staan, wanneer Gods heiligen zo door de wereld in de gedaante van de satan afgemaald zijn! Zoals de eerste christenen, die met berenhuiden bekleed en met rode duivels beschilderd waren. Job werd door de wereld, ja zelfs door zijn vrienden voor een huichelaar gehouden! Paulus werd een oproerig mens genoemd, en hij leed (naar de opvatting van sommigen) als een kwaaddoener, 2 Tim. 2:9: 'Om hetwelk ik verdrukkingen lijd tot de banden toe als een kwaaddoener'. Hij droeg niet slechts Christus' littekenen in zijn lichaam, maar ook in zijn naam.

Onze Zaligmaker werd een verleider des volks genoemd. 't Is steeds de gewoonte der wereld geweest om Gods kinderen in heel vreemde kleuren af te malen. Het is echter een grote zonde, wanneer men een heilige onteert, 't is doodslag. Liever moogt ge hem van zijn leven dan van zijn goede naam beroven. 't Is een zonde en misdaad, waarvoor wij hem nooit meer iets vergelden kunnen. De kwetsing van iemands goede naam is als een scheur in een fijn laken en een vlek op wit papier, die er nooit uitgewist kan worden. De ontering van een heilige is niet minder dan de ontering van God Zelf. Want de heiligen dragen het beeld Gods in hun hart. Niemand kan Caesars beeld mishandelen zonder Caesars persoon te kwetsen.

Welnu, God zal of nu en hier de onschuld van Zijn volk openbaren, volgens Zijn belofte in Ps. 37:6: Hij 'zal uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en uw recht als den middag'. Uw goede naam kan een tijdlang achter een wolk verborgen zijn, maar te zijner tijd zal hij als een licht van achter de wolken te voorschijn komen. Of God zal op de dag des oordeels uw goede naam voor engelen en mensen uitbazuinen.

In dit leven worden de Godzaligen genoemd: 'beroerders Israëls', 'onrustige oproerigen', ja wat niet al! Maar eerlang zal er een dag aanbreken, dat God Zelf hun onschuld zal uitroepen. Geloof het: zoals God het vergieten van onschuldig bloed van iemands handen eist, zo zal Hij ook de schending en kwetsing van iemands goede naam wreken. Der heiligen goede naam is kostelijk in Gods ogen; ze is als een gouden beeld, dat de adem der mensen niet besmetten kan. En hoewel de bozen laster op de goede naam van Gods kinderen werpen, toch zal God, zoals Hij de tranen wil afwissen van hun ogen, ook het stof van hun goede naam afvegen. De tijd zal spoedig komen, dat God tot ons zal zeggen, wat Hij eenmaal tot Jozua sprak, Joz. 5:9: 'Heden heb Ik den smaad van Egypte van ulieden afgewenteld'. Zoals het met Christus was. Toen de Joden een grote steen voor de deur des grafs gewenteld hadden, zich inbeeldende dat Zijn opstanding en verrijzenis nu onmogelijk zou zijn... toen kwam een engel en

wentelde de steen van de deur des graf, en Hij verrees vol triomf en heerlijkheid, Matth. 28:2, zó zal het ook gaan met de Godzaligen. Hun goede naam ligt dikwijls begraven, met een grote steen van eerroof en laster verzegeld..., maar op de oordeelsdag zal niet een engel, maar God Zelf de steen afwentelen; en zij zullen van tussen de stenen hunner smaadheid te voorschijn komen en worden 'als vleugelen ener duive, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven geluwen goud', Ps. 68:14. O, wat zal dat een zalige dag zijn, wanneer God Zelf de eer van Zijn kinderen zal verdedigen en bevorderen.

XVI. HET ELFDE KONINKLIJKE VOORRECHT;

DE VRIJSPRAAK

Het elfde voorrecht van Gods kinderen is *het vonnis der vrijspreking*. Hier moeten wij op twee zaken letten:

1. Het proces, Openb. 20:12: 'De boeken werden geopend'. Dat is een uitdrukking, ontleend aan de rechtbank, waar het gehele proces met zijn bijzonderheden en de getuigen onderzocht worden. Zo ook hier: *de boeken werden geopend*. Welke boeken? Gods rekenboek en het boek van de consciëntie. En (zo vervolgt de heilige tekst) 'een ander boek werd geopend, dat des levens is', namelijk het boek van Gods raadsbesluit, het boek van Gods vrije genade, het boek waarin de namen der heiligen opgeschreven zijn en hun pardon bevestigd is. En op grond van dit boek zullen de uitverkorenen geoordeeld worden. 'En de doden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was', zegt de tekst. Het vonnis kan niet slecht uitvallen, aangezien onze Zaligmaker zowel onze Voorspraak als onze Rechter is, Die ons naar het boek des levens oordelen zal.

2. Het vonnis zelf, Matth. 25:34: 'Komt, gij gezegenden Mijns Vaders', waarin twee zaken begrepen zijn:

- (1) *der heiligen vrijspraak*. De vloek is weggenomen. Voor het gerechtshof zijn ze ontslagen en in de hemel zullen zij het grote zegel ontvangen: Vader, Zoon en Heilige Geest zullen Samen hun pardonbrief ondertekenen, en Christus zal dat uitspreken.
- (2) Der heiligen inhuldiging. 'Komt, gij gezegenden'. Alsof Christus zeide: Gij zijt de rechte erfgenamen van de kroon des hemels; de hemel is uw erfenis, 'beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld'. En dit vonnis zal in eeuwigheid niet herroepen worden. Maar zoals Izak zei in Genesis 27:33: 'Ik heb hem gezegend; ook zal hij gezegend wezen', zo zullen degenen die God gezegend heeft, gezegend blijven. O, met welk een vreugde zullen de heiligen bij het aanhoren van dit troostvolle vonnis, vervuld worden! Het zal (hun) zijn 'muziek in het oor en blijdschap in het hart' (Bernardus). Zoals Elisabeth eens zei tot de maagd Maria, Luk. 1:44: 'Als de stem uwer groetenis in mijne oren geschiedde, zo sprong het kindeken van vreugde op in mijn buik', zó zal het hart van Gods heiligen bij het horen van dit zalige vonnis, in zich van vreugde opspringen, ja zo mogelijk uitspringen. O, welk een schudden en beven zal er dan zijn onder de duivelen, en welk een triomf onder de engelen!

XVII. HET LAATSTE KONINKLIJKE PRIVILEGE:

GOD ZAL DE VRUCHTEN VAN HUN GELOOF PRIJZEN

Nu zijn wij gekomen aan het laatste voorrecht, dat nog komen moet. *God zal de goede werken der heiligen als heerlijke vruchten van hun geloof in het openbaar roemen en prijzen.* Dit is gegrond op Matth. 25:21: 'Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht'. De wereld lastert en beschuldigt ons. Wanneer wij ons geweten kwijten, zeggen zij: *dat is verkeerd gedaan; maar God zal zeggen: Gij hebt goed gedaan! gij, goede en getrouwe dienstknecht. God zal een ereteken boven de goede werken van Zijn volk oprichten,* Matth. 25:35: 'Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven; ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd. Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed' (vers 36). Koning Ahasveros had een 'boek der gedachtenissen'; en toen hij uit zijn boek voorlezen liet, hoorde hij van Mordechai's goede dienst en vroeg: 'Wat eer en verhoging is Mordechai hierover gedaan? Wat zal men met dien man doen tot wiens eer de koning een welbehagen heeft?', Esther 6:1, 3, 6 en 10. Wees er zeker van, dat God Zijn boek der gedachtenissen heeft, waarin uw goede diensten opgetekend staan. God zal er kennis van krijgen en Zelf de Heraut zijn om uw lof uit te roepen, 1 Kor. 4:5: Alsdan zal een iegelijk lof hebben van God'.

Dit zeg ik zoveel te meer, om in de dienst van God te bemoedigen. Bent u een voorstander van de zaak van God, denk dan niet dat u vruchteloos en tevergeefs werkt. O, neen, uw geloof en ijver is bij God in gedachtenis. God zal weldra een publiek getuigenis geven van uw werken: 'Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht'. Welk een wetsteen is dat om onze plichten aan op te scherpen!

Moet dit niet als een heilige olie dienen om de vlammen van onze godsdienstigheid te voeden? Mogelijk hebt u lange tijd gebeden en uw zaad met tranen bevochtigd. Wees welgemoed, uw tranen zijn niet verloren. God vergadert ze als een kostelijke wijn in Zijn fles. En eerlang zal God Zijn fles openen, en deze wijn, die van de wijnpers uwer ogen afkomstig is, zal tot in het gezicht van engelen en mensen springen. Ja, God zal niet alleen kennis nemen van hetgeen wij voor Hem gedaan hebben, maar ook van hetgeen wij hebben willen doen. David was van plan om de Heere een huis te bouwen, en de Heere nam het op, alsof het al gebeurd was, 1 Kon. 8:18: 'Dewijl dat in uw hart geweest is Mijn Naam een huis te bouwen, gij hebt welgedaan, dat het in uw hart geweest is': Een goed voornemen zal ook bij God genade vinden en onze kroon vermeerderen.

Welk een goede God dienen wij! Wie zou zulk een Meester ooit voor een ander willen verwisselen? Het is voldoende, dat God ons een genadige vergelding bewijst voor onze werken, vooral omdat wij toch niet kunnen werken dan alleen door God. Maar het feit, dat God ons nog bovendien prijst: 'het is welgedaan', dat is nog meer! Denk er eens aan, hoe zoet en aangenaam zo'n woord klinken zal! Hoe verwonderd en verrukt zullen we staan, wanneer wij Hem openlijk zullen horen zeggen: Dit zijn de dienstknechten van de allerhoogste God; dit zijn ze, die een afkeer gehad hebben van vloeken en zweren, die de eed hebben gevreesd, die in het verborgen hebben geweend over hetgeen hun niet mogelijk was te verbeteren; dit zijn ze, die hun klederen zuiver hebben bewaard, die Mijn gunst meer dan hun eigen leven hebben gewaardeerd en die meer zochten Mij te eren dan de mensen te behagen; dit zijn ze, die bereid en gewillig

waren om de smetten op het gezicht der religie met hun bloed af te wassen en om Mijn kroon te doen bloeien, al was het in hun bloedbad of as. ‘Wel, goede en getrouwe dienstknechten, gaat in, in de vreugde uws Heeren; also zal men dien man doen, tot wiens eer de Koning een welbehagen heeft’. Dit zijn de heerlijke zaken, die nog toekomstige zijn. Ik heb u naar de top van de berg geleid en u een gezicht op de hemel, door het kleine glaasje van de verreijker getoond. Ik kan van de heerlijkheid des hemels hetzelfde zeggen, als eenmaal de koningin van Scheba zeide van Salomo’s heerlijkheid: ‘De helft is mij niet aangezegd’, 1 Kon. 10:17.

XVIII. EERSTE CONCLUSIE:

WELK EEN HOOGACHTING DIENEN WIJ VOOR DE GODZALIGEN TE HEBBEN

De heiligen zijn kostbare juwelen, maar hun waardij is niet bekend, en daarom worden ze van de wereld met voeten vertreden. ‘Het is nog niet geopenbaard wat ze zijn zullen’. Alle dingen zijn van hen.

Dit bewijst ons, welk een hoogachting en gevoel wij voor de Godzaligen behoren te hebben. Want ze zijn, zoals we merken, Gods gunstgenoten, en zeer gewenste lieden, zoals de engel eens tot Daniël sprak, Dan. 9:23, die bekleed zijn met heerlijke voorrechten en privileges. Ze zijn van hemelse afkomst, ‘geboren uit den Geest’, en verrijkt met hemelse goederen, als de erfgenamen des Koninkrijks, Jak. 2:5. God heeft hun niet maar enkele stukken land gegeven of hun de hemel voor een deel toebedeeld, zoals Kanaän onder de Israëlieten verdeeld werd, Jozua 15:1, zodat de stam Juda in de ene streek, en de stam Ruben in een andere streek woonde, enz. God, zeg ik, deelt op die manier de hemel niet aan de heiligen uit. Hij geeft hun de hemel helemaal, met al zijn privileges en voorrechten. In de hemel zijn geen grenzen of scheidspalen. Want waar alle dingen onbepaald en oneindig zijn, daar kan geen scheiding of bepaling plaatshebben. O, in welk een hoogachting en waarde behoren dus de heiligen bij ons te zijn!

Ze zijn erfgenamen van God en hebben deel aan Zijn hemelse goederen. Wat eert en aanbidt de wereld hen, die veel goederen hebben! Welke eer zijn wij dan niet aan de Godzaligen verschuldigd, van wie wij naar waarheid zeggen kunnen: Alles is uwe!’ God heeft ze tot erfgenamen van de indrukwekkende voorrechten des hemels aangenomen! Zeker, zolang de erfgenaam nog minderjarig en onmondig is, wordt hij kort gehouden. Maar hoe rijk is hij, wanneer hij in het volkomen bezit van de erfenis gekomen is! Hoe rijk zullen dan de heiligen zijn, wanneer God de rijkdom van Zijn liefde en de schatten van Zijn heerlijkheid aan hen schenken zal!

XIX. DE TWEDE CONCLUSIE:

HET VERSCHIL TUSSEN GODZALIGEN EN GODDELOZEN

Dit bewijst ons, ten tweede, een algemeen verschil tussen de Godzaligen en de goddelozen. De Godzalige heeft zijn beste dingen nog te wachten, de goddeloze heeft

hier het beste, en het kwaadste wacht hem nog. Zoals hun weg verschilt, zo ook hun einde. ‘Gij hebt uw goed in uw leven ontvangen’, klonk Abrahams woord tot de rijke man, Luk. 16:25. De goddelozen hebben al hun goed hier. Zij hebben niet alleen wat hun hart maar kan wensen, maar nog meer dan hun hart wensen kan; ‘Zij gaan de inbeeldingen des harten te boven’, zegt David in Ps. 73:7. Maar het kwaadste wacht hun nog. En wat is dat? De apostel antwoordt, 1 Thess. 1:10: ‘de toekomstige toorn’. En hier zal ik u nu verder de vloekrol der goddelozen voorlezen. Ze bestaat uit vijf dingen.

1. Het ontwaken van hun geweten, dat hun overkomen zal. Het geweten is Gods afgevaardigde in de ziel, Zijn plaatsvervanger en stadhouder. De goddelozen doen hun best om het geweten van de troon te stoten en af te zetten. Het geweten is Gods echo, de weergalm van Zijn stem. Soms maakt het zo’n geraas en geschreeuw, dat de zondaar het geluid niet langer verdragen kan, maar dan sust hij zijn geweten. En ten laatste vervalt hij zo ver, dat zijn geweten door het dikwijls zondigen in slaap gewiegd en dichtgeschroeid wordt, ‘hebbende hun eigen consciëntie als met een brandijzer toegeschroeid’, 1 Tim. 4:2. Dit is wel een geruste, maar geen goede consciëntie (Bernardus). Want de stomheid der consciëntie komt voort uit haar ongevoeligheid. ‘Daarom sla ik u, omdat ge uzelf niet slaat’ (Hieronymus). ‘t Vergaat hem als een zieke, die hoewel hij met tal van smartelijke toevallen overladen is, toch in slaap geen pijn gevoelt. Het geweten van veel mensen is als het lichaam van Dionysius, namelijk zó grof en dikhuidig, dat al werd hij met naalden gestoken, hij geen pijn voelde. Een geweten dat aanvankelijk teder en gevoelig was, wordt ten laatste door dikwijls zondigen als een struisvogel, waarvan de natuurkundigen berichten, dat hij ijzer verteren kan; of het gelijkt op Mithridates, van wie verteld wordt, dat hij zijn lichaam zo aan vergif gewend had, dat het hem niet schaadde, maar hem tot spijs diende. De zonde die eerst als het verwonden van een oog was, is bij de goddelozen - door het verdoven van hun geweten - als het afsnijden van een nagel. Maar weldra zal de tijd aanbreken, dat hun slapende consciëntie zal ontwaken. Belsazar dronk wijn uit gouden en zilveren vaten, maar ‘terzelfder ure kwamen er vingers van eens menschen hand voort, die schreven tegenover den kandelaar op den kalk van den wand van het koninklijk paleis en de koning zag het deel der hand die daar schreef. Toen veranderde zich de glans des konings, en zijne gedachten verschrikten hem, en de banden zijner lendenen werden los en zijne knieën stielen tegen elkander aan’, Dan. 5:5v. Toen begon zijn geweten te ontwaken.

Het geweten lijkt op een spiegel: als hij vuil of bestoven is, dan kunt ge er niet in kijken. Maar veeg het stof er af, en ge zult er uw gezicht duidelijk in zien. De tijd is ophanden, dat God het stof van het spiegelglas der consciëntie zal afvegen, en dan zal de zondaar het aangezicht van zijn zonden in de ware gedaante zien. Het geweten is als een slapende leeuw, want als hij ontwaakt, dan brult hij en verscheurt zijn prooi. Als de slapende consciëntie wakker wordt, dan brult ze tegen een zondaar als een leeuw en verscheurt hem, precies zoals de duivel de mens in het Evangelie deed, van wie wij lezen in Mark. 9:22: ‘Hij scheurde hem en wierp hem in het vuur’. Toen Mozes’ staf in een slang veranderd was, werd hij verschrikt en vlood van hem. Och, wat zal het zijn, als de consciëntie in een slang veranderd is!

Het geweten is als een bij. Als iemand goed doet, dan geeft het geweten hem de honing van vertroosting; maar doet hij verkeerd, dan heeft het een angel om de ziel te verwonden. Het geweten wordt een worm genoemd, Mark. 9:44: ‘Waar hun worm niet sterft’, die, zoals de grijpvogel van Prometheus, voortdurend knaagt. Het kwade geweten is Gods bloedhond, die de mens vervolgt. De stokbewaarder, Hand. 16:27,

meende toen hij wakker geworden was en de gevangenisdeuren geopend zag... dat de gevangenen ontvlucht waren. Daarom trok hij zijn zwaard en hij zou zichzelf schier omgebracht hebben, als Paulus hem dat niet belet had. Wanneer het oog der consciëntie geopend is en de zondaar het ontbreken van geloof, bekering enz. bemerkt, dan zal hij op het punt staan om zichzelf om te brengen. Een beroerde consciëntie is de eersteling van de hel, ja een tweede hel. En dat dit waar is blijkt als volgt:

- (1) Allereerst uit het getuigenis der Heilige Schriften, Spr. 18:14: ‘een verslagen geest, wie zal dien opheffen?’ Wanneer iemand verslagen of gewond is in zijn goede naam, goederen of lichaam, dan is dat droevig. Maar een verslagen geest, een gewonde consciëntie, wie zal die opheffen? en vooral, wanneer de wonde ongeneeslijk is! Want ik heb het over zulke mensen, die in de nacht en in de schaduw des doods ontwaken.
- (2) Vervolgens blijkt het ook uit de bevindingen zowel van goeden als kwaden.
 - Wat de goeden betreft: Hoewel het onweer in hun geweten opgekomen, weer gestild is, toch zijn zij voor een ogenblik in de voorburg van de hel geweest. David klaagt over zijn ‘verbrijzelde beenderen’, Ps. 51:8. Hij was als een mens, die al zijn leden uit het gelid had. Wat is daarvan de oorzaak? In vers 5 kunt u zien, waar het hem aan haperde: ‘Mijne zonde is gedurig voor mij’. Hij verkeerde in een geestelijke benauwdheid. En het was niet het bedreigde zwaard, noch de dood van het kind, maar het brullen van zijn consciëntie en de pijlen des Almachtigen, die deze pijn veroorzaakten. Hoewel God Zijn kinderen niet verdoemen wil, toch mag Hij ze in dit leven naar de hel zenden, en dan bedoel ik: de hel van een beroerd geweten.
 - Wat de verkeerden betreft, die in een gedurige beroering verkeerden. ‘Ik heb gezondigd’, zegt Judas. Tevoren beet hij in het zilveren lokaas, de dertig zilverlingen. Maar nu verschrikt hem de ingeslikte haak. Zijn consciëntie verwondt hem. Nu Judas op de pijnbank ligt, is zijn schrik van dien aard, dat hij zichzelf ophangt om zijn consciëntie te sussen. Bedenk dan eens, welk een hel het kwade geweten is, waarvan de mensen zelfs door de dood trachten verlost te worden, zij het dan ook tevergeefs. ‘Niemand kan zichzelf ontlopen’ (Isidorus). Het vergaat hun als de zieken, die, al verwisselen zij van plaats en al laten ze zich van de ene kamer naar de andere brengen, toch niet van gesteldheid veranderen, maar hun ziekte gedurig meedragen. U kunt, o zondaar, uw zonden met een blij en lachend gelaat trachten te verbergen, maar wat zult u doen, wanneer de consciëntie u zal gaan aanvallen en met geselen onderzoeken? Het is een bijzondere genade, wanneer ons geweten bijtijds ontwaakt. Maar het is ellendig, wanneer het te laat verwond wordt en er geen balsem in Gilead meer is om te genezen.

2. Het tweede is: de dagvaarding erg verschijning der consciëntie voor het oordeel, 2 Kor. 5:10: ‘Wij allen moeten geopenbaard worden voor den rechterstoel van Christus’. Hieronymus bracht zichzelf voortdurend deze stem te binnen, alsof hij ze met zijn oren hoorde: ‘Staat op, gij doden, en komt ten oordeel!’ Hoe plechtig en deftig gaat het toe, wanneer de rechter ter vierschaar komt onder het geklank van bazuinen! Zo zal de Heere Jezus Christus ten oordeel komen, vergezelschap van de engelen en aartsengelen, en de bazuinen zullen geblazen worden, 1 Thess. 4:16: ‘Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels en met de bazuin Gods nederdalen van den hemel!’ Dit is het grote en algemene gericht. Dan zal Christus op de troon des gerichtts zitten, met het zwaard in de hand, om ‘met vlamvend vuur

wraak te doen over degenen die God niet kennen, en over degenen die het Evangelie onzes Heeren Jezus Christus niet gehoorzaam zijn', 2 Thess. 1:8. Dan zal de zondaar geboeid voor het gericht geleid worden, met zijn zonden op het voorhoofd geschreven. Want al voor Zijn komst is hij bij hemzelf veroordeeld, ik bedoel: in zijn geweten, als Gods ondergericht. En wanneer hij niet bedekt is met Christus' gerechtigheid, zal hij bij gebrek aan een beter deksel tot de bergen roepen om bedekt te worden, Openb. 6:15-17: 'En de koningen der aarde en de groten en de rijken en de oversten over duizend en de machtigen en alle dienstknechten en alle vrijen verborgen zichzelf in de spelonken en in de steenrotsen der bergen; en zeiden tot de bergen en tot de steenrotsen: Valt op ons en verbergt ons voor het aangezicht Desgenen Die op den troon zit, en van den toorn des Lams. Want de grote dag Zijns toorns is gekomen; en wie kan bestaan?' Er is niets verschrikkelijker dan het gericht over verwaarloosde genade. Dan zal het Lam in een Leeuw veranderen, en Die tevoren een Zaligmaker was, zal dan een Rechter zijn.

3. Het derde dat de goddelozen te verwachten hebben, is het oplezen van hun schuldregister: 'Ik zal u straffen en zal uwe zonden ordentelijk voor uwe ogen stellen', Ps. 50:21. Zoals God een fles heeft om de tranen van Zijn kinderen in te verzamelen, zo heeft Hij ook een boek om de zonden der mensen in te schrijven, Openb. 20:12: 'De boeken werden geopend'. O, wat een lang en droevig register, vol zonden, zal tegen de zondaar voorgelezen worden! En dan niet alleen de zonden die de verdoemenis op hun voorhoofd geschreven hebben, zoals dronkenschap, vloeken, zweren en lasteren... maar ook de zonden die hij als niets geacht heeft, zoals:

- (1) Verborgen zonden, die de wereld nooit geweten heeft. Veel mensen doen lang niet zoveel moeite om de zonde te verlaten, als wel om de zonde kunstig en behendig te bedrijven. Uiterlijk nemen ze, met de wijntapper, de krans af, maar inwendig behouden ze een zo grote lust tot het zondebedrijf als ooit tevoren. Ze zijn er meer bezorgd voor, dat de zonde bedekt dan dat ze genezen zal worden. Ze zijn niet ongelijk aan hen, die hun winkelruiten afsluiten en toch hun handel binnenshuis voortzetten. Ze broeden op hun zonden als een hen op haar vuile eieren; door met hun zonden te handelen als Rachel deed met de afgoden van haar vader, die ze onder zich verstoken had opdat hij ze niet zou vinden: zo zetten zij hun zonden 'in het verborgen', Deur 27:15. Al die zonden zullen ordentelijk voor hun ogen gesteld worden, Luk. 12:2: 'Er is niets bedekt, dat niet zal ontdekt worden'. God heeft een sleutel van het hart, Jer. 17:9v.: 'Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen? Ik, de HEERE, doorgrond het hart en proef de nieren, en dat om een iegelijk te geven naar zijne wegen, naar de vrucht zijner handelingen'.
- (2) Kleine zonden, zoals de wereld ze noemt. Ik ken geen kleine zonden. Zelfs de allerkleinste zonde wordt bedreven tegen de allerhoogste Majesteit Gods, en zulks vergroot de zonde en doet ze zwaarder wegen in de weegschaal des heiligdoms dan de allergrootste zonde, die tegen een mens bedreven is. Bovendien, kleine zonden (om ze dan zo eens te noemen) worden grote zonden, wanneer ze vaak bedreven worden. Wat is er kleiner dan een zandkorrel? En toch, wanneer ze vermenigvuldigd worden... wat is er dan zwaarder dan het zand der zee? Een kleine som wordt, bij vermenigvuldiging, een grote som. Een kleine zonde, zonder berouw en met vermaak gekoesterd, kan oorzaak zijn van uw verdoemenis. Een lek in het schip kan, als het niet gedicht wordt, het gehele schip doen zinken. Dunkt het u zo'n geringe zaak, God te vergeten? Hoor dan eens, welk een zwaar oordeel God de godvergetenden bedreigt: Ps. 50: 22: 'Verstaat dit toch, gij

godvergetenden; opdat ik niet verscheure, en niemand redde'. De wereld beschouwt het begraven van Gods talent als een geringe zaak. Maar zie eens in Matth. 25:30, hoe ernstig hij door God gestraft wordt die zijn talent onnut in de aarde verborgen had.

- (3) Zonden die in het oog der wereld deugden schijnen te zijn, zonden die met een ijver voor God en met een goede bedoeling geblanket en gemaskeerd zijn. De mensen weten soms hun zonden meesterlijk te verbloemen en mooi voor de wereld voor te doen, om hun geloofwaardigheid te behouden. Plutarchus vertelt van Alcibiades, dat hij een gordijn met leeuwen en arenden geborduurd had, om het onderste beeldhouwwerk vol uilen en bosgoden te kunnen bedekken. Zo borduurt de satan het gordijn met het beeld der deugd, opdat hij het vuile schilderij der zonde daaronder bedekken kan. De duivel gelijkt op de spinnenkop, die eerst haar web weeft om daarin de vliegen te vangen. Zo helpt de satan de mensen het zondeweb met godsdienstige voorwendseks weven en dan verhangt hij ze in hun eigen strikken. Al deze zonden zullen aan de zondaar voorgelezen en ordentelijk voor ogen gesteld worden.

4. Het vierde is: het uitspreken van het vonnis, Matth. 25:41: 'Gaaf weg van Mij, gij vervloekten!' Bij het aanhoren van dit vonnis zal het hart van een zondaar uit schrik en vrees vaneenscheuren. Want het hart dat tevoren niet door berouw over de zonde verbreken wilde, zal dan door wanhoop gebroken worden. Hoe blij zou de zondaar zijn, als hij na de uitspraak van dit vreselijk vonnis 'Wijkt van mij!', van zichzelf wijken en tot niets veranderen kon! O, wat een droevig afscheiden zal dat zijn. Wij zeggen meestal van een mens op sterven, dat hij op zijn verscheiden ligt. Maar dit zal een afscheid zijn zonder dood. Zodra Christus de vloek zal uitgesproken hebben, zal de zondaar zichzelf gaan vervloeken. 'Och, wat heb ik gedaan? Ik heb op mijn eigen bloed geloerd, Spr. 1:18. Ik heb het koord van mijn eigen verdoemenis gedraaid!' Toen hij nog leefde, zegende hij zichzelf: 'O, wat ben ik gelukkig! en wat lacht de Voorzienigheid mij toe!' Ps. 49:19: 'Hoewel hij zijne ziel in zijn leven zegent', toch zal hij, wanneer dit vonnis uitgesproken is, de eerste zijn om zichzelf te vervloeken.

5. Het vijfde is: Her uitstorten van Gods toorn, Ps. 75:9: 'Want in des HEEREN hand is een beker, en de wijn is beroerd, vol van mengeling, en Hij schenkt daaruit; doch alle goddelozen der aarde zullen zijne droesems uitzuigende drinken'. Dat is de droevige uitvoering van het vonnis. De hel wordt vergeleken bij Tophet, Jes. 30:33, dat volgens Calvijns verklaring een plaats dicht bij Jeruzalem was, waar de bloedige Israëlieten op de manier van de heidense volken hun kinderen aan de bloeddorstige afgod Moloch opofferden, terwijl zij inmiddels op pijpen en trommels speelden om het gekrijt van de onnozele kinderen maar niet te horen, wanneer ze in de gloeiende armen van Moloch gesmeten waren. De Heilige Schrift ontleent hieraan een beeld, om de oneindige kwellingen van de hel uit te beelden: de zondaar zal in de gloeiende oven van Gods toorn gesmeten worden, en de adem des Heeren zal als twee blaasbalgen het vuur van Zijn verbolgenheid aanblazen. Van de hel wordt gezegd, dat ze bereid is - 'Tophet is van gisteren bereid' -, alsof God Zich ertoe neergezet had, om enkele opvallende tormenten uit te vinden. Op de ene plaats wordt de hel vergeleken bij vuur, Matth. 18:8, op de andere plaats bij duisternis, Matth. 22:13, teneinde aan te tonen dat de hel een vuur is zonder licht. Toen de huichelaar leefde, was hij geheel licht en geen vuur, maar in de hel zal hij geheel vuur en geen licht zijn. Daar kan niets troosten. Geen muziek is er, behalve het jammerlijke gehuil der verdoemden; geen wijn dan hetgeen door de vlammen van Gods toorn gebrand wordt. 'Daar zal weinig zijn en

knersing der tanden'. De wenende huichelaar zal gaan in de plaats der wening. Toen hij nog leefde sloeg hij zijn ogen op in de geschilderde vlammen van zijn gemaakte godsdienst, en in de pijn zijnde, zal hij zijn ogen in de vlammen van het helse vuur opslaan, Luk. 16:23. Wie op zijn tanden tegen de Godzaligen knerst, zal daar voldoende knersing der tanden vinden. Nu knerst hij zijn tanden uit nijd en toorn, dán zal hij knersen in wanhoop en vertwijfeling, die eeuwig duren zal. 'Hij zal het kaf met onuitblusselijk vuur verbranden', Matth. 3:13. Het woord 'onuitblusselijk' brandt nog heter dan het vuur zelf. Het helse vuur is gelijk de steen in Arcadia, waarvan ik las, dat wanneer die eenmaal ontstoken is, ze niet uitgeblust worden kan. Eeuwigheid zelf is een hel in de hel. Het verlies der ziel is onherstelbaar en haar schade niet te boeten (= goed te maken). Al waren alle engelen des hemels ineengesmolten, dan waren ze toch nog niet voldoende om één ziel te redden. Als een zondaar in de hel is, zal er dan een andere Christus gevonden kunnen worden om voor hem te sterven? Of zal dan dezelfde Christus opnieuw gekruisigd worden? O nee! 'Als de ziel wederom ineens stort, vanwaar zal zij dan hersteld worden? Of kan er een andere of dezelfde Christus wederom voor haar gekruisigd worden?' zegt Bernardus. De hel is een eeuwige gloed, Jes. 33:14. Zo heeft de goddeloze zijn ergste dingen nog te verwachten.

Maar van een kind Gods zijn de beste dingen nog toekomstende, dingen 'die geen oog gezien noch oor gehoord heeft', namelijk het zalig aanschouwen Gods, de kristallijnen stromen 'van vreugde in Gods rechterhand'. Zijn hemel moet nog komen.

XX. ONDERZOEK NAAR HET VOORRECHT VAN GODS KINDEREN

Mij dunkt, dat ik een Christen hoor zeggen: “Groot zijn de voorrechten der kinderen Gods. Maar nu vrees ik, dat ik geen recht of aanspraak op hun heerlijke privileges heb. En wat zullen ons dan de voorrechten van Gods kinderen baten, als wij er geen deel aan hebben. Liep het verschil over ons bezit; of over de vraag, of deze of gene erfenis ons toebehoort, ja dan nee... wij zouden wensen, dat er een gerechtelijk onderzoek kwam om het verschil te beslissen. Hier betreft het een grote erfenis, namelijk van tegenwoordige en toekomstige dingen. Maar nu ligt hier de moeilijkheid, of wij de ware erfgenamen zijn, aan wie ze toekomt.”

Welnu, om dit te weten moeten wij ons ernstig onderzoeken, welk recht en eigendom wij aan Christus hebben. Want, al deze goederen zijn door Christus aan ons vermaakt. Dat blijkt uit de tekst: Alles is uwe’, en: ‘Gij zijt van Christus’. Ziedaar een vast bewijs van eigendom. Jezus Christus is het grote Magazijn der christenen. Hij heeft de hemel verkregen door Zijn bloed. Indien wij nu zeggen kunnen: ‘Wij zijn van Christus’, dan mogen wij ook zeggen: ‘Alles is onze’.

Vraag. *Maar hoe zullen wij weten, dat wij van Christus zijn?*

Antwoord. Christus is in degenen, die van Christus zijn, 2 Kor. 13:5: ‘Kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is?’

Vraag. *Maar hoe zullen wij dat weten, dat Jezus Christus in ons is?*

Antwoord. Als wij ‘in het geloof’ zijn. ‘t Is opmerkelijk, dat de apostel vóór de vraag: ‘Kent gij uzelf niet dat Jezus Christus in u is?’ deze vermaning stelt: ‘Onderzoek uzelf, of gij in het geloof zijt!’ Christus is in u, als gij in het geloof zijt. Hier ligt nu de moeilijkheid: Hebt gij geloof? Welnu, om dit wat nader te verklaren, zal ik aantonen:

- I. De vóórgaande dingen des geloofs.
- II. De begeleidende dingen des geloofs.
- III. De eigenlijke geloofsdaad.
- IV. De vruchten des geloofs.

I. *Aanwijzing van de vóórgaande dingen des geloofs*

1. Het eerste is kennis.

Het geloof is een verstandige genade. Want hoewel er kennis zijn kan zonder geloof, kan er echter geen geloof zijn zonder kennis. ‘Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen’, Ps. 9:11. Philo noemt het geloof een scherpziend geloof (*fides oculata*). De kennis moet de toorts voor het geloof uitdragen, 2 Tim. 1:12: ‘Want ik weet, Wien ik geloofd heb’. Zoals bij Paulus’ bekering ‘hem een licht van den hemel omscheen’, Hand. 9:3, zo schijnt God, vóór het bewerken van het geloof, met een licht op ons verstand. Een blind geloof is van geen meer waarde dan een dood geloof. Een oog zonder gezicht is evengoed als een geloof zonder kennis. Zoals het geloof zonder de werken dood is, is het geloof zonder kennis blind. Dit weerlegt hen onder het pausdom, die de onwetendheid voor een stuk van hun godsdienst houden en een altaar oprichten voor ‘een onbekende God’, daar zij de onwetendheid ‘de moeder der devotie’ noemen. Maar toch, als ge de kennis wegneemt uit het verstand, dan moet het noodzakelijk nacht zijn in de hartstochten. De kennis is voor het wezen des geloofs zo noodzakelijk, dat de Heilige Schrift het geloof soms de naam van *kennis* geeft, Jes. 53:11: ‘Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken’. Kennis wordt daar gesteld in plaats van geloof.

Welnu, deze kennis van Christus, die aan het geloof voorafgaat, of liever: die het embryo of de eerste stof is, waaruit het geloof gevormd wordt... bestaat uit vier dingen.

- (1) Door de kennis, als een geestelijke verrekijker, ziet de ziel Christus' voortreffelijkheid. Christus 'draagt de banier boven tienduizend', Hoogl. 5:10. Hij is 'de parel van grote waarde', Matth. 13:46. Nooit was Christus arm, dan toen Hij met onze lompen en lappen bekleed was. Er is niets in Christus, of het is kostbaar. Kostbaar en voortreffelijk is Hij wat betreft Zijn Namen, Zijn naturen, Zijn invloeden en Zijn voorrechten. Hij wordt 'een kostelijke Steen' genoemd in Jes. 28:16. Hij moet wel een 'kostbare Steen' zijn, Die ons tot 'levende stenen' gemaakt heeft, 1 Petrus 2:5.
- (2) Door de kennis ziet een ziel Christus' volheid; de volheid der Godheid, Kol. 2:9; 'al de volheid', Kol. 1:19, en een volheid van verdienste, daar Zijn bloed genoegzaam is om de toorn van Zijn Vader te stillen. En een volheid des Geestes, omdat Zijn genade in staat is om ons gebrek te vervullen. Door het één verlost Hij ons, en door het ander versiert Hij ons.
- (3) Zij ziet Christus' bekwaamheid. Hetgeen in zichzelf goed is, kan toch geen voldoening geven, als het niet op de zaak gepast is. Breng een hongerige eens mooie bloemen. Ze zullen hem niet tevreden stellen, want hij verlangt naar eten. Laat een zieke een aangenaam lied horen, het zal hem geen vermaak schenken, want alleen een geneesmiddel kan hem van dienst zijn. Zo bekwaam en gepast is Christus voor de ziel, Hij is namelijk (om met Origenes te spreken) 'alles wat iemand begeert' (quicquid appetibile). Zijn wij hongerig, Hij is de spijs onzer ziel en wordt daarom 'het Brood des levens' genoemd. Zijn wij ziek tot de dood toe, Zijn bloed is de 'balsem Gileads'. Hij kan bij de bomen des heiligdoms vergeleken worden, waarvan de vruchten dienden tot spijs en genezing, Ezech. 47:12.
- (4) Zij ziet Christus' bereidwilligheid om uit Zijn volheid mee te delen. Christus is even mild als rijk, Jes. 55:1: 'O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet'. Zie toch eens, voor welk een lage prijs God Zijn hemelse goederen aanbiedt! Het is slechts: Hebt ge dorst, kom dan; als ge maar honger hebt, dan zult ge verzadigd worden. Ziet de wondere genegenheden van Jezus Christus om ons uit Zijn volheid gunstrijk mee te delen: 'Koopt zonder geld'; een vreemde koophandel! Zoals Hij geheel en al 'volheid' is, zo is Hij ook helemaal lieflijkheid, met een edele en rechtschapen inborst. Hij nodigt ons niet alleen, maar Hij beveelt ons, op straffe des doods, tot Hem te komen en te geloven. Hij dreigt ons, indien wijde genade niet willen aannemen. 'Hij wacht, opdat Hij ons genadig zij', Jes. 30:18. Dit is een heilig 'lenocinium' om onze aandoeningen gaande te maken en zowel de ogen als het hart van de zondaren tot Hem te trekken. Wat zijn de gezegende beloften anders dan het toereiken van Christus' gouden scepter? Wat zijn de werkingen des Geestes anders dan Jezus Christus, Die tot ons komt en woning bij ons maakt? En zulk een kennis van Christus dient noodzakelijk aan het geloof vooraf te gaan. En dan begint de ziel naar Christus te 'hellen'.

2. Het tweede, dat aan het geloof vooraf moet gaan, is dit, dat wij de waarheid van Gods Woord verzegelen.

En dat wij aan hetgeen het Woord van Christus getuigt, geloof geven; te weten: Dat Hij de ware Messias is, dat er 'onder den hemel geen andere naam gegeven is, door

welken wij kunnen' zalig worden; dat die in Hem gelooft, niet zal verloren gaan, en dat Hij lust heeft in goedertierenheid en barmhartigheden. 't Is (zegt Chrysostomus) aangenaam voor de moeder, dat haar borsten gezogen worden. Zo nu is het een lust en vermaak voor Christus, dat de zondaars de borsten van Zijn beloften zuigen. Toestemmen en geloof geven aan alles wat de Schrift van Christus getuigt, dat dient noodzakelijk aan het geloof vooraf te gaan. Het historisch en dogmatisch geloof gaat vóór het rechtvaardigend geloof.

3. Het derde dat geloof voorafgaat, is een diepe overtuiging en vernedering.

Het zaad dar diepte van aarde mist, dat verwelkt. Dat doet het geloof dat niet gelegen is in diepe vernedering. Christus is nooit zoet, alvorens de zonde bitter is. Hij geeft geen verkwikking of rust dan alleen aan hen, die hun last gevoelen, Matth. 11:28. En gewis! zolang iemand zijn last niet voelt, kan hij zijn last niet op Christus werpen. Wie behouden wil zijn, moet zichzelf verloren zien. Velen zijn verloren gegaan, omdat zij meenden behouden te zijn. 'Zij werden geprikkeld in het hart', vgl. Hand. 2:37. Zoals een blaas doorstoken en de wind eruit gelaten wordt, zo wordt de wind van hovaardij en opgeblazenheid uitgelaten door ware ootmoed, Rom. 7:9: 'Maar als het gebod gekomen is, zo is de zonde weder levend geworden, doch ik ben gestorven'. Alsof Paulus gezegd had: 'Toen de Wet kwam en mij de smetten van mijn ziel aanwees, toen werd de zonde levend, dat wil zeggen toen werden de zonden levendig in hun bloedige kleuren vertoond, ze sloegen mijn ziel met schrik en vervaardheid, en ik stierf'. Dat wil zeggen: de grote gedachte die ik tevoren van mijzelf had, die stierf, en ik was als iemand die de geest geeft. Zoals het was met het volk Israël, dat de Rode Zee van voren en een vervolgende Farao van achteren had: Zó ziet de zondaar, door de Wet verbrijzeld en verschrikt, de zee van zijn zonden, die van voren gereed staat om hem op te slokken; en hij ziet de gerechtigheid Gods, die hem van achteren volgt en inhaalt, en er is nergens een weg om te ontkomen of zichzelf te behelpen. Alleen, er is een koperen slang omhoog geheven: als hij die aanschouwen kan, dan is hij behouden.

4. Het vierde dat voorafgaat, is een verzaken van alles wat een mens in zichzelf vindt, om daarop te steunen ter zaligheid.

Dat staat vast: de mens moet buiten zichzelf gaan, voordat hij tot Christus kan komen. Hij moet zichzelf wantrouwen, eer hij op Christus vertrouwen kan, Filipp. 3:9: 'Niet hebbende mijn (eigen) gerechtigheid'. De mens wil iets van het zijne hebben om op te vertrouwen. Hij wil neerbuigen voor zijn eigengerechtigheid en zedelijke plichten, Rom. 10:3. Maar och! als u op Christus wilt leunen, dan moet u die verrotte krukken van uzelf weggooien. Ge moet uw plichten gebruiken, zoals de duif haar vlerken, namelijk om te vliegen... maar vertrouw toch op Christus, de Ark van uw behoud! De mens dient eerst verplant en uit zijn oude grond getrokken te worden, en niets meer te hebben van zichzelf om op te staan, voordat hij in Christus, de ware Olijfboom, ingeënt kan worden. Hetgeen de engel tot Maria zei, toen zij Christus in het graf zocht: *Hij is hier niet*, Matth. 28:6; dat kan ik zeggen tot degenen, die een christen' van hun eigen plichten en zedelijke voortreffelijkheden trachten te maken: 'Christus is hier niet'; u moet hoger zien. De zaligheid is niet in u te vinden, maar in iets buiten u, in iets boven u!

5. Het vijfde dat voorafgaat, is een heilige en verborgen aanrading en overreding in 's mensen ziel.

Dat Christus gewillig is om hem in het bijzonder Zijn genade te bewijzen, Mark.

10:49: 'Sta op, Hij roept u'. Zo fluistert de Geest heimelijk de ziel toe: Sta toch op uit uw zonden, want Jezus Christus roept u, Hij beveelt u in Hem te geloven. Dan gaat de ziel als volgt denken: Is Jezus Christus dan gekomen om de zondaars zalig te maken, die nederig en boetvaardig zijn? Nódigt Hij hen niet slechts, maar gebiedt Hij ze ook 'in Hem te geloven'? 1 Joh. 3:23. Wel, waarom geloof ik dan niet? Wat houdt mij van Christus af? Is het mijn onwaardigheid? Zie, er is in Christus verdienste genoeg om mij waardig te maken. Is het mijn onreinheid? 'Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonde', 1 Joh. 1:7. Zijn bloed is een balsem om mij te genezen, een wasvat om mij te zuiveren. En al bezit ik niets om daarmee bij Hem in de gunst te komen, toch is het mij tot troost, dat Jezus Christus niet verlangt dat ik Hem wat toebrenge, maar dat ik wat van Hem afneem. Ik behoef geen water te brengen tot deze 'Fontein des heils,' alleen maar een ledig vat, een nederig en verbrijzeld hart. Waarom zou ik nog langer van Christus wegblijven, aangezien God 'den goddeloze rechtvaardigt'? Rom. 4:5. Waarom zou ik niet denken, dat er genade voor mij is? Stellig is er genade. Mij dunkt, ik zie Christus al wenken, om tot Hem te komen. Mij dunkt, ik hoor het gerommel van Zijn ingewanden. Dit zijn de voorbereidingen tot het geloof.

II. Aanwijzing van de begeleidende dingen van het geloof.

De samengaande dingen van het geloof zijn:

1. *Toestemming of bewilliging.* De ziel is nu vast besloten en gewillig om Christus te hebben, en zij wil Hem hebben op Zijn eigen voorwaarden, al mogen die dan ook zijn wat ze willen.

- (1) Als een Hoofd. Het hoofd heeft een dubbele taak. Het is de springader der levensgeesten, en de zetel van het bestuur. Het hoofd is als het ware de stuurman van het lichaam, die alle andere leden regeert en bestiert. De gelovige ziel neemt zich voor, Christus aan te nemen en te hebben, niet alleen als een Hoofd om haar de levensgeesten van vertroosting te schenken, maar ook als een Hoofd om te heersen. Veel zondaars willen wel Christus' beloften aannemen, maar niet Zijn wetten. Zij willen wel onder Christus' zegen verkeren, maar niet onder Zijn regering; wel onder Zijn vleugelen, maar niet onder Zijn scepter. De gelovige ziel is bereid om de gehele Christus aan te nemen, onvoorwaardelijk (non eligit objectum; hij kiest niet uit); maar zoals hij met Christus hoopt te zitten op de troon, zo maakt hij zijn hart tot een troon voor Christus.
- (2) De gelovige ziel is bereid om Christus aan te nemen tot beter én tot erger, een naakte Christus, een vervolgte Christus. Het geloof ziet rijkdom en heerlijkheid in de versmaadheid van Jezus Christus, 1 Petrus 4:14, en wil Christus niet alleen in purper hebben, maar ook wanneer Hij, als Johannes de Doper, met kemelshaar bekleed is. Het geloof kan het vuur omhelzen, als Christus er maar in is. Het geloof beschouwt het kruis als Jakobs ladder, waarlangs hij naar de hemel klimt. Gezegend en welkom is het kruis, zegt het geloof, waar Christus aan is.
- (3) De gelovige ziel is bereid om Christus alleen uit liefde aan te nemen. De vrouw die haar man om zijn rijkdom neemt, trouwt meer met zijn bezit dan met zijn persoon. Dat is eigenlijk geen huwelijk, maar een koophandel. Dat is geen vriendschap, maar koopmanschap (Seneca). De gelovige ziel neemt Christus uit liefde aan: Zij bemint Christus óm Christus (Augustinus). De hemel zonder Christus is geen voldoende bruidsschat voor een gelovige ziel. Haar toestemming is tot stand gekomen zónder bedrog of slinkse streken. Vrijwillig, en niet uit dwang of vrees. Een gedwongen toestemming kan volgens het recht niet bestaan. De schoonheid van Christus' Persoon en de liefelijkheid van Zijn gestalte beweegt

de wil, die als ‘eerste aandrijver’ (primum mobile, of ‘meesterwiel’) de gehele ziel in beweging brengt.

- (4) De gelovige is bereid Christus aan te nemen voor onbepaalde tijd (pro termino interminabili), om nooit meer van Hem gescheiden te worden. Zijn hart verlangt naar een onverbreekelijke gemeenschap met Jezus Christus. Hij wil zijn leven verlaten, maar niet van Christus scheiden. Stellig wordt, wanneer de dood de knoop tussen ziel en lichaam losmaakt, de knoop tussen Christus en de ziel nog vaster bevestigd.
- (5) De gelovige is bereid Christus aan te nemen, zodat hij alle eigen belangen verloochent en zichzelf geheel en al aan Christus overgeeft. ‘De liefde is niet anders dan een schenking van hem die liefheeft’ (Amor non nisi donum amantis: Guiliel. van Parijs). Hij is bereid zijn eigen naam te verzaken, om zichzelf naar Christus’ Naam te noemen; zijn eigen wil te verachten, om zichzelf geheel en al aan Christus’ wil te onderwerpen. ‘Weet gij niet, dat gij uws zelfs niet zijt?’ 1 Kor. 6:19. Hij geeft zijn liefde aan Christus over. In dit opzicht heet de bruid ‘een verzegelde fontein’, Hoogl. 4:12. Zijheeft liefde voor haar verwanten, maar het beste van haar liefde wordt voor Christus bewaard. De wereld heeft de melk van haar liefde, maar Christus krijgt de room. Het uitnemendste en zuiverste van haar liefde is een verzegelde fontein, die uitsluitend voor Christus geopend wordt om daaruit te drinken.

2. Het tweede dat het geloof vergezelt, is *een heilige begeerte*, Ps. 42:1: ‘Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijne ziel tot U, o God!’ Och, zegt de ziel, als ik Christus maar had als ik slechts de zoom van Zijn kled mocht aanraken! Och, dat mij iemand ‘water te drinken gaf uit Bethlehems bornput’! 2 Sam. 23:15. Zo zegt de dorstige ziel: Wie zal mij te drinken geven uit de stromen des levenden waters, die in Christus’ bloed vloeien? Och, dat ik deze ‘Morgenster’ bezat, om mij te verlichten; deze ‘Parel van grote waarde’, om mij rijk te maken; deze ‘Boom des levens’, om mij levend te maken. Och, dat ik toch een gezicht had op Christus’ schoonheid, een bewijs van Zijn liefelijkheid. Er is zo’n dorst in de ziel, die alleen maar gelest kan worden door Christus’ bloed. Alleen de borst kan het kind stillen. Er is niets dat de verlangende ziel stillen kan, dan het openen van de borsten van Gods vrije genade, en het geven van Zijn eniggeboren Zoon uit Zijn schoot.

3. Het derde dat ermee gepaard gaat, is *een verslagen geest*, zodat de ziel smelt in tranen, Zach. 12:10: ‘Zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben.’ De Geest der genade druipt als dauw op het hart, en maakt het zacht en week. De arme zondaar weent over zijn zonden van ondankbaarheid jegens Christus. Hij ziet een gebroken Christus aan met een gebroken hart. Hij wast Christus’ wonden met zijn tranen. Vroeger weende hij van vrees, nu weent hij uit liefde: ‘Maria, staande aan de voeten van Jezus weende’, Luk. 7:38.

III. Aanwijzing van de eigenlijke geloofsdaad

Nu volgt de eigenlijke geloofsdaad, namelijk *vertrouwen*. Hier is het werk der ziel om in Christus te geloven en ter zaligheid te rusten op Christus, ja op Hem alleen. Dat is, zoals Augustinus zegt, ‘het begin van het heil’, de ware deur, om de hemel binnen te gaan. Het geloof werpt zich op Christus, zoals iemand zich in de stroom werpt om te zwemmen. Het geloof steunt op Christus. Daarom heet het geloof ‘een leunen op Christus’, Hoogl. 8:5. De gelovigen worden ‘levende stenen’ genoemd, 1 Petrus 2:5, en zij rusten op Christus, ‘de Hoeksteen’, Jes. 28:16. De gelovigen vatten Christus

aan, zoals Adonia de ‘hoornen des altaars’ aanvatte, 1 Kon. 1:51: of zoals iemand die zinkt, een tak vastgrijpt. Het geloof ‘maakt een heilig avontuur op Christus’, zoals koningin Esther en waagstuk ondernam bij koning Ahasveros: ‘Wanneer ik dan omkome, zo kom ik om’, Esther 4:16. En het geloof waagt het met Christus door de kracht van Gods belofte. Anders is het geen geloof, maar vermetelheid. Het geloof heeft de verzekering in de hand, Joh. 6:37: ‘Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen’. Dat is de eigenlijke daad des geloofs, met een heilig en ootmoedig vertrouwen rusten op Jezus Christus.

De heilige Bernardus nam, toen hij kort voor zijn dood (naar hij dacht) voor Gods gericht geleid werd en de satan aan zijn rechterhand stond om hem vanwege zijn zonden aan te klagen... de toevlucht tot Christus, en zei: ‘Satan, ik ben zondig en onwaardig, zoals u beweert, maar ook al vergroot ge mijn ziekte, toch zal ik mijn Medicijnmeester nog groter maken. Want ik weet, dat de Heere Jezus een dubbel recht op het Koninkrijk der hemelen heeft, namelijk niet alleen door erfenis, maar ook door verovering. En Hij heeft voor mij overwonnen; dus word ik niet beschaamd, omdat ik op Christus als mijn Zaligmaker, en op de hemel als mijn erfdeel zie’.

Het was een aangename uitspraak van Augustinus: ‘Ik kan veilig rusten, wanneer ik mijn hoofd aan Christus’ bloedende zijde neerleg’.

Nu zal ik tot nadere verklaring van de natuur des geloofs twee stellingen voorstellen.

1. Het geloof rechtvaardigt niet als een formele oorzaak, maar alleen als een werktuig, voor zover het geloof de Heere Jezus Christus aangrijpt, en uit Zijn volheid genade voor genade ontvangt. In dit opzicht heet het geloof een ‘dierbaar geloof’, 2 Petrus 1:1. Die dierbaarheid ligt niet in het geloof, maar in Christus, Die het Voorwerp is waarop het geloof ziet. Het geloof op zichzelf is van geen groter waardigheid dan andere genadegaven. Neem maar eens een stukje was en een goudstuk van dezelfde grootte. Het was is niet zo goed als het goud. Maar wanneer het was aan een testament of uiterste wil hangt ter verzegeling van een groot kapitaal, dan kan het enige honderden waard zijn. Zo ook hier. Het geloof op zichzelf is niet meer dan andere genadegaven, ja in zeker opzicht nog minder, daar het slechts een lege hand is. Maar voor zover die hand de voortreffelijke aalmoes van Christus’ verdiensten aanneemt en een middel of kanaal is, waardoor de gezegende levensstromen van Hem naar ons afvloeien... overtreft het geloof alle andere genadegaven.

Weliswaar denken sommigen, dat het geloven zelf, de blote daad des geloofs dus, zonder betrekking op Christus’ verdiensten, ook al rechtvaardigt. Hiertegen zal ik thans niets anders inbrengen dan het volgende.

1. Het geloof kan niet als een blote daad rechtvaardigen, want het moet een voorwerp hebben. Wij kunnen in een goede zin de daad en het Voorwerp niet van elkaar scheiden. Want wat is het geloof zonder de betrekking tot Jezus Christus anders dan verbeelding? Het was niet het opzien van de Israëlieten dat hen van de vurige slangenbeten genezen kon, maar het aanzien van de koperen slang. Ook rechtvaardigt het geloof niet als een genadegave. Dan zou men het geloof in de plaats van Christus stellen en van het geloof ‘een Christus’ maken. Het geloof is wel een goede genadegave, maar een verkeerde Christus. Tenslotte rechtvaardigt het geloof niet als een werk. En dat zou het noodwendig moeten zijn, als de deugd en de kracht des geloofs alleen in de daad lag, en dan zouden wij door de werken gerechtvaardigd worden, in strijd met Ef. 2:9. Want daar zegt de apostel nadrukkelijk: ‘niet uit de werken’. Het staat dus vast: Het geloof bestaat in het aannemen en toepassen van Christus en Zijn dierbare verdiensten. Daarom staat er van ons, dat wij gerechtvaardigd worden door het geloof, als een middel of

- werktuig, Ef. 2:8, en niet vanwege het geloof als een formele oorzaak.
2. De tweede regel is deze, dat het geloof niet rechtvaardigt, voor zover het genade werkt. Want het kan niet ontkend worden, dat het geloof een invloed heeft op de genadegaven in de ziel. Het is als een zilverdraad in een streng parels, om die bijeen te houden. Alle deugden ontvangen kracht en leven van de heerlijke genade des geloofs. En toch rechtvaardigt het niet onder die naam. Het geloof brengt gehoorzaamheid voort. 'Door het geloof is Abraham gehoorzaam geweest', Hebr. 11:8. Maar Abraham is niet gerechtvaardigd, voor zover hij gehoorzaamde, maar voor zover hij geloofde; 'Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid', Rom. 4:3. Het geloof werkt door de liefde, Gal. 5:6, maar het rechtvaardigt niet, als door de liefde werkende. Hoewel glans en hitte in de zon onafscheidelijk aan elkaar verbonden zijn, is het echter toch zo dat de glans ons schijnsel geeft en niet de hitte. Zo ook hier: Geloof en liefde zijn onverbrekkelijk met elkaar verbonden, en toch rechtvaardigt het geloof niet, voor zover het werkt door de liefde, maar voor zover het Christus en Zijn verdiensten aangrijpt. Hoewel het geloof van alle genadegaven vergezeld is, toch staat het op het punt van rechtvaardigmaking alleen, en heeft het niets van doen met enige andere genadegave. Hierop slaat de uitspraak van Luther: In de rechtvaardigmaking des zondaars zijn Christus en het geloof alleen, zoals de bruid en de bruidegom in de slaapkamer. Het geloof is wel nooit van de andere genadegaven gescheiden, en toch is het soms alleen. En zo heb ik u de wezenlijke delen van het geloof getoond.

IV. De vruchten en eigenschappen des geloofs.

Ik kom nu tot de vruchten des geloofs, die veelvoudig en voortreffelijk zijn.

1. *Het geloof is een hartverkwikkende genade, de slagader van de ziel.* 'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven', Hab. 2:4. Wanneer wij beginnen te geloven, dan beginnen wij te leven. Het geloof ent de ziel in Christus, als de rank in de stam, om sap en vocht uit de gezegende Wijnstok te trekken. 't Geloof is de grootste verkwikker om onze genadegaven en plichten levendig te maken.

- (1) Het geloof maakt allereerst onze *genadegaven* levendig. Gods Geest stort de eerste zaden en beginselen der genade in de ziel, maar het geloof is de fontein en oorsprong van hun dadelijkheid en werkingen. Het geloof is als het 'drijflood' aan een wekker, dat de raderen op gang maakt: Er is niet één genadegave die zich beweegt, of het geloof zet ze aan het werk. Hoe werkt de liefde? Door het geloof? De opmerking van Christus' liefde wekt en trekt onze liefde tot Hem omhoog. Hoe werkt de nederigheid? Door het geloof! Het geloof vernedert de ziel. Het geloof kent een dubbele betrekking: Het ziet op de zonde en een gezicht van de zonde vernedert, het ziet ook op vrije genade, en een gezicht van genade vernedert. Hoe werkt de lijdzaamheid? Door het geloof! 'Wetende dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt', Jak. 1:3. Als ik geloof dat God een wijs God is, Die weet wat het beste voor mij is, en Die mij niet alleen ván verdrukking, maar zelfs ook door verdrukking verlossen kan, dan werkt dat lijdzaamheid. Dus is het geloof niet alleen levend, maar ook levendmakend, daar het een geestelijke kracht en werking in alle genadegaven voortbrengt.
- (2) Het geloof maakt ook onze *plichten* levendig. Wat betekende het bloed van stieren en bokken om de zonde weg te nemen? Hebr. 10:4. Het was hun geloof in de Messias, dat hun dode beesten tot levende offeranden maakte. Wat zijn de instellingen anders dan een blote vertoning, zónder het leven des geloofs? Daarom lezen wij in de Heilige Schriften van het 'gebed des geloofs', jak. 5:15, van het 'horen des geloofs', Hebr. 4:2, en van 'de gehoorzaamheid des geloofs', Rom.

16:26. Dode dingen hebben aangenaamheid noch schoonheid. Het geloof maakt zowel schoon als levend.

2. *Het geloof is een hartzuiverende genade.* ‘Gereinigd hebbende hun harten door het geloof’, Hand. 15:9. Het geloof bezit een zuivere en hemelse natuur. Het geloof is in de ziel als het licht in de lucht, dat reinigt; als vuur in de metalen, dat zuivert; als medicijn in het lichaam, dat de ongezondheid verdrijft. Het geloof verdrijft onze hovaardij, zelfliefde, geveinsdheid, en heiligt ons hart; dat tevoren des duivels werkplaats’ was, is nu door het geloof Gods kabinet geworden, 1 Tim. 3:9: ‘Houdende de verborgenheid des geloofs in een rein geweten’. Het geloof is een hemelse plant, die in geen vuile grond groeien wil. Het geloof rechtvaardigt niet alleen, maar heiligt ook. Zoals het geloof vruchtbaar is in de hemel door rechtvaardigmaking, is het ook werkzaam in het hart door heiligmaking. Tevoren was de ziel onder de macht en heerschappij der zonde, maar nu het geloof in het hart gewerkt is, gaat er een heilige kracht van Christus uit, om de zonde te ontzenuwen en te verzwakken: ‘De wateren nemen af’. De vrouw die alleen maar Christus’ kleed aanraakte, gevoelde, dat er ‘kracht van Hem uitging’, Mark. 5:27. De geloofsaanraking heeft een genezende kracht. Het geloof drijft de duivel uit het kasteel van ons hart, ook al houdt hij de bolwerken nog bezet. De gelovige heeft de satan tot zijn ‘wederpartijder’, die hem gedurig wil bestrijden. En wat het geloof betreft: Het zal het niet opgeven, voordat het als een victorieuze vorst overwonnen heeft. ‘Dit is het geloof der uitverkorenen Gods’, Titus 1:1. U beweert dat ge gelooft, maar heeft uw geloof de berg der zonde verzet en in de zee geworpen? Wat! een gelovige én een dronkaard, een gelovige én een vloeker, een gelovige én een afvallige? Schande! Of ge moet uw zonden in de steek laten, of uw belijdenis verzaken. Geloof en liefde tot de zonde kunnen evenmin samengaan als licht en duisternis.

3. *Het geloof is een hartbevredigende genade.* Vrede is de dochter van het geloof, Rom. 5: 1: ‘Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus’. Het geloof is de duif, die een olijftak van vrede in haar bek draagt. Het geloof toont ons de verzoening met God, en dat geeft vrede. Wat maakt de hemel anders uit, dan Gods vriendelijk aangezicht? Het geloof brengt de ziel over in Christus, en daar is vrede, Joh. 16:33: ‘Opdat gij in Mij vrede hebt’. Wanneer het geweten koortsig is en als de hel brandt, dan opent het geloof de wonden in Christus’ zijde en zuigt Zijn bloed naar binnen, dat een verkoelende en vredemakende kracht bezit. Het geloof geeft ons vrede temidden van beroering, ja zelfs uit en door de beroering.

(1) Het geloof is een hartbevredigende en een hartverzekerende genade. Toen Noach in de ark was, vreesde hij voor geen zondvloed; hij kon in de ark lofzangen zingen. Het geloof brengt de ziel in de ark, namelijk Christus: ‘Leid mij op een rotssteen, die mij te hoog zou zijn’, dat wil zeggen die hoger is dan ik, luidde Davids gebod in Ps. 61: 3. Het geloof plaatst de ziel op deze Rotssteen. De West-Indiërs bouwen hun paleizen op de toppen der bergen. Bij de zondvloed bedekten de wateren de bergen. Maar een gelovige ziel is hoger gebouwd, Jes. 33:16: ‘Die zal in de hoogten wonen, de sterkten der steenrotsen zullen zijn hoog vertrek zijn’. Maar iemand kan op een rotssteen verhongeren... Daarom volgt (erop in de tekst): ‘Zijn brood wordt hem gegeven, zijne wateren zijn gewis’. Het geloof bouwt een christen op de macht, wijsheid en trouw van God. Dat zijn ‘de sterkten der steenrotsen’. Het geloof voedt hem met het verborgen manna van Gods liefde: Dat is het brood dat ‘hem gegeven wordt’. Het geloof is een weg en

middel om zeker te zijn in tijden van beroering. Het geloof laat vrede binnen, een vrede die het hart bewaart, Filipp. 4:7: 'De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten bewaren'. Het geloof zal het hart bewaren als een sterke toren of hoog vertrek.

- (2) Het geloof scheidt zelfs vrede uit beroering, blijdschap uit droefenis, Joh. 16:20, en heerlijkheid uit smaat, 1 Petrus 4:14. De sleutel voor Simsons raadsel luidde: 'Spijze ging uit van den eter, en zoetigheid ging uit van den sterke'. Dat is de uitleg van die wonderlijke spreuk uit Matth. 7: 'Leest men ook druiven van doornen, of vijgen van distelen?' Ja, van beproevingen en verdrukkingen leest het geloof blijdschap en vrede, dat wil zeggen vijgen van distelen. Wat waren de martelaars met vreugde vervuld te midden van de vlammen! De apostelen werden gezeseld in de gevangenis, maar het was met egelantieren. O, hoe zoet is de vrede, die het geloof baart! Die vrede is een plant van het hemelse paradijs, het vreugdefeest van een christen, zijn muziek; en, zoals Chrysostomus spreekt, de voorsmaak van de hemel, ja de hemel op aarde!

4. *Het geloof is een hartversterkende genade.* Een gelovige is hard als een eik, sterk om de verzoeken te weerstaan, de verdrukkingen te verdragen en de verdorvenheden te overwinnen. Een ongelovige is als Ruben, namelijk onvast als een snelle afloop der wateren, 'hij zal de voortreffelijkste niet zijn'. De staat van ongelof is een staat van onmacht. Een gelovige is als Jozef, die de schutters wel bitterheid hebben aangedaan en beschoten, 'maar wiens boog in stijvigheid is gebleven', vgl. Gen. 49:4 en 24. Wanneer een christen iets doen zal, dan gaat hij met zijn geloof te rade. Dat is de zenuw van zijn ziel, en wanneer die afgesneden zou worden, verliest hij al zijn kracht. Wanneer hij wordt geroepen om te lijden, dan wapent hij zichzelf met geloof als met een pantser. Het geloof geeft hem kracht in het lijden, het moedigt de ziel aan door beloften van zegen en overwinning. Het geloof oefent de genadegaven en stelt een genadige vergelding voor, die aan het einde van de strijd gegeven zal worden.

Vraag. *Maar hoe komt het, dat het geloof zo sterk is?*

Antwoord:

(1) Omdat het een onderdeel vormt van Gods wapenrusting. Het is als een schild in onze hand, Ef. 6:16: 'Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs'. Een schild dient tot borstwapen, tot een zwaard, desnoods tot een helm. Het beschermt het hoofd en beschermt de tedere delen van binnen. Zulk een schild is het geloof. 2. Het geloof brengt Christus' kracht in de ziel, Filipp. 4:13: 'Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft'. De kracht des geloofs is erbuiten in Christus gelegen, als het ware op een andere stam gegrift. Als het wijsheid hebben wil, dan raadpleegt het Christus, Wiens Naam 'Wonderlijk, Raad' is. Als het sterkte begeert, dan gaat het tot Christus, Die genaamd is 'de Leeuw uit de stam van Juda'. Christus is het magazijn van een christen, het geloof is de sleutel om het te openen. Het geloof hangt af van de lokken van Jezus Christus, daar ligt al haar kracht in. Snijdt het van de lokken af, en het zal zwakker zijn dan elke andere genade. Christus kan vergeleken worden bij Davids toren, 'die gebouwd is tot ophanging van wapentuig, waar duizend rondassen aan hangen, altemaal zijnde schilden der helden', Hoogl. 4:4. Het geloof van alle uitverkorenen: deze schilden hangen aan Christus. Het geloof is een heldhaftige genade, want de kroon van het martelaarschap wordt op het hoofd des geloofs gezet: 'Door het geloof hebben sommigen de kracht des vuurs uitgeblust', Hebr. 11:34. Het vuur overwon hun lichamen, maar hun geloof behaalde de zege over de vlammen.

5. *Het geloof is een vruchtbare genade*

Julianus verweet de christenen, dat hun devies luidde: ‘Geloof alleen!’ En de roomsen noemen ons Alleen-gelovers’ (Soli-fidentes). Zeker! Wanneer het geloof alleen is en alle kostbare rijkdommen in Christus beschouwt, dan let het geloof niet zo goed op de werken. Maar wanneer het geloof in de wereld te voorschijn komt, dan zijn de goede werken de dienstmaagden, die op deze koningin acht geven. Hoewel wij het geloof in het stuk van rechtvaardigmaking in de hoogste cirkel plaatsen, toch zijn de goede werken met het geloof verbonden in het stuk van heiligmaking. Dat het geloof aan de hogere hand gaat, betekent geen verongelijking voor de goede werken, omdat het geloof hand aan hand gaat met Christus Zelf. De goede werken zijn niet gescheiden van het geloof, maar het geloof heeft de oudste brieven. Het geloof gelooft, alsof het niet werkte, en het werkt, alsof het niet geloofde. Het geloof heeft Rachels ogen en Lea’s baarmoeder, Rom. 7:4: ‘Opdat gij zoudt worden eens Anderen, namelijk Desgenen Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden’. Het geloof is de bruid, die met Christus trouwt, en de goede werken zijn de kinderen, die het geloof voortbrengt.

Na in ‘t kort bestek de aard van het geloof te hebben verklaard, kom ik nu tot de wederkerige daad (Actus reflexus): ‘Hebt gij geloof of niet?’ En om dit (punt) te vervolgen, zal ik mij nu wenden:

1. Allereerst tot de ongelovigen, die in zich deze verenigende huwelijks-genade niet kunnen vinden. Wat zal ik tot u zeggen? Gaat heen en toont leedwezen. Bedenk eens bij uzelf, wat het zijn zou, als u deze nacht zou moeten sterven! Of wanneer God u dagvaardde om voor Hem te verschijnen? Wat zou er dan van u terechtkomen? Want u mist de genade, die u recht en eigendom geeft aan Christus en aan de hemel. Och, toon dan rouw en leedwezen. En toch moet ge niet zo bedroefd zijn als ‘die geen hope hebben’. Want bij het rechte gebruik van de heilsmiddelen kunt u weer recht en eigendom verkrijgen. Ik weet wel, dat het in onze gerichtshoven heel anders gaat, want wie zijn recht en aanspraak eenmaal verloren heeft, kan ze daar nooit terugkrijgen. Maar hier is dat anders. Al hebt u op dit moment nog geen recht of eigendom aan Christus, dan kunt u toch nog recht en eigendom krijgen. U hebt uw hoop niet verzondigd, tenzij ge alle besef van zonde verloren hebt. Tot die mensen die in hun zonden denken voort te leven, heb ik niet één woord te zeggen. Zij zijn op weg naar de hel.

Maar tot u, die tevoren ‘ongehoorzame kinderen’ geweest zijt, en nu een ernstig voornemen hebt om uw zonden ‘een scheidbrief’ te geven... laat ik u moed inspreken om tot Christus te gaan en uw vertrouwen op Zijn bloed en dierbare verdiensten te werpen. Want er is nog hoop voor u wat dit aangaat.

Tegenwerping 1. Maar, zegt de zondaar, is er hoop op genade voor mij? Dan zou dat stellig een goede boodschap zijn, als het waar was. Dan zou ik wel geloven en mij bekeren... Maar ik ben een groot zondaar.

Antwoord. Waarvoor is Christus dan anders ‘in de wereld gekomen’, dan ‘om de zondaars zalig te maken?’ 1 Tim. 1:15. Wie rechtvaardigt de Heere dan anders, dan de goddeloze? Rom. 4: 5. Heeft dan Christus wel ons vlees aangenomen, maar niet onze zonden?

Tegenwerping 2. Maar mijn zonden zijn van een ongewone kleur!

Antwoord. Is Christus’ bloed dan van geen dieper purper dan uw zonden? Is er dan

niet meer kracht in het ene, dan er vergift kan zijn in het andere? Hoe ook de duivel uw zonden vergroot, kunt ge uw Medicijnmeester niet verheffen? Kan God de ene zee niet in de andere verdrinken, namelijk uw zonden in de zee van Zijn genade!

Tegenwerping 3. Maar mijn zonden zijn al zo lang bij mij geweest en al verouderd.

Antwoord. Alsof Christus' bloed er alleen was voor nieuwe en verse wonden. Wij lezen, dat Christus van de doden opwekte: niet alleen Jairus' dochtertje, dat pas gestorven was, en de zoon der weduwe, die uitgedragen werd om begraven te worden, maar ook Lazarus, die al vier dagen in het graf gelegen had, en al begon te rieken. En heeft Christus nu minder kracht in de hemel dan Hij op aarde bezat? Ook al is uw wond oud, toch zal de medicijn van Christus' bloed genezen. Zink dus niet weg in het drijfzand der wanhoop. Judas' wanhoop was in zekere zin nog erger dan zijn verraad. Ik wil niemand aanmoedigen om in de zonde voort te gaan en te volharden (daar behoeft God mij voor!). 't Is zo droevig, om grauwe haren en oude zonden tegelijk te hebben. Verouderde knopen zijn moeilijk los te krijgen. Een oude boom, die diep geworteld is, valt moeilijk uit te rukken, en kan makkelijker afgehouden en in het vuur geworpen worden. Maar laten dezulken niet wanhopen. God kan een oude zondaar een nieuw hart geven, en 'fontein in de woestijn maken'. Kunnen zij, die ter elfder ure kwamen en hun loon ontvingen, niet tot voorbeelden van genade dienen? Wie zal er wanhopen, wanneer de moordenaar aan het kruis nog genade vindt? Verbreek dus het verbond met uw zonden, en neem uw toevlucht tot de armen van Jezus Christus. Zeg tegen de Heere Jezus: U hebt gezegd 'Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen', Joh. 6:37.

2. Doch laat ik mijzelf nu wenden tot het volk van God, die na een ernstig onderzoek van hun eigen hart, op goede grond zeggen kunnen, dat zij het geloof hebben en dat zij, in het geloof zijnde, in Christus ingeënt zijn. Leest toch uw privilegebrief: 'Alles is uwe', zowel 'tegenwoordige' als 'toekomstige dingen'. Gij zijt de erfgenamen, aan wie God deze heerlijke voorrechten heeft besteed. 'Geeft wijn, zegt Salomo, dengenen die bitterlijk bedroefd van ziel zijn', Spr. 31:6. Maar nu ik bezig ben om deze wijn der vertroosting in te storten, daar hoor ik, dunkt me, een bedroefde ziel tegen haarzelf de conclusie maken, dat zij aan deze privilegiën part noch deel heeft.

XXI. BEZWAREN VAN DE GELOVIGE ZIEL BEANTWOORD

Een gelovige ziel maakt drie grote bezwaren, die we alle zullen proberen te beantwoorden.

Eerste bezwaar. *Helaas! zegt hij, ik kan niet zeggen of ik geloof heb, ja dan neen.*

Antwoord. Hebt u geen geloof? Hoe kunt ge dat zien? Een blinde kan niet zien. U kunt het ontbreken der genade niet zien, dan alleen bij het licht der genade.

Vraag. *Maar als ik geloof had, zou ik dat dan kunnen onderscheiden?*

Antwoord. U kunt geloof hebben, zonder dat ge het weet. Iemand kan soms zoeken naar iets, dat hij in zijn hand heeft. Maria stond bij Christus, zij zag Hem en sprak met Hem, en toch werden haar ogen gehouden, dat ze Hem niet kende. Het kind leeft in de baarmoeder, en toch weet het niet dát het leeft. Ook ligt het geloof vaak in het hart verborgen, en wij zien het niet bij gebrek aan onderzoek. Het vuur ligt onder de as verborgen, maar als ge de as wegblaast, zal het pas gezien worden. Het geloof kan wel eens onder vrees, verzoeking enz. verborgen zijn, maar blaas de as dan weg! U schat het geloof van hoge waarde, want al had u duizend paarlen bij u liggen, dan zoudt ge ze alle voor deze éne parel geven. Nu kan niemand de genade hoogachten dan wie ze heeft. U hebt begeerte tot geloof, maar die ernstige begeerte is zelf geloof. Bent u bedroefd over het missen van het geloof? Twijfel er niet aan, maar geloof, want wat zijn deze tranen anders dan het zaad des geloofs?

Tweede bezwaar. *Maar mijn geloof is zo zwak en haar hand beeft zo, dat ik bang ben dat ze niet sterk genoeg is om Christus aan te grijpen.*

Antwoord. Ik zal u zeven dingen noemen om uw geweten te voldoen.

1. Een klein geloof is ook geloof, zoals een vonkje ook vuur is. Al is de parel des geloofs klein, als het maar een oprechte parel is, dan zal haar glans in Gods ogen schitteren. Deze kleine genade is Gods zaad, 1 Joh. 3:9, dat nooit sterft, maar steeds levend blijft.
2. Een zwakgeloof zal ons evengoed recht en eigendom aan Christus geven als een sterk geloof, 'aan degenen die even dierbaar geloof met ons verkregen hebben'. 2 Petrus 1:1. Voor zover het geloof heiligt en reinigt, is het in allen niet gelijk, want dan is het ene uitnemender dan het andere; maar voor zover het geloof rechtvaardigt, is het 'even dierbaar'. Het zwakste geloof rechtvaardigt evengoed als het geloof van de uitnemendste heilige. Een zwakke hand ontvangt evengoed een aalmoes als een sterke hand. Wie zijn genade in twijfel trekt omdat ze zwak is, vertrouwt meer op zijn genade dan op Christus.
3. De belofte geldt niet een sterk, maar een oprecht geloof. De belofte zegt niet: Hij die zo'n geloof heeft, dat hij bergen verzetten en muilen der leeuwen toestoppen kan, zal zalig worden; maar Wie gelooft, ook al is zijn geloof nog zo klein. De belofte wordt gedaan aan een oprecht en merendeels ook aan een zwak geloof. Wat is een mosterdzaad, en wat is een gekrookt riet anders dan een symbool van een zwak geloof? En toch wordt de zodanige de belofte toegeëigend: 'Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken', Jes. 42:3, Matth. 12:20. De woorden zijn een 'meiosis', waar het mindere gesteld wordt voor het meerdere. 'Hij zal niet breken', dat betekent: Hij zal opbinden. Hoewel Christus een zwak geloof berispt, dan verbindt Hij echter, om het de moed niet te benemen, daaraan Zijn genadige belofte. Hieronymus merkt op over de Zaligsprekingen, Matth. 5:1 vv., dat de Heere Jezus daar verschillende beloften aan zwakken in de genade doet. Matth.

- 5:3: 'Zalig zijn de armen van geest. Zalig zijn die treuren', vers 4. 'Zalig zijn die hongereren', vers 5.
4. Een zwak geloof kan ook vruchtbaar zijn. Zwakke dingen vermenigvuldigen het meest. De wijnstok is een zwakke boom, die van onderen en boven gestut en vastgebonden moet worden, maar hij is vruchtbaar. In de Heilige Schrift wordt de wijnstok als een symbool van de vruchtbaarheid voorgesteld, Ps. 128:3. De moordenaar aan het kruis had, daar hij pas bekeerd was, nog maar een zwak geloof. Maar hoeveel heerlijke druiventrossen bracht de wijnstok al voort! Luk. 23:40. Want hij bestraft zijn metgezel: 'Vreest gij ook God niet?' Hij veroordeelt zichzelf en rechtvaardigt Christus: 'Wij lijden rechtvaardig, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben. Maar Deze heeft niets onbehoorlijke gedaan'. Hij gelooft in Christus wanneer hij zegt: 'Heere'. Hij doet een hemels gebed: 'Gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn'. Hier was dus een jonge plant, maar erg vruchtbaar. Zwakke christenen zijn vaak allervruchtbaarst in genegenheden. Hoe sterk is de eerste liefde, welke na het eerste planten des geloofs in hen gevonden wordt!
 5. Een christen kan dwalen, daar hij denkt dat hij zwak is in het geloof, omdat hij nog zwak is in verzekerdheid, omdat het geloof soms het sterkst kan zijn, wanneer de verzekerdheid het zwakst is. De verzekerdheid is eigenlijk een vrucht van het geloof. De Kanaänese vrouw was zwak in verzekerdheid, maar sterk in het geloof. Christus wijst haar driemaal af, en toch staat haar geloof vast en stevig. Zij vervolgt Christus met een heilige hardnekkigheid des geloofs, totdat Hij een ereteken op haar geloof plaatst, Matth. 15:28: 'O vrouw, groot is uw geloof?' Het kan toch wel een sterk geloof zijn, al ziet het 'het teken der nagelen niet'. Het is een heroïek en zegevierend geloof, dat tegen de wind en stroom in kan zwemmen en op hope tegen hope kan geloven, Rom. 4:18. Christus zet de kroon op het hoofd des geloofs, en niet op dat van de verzekerdheid, Joh. 20:29: 'Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben'.
 6. God draagt de meeste zorg voor zwakgelovigen. De moeder koestert het zwakke kind het allermeest. God 'zal de lammeren in Zijne armen vergaderen en in Zijn schoot dragen', Jes. 40:11. De Heere droeg grote zorg voor de zwakke stammen. Toen Israël naar Kanaän reisde, waren de stammen in verschillende groepen verdeeld. En het is zeer overwegenwaard: de zwakke stammen waren niet bij elkaar, opdat ze elkaar de moed niet zouden ontnemen en zo onderweg bezwijken. Maar God had één sterke stam gevoegd bij twee zwakke stammen, namelijk Juda, een dappere stam, bij Issaschar en Zebulon, twee zwakke stammen: dit is niet zonder een verborgenheid, daar hieruit blijkt, welk een zorg God voor Zijn zwakke kinderen draagt. Christus, de Leeuw uit de stam van Juda, zal hun toegevoegd worden.
 7. Een zwak geloof is een groeiend geloof. Het wordt immers vergeleken bij een mosterdzaad, 'hetwelk wel het minste is onder al de zaden, maar wanneer het opgewassen is, dan is 't het meeste van de moeskruiden; en het wordt een boom, alzo dat de vogelen des hemels komen en nestelen in zijn takken', Matth. 13:32. Het geloof moet zijn groeitijd hebben. Het zaad wast op bij trappen. Eerst krijgt het bladeren, dan aren en dan koren in de aar. Het sterkste geloof heeft ook zijn tijd gekend, dat het zwak was. Het geloof dat in de wereld beroemd is geweest, was eenmaal in zijn kindsheid en minderjarigheid. De genade gelijkt op de wateren des Heiligdoms, die hoe langer hoe hoger rezen. Neem de heilige instellingen maar trouw waar, want dat zijn de borsten om het geloof op te kweken. Laat de zwakheid van uw geloof u de moed niet benemen. Al draagt het

nu slechts bloesems en knoppen, toch zal het tot volkomen bloei gebracht worden en te bekwamer tijd vruchten dragen.

Derde bezwaar. *Maar*, zegt een kind van God, *ik ben bang, dat ik niet uitverkoren ben*.
Antwoord.

Wat zegt u nu? Wel een gelóvige, en dan niet uitverkoren? Wie heeft u dat verteld, dat u niet uitverkoren bent? Hebt ge dan ooit het zwart register der verworpenen ingezien? Zelfs de engelen kunnen dit boek niet openen, en wilt gij u daarmee bemoeien? Waarin hebben wij ons te oefenen? Om Gods verborgen wil te weten, óf om Zijn geopenbaarde wil te doen? Het is zonde te zeggen, dat men verworpen is. Wat iemand in de zonde vasthoudt, moet noodzakelijk zonde zijn. Maar genoemde opvatting houdt iemand in de zonde en snijdt de zenuwen van zijn poging stuk. Wie zal er moeite voor de hemel doen, die zichzelf aan het verderf overgeeft? O gelovige ziel, wees welgemoed! U hoeft niet in het boek van Gods raadsbesluit te lezen. Maar kijk alleen maar in het boek van uw hart, en lees wat daar geschreven staat. Wie die Bijbel in zijn hart geschreven vindt, zijn natuur veranderd, zijn wil gebogen en de beeltenis van de Heilige Geest in zijn hart gesneden... die ziet er niet uit als een verwerpene.

Wanneer u de vruchten van de aarde ziet omhoogschieten, dan lijkt het u, dat de zon daar geschenen heeft. Het is moeilijk om tot de verkiezing op te klimmen. Maar als wij de vruchten van heiligheid in ons hart zien opkomen, dan mogen wij daaruit besluiten, dat de Zon der gerechtigheid daar verrezen is, 2 Thess. 2:13: 'God heeft u van den beginne verkoren tot zaligheid, in heiligmaking des Geestes'. Op grond van onze heiligmaking moeten wij oordelen over onze verkiezing.

Zeker, God begint in de keten der zaligheid bij de hoogste schakel, namelijk de verkiezing. Maar wij moeten in de keten der zaligheid beginnen bij de laagste, namelijk bij de heiligmaking, en zo hoger klimmen.

Laat ik dan, met terzijdestelling van alle geredeneer, de wijn van vertroosting in uw hart uitstorten. U die gelovig zijt (ook al wilt u dat niet toegeven, u kunt het toch ook niet zonder zonde loochenen!), laat mij toe, dat ik u uw gelukzaligheid en plicht aanwijs.

Zie dan uw gelukzaligheid. Alle dingen waarvan u gehoord hebt, zowel 'tegenwoordige' als 'toekomstige', zijn uw deel en privilege. Wat zal ik tot u zeggen? Alles wat ik ervan begrepen heb, is veel te gering om uw gelukzaligheid tot uitdrukking te brengen. Want wanneer ik over 'toekomstige dingen' spreek, dan weet ik mijzelf niet anders uit te drukken dan door een diep stilzwijgen en verbaasdheid. O, hoe groot en wonderlijk is de heerlijkheid en gelukzaligheid der heiligen! Zo hoog is hun trap en top, dat ze door geen gedachten van mensen kunnen beklommen worden. Zelfs de hoge en hemelse geesten zouden hiervoor te laag en te gering zijn. Hoe gelukzalig bent u, o gelovige ziel! Indien God Zelf u gelukzalig maken kan, dan zult u gelukzalig zijn. Als het sieraad van Christus' schoonheid, de klederen van Zijn gerechtigheid, de rijkdom van Zijn liefde en het oneindig en eeuwig gewicht Zijner heerlijkheid u gelukzalig maken kan, dan zult ge gelukzalig zijn. O, oneindige en onbegrijpelijke gelukzaligheid van Gods kinderen! Alle toekomstige dingen zijn de zijne. Wat zeg ik? Ze mogen deelgenoot zijn van één en hetzelfde voorrecht mét de engelen, die gezegende geesten! ja, met eerbied gesproken! gemeenschap hebben met God Zelf. Verrijkt zijn met dezelfde heerlijkheid als er van de menselijke natuur van Christus uitstraalt! Joh. 17:22. Zal dit ons hart dan niet verrukken! en onze gedachten omhoogtrekken! O, tot welk een erfenissen is hij geboren, die wedergeboren is! Ook al is hij arm en veracht bij de wereld. (De koning der Moren werd aan de godsdienst geërgerd, omdat de belijders ervan zo arm waren!) Maar ik zeg tot hem wat onze

Zaligmaker sprak in Luk. 6:20: 'Zalig zijt gij, armen, want uwer is het Koninkrijk Gods!' Alle toekomstige dingen zijn uwe. Wie zou dan niet gelovig willen zijn? Och, dat ik degenen die nog buiten Christus zijn, tot Christus kon brengen! Versta uw plicht. Want weldadigheid verplicht ons tot dankbaarheid.

XXII. PLICHTEN VAN GODS KINDEREN UIT DANKBAARHEID

Diverse plichten zijn er, die hier op het gemoed van Gods kinderen aangedrongen moeten worden. Ze laten zich in tien plichten verdelen.

1. Wees verwonderd en aanbidt dankbaar de grote liefde van uw God, Die u deze rijke en overvloedige voorrechten gegeven heeft. Gij, die als even zovele spiegels der weldadigheid zijt, behoort ook even zovele gedenktekenen van lof en dankbaarheid te zijn. Hoe was David door Gods goedheid getroffen! 2 Sam. 7: 19: 'Gij hebt ook over het huis Uws knechts gesproken tot van verre henen'. Zo mogen wij wel zeggen: Heere, Gij hebt ons niet alleen 'tegenwoordige dingen' gegeven, maar hebt ook over Uw knechten gesproken 'tot van verre henen', ja in eeuwigheid! Ons in God verwonderen en vermaken, zal een groot deel van ons werk uitmaken in de hemel. Laten wij dan hier al aan dat werk beginnen, waarmee wij hiernamaals voor eeuwig zullen bezig zijn. Aanbid de vrije genade. Want vrije genade is de spil, waar alles om draait. Elke schakel aan deze gouden keten is rijkelijk met vrije genade versierd. Vrije genade heeft ons na onze schipbreuk van een plank voorzien. Toen de vroegere dingen verloren waren, gaf God ons 'toekomstige dingen'. Toen wij uit het paradijs verstoten waren, heeft God ons van de hemel voorzien. Zet de kroon daarom op het hoofd van 'vrije genade'.

O, dat onze harten, als de Serafijnen, gevleugeld waren om in de geest omhoog te vliegen! Hoe behoren wij onze stemmen met die der engelen en aartsengelen te vermengen, om God hiervoor te loven! Het zijn eeuwige dingen, die we nog te verwachten hebben. Dan is 't toch zeker het minste, dat wij God loven. Zeg als de zoete zanger Israëls, Ps. 103:1: 'Loof den HEERE, mijn ziel!' of zoals de grondtekst kan luiden: 'Buig de knieën, o mijn ziel, voor den HEERE!' Loof de Heere met het beste instrument, in het hart, stel het in op de hoogste toon, en doe het met uw ganse hart! Wanneer God de snaar van Zijn weldadigheid bespeelt, dan moet een christen lofzangen zingen. Ik heb slechts een proefje van deze nieuwe wijn gegeven, doch hij is zo krachtig en geestrijk, dat al een weinig genoeg is om het hart in dankbaarheid te ontsteken. Laat ik u, die de ware erfgenaam zijt van deze rijke erfenis, van 'tegenwoordige' en 'toekomstige dingen'... vermanen om uw hart in een dankbare gestalte op te heffen. Het past geen enkele christen om droevig te zijn, wanneer zijn zaken overdwars lopen. O, let dan toch niet zó op uw kruisen, dat ge uw zegeningen zoudt vergeten. Dank God voor hetgeen nog komen moet. En teneinde uw lofzangen nog hoger te laten klinken, moet ge bedenken, dat God u niet slechts deze dingen geeft, maar ook Zichzelf! Augustinus' gebed luidde: *Heere, geef U aan mij.* (Da mihi te Dominne) *Heere, zegt hij, neemt U maar weg alles wat U mij gegeven hebt, alleen, geef mij Uzelf. Want gij hebt niet alleen de gave, maar zelfs de Gever.*

O, neem dan de harp op om Gode lofzangen te zingen. Wie zal dat doen, als u het niet doet? Waar zal Gods lof vermeld worden, als het bij u niet geschiedt? Immers behoren ze tot een klein getal, die Hij in de wereld heeft. God loven is op zichzelf een groot, ja een engelenwerk, waar de meest begaafde christen de handen vol aan heeft. De

goddelozen kunnen God niet loven. Ze kunnen wel zéggén: God zij geloofd! Maar het gaat hen als de wijzer aan de uithangborden, die op twaalf staat, terwijl de wijzer niet één minuut vooruitgaat! Zo ook hier: hoe voorbarig de tongen der goddelozen in de lof des Heeren ook zijn, toch staan hun harten stil. Het is zeker dat niemand God voor deze heerlijke 'toekomende' voorrechten kan loven, dan alleen hij die het zegel van de Geest heeft, tot verzekering, dat alles van hem is.

O, dat ik Gods volk toch kon overtuigen van dankbaarheid! Laat ik het u zeggen: God heeft een speciaal vermaak in deze plicht. Bekering is de blijdschap, en dankbaarheid is de muziek des hemels. Laat het God niet aan muziek ontbreken! Laat niet toe, dat er gezegd wordt, dat God meer murmureerders dan muzikanten heeft. 'Wie dank offert, die zal Mij eren', Ps. 50:23.

2. Als alle toekomende dingen de uwe zijn, leef dan, zoals het deze uw glorieuze en zalige hoop betaamt. Want u verwacht 'toekomende dingen' van God. Maar weet dan ook, dat God nu 'tegenwoordige dingen' van u verwacht! Namelijk dit, dat uw leven met uw hoop overeenkomt: 'Hoedanigen behoort gij te zijn in heiligen wandel en Godzaligheid'! 2 Petrus 3:11. Als u gehoord hebt welke voorrechten u te wachten hebt, bedenk dan ook, hoedanig u behoort te zijn! Zij die van anderen schijnen te verschillen in staat, moeten ook van anderen verschillen in wandel: 'Daarom, geliefden, verwachtende deze dingen, benaarstigt u dat gij onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden moogt worden in vrede' (vers 14). Wij zouden allen graag 'in vrede' door God bevonden willen worden. Nu dan, doe uw best dat u ook 'onbevlekt' bevonden mag worden. Bezoedel uw gezicht noch uw geweten! Leeft zoals burgers en inwoners van dat nieuwe Jeruzalem 'dat boven is', betaamt. Wandelt, zoals Christus op aarde gewandeld heeft.

Er zijn drie stappen waarin wij Christus moeten navolgen.

- (1) In heiligheid,
- (2) in nederigheid
- (3) en in liefde

(1) *In heiligheid.* Hij was heilig in Zijn leven en wandel. 'Wie van u overtuigt Mij van zonde?' Joh. 8:46. Hij was 'voor ons tot zonde gemaakt', en toch kende Hij de zonde niet, 2 Kor. 5:21. Zelfs de duivelen beleden Zijn heiligheid, Luk. 4:34: Wij kennen U, 'Wie Gij zijt, namelijk de Heilige Gods'. O, wees dan heilig, zoals Christus heilig is. Volgt Zijn voetstappen na. In het heilig sacrament des Avondmaals hebben wij een beeld van de dood des Heeren, 1 Kor. 11:26. En in een heilige wandel geven wij een beeld van Zijn leven. De heilige olie waarmee de vaten des heilighdoms ingewijd werden, was uit de allerzuiverste ingrediënten bereid, namelijk mirre, kaneel, kalmus, kassie en olie van olijfbomen, Ex. 30:23. Ze was een zinnebeeld van die heiligheid, welke op de Godzaligen zou rusten, wanneer hun hart en leven gezalfd was met de heilige olie des Geestes. Heiligheid des levens is het sieraad des Evangelies (corona Evangelii), dat de godsdienst in aanzien brengt. Sozomenus merkt op, dat het godvruchtige leven van een arme gevangene christin er een koning en diens ganse gezin toe bewoog, om de christelijke godsdienst te omhelzen.

Hoe wordt, daarentegen, de dienst van God verduisterd en Zijn eer begraven door die mensen, die voorgeven dat zij de hemel verwachten en intussen niets van de hemel in of aan zich hebben! Als er licht in de lantaarn is, dan zal het naar buiten schijnen. Is er genade in het hart, dan zal ze zich in een heilige wandel openbaren. De losheid en ongebondenheid van de belijders is een grote en betreurenswaardige zonde in deze

verbasterde tijden; mensen die (zoals wij naar de aard der liefde hopen) het sap der genade in hun hart hebben en intussen geen enkele aangename reuk verspreiden. Hoevelen zijn er niet, die onder de naam van christelijke vrijheid, ontaarden tot publieke goddeloosheid! De wandel van sommigen die voor heiligen doorgaan, is van dien aard, dat hij de mensen van de godsdienst afschrikt. Chrysostomus zegt van de verdeeldheid der kerk in zijn tijd: indien er een heiden bij ons kwam om christen te worden, en hij onder ons zo'n geest van onenigheid en zo'n verscheidenheid van gevoelens zag - zodat de één zegt 'ik ben van Paulus' en de ander 'en ik van Apollos', - dan zou hij niet weten wat hij kiezen moest en weer naar zijn heidendom terugkeren! Nu, dat kan ik zeggen van de losheid, zo niet ergernissen, van sommige belijders: als er een vreemdeling van overzee tot ons kwam, en hij de verkeerde levenswandel van velen opmerkte, zoals hun gierigheid, gulzigheid en ongebondenheid... en als hij dan geen andere Bijbel om in te lezen had, dan het leven van sommige belijders, zou hij dan niet teruggaan en zich voornemen om nooit een christen te worden?

Welk een schande is dit! Want leefde Christus dan zó, toen Hij op aarde was? Nee, Zijn leven was een voorbeeld van heiligheid. U die Christus' Naam belijdt, uw zonden gaan Christus zeer nauw ter harte. Leeft u werkelijk als mensen betaamt, die toekomstige dingen hopen en verwachten? Bereidt Christus de hemel voor u en voert u dan oorlog tegen Hem? Is dat de liefde, die ge uw Vriend toedraagt? O, bedenkt, hoe u de dienst van God wonden toebrengt. Uw zonden zijn erger dan de zonden van iemand anders. Een smet op een zwart kleed is niet zo zichtbaar als een vlek op scharlaken, waar ieders oog op gericht is. Over de zonden der goddelozen hoeft men zich niet zo te verwonderen; zij die geleerd zijn kwaad te doen, kunnen niet anders. Hun zonden zijn vlekken op zwart. Maar de zonden van belijders zijn als smetten op scharlaken. Ieders oog ziet ze. Welk een oneer en schande is dat voor het Evangelie! Is het niet droevig, dat anderen van uw zonden gesels maken, om de godsdienst te geselen? De afdwaling der Godzaligen is even verfoeilijk als de devotie der goddelozen. Och, dat er zulk een luister en glans van heiligheid in het leven der belijders gevonden werd, dat anderen konden zeggen: deze mensen schijnen met Christus te hebben verkeerdt; ze leven alsof zij reeds in de hemel waren. Aäron moest niet alleen gouden schelletjes, maar ook granaatappels dragen. Want gelijk de gouden schelletjes een helder geklank lieten horen, zo gaven de granaatappels een aangename geur. Het is niet voldoende, dat wij over de dienst van God spreken en door belijdenis een luid geluid geven. Want wat betekenen deze schellen zonder granaatappelen? Dat wil zeggen zonder een Godzalig leven, dat een aangename reuk geeft in Gods Kerk.

(2) Wandelt zoals Christus gewandeld heeft: *in nederigheid*. Zijn leven was een voorbeeld van nederigheid. Hij was een Heere des hemels, in de gedaante Gods, en toch 'heeft Hij de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen', Filipp. 2:7. O, wonderbaarlijke en oneindige nederigheid, dat een Verlosser een dienstknecht wordt, om de slaven van satan tot kinderen Gods te maken; dat de Heere der heerlijkheid Zijn kleed aflegt en een livrei aandoet, alsof de Koning Zijn troon verliet en aan tafel diende. Ja, wat meer is: Christus wast de voeten van Zijn discipelen. 'Hij goot water in het bekken en begon de voeten der discipelen te wassen en af te drogen met den linnen doek, waarmede Hij omgord was', Joh. 13: 5. Het is geen wonder, dat Hij in de gestalte van een dienstknecht kwam. Hier staat Hij met Zijn waterbekken en droogdoek. Ja, om de diepte van Zijn vernedering uit te drukken: Hij is den mensen gelijk geworden, Filipp. 2:7. O, hoe heeft Christus Zichzelf bij het aannemen van ons vlees vernederd! Nog groter was de nederigheid waarmee Hij Zichzelf tot de baarmoeder vernederde, dan die waarmee Hij aan het kruis verhoogd is. Dat het vlees

geleden heeft, betekent nog niet zoveel, maar het feit, dat God vlees gewórden is, dat is een wonder van nederigheid! 'O, heilige nederigheid, gij hebt Gods Zoon doen nederdalen in de baarmoeder van de maagd Maria', zegt Augustinus. Het vlees van Jezus Christus wordt een 'voorhangsel' genoemd, Hebr. 10:20: 'door het voorhangsel Zijns vleses'. Stellig betekende het aannemen van Zijn vlees het aandoen van een voorhangsel. Want door het aandoen van dit donkere voorhangsel was de heerlijkheid van Zijn Godheid niet weinig verduisterd. Dit was: Christus Zelf vernietigd, waarvan wij in Filipp. 2:7 lezen: 'Hij heeft Zichzelven vernietigd'; hetgeen Tertullianus aldus leest: 'Hij heeft Zichzelven ontledigd', Zichzelf uitgeput. Deze uitdrukking slaat op een wijnavat, dat geledigd is. Christus, 'in Denwelke al de volheid woont', scheen door nederigheid zo uitgeput te zijn, alsof er in Hem niets overgebleven was. Beza zegt: 'Hij heeft Zichzelf tot niets gebracht' (Ad nihilum se redegit). Ziehier dan een singulier voorbeeld van nederigheid.

U die de toekomstige dingen verwacht, treedt toch in de voetstappen van uw Zaligmaker; leert van Hem, dat Hij ootmoedig is en 'nederig van hart'. De genade schijnt het allerheerlijkst door het masker van nederigheid. De nederigheid is zo'n kostbaar kruid, dat niet groeit in de tuin der wijsbegeerte; want wat daarin groeit, is eerder beleefdheid dan nederigheid. Nederigheid is een sieraad voor ons. Een nederige heilige draagt de gedaante van een hemelburger. Nederigheid is het sieraad van een christen. Christus' bruid schijnt nooit kostelijker in Zijn ogen, dan wanneer ze met de versierselen van ootmoed bekleed is. 'Zijt met ootmoedigheid bekleed'. 'Doet aan de innerlijke bewegingen der ootmoedigheid', Kol. 3:12. Nederigheid maakt onze plichten zoet en aangenaam. 'Reukwerk ruikt het zoetst, wanneer het fijn gestoten is'. Wanneer het reukwerk van onze plichten door nederigheid fijn gestoten is, dan geeft het een aangename geur in Gods neusgaten. Het viooltje is een zoete en liefelijke bloem, dat het kopje zo laag hangen laat, dat het moeilijk te zien is, en toch maakt het zichzelf door zijn zoete geur bekend. Deze bloem is een symbool van nederigheid. Een nederig christen houdt zich gedurig bezig met de beoefening van zijn eigen onwaardigheid. Met het ene oog ziet hij naar de genade om zijn hart op te beuren, en met het andere oog ziet hij naar de zonde om zijn hart nederig te houden. 'De zonde die ons vernedert, is beter dan de plicht die ons hoogmoedig maakt' (Augustinus). Zoals de nederigheid de gebreken van een ander niet ophaalt, zo bedekt ze ook haar eigen gaven. Nederigheid let op andermans deugden en op eigen zwakheden. De nederige verwondert zich bij een ander over hetgeen hij in zichzelf gering acht. Hij verzaakt niet alleen zijn verkeerde, maar ook zijn goede dingen; niet alleen zijn zonden, maar ook zijn diensten. Hij begeert zelfs verzoening voor het altaar, Ex. 29:37. Hij is geen murmureerder, en toch klaagt hij voortdurend. Hoe meer kennis hij heeft, des te meer klaagt hij over zijn onkunde; hoe groter zijn geloof is, des te groter zijn z'n klachten over ongeloof. Kortom, een nederig christen draagt al zijn eer en roem aan Christus over. Constantijn was gewoon om de naam 'Christus' op zijn deuren te schrijven: Zo nu schrijft de nederige ziel 'Christus en vrije genade' op zijn plichten. 'Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods die met mij is', 1 Kor. 15:10. Wanneer hij bidt, zegt hij: 'De Geest komt mijn zwakheden te hulp', Rom. 8:26. Wanneer hij berouw toont over zijn zonden, dan zegt hij: 'God heeft mijn hart week gemaakt en de Almachtige heeft mij beroerd', Job 23:16. Wanneer zijn hart in een goede gestalte is, dan zegt hij: 'Door de genade Gods ben ik dat ik ben', 1 Kor. 15:10. Wanneer hij deze of gene verdorvenheid overwint, dan belijdt hij: 'Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft', Filipp. 4:13. Toen Joab de zege behaald had over Rabba der kinderen Ammons, zond hij boden naar David, dat hij de kroon mocht nemen. Zo doet ook een nederig mens.

Wanneer hij de zege over de een of andere zonde behaald heeft, dan zet hij de kroon op Christus' hoofd. O gezegende nederigheid!

U die de toekomstige dingen verwacht, wees er zeker van: de weg om op te klimmen is neerdalen. Hoe dieper de boom wortelt, hoe hoger hij omhoog schiet. Wilt u in heerlijkheid opgroeien en als hoge ceders in het Koninkrijk van God zijn, dan moet u diep geworteld zijn in nederigheid. Nederigheid wordt door sommige oudvaders bij een vallei vergeleken. Wij moeten naar de hemel wandelen door de vallei van nederigheid. Nederigheid onderscheidt Christus' bruid van de hoeren. Huichelaars nemen toe in kennis, maar niet in nederigheid. 'De kennis maakt opgeblazen', 1 Kor. 8: 1. 't Is een overdrachtelijke uitdrukking, ontleend aan blaasbalgen, die opgeblazen en met wind gevuld zijn. Laat iemand zich op zijn kennis voorstaan, dan zal hem dat niet baten, want de duivel geeft er niet om wat iemand weet. Het is zeer opmerkenswaardig, dat God in de Wet zelfs de schijn van en gelijkenis op de zonde der hovaardij verfoeide en haatte, daar Hij verbood om een offer met honing te vermengen, Lev. 2:1 1: 'Geen spijsoffer, dat gij den HEERE zult offeren, zal met desem gemaakt worden; want van geen zuurdesem en van geen honig zult gijlieden den HEERE vuuroffer aansteken'. Zeker, zuurdesem is zuur, maar wat is er dan in de honig, dat God mishaaft? Waarom geen honig? Omdat wanneer honig met meelbloem vermengd is, dat doet rijzen. Daarom mocht het volk Israël in hun offer geen honig doen. Dat toont ons, welk een afkeer God heeft van de zonde der hovaardij en opgeblazenheid. Wees dus nederig.

(3) Volgt Christus na *in liefde*. Christus' leven was een voorbeeld der liefde. Hij gaf niets anders van Zich dan liefde. Met dit zoete reukwerk was Hij vervuld. Want zoals Zijn Persoon louter zoetheit en gans begerlijk was, Hoogl. 5:16, was ook Zijn gestalte. Hij is geheel van liefde gemaakt. Zijn lippen dropen van honig, Zijn zijde van bloed, Zijn hart van liefde. Gij die deze toekomstige dingen verwacht: Leeft zoals Christus geleefd heeft: 'Leeft in liefde'. 'De purperen kleur der genade en haar glans zou donkerder zijn, als ze niet met liefde bekleed was'. O, laat deze specerij haar aangename reuk toch onder de christenen verspreiden! 'Wij weten dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben', 1 Joh. 3:14. Hebt u Christus lief, en haat u Zijn beeld? 'Een iegelijk, die liefheeft Dengene Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene die uit Hem geboren is', 1 Joh. 5:1.

Twee duivels zijn er, die nog niet volkomen uit Gods eigen volk uitgedreven zijn, namelijk de duivel van ijdele eer, én de duivel van liefdeloosheid. Zijn wij dan geen médeburgers? Verwachten wij niet één hemel? Ja, zijn wij geen broeders? Is deze band niet sterk genoeg om onze harten door liefde samen te binden? Wij hebben allen één God en Vader. Wij zijn allen geboren uit één moeder, de Kerk; uit één en hetzelfde zaad, namelijk het Woord Gods. Wij zuigen dezelfde borsten, namelijk Gods beloften. Wij zijn disgenoten aan één en dezelfde tafel, namelijk de Tafel des Heeren. Wij dragen dezelfde kleren: 'de mantel van Christus' gerechtigheid'. Wij zijn medegenoten aan dezelfde heerlijkheid, namelijk 'de erve der heiligen in het licht'! Zullen we dan elkaar niet liefhebben? Het is werkelijk een gezegende strijd, wanneer de heiligen strijden voor het geloof. Maar deze strijd bestaat in eenheid: 'met één gemoed gezamenlijk strijdende door het geloof des Evangelies', Filipp. 1:27. U die de toekomstige dingen verwacht: leef, zoals het uw hoop betaamt; wandelt, zoals Christus gewandeld heeft. Laten enige van Zijn stralen van u afstralen, en brengt Zijn leven door een heilige wandel in uw leven tot uitdrukking.

3. De derde plicht is: Indien toekomstige dingen uwe zijn, wees dan tevreden, wanneer

uw God u de 'tegenwoordige dingen' onthoudt. De gelovige dient men te schatten naar hetgeen nog toekomstig is. Het zijne is nog toekomstige. Als u iemands vermogen en rijkdom taxeren moet, zou u het dan doen naar hetgeen hij in huis heeft óf naar zijn landerijen en grondbezit? Wellicht heeft hij weinig in huis, weinig meubels, terwijl hij overigens rijk is aan landerijen, erven en huizen. Zolang wij in deze lemen hut wonen, hebben wij weinig. Menig christen heeft er de handen vol aan om lichaam en ziel bijeen te houden. Maar 'de erve der heiligen' ligt nog in de toekomst, en wordt voor ons daar boven in het licht van Gods aangezicht bewaard. Wees dan met dat weinige aan tegenwoordige dingen tevreden. Is onze vroege oogst gering, onze naooogst zal des te groter zijn. Het volstaat, als wij maar zoveel hebben, als er tot uitvoering van onze last en reis naar de hemel nodig is. Wie groot goed overzee heeft, is weltevreden, ook al heeft hij maar weinig geld op reis erheen bij zich. Als een christen slechts zoveel heeft, als er op zijn reis naar de hemel nodig is, dan is het genoeg. Zou Hagar niet getroost zijn, ofschoon haar waterkruik ledig was... namelijk toen zij een waterfontein voor haar zag? God heeft een acte van begiftiging gemaakt; Hij heeft ons Christus, en in en met Hem alle dingen, zowel tegenwoordige als toekomstige, 'genade en heerlijkheid', Ps. 84:11, geschonken. Is dat niet voldoende om ons te vergenoegen?

Maar, zegt een christen, ik ben intussen toch maar van de tegenwoordige vertroosting verstoeken. Bedenk dan, dat de engelen in de hemel rijk zijn en toch geen geld hebben. U hebt toekomstige rijkdommen, 'schatten der engelen', die met de verwerping niet kunnen bestaan. Wees dan met het weinige der tegenwoordige dingen tevreden. Als u ergens over klaagt, beklaag dan dit, namelijk dát u klaagt.

4. Tracht zulk een hoge trap des geloofs te krijgen, dat de toekomstige dingen voor u als het ware tegenwoordig zijn. Geloof en hoop zijn twee zusters. De hoop ziet op de voortreffelijkheid van Gods beloften, het geloof op hun zekerheid. Als nu het geloof ziet op de onfeilbare waarheid van Hem Die het belooft, maakt het in die weg de toekomstige dingen als het ware tegenwoordig. Het geloof brengt ons al voor de tijd in de hemel, en geeft wezen aan de dingen die men niet ziet. 'Het geloof is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet', Hebr. 11:1. Het geloof verandert de tijden, namelijk de toekomstige tijd in de tegenwoordige tijd: 'Gilead is mijn en Manasse is mijn, en Efraïm is de sterkte mijns hoofds', Ps. 60:9. David had deze plaatsen nog niet ingenomen. Maar God had in Zijn heiligdom gesproken en aan David een belofte gedaan, welke David geloofde; en daarom is de hemel alreeds van mij, en is de zaligheid van mij.

O, dat wij deze kunst des geloofs hadden geleerd, zodat wij ons aldus de hemel te binnen brengen en de toekomstige dingen als tegenwoordige verstaan konden! Gelovige ziel, wie u ook bent: de hemel is uwe, want uw Hoofd is reeds verheerlijkt. Ja, u hebt de beginselen des hemels al in het hart; de zoete vertroosting, die uit aanmerking van de zalige gemeenschap met God ontstaan in onze harten, zijn de eerstelingen van de hemelse vreugde. Een christen kan met het oog des geloofs, door de verreiker van Gods beloften, al in de hemel kijken. Het geloof ziet de vervulling der beloften al, voordat ze vervuld zijn. Het geloof zet er de handtekening onder: '*Item, zoveel ontvangen*', nog voordat het betaald is. Hadden we maar een levend en krachtig geloof, dan zouden wij al voor onze tijd in de hemel zijn. Hetgeen een zwakgelovige hoopt en verwacht, dat bezit de sterkgelovige in zeker opzicht al in de dadelijkheid.

O, dat wij toch vaak een blik werpen op het hemelse paradijs! 'Gaat rondom Sion en omringt ze; telt hare torens; zet uw hart op haar vesting; beschouwt onderscheidenlijk

hare paleizen', Ps. 48:13v. Zo ook hier: beklim de hemelberg, zie zijn heerlijke ligging, tel zijn torens, en zie, welk een erfenis u hebt. Denk aan uw adeldom, aanschouw uw wapen. O, dat wij ons geloof op die manier dagelijks met betrekking tot deze berg des hemels te werk konden stellen. Zeg niet: Dat alles *zál* van mij zijn, maar: Het *is* al van mij. Want mijn Hoofd is daar en mijn hart is daar. Als wij eens tot de hoogte van ons geloof verheven, de toekomstige dingen onszelf eens zó verbeeldden, wat zouden dan alle tegenwoordige dingen verdwijnen! Als iemand in de zon kon leven, dan zou de aarde niet meer in tel zijn. Toen Paulus in de derde hemel opgetrokken was geweest, hoe gering leek hem na die tijd de aarde. Zie eens, hoe hij die veracht, Gal. 6:14: 'De wereld is mij gekruisigd en ik der wereld'. De wereld was in zijn ogen niets dan een dood ding. Hij was nu reeds hemelsgezind'. En zo staat het met een verhemelde ziel.

Gij, *aardse* heiligen, het oog van uw geloof is met bloed doorlopen. Dat is een kenmerk van een zondaar, 'die blind is, van verre niet ziende', 2 Petrus 1:9, zoals iemand die slechte ogen heeft, alleen maar zien kan hetgeen dichtbij is. Het geloof voert het hart naar de hemel omhoog en brengt de hemel in het hart naar beneden.

5. Als alle toekomstige dingen 'uwe' zijn, wandelt dan met blijdschap voor uw God, doet uw witte klederen aan. Als een heilige recht en eigendom aan de hemel heeft, waarom zou hij dan droevig zijn? 'Wij roemen in de hoop der heerlijkheid Gods', Rom. 5:2. 't Is maar een korte tijd, 't is maar een afleggen van de aardse kleren en van ons lichaam, en dan zullen wij met de blinkende klederen der heerlijkheid bekleed worden. Waarom zou dan een kind van God droevig zijn? Let er eens op, hoe Christus Zijn discipelen hierover heimelijk bestraft, Luk. 24:1 ? : 'Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt en waarom ziet gij droevig?' Waarom bent u treurig, nu Christus opgestaan is? Zo vraag ik de gelovigen. 'Toekomstige dingen zijn uwe', waarom bent u dan zo droevig. Laat hen zonder hart zijn, die zonder hope zijn. O, verblijdt u in God! Wanneer het lood des vleses begint te zinken, laat dan de kurk des geloofs boven drijven! Wat verblijdt zich de erfgenaam in de hoop op zijn toekomstige erfenis! Wat blij is de leerjongen bij de gedachte, dat zijn tijd haast om is! Hier worden wij door de zonde ten onder gehouden. Een kind Gods wordt soms gedwongen om het werk van de duivel te doen. Maar spoedig zal de dood ons vrijmaken. Een eeuwige blijdschap is er voorhanden: 'Verblijdt u in de hoop der heerlijkheid Gods'. Kunnen de goddelozen zich wél verblijden, die hun deel in dit leven hebben? En zouden dan Gods kinderen niet verblijd kunnen zijn, die de hemel tot hun erfdeel hebben? Wat zijn de wateren van de Abana en Farpar bij de wateren der Jordaan te vergelijken?

O heiligen, bedenkt toch eens, in welk een gezegende staat u gebracht bent! Is het niet zoet en lieflijk om God tot een vriend te hebben? Is het geen stof van vreugde om een erfgenaam der belofte te zijn? Adam had in het paradijs de keus uit alle bomen, één uitgezonderd. De beloften zijn de bomen des levens. Het is ons geoorloofd om het paradijs van de Heilige Schriften binnen te gaan, en van al die bomen te plukken. Wie zal er blij zijn, als een christen dat niet is? Hij heeft niet zoveel reden om droevig te zijn, als hij er heeft om verblijd te zijn.

Eerste tegenwerping. *Maar mijn zonden verontrusten mij.*

Antwoord. Dat is waar; het feit, dat de zonde u niet verlaten wil, is stof tot droefheid; maar dat gij de zonde verlaten hebt, is stof tot blijdschap. De zonde is een talent lood. Wanneer u zo vlug niet lopen kunt in die wegen Gods als u wel graag zou willen, dan is dat reden tot droefheid. Maar dat u echter zonder hinken gaat (wat de oprechtheid

betreft), dat is stof tot blijdschap. En bedenk, tot uw troost, dat u spoedig niet meer zondigen zult. Alles zal uwe zijn, behalve de zonde.

Tweede tegenwerping. *Maar het wordt ons bevolen om droevig te zijn.*

Antwoord. Ik heb niets tegen heilige droefheid. Zolang wij vuur dragen, moeten wij ook water dragen. Zolang het vuur der zonde in ons hart brandt, moeten wij ook tranen van berouw storten om dat te blussen. Maar bedenk:

- (1) De geestelijke vreugde en droefheid strijden niet met elkaar; ze kunnen best samen bestaan. Soms hebt u regen en zon tegelijk. Terwijl er een regenvlaag in uw ogen is, kan er zonneshijn in het hart zijn. Laat een mens treuren om de zonde en zich verheugen om zijn droefheid' (Chrysostomus, op Filipp. 4). In de dienst van God kunnen rouw en muziek samengaan. De grote rouwklager in Israël was de 'zoete zanger Israëls', zegt iemand heel aardig.
- (2) Het doel waarom God ons droevig maakt, is om ons verblijd te maken. God zendt droefheid na droefheid, maar als een saus om onze vreugde beter te doen smaken. Wij zaaien met tranen, opdat wij met gejuich mogen maaien, Ps. 126:5.
- (3) De zoetste vreugde spruit uit de bitterste tranen. Christus maakt van water de beste wijn, Joh. 2:9. De zuiverste en voortreffelijkste vreugdewijn wordt van de bitterste tranen van waar berouw gemaakt. De bij vergadert de beste honing van de bitterste kruiden. Tranen zijn de geestelijke baarmoeders van vreugde. Toen Hanna geweend had, ging zij haars weegs, en haar gezicht stond niet meer droevig. Een droefheid die de ziel geheel in het zwart kleurt, dat wil zeggen die geen plaats voor blijdschap overlaat, acht ik veeleer wanhoop dan waar berouw. Dezelfde God Die ons bevolen heeft droevig te zijn, heeft ons ook gelast blijde te zijn, Filipp. 4:4. Het is een zoete en voortreffelijke getemperdheid, wanneer men ernstig en blijmoedig tegelijk is. Jezus Christus heeft een welgevallen aan zo'n gaardheid. Vreugde veroorzaakt levendigheid en vaardigheid in een christen; ze smeert de wielen van onze aandoeningen. Een bezwaard gemoed levert plomp werk. 'De blijdschap des HEEREN, die is uw sterkte', Neh. 8:11. Een droevig, zwaarmoedig christen neemt de heerlijkheid des hemels weg. Wat zullen anderen zeggen? Hier is er een, die van 'toekomstige dingen' spreekt, van een 'kroon die weggelegd is', maar zeker gelooft hij dat niet. Want kijk eens, hoe droevig hij is! Wat is er toch veel nodig om een kind van God blij te maken. Want men behoeft een erfgenaam niet te vermanen om zich over de erfenis te verblijden, die hem toegevallen is. Laat ik u dit zeggen, die 'weigert vertroost te worden': U bent niet in staat om God te loven. Het is een soort ongerijmdheid om God met een droevig hart groot te maken. 'Ik zal U lofzingen', zegt David in Ps. 108:1. Het is passender, dat men Gods lof uitzingt dan dat men ze uitschreit. O christenen, heft uw hoofd opwaarts, zegepraalt in de hoop op deze 'toekomstige dingen'. Het is niet voldoende, dat er vreugde is aan het firmament van het hart eens christens, tenzij ze ook afstraalt van zijn gezicht.

6. Als alle toekomstige dingen de onze zijn, laten we dan mensen die niets anders dan 'tegenwoordige dingen' hebben, niet benijden. God schenkt soms de goddelozen uit een volle beker, 'en de wijn is beroerd, vol van mengeling; doch alle goddelozen der aarde zullen zijne droesemen uitzuigende drinken', Ps. 75:9.

Ik klaag niet meer dat onrechtvaardigen gegroeid zijn tot de top der dingen. Want zij worden in de hoogte verheven, om in een ernstiger val te storten. (Claudianus) Zeker is de voorspoed der goddelozen een grote verzoeking. Asaf struikelde erover, en was bijna gevallen, Ps. 73:2v.: 'Mijn voeten waren bijna uitgeweken, mijn treden waren

bijkans uitgeschoten. Want ik was nijdig op de dwazen, ziende der goddelozen vrede'. Het is geen zaak van nijd, maar van deernis, wanneer de mensen in de weg der zonde zo voorspoedig zijn. Een dwaas kan sierlijk gekleed gaan, maar benijdt u hem erom? Als iemand nadat het vonnis uitgesproken is, de ladder beklimt, benijdt ge hem dan zijn verhoging? 'Die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik', 1 Tim. 6:9. Benijdt u iemand, die in een strik gevallen is? De goddelozen hebben hetgeen al hun zoetste vertroosting bitter maakt, zodat van hen gelden kan, dat ze niet hebben hetgeen ze hebben; zoals van iemand die wel grote bezittingen heeft, maar intussen aan niersteen of reumatiek lijdt, gezegd kan worden, wanneer hij veel pijn heeft, dat hij niet heeft hetgeen hij bezit, omdat er de troost en het vermaak uit weggenomen is. Een kind Gods heeft betere dingen dan déze, namelijk 'toekomstige dingen'. De goddelozen hebben een kroon van ongerechtigheid, maar hij een kroon der gerechtigheid. Zij hebben kleren (mogelijk wel besmet met het bloed der onschuldigen), Jer. 19:4 ... maar hij heeft het blinkende kleed der heerlijkheid. 'Zijt niet nijdig over een man des gewelds en verkies geen van zijn wegen', Spr. 3:31. Geheiligde tegenspoed is beter dan voorspoedige goddeloosheid.

7. Ondersteun u met deze uw toekomstige hoop bij gebrek aan geestelijke troost. De geestelijke vreugde is zoet en aangenaam, als 'goede wijn, die de lippen der slapenden spreken doet', Hoogl. 7: 9; het 'verborgen manna', de druiventros die aan 'de ware Wijnstok' groeit, het banketwerk der heiligen. Hoe zoet is het, dat het Woord, de Geest en de consciëntie van vrede spreken tot onze ziel! In de mond van deze drie getuigen bestaat de vastheid des geloofs. Kom, geef toch de moed nog niet op. Wij lezen in Joh. 6:18v.: 'En de zee verhief zich, overmits er een grote wind waaide. En als zij omtrent vijfentwintig of dertig stadiën gevaren waren, zagen zij Jezus'. Dat is uw toestand, gelovige ziel: een storm van droefenis ontstaat in uw hart, u vaart van de ene instelling naar de andere en vindt geen enkele troost. Wel, geef de moed niet op, vaar maar door, want mogelijk bent u maar drie of vier stadiën verder gevaren, maar als u vijfentwintig of dertig stadiën zult voortgevaren zijn, dan zult u wellicht de Heere Jezus zien, en een troostvolle verzekering van Zijn liefde ervaren. Maar ook al zoudt ge uw hele leven lang voortvaren en geen verzekering krijgen, kan dit toch een pilaar zijn om u te ondersteunen.

'Toekomstige dingen zijn uwe'. Wacht maar eens even, en u zult boordevol worden met troost. Nu is een gelovig kind Gods *een erfgenaam* van deze vreugde. Laat hem slechts een kleine tijd wachten, totdat hij de vereiste leeftijd bereikt zal hebben, en dan zal hij in het volle bezit van de vreugde des hemels gesteld worden. Voor de levenstijd geeft God ons een zaad van vertroosting in onze harten, 'het zaad Gods', 1 Joh. 3:9. Maar er staat een tijd te komen, dat wij de volle oogst zullen maaien, wanneer wij namelijk van de vrucht des wijnstoks zullen drinken in het Koninkrijk der hemelen, Matth. 26:29; zoals Paulus zei van Onésimus, Philem., vs. 15: 'Want wellicht is hij daarom voor een kleinen tijd van u gescheiden geweest, opdat gij hem eeuwig zoudt weder hebben', zo zeg ik van de vertroosting van Gods Geest, dat ze voor een kleine tijd ingetrokken kunnen worden, opdat wij ze eeuwig mogen hebben. Er is een tijd op komst, dat wij onszelf in de stromen van de Goddelijke wellusten zullen baden.

8. Als wij dan zo'n heerlijke erfenis te verwachten hebben, laat ons dan ijverig tegen al onze tegenstanders strijden, om ze te overwinnen. Wij hebben een stad hier boven, namelijk het 'Jeruzalem dat boven is', Gal. 4:26. Maar er zijn veel vijanden onderweg, met wie wij slag te leveren hebben. 'De weg naar boven valt niet gemakkelijk'. God beloofde aan Israël het land Kanaän te geven, 'een land vloeiende van melk en honig'.

Maar zij moesten er eerst met de Enakieten om vechten. God belooft ons een kroon, maar wij moeten er om strijden. De hemel wordt zonder geweld niet ingenomen. 'Grote dingen bereikt men niet gemakkelijk' (Cyprianus). Daarom vermaant ons de Heilige Schrift, om 'de gehele wapenrusting Gods aan te doen, opdat wij wederstaan kunnen in den bozen dag, en alles verricht hebbende, staande blijven', Ef. 6:13, opdat wij door moedeloosheid de 'verging des Loons niet zouden verliezen. Christenen dienen strijdbaar te zijn. Het past de 'kinderen des lichts' 'de wapenen des lichts' aan te doen, Rom. 13:12.

In Ef. 6:16-18 somt de apostel ons wapentuig op, hij spreekt van een 'schild des geloofs', van een 'helm der zaligheid', het 'borstwapen der gerechtigheid', het 'zwaard des Geestes' en het kanon des gebeds. In de hemel zal ons wapentuig ten teken van triomf en overwinning opgehangen, worden. Maar thans is het 'een dag van strijd', die niet ophouden zal, voordat wij sterven.

Er zijn drie regimenten, die we moeten bestrijden, als wij onze kroon willen houden.

- A. Het bedrieglijk hart.
- B. De satan
- C. De wereld

A. Het eerste regiment is binnen in ons, *het bedrieglijke hart*. Het hart is een arglistige vijand. 'Eens mans vijanden zijn zijne huisgenoten', Micha 7:6, ja, de gedachten van zijn eigen hart. De mens heeft door de val zijn helmet verloren, te weten de geestelijke wijsheid, en sindsdien is hij steeds een vijand geweest van zijn eigen ik. Hij loert op 'zijn eigen bloed', Spr. 1:18. Daarom bidt Augustinus: 'Heere, bevrijd mij van mijzelf'. Het hart is een raadkamer van boosheid, een magazijn waar de wapenen der ongerechtigheid opgesloten zijn. Het hart onderhoudt een heimelijke correspondentie met de satan; het staat aan zijn kant en bij elke aanval is het bereid de sleutels aan hem uit te leveren. Het is dus niet zonder reden, dat wij onze wapenrusting aandoen, om deze boezemvijand te bestrijden, die ons de weg naar onze kroon tracht af te snijden. Men vertelt van Basilius, dat hij, teneinde de verleidingen der wereld te ontgaan, in de woestijn vluchtte! Maar toen hij daar was, riep hij uit vanwege zijn hart: 'Ik heb alles achtergelaten behalve mijn hart'. Luther placht te zeggen dat hij zijn eigen hart meer vreesde dan paus of kardinaal. Het hart probeert u, o christenen, 'beentje te lichten' om u van uw toekomstige zegeningen te beroven. O, doe dan een dappere aanval, verf het zwaard des Geestes tot aan het gevest toe in het bloed van uw zonden, en steek uw hartelusten het hart uit met het mes van het ware berouw. Ga dagelijks met uw zonden duelleren en roep Christus te hulp. Probeer de 'Overwinning Israëls' aan uw kant te krijgen, en schrijf dan in uw vaandel: 'In onze God is de zege'. Gaat Christus bij u vooraan aan de spits - zoals Abia van Hem en zijn leger sprak, 2 Kron. 13:12v. -, dan zult u ongetwijfeld de zege behalen. Aangezien 'het vlees krijg voert tegen onze ziel', 1 Petrus 2:11, hebben wij gegronde reden, om van onze kant krijg te voeren tegen het vlees.

B. Het tweede regiment dat ons in de weg staat en waarmee wij strijden moeten, is *de satan*. 'Onze vrede is een oorlog tegen de satan' (Tertullianus). Met recht kan hij een 'regiment' heten, wiens naam 'legioen' luidt. Dit is het rode regiment. Hoe furieus valt hij op ons aan, nu eens met verzoeking en dan weer met vervolgingen, zodat wij, als het mogelijk ware, onze wapenen wel zouden kunnen laten vallen en onze kroon verliezen! Want de duivel, die 'briesende leeuw' wekt, teneinde ons de pas naar de hemel af te snijden, de ganse krijgsmacht der hel tegen ons op! 'denwelke

wederstaat, vast zijnde in het geloof, 1 Petrus 5:9. Onze vijand is alreeds 'in duigen geslagen' door onze Veldoverste, Jezus Christus. Als ge maar de moed hebt om hem het hoofd te bieden, dan zal hij vluchten, Jak. 4:7. Hij kent geen andere route dan ontlopen.

C. Het derde regiment dat ons op de weg naar de hemd bestrijdt is *de wereld*. De wereld is een vriend voor het oog, maar een vijand in het hart, die ons vriendelijk toelacht, om ons vijandelijk te bedriegen, en die ons doodt terwijl ze ons omhelst. Een gouden appel houdt ze in de ene hand en een dolk ('ponjaard') in de andere. Marcia gaf aan keizer Commodus het vergift in geparfumeerde wijn. Zo'n welriekende beker schenkt ons nu de wereld, opdat wij zouden drinken en sterven. Het eilooft doet de bomen die het omhelst, sterven en verdwijnen. Zo zijn ook de omhelzingen van de wereld. 'Dien ik zal kussen, zegt Judas, Dezelve is het, grijpt Hem', Matth. 26:48. Wie de wereld kust, verraadt ze vaak. De wereld is een zijden strop om ons te wurgen, een gouden boei om ons gevankelijk weg te slepen. Sommigen zijn verdronken in de zoete wateren der wellusten, anderen zijn in de zilvermijnen verstikt. Och wapent, wapent u dan tegen deze pluimstrijkende vijand! Als wij ons door de wereld laten betoveren en in slaap wiegen, dan zal de duivel op ons aanvallen en ons verwonden. Houd u mannelijk tegen deze drie regimenten.

En om u aan te moedigen, moet ge aan de uitnemendheid der prijs denken: 'toekomstige dingen'. Hoeveel oorlog is er in de wereld om aardse kronen en scepters! Met hoeveel dapperheid en ijver volbracht Hannibal zijn tocht over de Alpen! Caesars soldaten deerde honger noch koude. De mensen zullen wetten en eden verbreken en duizend gevaren trotseren om deze dingen te verkrijgen, welke dingen, als ze eenmaal in hun bezit zijn, hun soms tot een verdoemelijk gewin worden. Maar uw goederen zijn 'toekomstige dingen'. U verwacht de zaligheid. De hemel is de kroon die ge begeert. Daarom, o, breng uw macht bijeen en span al uw krachten in tegen deze driekoppige tegenstander, die u in de weg staat en het innemen van uw hemelse erfenis tracht te beletten. 'Zijt getrouw tot de dood', opdat gij 'de kroon des levens' ontvangen moogt, Openb. 2:10. Bedenk tot uw troost, dat ge een goede Aanvoerder hebt. Dat is Christus, 'de overste Leidsman onzer zaligheid', Hebr. 11:10. Wat heeft een kudde die een Leeuw tot leidsman heeft, voor kwaad te vrezen? 'Vreest dan niet, gij klein kuddeken', gij vecht onder leiding van de Leeuw uit de stam van Juda.

9. De volgende plicht is deze: Indien alles wat Christus heeft onze is, dan moeten ook wij alles wat wij hebben, aan Christus toe-eigenen. Dat is de wet der vergelding (Lex Talionis); gerechtigheid en billijkheid vereist dat. Tussen Christus en de gelovige ziel bestaat een onderlinge en wederzijdse gemeenschap. Christus zegt: Al het Mijne is uwe', zowel 'tegenwoordige' als 'toekomstige' dingen. Dan moet de gelovige ziel daarop antwoorden: Heere, al wat ik heb, is voor U! Ook mijn plichten en goederen. Het was de spreuk van een heilig man (Anselmus): 'Heere, U bent alles voor mij, en al het mijne is van U'. O, dan bent u gewillig, om alles, ja zelfs uzelf aan Christus over te geven, om alles voor Christus te doen en te lijden.

(1) Laat ons met al ons vermogen de eer en zaak van Jezus Christus voorstaan en bevorderen. Want 'een bewijs van liefde is de betoning van de daad'. Helaas, wat is het dan wel, wat we doen kunnen? Indien de koning jaarlijks een miljoen aan iemand gaf, op voorwaarde dat deze - bij wijze van erkentelijkheid voor deze weldaad - de koning jaarlijks een peperkoorn betalen moest... welke evenredigheid was er dan tussen zijn inkomsten en rente? Helaas, 'wij zijn maar

onnutte dienstknechten', Luk. 17:10. Alles wat wij voor Christus doen kunnen, is nog niet zoveel als een peperkoorn. En toch moeten wij ons best doen voor Jezus Christus. Christus haat ijdele complimenten. Wij moeten niet alleen de knieën voor Hem buigen, maar ook met de Wijzen uit het Oosten geschenken brengen, 'goud en wierook en mirre', Matth. 2:11. Wees toch niet gelijk aan de kinderen Belials, die hun koning geen geschenken brachten, 1 Sam. 10:27.

Maar, zegt een christen, ik ben arm en kan maar weinig voor Christus doen.

Kunt u dan totaal niets voor Christus doen, teneinde uw liefde jegens Hem te doen blijken? Wie onder de wet geen lam als offer brengen kon, die bracht maar twee tortelduiven, en dat was voldoende. De twee penningskens van de arme weduwe in het Evangelie, waren de Heere, aangenaam, Mark. 12:42. God neemt het niet kwalijk, wanneer iemand maar één talent heeft, maar wel vertoomt Hij Zich over degene, die zijn talent niet besteedt om winst te maken.

- (2) Wees bereid om voor de Naam van Jezus Christus te lijden, om alles te verkopen, ja te verliezen om Zijntewil. Wij kunnen om Christus' wil wel iets verliezen, maar bij Christus zullen we niets verliezen, maar winnen. Als Hij ons bloed begeert, laten wij het Hem dan niet weigeren. Wij hebben niet zulk bloed om voor Christus te storten, als Hij voor ons uitgestort heeft. Luther sprak eens, dat hij bereid was in de zaak van God, de haat en het geweld van de hele wereld te verduren (Tonus mundi odium et impetum sustinere). Basilius vertelt van de christenen uit de Oud-Christelijke kerk, dat ze zo'n moed en onversaagdheid toonden te midden van hun kruis en lijden, dat vele heidenen, bij het zien van hun zegevierende ijver, tot het christendom bekeerd werden. Immers, zij omhelsden de vlammen en kwellingen als even zovele kronen. Och, acht toch niets ter wereld zo dierbaar, dat ge het niet gewillig voor Christus zoudt overgeven. Wij die 'toekomstige dingen' verwachten, moeten ook bereid zijn om Christus' wil de 'tegenwoordige dingen' te verlaten.

10. Tenslotte: Als alle toekomstige dingen de onze zijn, verwacht dan deze grote voorrechten met lijdzaamheid. Het is niet ongerijmd om naar Christus' heerlijke verschijning te verlangen en die ook met lijdzaamheid te verwachten. U ziet de heerlijkheid waarmee een kind Gods bekleed zal worden. Maar al geeft de Heere al een groot deel, toch kan Hij de tijd van betaling soms nog lang uitstellen. David had de belofte van een kroon, maar het duurde lang, eer hij ze verkreeg. God weigert ons Zijn beloften wel niet, maar toch kan Hij ze uitstellen, om ze ons met lankmoedigheid te doen verwachten. Het is maar een kleinhartig geloof, dat niet wachten kan. De zaaier verwacht met lankmoedigheid de vruchten van zijn zaad. Het zaad der heerlijkheid is in der gelovigen harten uitgezaaid. Wacht dus met geduld, totdat het opwast tot een volkomen oogst. Het valt stellig moeilijk om op deze toekomstige dingen te wachten. De hinderpalen van buiten en de beroeringen van binnen zijn zo talrijk, dat een christen naar zijn thuis verlangt. Daarom hebben wij lijdzaamheid nodig, Hebr. 10:36: 'Want gij hebt lijdzaamheid van node'. Maar hoe zullen we die lijdzaamheid krijgen? Voed en koester dan uw geloof, vers 35: 'Werp uw vrijmoedigheid niet weg'. lijdzaamheid is niets anders dan een verlengstuk van het geloof. Wilt ge dus uw lijdzaamheid verlengen, versterk dan uw geloof.

Er zijn belangrijke redenen, waarom een kind van God de hemel met lankmoedigheid verwachten moet.

- (1) God Die het beloofd heeft, is getrouw, Hebr. 10:23. Gods Woord is voldoende garantie om ons daarop te verlaten. Zijn verbintenis is even goed als contant geld.

De hele wereld hangt af van het 'Woord Zijner kracht', Hebr. 1:3. En kan ons geloof dan niet afhangen van het Woord van Zijn belofte? Wij hebben Zijn hand en zegel, ja Zijn eed.

- (2) Terwijl wij wachten, maakt God ons bekwaam tot de heerlijkheid, 'dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht', Kol. 1:12. Wij moeten bekwaam gemaakt worden. Misschien zijn onze harten nog niet nederig genoeg, niet lijdzaam genoeg; ons geloof ligt nog maar in de windsels. Dus moeten wij een tijdlang wachten, eer wij zo'n sterk geloof verkregen hebben, dat met volle zeilen naar de hemel voeren kan. Zoals er een toebereiden is van de 'vaten des toorns' ten verderve, Rom. 9:22, zo is er ook een voorbereiding van de 'vaten der barmhartigheid tot heerlijkheid', vers 23. Een christen moet wachten, totdat hij tot de heerlijkheid bekwaam is.
- (3) Terwijl wij wachten, vermeedert onze heerlijkheid. Terwijl wij ons voor God gereed leggen, legt God veel voor ons weg, 2 Tim. 4:8: 'Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid'. Hoe zwaarder ons kruis is, des te gewichtvoller zal onze kroon zijn. Begeert een christen naar de middag der heerlijkheid, en dat zijn klederen blinken mogen? Laat hem hier vertoeven en dienst doen. God zal ons vergelden; hoewel niet óm onze werken, toch wel naar onze werken, Matth. 15:2. Hoe langer wij wachten op de totaalsom, des te groter zal de interest zijn.
- (4) Wacht dan op deze toekomstige dingen krachtens een eigen karakter. Hoe langer een christen leeft, des te groter eer kan hij God toebrengen. Het geloof is een genade van een goede aard. Zoals het geloof enerzijds let op de vergelding, ziet het anderzijds op de plicht. De tijd des levens is uitsluitend de tijd om voor God te werken. De hemel is een tijd van ontvangen, de wereld van doen. Vandaar dat de apostel, ontstoken door Goddelijke liefde - ook al was 'met Christus zijn' hem verreweg het beste - toch bereid was een tijdlang te leven, opdat hij zielen zou winnen en de kroon op Christus' hoofd laten bloeien, Filipp. 1:24. Eigenliefde vraagt: 'Wie zal ons het goede doen zien?' De Goddelijke liefde vraagt: Wie zal ik goed doen? De verloren zoon sprak: 'Vader, geef mij het deel des goeds, dat mij toekomt', Luk. 15:12. Hij dacht meer aan zijn deel dan aan zijn plicht. Een begenadigde ziel is bereid om voor een tijd buiten de hemel gesloten te blijven, teneinde het middel te zijn om anderen erheen te brengen. Wie in zijn hart geraakt is door de liefde Gods, zorgt er niet zozeer voor, hoe hij zijn talenten van goud ontvangen zal, als wel, hoe hij talenten van genade zal besteden.

O, wacht dus op uw toekomstige zaligheid. Leer dat van de heiligen uit het Oude Testament, en vooral van Jakob, Gen. 49:18: 'Op Uwe zaligheid wacht ik, o HEERE'. Als wij nu niet wachten kunnen, wat zouden we dan gedaan hebben in de tijden, toen de aartsvaders zo lang leefden? Let eens op de wereldse mensen, hoe zij hunkeren naar hun vooruitgang. Zullen zij op de aarde wachten, en zullen wij dan niet wachten op de hemel? Als iemand een hofstede of boerderij beloofd is, wacht hij dan niet gaarne, totdat de huurjaren voorbij zijn? Wij hebben de toezegging van de hemel, wanneer de huurjaren van dit leven ten einde zijn. Zullen we daar dan niet op wachten? Let eens op de goddelozen, hoe zij de gelegenheid tot zonde waarnemen! 'Het oog des overspelers neemt de schemering waar', Job. 24:15. De zondaars 'loeren op hun eigen bloed', Spr. 1:18. Zullen de mensen op hun verdoemenis wachten, en zullen wij dan niet wachten op onze zaligheid? Wacht zonder murmureren, wacht zonder verflauwen. De dingen die wij verwachten, zijn oneindig veel meer dan wij kunnen hopen.

En laat ik er nog een waarschuwing bijvoegen: ‘Wacht op den HEERE en houd Zijn weg’, Ps. 37:34. Laten wij, terwijl wij wachten, zorg voor dragen niet te wankelen. Wijkt niet één voet van de weg Gods. Al is er een leeuw op de weg, ga toch standvastig verder en aarzel niet, God uw plicht te tonen: ‘Staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin’, Jer. 6:16. De goede weg, namelijk die met heiligheid geplaveid is, Jer. 35:8: ‘En aldaar zal een verheven baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden’. Schuw de kromme wegen, Ps. 112:5. Wacht er u voor dat ge niet afwijkt ter linkerhand, opdat u in het oordeel niet aan de linkerhand gesteld wordt. De zonde neemt de hoop van onze verwachting weg. Eerder zal iemand de hemel in de hel vinden dan op de weg der zonde.

NUTTIGHEID

Mijn laatste woord van toepassing geldt degenen, die alleen maar tegenwoordige dingen hebben... opdat zij naar toekomstige dingen zouden staan. U hebt nu de gezegende staat van een mens in Christus gezien. Rust nu niet, voordat ook gij daar deel aan hebt. Helaas, wat betekenen de grote bezittingen der wereld? Hoe vergankelijk en onvolkomen zijn ze! Koning Salomo groef naar de gelukzaligheid hier beneden en hij was α nader gekomen dan iemand anders voor of na hem. Hij was de grootste en machtigste vorst die ooit de scepter zwaaide:

- (1) ten opzichte van zijn afkomst. Want hij stamde van koninklijk bloed. En dat niet maar uit een stam waaruit tal van koningen voortsporen, maar waarvan zelfs Christus afkomstig was. Jezus Christus kwam uit Salomo's geslacht voort,' zodat Hij ten aanzien van Zijn adellijke afkomst voor niemand behoefde te wijken.
- (2) Ten opzichte van zijn woonplaats, namelijk Jeruzalem, een vorstin en wonder van de aardbodem. Jeruzalem was de allerberoemdste stad van de gehele wereld en heette daarom 'de stad Gods', waarheen 'de stammen opgaan, de stammen des HEEREN, PS. 122:4.
- (3) Ten opzichte van zijn rijkdommen. Zijn kroon was behangen met kostelijke gesteenten. Hij bezat schatten aan goud en paarden. 'Hij maakte het zilver te zijn als stenen', 1 Kon. 10:27.
- (4) Ten opzichte van vermaak. Hij bezat de bloem en kwintessens van alle vermaken, een kostelijke en verfijnde tafel, statige gebouwen, wijngaarden, lusthoven tot ontspanning, genoeglijke visvijvers, allerlei soort muziek om de zinnen te verlustigen; ja alles wat iets bijzonders en vermakelijks inhield, was een geschenk voor Salomo's hof. Aldus baadde hij zichzelf in de geparfumeerde wateren der wellusten.
- (5) Ten opzichte van wijsheid. Hij was het orakel der wijsheid in zijn dagen. Toen de koningin van Scheba kwam 'om hem met raadselen te verzoeken, verklaarde hij haar al haar woorden; geen ding was er verborgen voor den koning', 1 Kon. 10:3. Hij bezat een sleutel der kennis om de duistere geheimkameren der natuur te openen, zodat, als de wijsheid verloren geweest was, ze hier weer gevonden had kunnen worden. Dan had heel de wereld het licht van haar verstand aan Salomo's lamp kunnen ontsteken. Hij was een aardse engel. Wanneer een vleeselijk oog Salomo's heerlijkheid aanschouwde zou het gedacht hebben, dat Koning Salomo het paradijs waar Adam uit verdreven was, ingenomen of een ander paradijs, dat even goed was als dat van Adam, gevonden had. Nooit toonde de wereld een lieflijker gezicht aan iemand anders. En toch, wanneer hij ertoe komt om een onpartijdig oordeel uit te spreken, dan zegt hij, *dat de wereld de ijdelheid op haar voorhoofd geschreven heeft staan*. Al die gulden vermaken die hij had waren niet

anders dan een geschilderde gelukzaligheid, één schitterende... ellende, Pred. 2:8-15: 'Ik zeide in mijn hart, dat ook hetzelfde ijdelheid was'. De boom der gelukzaligheid groeit in geen enkel aards paradijs. Hoe rusteloos is de ziel, terwijl ze zich baadt in de rivier des levens!

Wat betekenen de 'tegenwoordige dingen' in vergelijking met de 'toekomstige'?

1. *Wat betekent de eer van deze wereld, de hoogste top waarnaar de begeerten der mensen uitgaan.*

Iemand noemt ze niet kwaad 'een opgetooide dwaasheid'. Het toppunt van macht is niets anders dan een storm in de geest (Gregorius). Aan Agrippina, de moeder van Nero, werd voorspeld dat haar zoon keizer zou worden en dat hij dan zijn eigen moeder doden zou; waarop Agrippina antwoordde: 'Laat mijn zoon keizer worden en laat hem mij dan maar doden en niet ontzien'. Zo verlangend was zij naar wereldse eer en hoogheid, dat ze zelfs haar eigen leven daarvoor waagde. Helaas, wat zijn de opgeblazen eretiteln anders dan ratels, om de eierzucht der mensen te stillen? De eer heeft geen ander wezen of zelfstandigheid dan de adem der mensen. De eer van deze wereld lijkt op de wind die het scheepje voortdrijft. Nu eens is deze wind laag, wanneer de mens van zijn eer en aanzien ontbloot is, zijnde als het ware levend begraven, en dan weer is deze wind te hoog. Hoevelen zijn er 'voor de wind', onder de toejuiching van het volk, naar de hel gevaren! Wat is wereldse eer naar het woord van Seneca, anders dan een 'grote niet'? een prachtige fantasie, Hand. 25:23 'grote pracht', welke een mens inderdaad niet beter, maar vaak slechter maakt. Een mens, die ontbloot is van genade en opgeblazen met de wind van wereldse eer en hoogheid, is aan de waterzuchtige gelijk, wiens dikte zijn ziekte is.

2. *En wat de rijkdommen (de zilveren godin, die de wereld aanbidt) betreft, wat zijn die?*

Ze kunnen niet vergenoegen; ze kunnen de ziel 'niet verzadigen', Jes. 55:2. De wereld is rond en het hart driehoekig: de ronde wereld kan ons driehoekige hart niet vervullen. De rijkdommen zijn onverzadelijk om twee redenen.

- (1) Allereerst, omdat ze niet dadelijk zijn. De wereld heet 'een gedaante', 1 Kor. 7:31. Het woord in de grondtekst, 'schèmd, betekent een wiskundige figuur, soms ook wel een schijn of vertoning. De wereld is als een spiegel, die de gedaante van een aangezicht laat zien, maar toch geen echt gezicht is. Dat geldt ook van de rijkdommen, Spr. 23:5: 'Zult gij uwe ogen laten vliegen op hetgeen niets is?' *De rijkdommen zijn niets anders dan een schijngeeluk*, zegt Seneca. Dat wil zeggen ze zijn niet wat ze schijnen te zijn; zomin als het goud der alchimisten, dat voor het oog wel wat lijkt, maar wezenlijk geen goud is. Het is alles geen goud, dat er blinkt. De rijkdommen zijn niets anders dan besuikerde leugens, vermakelijke bedriegerijen, een verguld deksel, waar geen ware troost onder verborgen is.
- (2) Ook kunnen ze niet verzadigen. De ziel is een geestelijk wezen, maar de rijkdommen zijn aards, uit de ingewanden der aarde gedolven. En hoe kunnen die nu een geestelijke zelfstandigheid vervullen? In welke verhouding staan nu de aardse goederen tot de ziel die geestelijk is? of het vergankelijke tot de ziel, die onsterfelijk is? Eerder zal iemand zijn kist met genade, dan zijn hart met goud kunnen vullen.
- (3) Ook zijn ze ongestadig. Paulus spreekt van 'de ongestadigheid des rijkdoms' in 1 Tim. 6:17. De rijkdommen zijn gevleugelde vermaak, ze kunnen bij de vogels in uw hof vergeleken worden, die wel een tijdlang blijven, maar zodra u ze te dicht

- nadert, wegvlugten en er van door gaan. Zo maken de rijkdommen 'zichzelf vleugelen gelijk een arend, die naar de hemel vliegt', Spr. 23:5. Augustinus zegt van zichzelf. 'Toen hem de wereldse voorspoed toelachte, was hij bang die aan te nemen, want hij was bevreesd dat ze, na hem amper begroet te hebben, weer zou vertrekken'. Volgens Plato zijn de goederen van deze wereld als kaatsballen, die op en neer gaan en van de één naar de ander vliegen. 'De wereld gaat voorbij', 1 Joh. 2:17. De rijkdommen gaan voorbij als een snelle rivier, of als een schip dat met bolle zeilen voort schiet. Terwijl ze nog bij ons zijn, gaan ze al weer van ons weg. Ze zijn als een boeketje bloemen, dat al verwelkt, terwijl men het nog in de hand heeft en eraan ruikt; of als het ijs, dat in uw hand smelt. Terecht kon dus de apostel spreken over 'de ongestadigheid des rijkdoms'.
- (4) Ook zijn ze vol moeite en kwelling. Ze worden vergeleken bij wind, Hos. 12:2, om hun ijdelheid aan te tonen; en bij doornen, Matth. 13:17-22, om hun kwelling tot uitdrukking te brengen. Doornen zijn ze bij het vergaren, daar ze de mens met veel zorgen doorsteken. Een gierigaard zal land en zee afreizen, om het geld tot zijn geloofsgenoot te maken. O, wat doet en waagt hij al niet voor deze aardse nietigheden! Hij verbreekt zijn slaap, en tevens zijn vrede en rust, teneinde een klein stukje goud te verkrijgen. Terwijl hij schatten vergadert, vergadert hij geen bloemen, maar doornen; en zoals de rijkdommen het hoofd prikken met zorg om goederen te verkrijgen, zo ook prikken ze het hart met vrees ze weer te moeten verliezen.
- (5) Tenslotte, ze zijn ook gevaarlijk. Rijkdom wordt vaak door zijn eigen bezitters tot hun eigen kwaad bewaard, Pred. 5:13. *Ze zijn een zoet venijn*, zoals Bernardus ze noemt. Hoevelen hebben hun ziel afgebroken om hun staat en positie op te bouwen! Een schip kan met zoveel goud en zilver beladen zijn, dat het zinkt. 'Het geschenk verblindt de ogen', Deur. 16:19. Dit kan ook zeer goed van de rijkdommen gezegd worden: Het gouden stof der wereld verblindt het zielsoog, zodat de mensen noch God noch zichzelf kennen. Zoals Tertullianus opmerkt, was Judas niet langer eerlijk dan toen hij het ambt verkreeg om de beurs te dragen. Wie een ambt ontving, heeft wel toe te zien, dat hij zijn geweten niet uit het ambt stoot.

3. *O, wat zijn dan al die tegenwoordige dingen, vergeleken bij de toekomstige?* Christus, Die alle schatten bezat, verachtte deze aardse nietigheden. Hij werd in armoede geboren, de krib was Zijn wieg, de spinnenwebben Zijn gordijnen. Hij leefde ook in armoede, 'Hij had niet waar Hij het hoofd neerlegde', Matth. 8:20. Hij stierf in armoede. Ik lees er niet van, dat Hij bij Zijn sterven enige bestemming geeft aan Zijn goederen. Want Hij had geen eigendommen of bezittingen. Niets dan Zijn klederen liet Hij na, die de soldaten door het lot onder elkaar verdeelden. Zijn begrafenis was als Zijn geboorte. Want zoals Hij geboren is in het huis van een ander, zo is Hij ook begraven in her graf van een ander, teneinde te betonen, welk een afkeer Hij had van aardse eigendommen en bezittingen. 'Zijn Koninkrijk was niet van deze wereld'.

Kunnen deze 'tegenwoordige dingen' uw gemoed in het uur van bezoeking geruststellen? De rijkdommen worden 'dik slijk' genoemd, Hab. 2:6, dat de rug eerder breken, dan het hart verlichten zal. Wanneer de innerlijke benauwdheden der consciëntie en de snikken des doods komen en de hoop op toekomstige dingen ons begeeft, wat troost en vrede kan dan in zo'n ogenblik de wereld geven? Een mooie kleur vermaakt het oog, maar als het oog ziek is, dan zal de kleur het niet genezen. 'Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid', Spr. 11:4. Uw stukken goud kunnen u niet voor het vuur van Gods toorn beschermen. Laat dit tot terugkeer oproepen en ons terugroepen van het onmatig volgen en najagen van de tegenwoordige dingen,

teneinde de toekomstige te betrachten.

Wat zijn de beneden-fonteinen in vergelijking bij de bovenste?

Zeg toch, wat Abraham sprak, Gen. 15:2: 'Heere HEERE, wat zult Gij mij geven, daar ik zonder kinderen heenga?' Luthers woorden kunnen in dit verband heel geschikt aangehaald worden: 'Ik heb ernstig voor de Heere betuigd, dat ik door Hem zo niet wens verzadigd te worden'. Hij bad, dat God hem met deze 'tegenwoordige dingen' toch maar niet wilde afschepen. Och, ik smeed u: Staat toch naar 'de geestelijke zegeningen in den hemel', Ef. 1:1. Tegenwoordige dingen zijn wel vermakelijk, maar niet eeuwigdurend. Wees toch niet met wat gaven tevreden. Abraham gaf de zoons van zijn bijwijven wel geschenken en zond ze weg, maar aan Izak gaf hij alles wat hij had, Gen. 15:5v. De verworpenen ontvangen mogelijk enige juwelen en oorkingen (die God zonder onderscheid met milde hand uitdeelt) en worden als de zonen van Abrahams bijwijven weggestuurd. De zonen hebben wat beters te verwachten. 'De HEERE is uw Deel', Ps. 119:57. Een Deel, dat genoegzaam is zowel voor mensen als engelen. Sta naar dat heerlijke erfdeel. Zie erop toe, dat u part en deel krijgt aan de Heere Christus. Want als u Christus hebt, dan hebt u alles, want 'Christus is alles en in allen', Kol. 3:11. Dan is alles uwe, zoals de apostel zegt: '*Alles is uwe, en gij zijt van Christus*'.

Einde